

KAMİL SAYIN DİVANI

1. CİLT

**KAMİL SAYIN DİVANI
CİLT 1**

Basım : Şubat 2023

**ISBN:
Sertifika No : 51625**

**Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni
Rukiye ÖZDEMİR**

**Editör:
Ahmet URFALI**

**Baskı Ön Hazırlık
Defne Yayınevi
Adres: Arifiye Mh. Sencer Sk. No: 1/8 Pirinç İşhanı
Oduņpazarı / ESKİŞEHİR
Tel: 0531 523 07 64
defneyayinevi@gmail.com**

**Baskı
Bizim Dijital Matbaacılık A.Ş.
Ostim Serhat Mh. Uzayçağı Cad. 1128. Sk. No:6
Yeni Mahalle / ANKARA**

Sertifika No : 41356

Her hakkı korunmuştur.
Bu kitabın tümü yada bir kısmı Defne Yayınevi'nin izni
olmaksızın basılamaz, özetlenemez, kopya ve tercüme
edilemez ve dijital ortamlara aktarılamaz.

ÖZET	14
ANAHTAR KELİMELELER	15
KEY WORDS.....	17
1.1. DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU	26
1.2. EĞİTİMİ	27
1.3. İŞ HAYATI	28
1.4. EVLİLİĞİ VE ÇOCUKLARI.....	28
1.5. ASKERLİK DÖNEMİ	29
1.6. GURBETE ÇIKIŞI	30
1.7. ÂŞIK KAMIL SAYIN'IN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE YER ALIŞI.....	32
1.7.1. Âşıklığa İten Sebepler.....	32
1.7.2. Etkilendiği Âşıklar	33
1.7.3. Mahlası	36
1.7.4. Kamil Sayın'ın Tasavvuf Şiirinin Etkisi Altında Kalması	36
1.7.5. Şiirlerini Kitap Haline Getirmesi	37
1.7.6. Hakkında Yapılan Çalışmalar ve Elde Ettiği Başarılar	39
2.1. ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	42
2.1.1 Şiirlerde Ölçü	42
2.1.2. Şiirlerde Kafiye Yapısı	43
2.2. ŞİİRLERİNİN ANLATIM ÖZELLİKLERİ.....	47
2.2.1. Betimleyici Anlatım	47
2.2.2. Tahkiye Yoluyla Anlatım	48

2.2.3. Nasihat Yoluyla Anlatım.....	49
2.2.4. Doğrudan Anlatım.....	50
2.2.5.Soru Yoluyla Anlatım	50
2.3. ŞİİRLERDE YER ALAN EDEBİ SANATLAR.....	51
2.3.1. Teşhis	51
2.3.2. Tezat.....	51
2.3.3. Tenasüp.....	52
2.3.4. Telmih.....	52
2.3.5. Mübalağa.....	52
2.3.6. Teşbih.....	53
2.3.7. İstifham	53
2.3.8. Tevriye.....	54
2.3.9. Tekrir	54
2.3.10 Hüsn-ü Talil	55
2.3.11. Tecahül-i Arif	55
2.3.12. Dolaylama.....	56
3.1. MİLLİ KONULU ŞİİRLER.....	57
3.1.1. Atatürk ve Türkiye.....	57
3.1.2. Kıbrıs Barış Harekâtı	58
3.2. SOSYAL VE TOPLUMSAL KONULU ŞİİRLER	59
3.2.1. Sümerbank	59
3.2.2. Kooperatif	60
3.2.3. Sosyal Tenkit.....	61

3.2.4. Öğüt.....	65
3.3. DOĞA VE MEVSİM KONULU ŞİİRLER.....	66
3.3.1. Mevsimler	66
3.4. DİN-TASAVVUF KONULU ŞİİRLER.....	67
3.4.1. İtikat	70
3.4.2. Dini Şahsiyetler ve Olaylar.....	78
3.4.3. Bazı Mutasavvıflar ve Tasavvuf Şairleri.....	95
3.4.4. Diğer Şahsiyetler	105
3.4.5. Dini -Tasavvufi Terimler.....	106
3.5. AŞK KONULU ŞİİRLER.....	148
3.6. ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER ÜZERİNE YAZDIĞI ŞİİRLER.....	165
3.6.1. Âşık Veysel ve Mahzuni.....	165
3.6.2. Abdurrahim Karakoç.....	167
3.7. DİĞER KONULARIN İŞLENDİĞİ ŞİİRLER	168
3.7.1. Gurbet, Hasret, Yalnızlık, Yoksulluk	168
3.7.2. Felek, Fani Dünya.....	173
3.7.3. Talih, Şans.....	181
3.7.4. Dua	183
3.7.5. Beddua	183
3.7.6. Ölüm	184
3.7.7. Dert.....	185
3.8. MEMLEKET KONULU ŞİİRLER	185

3.8.1. Köyü	185
3.8.2. Afyonkarahisar.....	186
3.8.3. Başkent.....	187
SONUÇ.....	189
WEB KAYNAKLARI	198
VAR İMİŞ.....	268
YANAR GİDER.....	292
SORDUM SENİ EFENDİM	309
BOŞ BELLEMESİN ERENLERDENİZ	344
İNSANOĞLU YAŞAR MI?	345
ÖZÜNÜ MEYDANA SALANLAR GELSİN	349
ŞÜKRÜM VAR.....	350
DERTLERİMİ DİRDİM GELDİM	351
SEN İNSAN OĞLUSUN YAKIŞMAZ SANA.....	352
YARGILA SENİ.....	353
BİLDİR BANA KULLUĞUMU BİLEYİM.....	354
GEL BU İKİLİKTEN GEÇELİM DOSTUM.....	355
ÖYLE HOR GÖREREK BAKIŞIN NEDEN?.....	356
HAK NURUNU GÖRMELİSİN	357
GEL GEL OLUR YÜCE YÂR'DAN.....	358
ALLAH İÇİN SEVMEMEYE BAK.....	360
İNSANLIKTAN NASİP ALABİLDİN Mİ?	362
BOŞ ÇEVİRME YARABİ	363

EDEBE, ERKÂNA SAHİP ÇIKALIM.....	364
HER ŞEYİ TOZPEMBE GÖRÜR GÖZLERİN.....	366
DÖNMEDİK DÖNMEYİZ DÖNMEYECEĞİZ	367
BU YOL BÖYLE HAKK'A GİTMEZ DEDİLER.....	368
ALLAH HÜRMETİNE RESUL AŞKINA	369
GELDİM GEÇTİM GİDER OLDUM DÜNYADAN....	370
HAK İNDİNDE YERİ YOKTUR	372
İNSANA YAKIŞAN SEVGİ DEĞİL Mİ?	373
SEVGİMİZ VAR SAYGIMIZ VAR.....	374
YARABBİ YOLUMU YOLSUZA SALMA.....	376
HİMMET EDİN DARA DÜŞTÜM EL AMAN	377
SENİ BOŞA YARATMADI YARADAN	378
KİMSEYİ KİMSEYE MUHTAÇ EYLEME	380
KESME ÜMİDİNİ YÜCE MEVLA'DAN	381
ALLAH'TAN KORKMAYAN KULDAN UTANMAZ....	382
ALLAH'A HAVALA ETMEK NE GÜZEL.....	383
SİĞİNDİM LÜTFUNA MEDET YARABBİ.....	385
HAK MIDIR HAKK'I BOŞLAMAK?.....	386
ŞAŞTIM YARABBİ.....	387
VER BİZE	388
YARADAN'INI BİLMİYEN.....	390
HAKİR GÖRME KULU.....	391
YAPAMAM.....	392

KÂMİL İLE MUHABBET.....	393
ÇOCUK MİSALİ.....	394
NE DİYE ZULMEDER İNSAN İNSANA?	395
İNSANDA MEVLA'NIN NURUNU GÖRÜR.....	397
BIKTIM ERENLER.....	398
İNSAN DENİR Mİ?	399
YARADAN'IN EMRİ SEVMEK SEVİLMEK	400
HAZRETİ ADEM'LE HAVVA'DAN GELDİK	401
SEVİP SEVİLELİM YARADAN İÇİN	402
ERENLER BEZMİNİN CEMİNE VARDIM.....	403
MEVLAM EŞİT HALK EYLEDİ ÂLEMİ.....	404
HAKK'A VASIL OLMAK İSTERSEN EĞER.....	405
DÖNER Mİ SANDIN?	406
HAK DOSTU OLMAYI DİLERSEN EĞER	407
İNSAN OLAMADIM ONA YANARIM.....	408
YARADAN'A KULLUK EDEMEDİK BİZ.....	409
EY GANİ.....	410

RESUL EVLADINA NİYAZ	412
ERENLER SULTANI	413
ALİ'DİR	414
CÜMLESİN ALİ'DE GÖRDÜM.....	415
DİLERİM.....	416
EHLİBEYT	417
NESL-İ ALİ'YİM.....	418
GÖRMEDİNİZ Mİ?.....	419
SANA GELDİM.....	420
GÖTÜRÜN BENİ.....	421
GÖRDÜM.....	422
PİR YOLU.....	424
YÜRÜ BRE.....	425
HAK ERENLERİ.....	426
REYHANIMIZ VAR.....	428
HAZRETİ ALİ.....	429
İMAM HÜSEYİN.....	430
HABER VER.....	431
KERBELA'NIN ÇÖLLERİNDE.....	433
MATEMİMİZ VAR.....	435
ALİ MURTAZA'NIN YOLU DEDİLER.....	438
DÖNER MİYİM?.....	440
NASIL DAYANAYIM İMAM HÜSEYİN.....	441
ÖZÜMDE.....	443
HİMMET EYLEYİN.....	444

TAKDİM

Türklerin tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren bedî ve estetik zevkini, duygularını, yaşadıklarını ifade eden sözlü gelenek temsilcileri olmuştur. Her milletin kendine ait fikir ve estetik dünyası mevcuttur. Sözlü gelenekte, bu fikir ve estetik dünyasının temsilcileri yüzyıllar boyunca bu milletin sözcüsü olarak sanatlarını icra etmişlerdir.

Orta Asya'da başlayan ozanlık geleneği XVI. Yüzyıldan sonra Anadolu'da âşıklık geleneği olarak devam etmiştir. Halk şairleri, çok geniş bir coğrafyada, yüzyıllardır kesintisiz devlet olma özelliğini taşıyan milletimizin geçmişten günümüze “söz elçileri” olmuşlardır. Sözlü geleneğimizin bu büyük ustaları, saz ve söz arenasında nöbeti birbirlerine emanet ederek günümüze kadar sazın ve sözün şanlı, hür, emsalsiz bayrağını taşımışlardır.

Bu millet var olduğu sürece de yaşamaya devam edecektir. İsimlerine ulaşabildiğimiz sözün ilk ustaları olan Çuçu, Aprınçur Tigin, Kül Tarkan'dan, ozanların piri olan Dede Korkut'a, Pir Sultan Abdal'a, Karacaoğlan'a, Âşık Ömer'e, Âşık Şenlik'e, Ayaşlı Ahmet Fahrî'ye, Âşık Veysel'e, Mahzunî Şerif'e Şeref Taşlıova'ya, Murat Çobanoğlu'na ve Kamil Sayın'a kadar sazın ve sözün bayrağı şerefle taşınmış ve taşınmaya devam edecektir.

Kamil Sayın, yiğit, çalışkan, iyi, samimi, sazda ve sözde mahir insanların çıktığı Afyon Emirdağ'ın mümtaz evlatlarındandır. Çalışmak üzere gittiği Belçika'da ikâmet etmektedir. Şiirlerinde gerek doğduğu toprağın, milletinin sevdasını, gerekse yaşadığı Belçika'da karşılaştığı meseleleri, gurbette yaşayanların da duygularına tercüman olarak dile getirmiştir.

Sayın, gönlü Anadolu'da topraklarında, kültüründe bir gurbet şairidir. Aşağıdaki dörtlükte olduğu gibi Sayın'ın dizelerinde gurbet bütün sıkıntıları ve zorlukları ile yer almaktadır.

*Edep gitti, erkan gitti, yol gitti
Görgü, görenekle bir de dil gitti
İnsana yakışan asil hal gitti
İşi gücü zor olası şu gurbet*

Kamil Sayın'ın şairliğinin tezahüründeki dayanak ve beslendiği kaynak ise

“ Rabb'ine olan sevdasıdır.

*Kâmil'im Hakk'a varmaya
Cemalullah'ı görmeye
Can meclisine girmeye
Ölmeden ölmek gerektir.*

Kamil Sayın'a “sözünüze, sazınıza, ömrünüze bereket; var olun, güzel ailenizle bir ömür boyu birlikte bahtiyar olun”, diyoruz.

Merve Karatay'ın yüksek lisans tez konusu olarak hazırladığı bu kitap, Kamil Sayın'ın şiir dünyasının daha iyi anlaşılabilmesi için önem arz etmektedir. Kamil Sayın'a ve Merve Karatay'a bu güzel çalışmalarından, emeklerinden dolayı teşekkür ediyoruz. Elllerine sağlık, ömürlerine bereket.

Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan
24.02.2014 - Ankara

Kamil Sayın'ın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve KARATAY

Not: Bu Yüksek Lisans Tezi yapıldığında mevcut şiirlerimiz 382. Sayfadaki “Bir Tanem” isimli şiire kadardı.

Tamamını kapsayan yeni Yüksek Lisans Tezi Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü tarafından başlatılmıştır

ÖNSÖZ

Âşıklık geleneği olarak ifade edilen ozan-baksı kültüründen günümüze kadar şekillene şekillene vücut bulan yaşadığımız yüzyılda hala yaşamına devam etmeye çalışan gelenek yurt dışında dahi olsa yaşamını sürdürmektedir.

Bu geleneğin yurt dışında yer alan bir temsilcisi olan Kamil Sayın aracılığıyla Avrupa'daki âşıklık geleneği ve Sayın'ın gelenek içindeki yeri hakkında bilgi edindik.

İki yılı aşkın bir süreçte vücut bulan bu çalışma çeşitli aşamalardan meydana gelmiştir. Konu seçimi, kaynak taraması, kaynakların bir araya getirilmesi, kaynakların incelenmesi, şiirlerin konu bakımından, edebi özellikler bakımından incelenmesi ve çalışmanın ortaya konulması şeklinde oluşmuştur. Bu süreçte konuyla alakalı birçok kaynak incelenmiştir.

Zaman zaman doğrudan ulaşılması mümkün olunmayan kitaplara e-kitap şeklinde internet aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bazı kaynaklardan da doğrudan faydalanılmamış fakat kaynaklar incelenerek çalışma konusunda fikir sahibi olunmuştur. Büyük uğraş ve çabalarla oluşturulan çalışmanın topluma faydalı olacağı ümit ve temennisindeyiz.

Eğitim öğretimimin her kademesinde, özellikle yüksek lisans yapmam konusunda bana destek olan ve yönlendiren babam Ali KARATAY'a, iki yıllık çalışma süreci boyunca sabırla çalışmamın başarıyla sonuçlanmasını bekleyen annem Sema KARATAY'a, çalışmanın her aşamasında destek olan Âşık Kamil SAYIN'a ve çalışmamın her safhasında destek olarak yol gösteren Prof. Dr. Fatma Ahsen TURAN Hocam'a teşekkürü bir borç bilirim.

Merve KARATAY

KISALTMALAR CETVELİ

çev. :	Çeviren
haz. :	Hazırlayan
Hz. :	Hazreti
S. :	Sayı
s. :	Sayfa
Sad. :	Sadeleştiren
TÜ:	Trakya Üniversitesi
GÜ:	Gazi Üniversitesi
AKÜ:	Afyonkarahisar Üniversitesi
AÜ:	Akdeniz Üniversitesi
ÇÜ:	Çukurova Üniversitesi
SDÜ:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Bkz. :	Bakınız
r.a. :	Radiyallahu Anh
SAV :	Sallahü Aleyhi Ve Sellem

ÖZET

KARATAY, Merve. Belçika’da Âşıklık Geleneğinin Bir Temsilcisi Kamil Sayın’ın Hayatı Sanatı ve Şiirleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Tezimizin amacı Âşık Kamil Sayın’ın hayatı, sanatı hakkında bilgilendirmek, Belçika’da yaşayan geleneğin temsilcilerini kısaca tanıtmaktır.

Çalışmamız; önsöz, giriş, dört ana bölüm, kaynakça, özet, İngilizce özet ve sonuçtan oluşmaktadır.

Giriş Bölümünde, Âşıklık geleneği hakkında genel bilgiler verilmiş, Emirdağ’dan Belçika’ya olan göçler ve sebepleri dile getirilmiş, Belçika’da yaşayan âşıklık geleneği ve âşıklar hakkında bilgilendirilmiştir..

Birinci Bölümde, Âşık (Dost Kâmil, Kul Kâmil) Kamil Sayın’ın doğumu, ailesi, hayatı hakkında bilgi verilmiş, askerliği, eşi-çocukları, yurt dışına çıkışı ve o süreçte yaşananlar ve âşıklığa başlayışı dile getirilmiştir.

İkinci Bölümde, Âşık Kamil Sayın’ın edebi yönü dile getirilmiştir. Şiirlerinin ölçüsü, kafiyesi hakkında bilgi verilmiştir. Şiirlerde yer alan söz sanatlarına, anlatım şekillerine örnekler verilmiştir.

Üçüncü Bölümde, Âşık Kamil Sayın’ın şiirleri konu bakımından sınıflandırılmıştır. Sayın’ın şiirleri konu bakımından sekiz başlığa ayrılmıştır. Sekiz başlık şu şekildedir: Milli Konulu Şiirler, Sosyal ve Toplumsal Konulu Şiirler, Doğa ve Mevsimler Konulu Şiirler, Dini Konulu Şiirler, Aşk Konulu Şiirler, Önemli Şahsiyetler Üzerine Şiirler, Diğer Konuların İşlendiği Şiirler, Memleket Konulu Şiirler.

Dördüncü Bölümde, âşığın şiirleri hece bakımından tasnif edilip eklenmiştir. Sayın'ın şiirleri yedi heceli, sekiz heceli, on bir heceli ve on beş heceli olmak üzere yazılmıştır.

Çalışmanın ana bölümlerinden sonra özet, İngilizce özet, sonuç ve kaynakça yer almaktadır.

ANAHTAR KELİMELER:

1. Âşık Kamil Sayın
2. Âşıklık Geleneği
3. Tasavvuf
4. Belçika
5. Gurbet

ABSTRACT

KARATAY, Merve. The Life, Art and Poems of Kamil Sayın – Arepresentative of tradition of minstrelsy in Belgium. Master Thesis. Ankara, 2011

The aim of the thesis is to give information about Minstrel Kamil Sayın's life and art and to introduce the representatives of the tradition live in Belgium briefly.

The study consists of preface, four main parts, bibliography, Turkish and English abstracts and conclusion.

In Prologue, general information about tradition of minstrelsy, immigration from Emirdağ to Belgium and its reasons, tradition of minstrelsy and minstrels living in Belgium are provided.

In the first section, information about birth, family and life of Minstrel Kamil Sayın is given, his military service, wife and children, going abroad and starting minstrelsy are mentioned.

In the second section, Minstrel Kamil Sayın's literary aspect is explained. His poems's meter and rhyme is told and examples of literary arts and expression types in his poems are shown.

In the third section, Minstrel Kamil Sayın's poems are classified thematically. These poems are divided into eight titles: National Themed Poems, Social Themed Poems, Nature and Seasons Themed Poems, Religion Themed Poems, Love

Themed Poems, Poems for Eminent People, Other Themed Poems, Homeland Themed Poems.

In the fourth section, Minstrel's poems are classified and attached in terms of syllable. His poems are written as seven syllable, eight syllable, eleven syllable and fifteen syllable.

After the main parts, Turkish and English abstracts, conclusion and bibliography are located in the study.

KEY WORDS:

1. Minstrel Kamil Sayın
2. Tradition of minstrelsy
3. Sufism
4. Belgium
5. Foreign land

GİRİŞ:

BELÇİKA'DAKİ TÜRKLER ARASINDA YAŞAYAN ÂŞIKLIK GELENEĞİVE TEMSİLCİLERİ

İnsanoğluyla var olan göç, ekonomik sıkıntılar, coğrafi şartlar, toplumsal ve siyasî gelişmeler, savaşlar, daha iyi şartlarda yaşama isteği, iş gücüne ihtiyaç duyulması gibi çeşitli sebeplerle ortaya çıkmıştır. (Turan, Bolçay, 2010: 17).

Orta ve Batı Avrupa ülkeleri, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra savaşın neden olduğu derin yaraları on yıl gibi kısa bir zamanda sarmış, 1960'larda oldukça tatmin edici bir ekonomik büyüme yakalamışlardır. Savaş yıllarında kaybedilen iş gücü kaynakları, nüfus artış hızlarının düşük düzeyde olması ve yeniden büyümeyi hızlandırmak için insanlara olan ihtiyaç, bu ülkeleri ilave iş gücüne yönlendirmiştir (Çiner, 2005: 73; Turan, Bolçay, 2010: 17).

Anadolu'daki göç hareketi Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine iş gücü göçü şeklinde gerçekleşmiştir. Batı Avrupa'ya yönelen iş gücü göçü önce Almanya ile 1961 yılında imzalanan anlaşma ile başlamıştır. Bu anlaşmanın ardından; 1964 yılında Belçika, Avusturya ve Hollanda ile 1965 yılında Fransa, 1967 yılında İsveç ve 1968 yılında Avustralya ile benzer anlaşmalar imzalanmıştır. Federal Almanya'ya 1961 yılında resmi olarak gönderilen 700 kişi ile başlayan işçi göçü bir yıl sonra 18 558 kişi olmuştur (Neriman Abadan Unat v.d., 1975: 8; Turan, Bolçay, 2010: 17). Çok hızlı olarak seyreden dış göç hareketi gidilen yerlere sadece

işçilerin gitmesiyle sonuçlanmamış aynı zamanda kültürün bütün unsurları da bütün canlılığı ile bu ülkelere taşınmıştır. Belçika’da yaşayan işçilerimizin genel göç profiline baktığımızda büyük bir çoğunluğunun Emirdağ’lı olduğunu görürüz (Turan, Bolçay, 2010: 17). Emirdağ ilçesinde göç hareketlerini başlatan faktörler hemen hemen Türkiye’de göç hareketini başlatan faktörlerle aynıdır. Göçün temeli kırsal kesimlerde yaşanan sosyal ve ekonomik çalkantılara dayanır (Köktepe, 2008: 98). 1950-1960’lı yıllarda Türkiye’de özel sektörün gelişmesi, birçok sosyal ve ekonomik etkinin yanında, tarımda yeniliklere ve mekanik gelişmelere de imzasını attı. Hızla artan doğal nüfus ile birlikte kısıtlı olan tarım alanlarında makinelerin kullanılması tarımdaki insan gücüne olan ihtiyacı azalttı. Bununla birlikte ilçe arazilerinin büyük bir kısmının sulanamaması ve karasal iklim koşullarından dolayı tarım alanından elde edilen gelir çok az olup insanların ihtiyaçlarını karşılamamakta idi (Köktepe, 2008: 98).

Emirdağ’ın özellikle tarıma daha az elverişli olan verimsiz dağlık alanlarında yaşayan insanlar nüfusun artması ile birlikte ekonomik olarak sıkıntı yaşamaya başladılar. Ekonomik olarak zorlanan insanlar önce Ege bölgesinde özellikle tarımda iş gücü ihtiyacı bulunan İzmir, Manisa gibi illere mevsimlik olarak göç etmişlerdir. Sanayileşme ile birlikte iş gücü ihtiyacının fazla olduğu başta Eskişehir’e ve tüm Türkiye’de olduğu gibi İstanbul şehrine erkek iş gücü göçü ilçede yaşanmıştır (Köktepe, 2008: 98).

İstanbul’a iş için giden insanlar zaman içerisinde İstanbul’u tanımışlar ve Emirdağ’da bulunan geçim sıkıntısı çeken yakınlarını İstanbul’a getirmişlerdir. Emirdağ ilçesinden

Belçika'ya olan iş gücü göçünü İstanbul'a yaşanan göç olayı başlatmıştır. İstanbul'a gelen insanlar yaşadıkları çevreyi öğrenmenin yanında yeni iş imkânlarının varlığını fark etmişlerdir (Köktepe, 2008: 98).

Emirdağ'dan yurt dışına göç Türkiye genelinde olduğu gibi 1960'lı yıllarda başlamışDışişleri Bakanlığı'nın verilerine göre Emirdağ ilçesinden en fazla yurtdışı göç 36 620 kişi ile Belçika'ya gerçekleşmiştir. Belçika'yı 13 234 kişi ile Fransa, 6453 kişi ile Hollanda, 1865 kişi ile Almanya, 672 kişi ile İsviçre ve 34 kişi ile İtalya izlemektedir. Günümüzde sadece önemli miktarda göçün yaşandığı 6 Avrupa ülkesinde 58 878 Emirdağ nüfusuna kayıtlı insan yaşamaktadır. İlçede yurt dışı göç olayı ülke genelinde olduğu gibi 1960'lı yıllarda başlamıştır. Kısa sürede ilçenin tamamında yurt dışı göç hareketi yayılmıştır. İlçede ilk yurt dışı göç 1960 yılında Karacalar köyünden olmuştur (Köktepe, 2008: 81). Türk nüfusu, 1964 yılında Belçika ile Türkiye arasında imzalanan göç antlaşması çerçevesinde belli bir hareketlilik kazanmıştır. Ancak, işgücü ihtiyacını ülke dışından karşılayan Belçika'nın, kapılarını resmen 1974 yılında kapatarak işçi alımlarını durdurmasıyla ülkede Türk nüfusunun artması, doğal olarak, aile birleşimine ve doğumlara bağlı hale gelmiştir (Köktepe, 2008: 81).

İlçenin Belçika'ya olan ilk işçi göçü İstanbul'a çalışmak için gelen ve buraya köyünden onlarca insanı getiren Ahmet Öztürk' dür (Köktepe, 2008: 98).

Ahmet Öztürk Güven Mensucat Fabrikasında makine bakım ve onarımında çalışmakta iken makinelerin geldiği ülke

olan İngiltere’de iş bulup daha iyi şartlarda çalışabileceğini öğrenmiştir. Kendi bilgi ve seviyesine güvenerek 1960 yılında İstanbul’dan ayrılarak İngiltere’ye gitmiştir. İngiltere’de fazla kalmayarak 1961 yılında buradan iş imkânlarının daha iyi olduğu Belçika’ya geçip yerleşmiştir. Böylece Emirdağ İlçesinden Belçika Devletine olan iş gücü göçü bu şekilde başlamıştır. Burada kaldığı süre içerisinde köyünde bulunan akrabalarına mektupla Belçika’daki iş imkânlarını anlatarak ekonomik zorluklar içerisinde olan insanların Belçika’ya göç etmelerini teşvik etmiştir (Köktepe, 2008: 99).

Ahmet Öztürk Belçika’ya göç ettikten sonra yanına akrabalarını getirmek için istekte bulunmuş ve her fırsatta Belçika’nın olanaklarını köylülerine aktarmıştır. İnsanların ekonomik olarak çok zorluklar içerisinde olduğu bir dönemde Belçika’ya göçü bir fırsat olarak göstermiştir. Karacalar köyünde bulunan akrabaları bu çağrılarını dikkate almış ve üç dört kişilik gruplar halinde Belçika’ya Ahmet Öztürk’ ün yanına kaçak (turist) işçi olarak göç etmişlerdir (Köktepe, 2008: 99). İlçeden diğer Avrupa ülkelerine de işçi göçü olmakla birlikte en fazla göç Belçika’ya yaşanmıştır. Bu durumun temel nedeni Belçika’ya işçi olarak kaçak yollarla gitmenin ve çalışmanın daha kolay oluşudur (Köktepe, 2008: 100).

Sosyal ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle yurtlarını ve sevdiklerini geride bırakarak Avrupa’nın çeşitli ülkelerine çalışmak üzere giden vatandaşlarımız, toprağa bağlı ekonomiden sanayiye bağlı olan ekonomiye geçişte bir takım zorluklar yaşamışlardır. Bu değişme bir de farklı kültürlerle beraber yaşama eklenince bir bocalama devresi yaşamışlar, bu

da onları sosyal bir buhrana itmiştir. İçinde buldukları topluma yabancılaşan Avrupalı Türkler bir taraftan gurbet acısı bir taraftan da Avrupa'daki güç çalışma koşulları gibi sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Bütün bu sorunların dile getirilmesi ise âşıklara düşmüştür (Turan, Bolçay, 2010: 19).

İnsanların toplum içinde yaşadıkları, yani bir kültür oluşturdukları her yer ve zamanda kişi olarak da toplum olarak da bir kimlikleri olmuştur. Siyasî, dini, ailevî, meslekî, sosyal rol ve statülerini de yansıtır. Kültür de toplumun bütün bireylerinde canlı ve aktif olarak yaşamaktadır. Türkler arasında âşıklık geleneği de bu kültür değerlerinden biridir. Avrupa'ya giden vatandaşlarımız yeni bir kültür içinde eriyip yok olmamak için olanca güçleriyle kültürlerine sahip çıkmışlar (Turan, Bolçay, 2010: 19).

1960'lı yıllarda başlayan işçi olarak sanayileşmiş Batı Avrupa ülkelerine dış göç, genel olarak âşık edebiyatı tarzının 1960'lar sonrası inkişafında ve özellikle de elektronik kültür ortamına geçiş sürecinde son derece önemli katalizör rolü oynadığı görölmektedir. Dış göç olgusu, hem yurt dışındaki işçiler ve hem de onların Türkiye'de kalan yakınları açısından düşünöldüğünde son derece geniş bir kitleyi içine alan ulusal seviyede etkileri olan sosyal bir hareketlilikti (Çobanoğlu, 2000: 153-154).

Dış göçle Batı Avrupa'ya özellikle de Batı Almanya'ya giden ve 1970'lere doğru büyük kitlelere ulaşan Avrupa Türkleri çoğunluk itibariyle Orta ve Doğu Anadolu'nun kırsal kesiminden oluşmaktaydı. Dolayısıyla âşık tarzı edebiyat geleneğinin diğer bölgelere göre daha canlı olarak yaşamakta

olduğu bu bölgelerden giden işçilerin yaşadıkları soysa-kültürel sıkıntılarının çok kısa bir sürede âşık tarzı şiirin yan temaları olarak âşık tarzı şiir repertuarında yer almıştır. Bu temaların temelini teşkil eden “gurbet olgusu” ve ona dayalı temalar zaten başlangıcından beri âşık tarzının ana temalarından biridir (Çobanoğlu, 2000: 154).

Avrupa’da âşıklık geleneğimizi yaşatan, kültür elçiliği vazifesini destek almadan fevkalade bir şekilde yürüten, sazda ve sözde mahir Türkçenin bayrağını taşıyan ustalarımızla ilgili çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir.

Âşıklar sadece kültürü taşıma vazifesini üstlenmemişler aynı zamanda “göçün macerası”nı da şiirlerinde dillendirmişlerdir: Avrupa’ya gidiş sebepleri, orada yaşadıkları zorluklar, hasretlik, kazanılan paranın büyük bedeli ve en önemlisi kaybolan hayatlar hepsi onların şiirlerinde vücut bulmuş, dillenmiştir. Sosyal yaşamda meydana gelen bu gelişme, değişme ve problemlerden âşık şiiri de payına düşeni almıştır. Avrupa’da yaşayan insanımızın yaşama biçimini, sorunlarını, umut ve sevinçlerini, istek ve özlemlerini anlatan bir şiir geleneğinin temelleri bu dönemde atılmıştır. Âşıkların dillerinde hayat bulan âşık şiiri yeni ortamına uyum sağlamış burada da halkın söyleyen dili olmuşlardır. Âşık şiirinin Avrupa’da yaşayan temsilcilerinin şiirlerinde göçün bütün hikâyesini bulabiliriz (Turan, Bolçay, 2010: 20).

Gurbette yaşananların faturası sadece özlem değildir. Gurbette yaşayanlar farklı dertlere gark olmuş, farklı üzüntüler içinde boğulmuştur. Neticede onlar yurtdışındaki kazanım ve

kârları için ağır bir fatura ödemek zorunda kalmıştır(Turan, Bolçay, 2010: 40).

Âşık Kamil Sayın da “Şu Gurbet” adlı şiirinde gurbete sitem ederken gurbet yüzünden kaybettiklerini anlatır:

Edep gitti, erkân gitti, yol gitti.
Görgü görenekle bir de dil gitti.
İnsana yakışan asil hâl gitti.
İşi gücü zor olası şu gurbet.

Dost Kâmil'im neler çektik bitmedi.
Çalıştık kazandık hayır etmedi. Çoluk çocuk yolumuzu
gütmedi. Düşmanlara yar olası şu gurbet. s. 444

1960'lı yıllarda çalışmak için Avrupa'nın muhtelif ülkelerine giden Anadolu insanı gittikleri ülkede kaybolmamak hatta yok olmamak için kültürlerine sıkı sıkıya sarılmışlardır. Ancak bu çaba yeterli olmamış, Avrupa'nın çeşitli ülkelerine gidenler sosyal yaşamda meydana gelen gelişme, değişmeler sebebiyle birbirine benzer problemlerle yüz yüze gelmişlerdir.

Âşık şiirinin Avrupa temsilcilerinin şiirlerinde tespit ettiğimiz dil öğrenememe, çocukların eğitimi, yabacılarla yapılan evliliklerin büyük bir kısmının başarısız olması, Türkiye'den Avrupa'ya gelin veya damat olarak gelenlerin uyum problemleri, kültürel çatışma, yabancı düşmanlığı, ırkçı saldırılar, devletlerin yetersiz ilgileri gibi problemler Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın hayatının en önemli realitesini oluşturmaktadır. Netice itibari ile âşık şiirinin

Avrupa'da yaşayan temsilcilerinin Şiirlerinde gn bütün hikyesi bulunmaktadır. Devlet tarafından meselelerin zm için adeta sosyolojik zmlenmeler mahiyetindeki şık Şiiri dikkate alınmalıdır (Turan, Bolçay, 2010: 44).

Bugün Avrupa'nın muhtelif ülkelerinde yaşayan çok sayıda halk Őairimiz mevcuttur. Belçika'da yaşayan sazda ve sözde ustalardan biride, Kamil Sayın'dır (Turan, Bolçay, 2010: 20).

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK KAMİL SAYIN'IN HAYATI

1.1. DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

Âşık, Afyonkarahisar'ın Emirdağ kazasının sayılan ailelerinden olup Lalıklar'dandır. Nüfus kayıtlarına göre 8 Ocak 1955 yılında Emirdağ'da dünyaya gelmiştir. Babası Musa Kazım Sayın ve eşi Dursun Sayın'ın beş çocuğundan ikincisidir. Annesinin kızlık soyadı Kubat'tır. Kamil Sayın, Âşık Şemsettin Kubat'ın ablasının oğludur. Âşık, bir şiirinde kendisini şöyle anlatmaktadır. (Turan, Bolçay, 2010):

Adım Kâmil Sayın Türkoğlu Türk'üm.
Türklüğümdür elde olan varlığım. Milletime baki kalsın
erliğim.
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm. s.180

Kubat kelimesi, kaba, kuvvetli, kaba konuşan ve boyca görünüş itibarıyla kuvvetli, iri kişi demektir (Yıldırım, 2000: 1). Âşık, Emirdağlı olduğunu, Emirdağ'a olan sevgisini, Ankara'ya gelişini ve daha sonra gurbete çıkışını şiirinde şu şekilde dile getirir:

İncili'de doğdum Lalıklar'danım,
Emirdağlı diyor tüm tanıyanım,
Ben senin yurттаşın, sen benim canım,
Emirdağ'ım sen gönlümün bağısın.

Üç yaşa değince Başkent'e geldim,
Yirmi yaştan sonra gurbetçi oldum,

Avrupa'ya senin namını saldım,
Emirdağ'ım sen gönlümün bağısın. s.406

Âşık'ın babası, Afyonkarahisar ilinin Emirdağ ilçesindeki Jandarma Astsubay okulunda inşaat ustası olarak çalışmakta iken Genel Kurmay Başkanlığının kararı ile okulun mevcut talebelerinin ve personelinin bazı şehirlere taksim edileceği söylenmiştir. Âşık'ın babası çok sevdiği arkadaşı Albay Arif Türeten Bey'in de ısrarları ile istifa etmekten vazgeçip Ankara Kara Harp Okuluna tayinini kabul etmiş ve 1958 yılında Ankara'ya gitmiştir. Âşık, babasının Ankara Kara Harp Okuluna tayin olması sebebiyle çocukluk ve gençlik yıllarında Ankara'da yaşamıştır. Ankara'ya ne zaman geldiğini bir şiirinde şöyle anlatmaktadır.

Üç yaşa değince başkente geldim.
Yirmi yaştan sonra gurbetçi oldum.
Avrupa'ya senin namını saldım.
Emirdağ'ım sen gönlümün bağısın. s.406

Âşık, çocukluk yıllarını Dikmen'de Mustafa Kemal Atatürk'ün "Dikmen Yıldızı" diye adlandırılan –bu isimli sinema filmi de olan- Saadet Şipal Hanım'a, şehit olan pilot eşinin anısına hediye ettiği Dikmen bağlarında yer alan Rumlardan kalma iki katlı ahşap bir binada geçirmiştir.

1.2. EĞİTİMİ

Âşık, Dikmen ilk ve ortaokulunu bitirmiş ve daha sonra Ulus'taki Ankara 1. Sanat Enstitüsü'nün torna ve tesviye bölümünü bitirmiştir. Âşık, öğrencilik yıllarındaki şiir yazma merakı için "Çok çalışkan bir öğrenci olmama rağmen kısa

sürede öğretmenlerimin sevgisini ve takdirlerini kazanmıştım. Bilhassa edebiyat öğretmeni Sayın Hayal Zülfikar Hanımefendi'nin en gözde öğrencileri arasındaydım. Okulumuzun giriş katında bir duvar gazetemiz var idi. Duyurular dışında bazı makalelerde yazılıyordu. Bir gün öğrencilerin kulvarlara çöp ve benzeri şeyleri atmalarından duyduğum rahatsızlığı dile getiren bir şiir yazarak Hayal Hocam'a verdim. Kendisi çok sevinip şiirimi duvar dergisine yazdırttı.” demektedir. Âşık, babasının malî imkânsızlığı sebebiyle yüksek eğitim alamamıştır.

1.3. İŞ HAYATI

Âşık'ın, mesleği torna tesviyeciliktir. 1973 yılında okulu bitirip elektrik, hava gazı ve otobüs işletmesinin açmış olduğu yazılı ve pratik sınavları başararak otobüs işletmesi atölyesinde göreve başlamıştır. 1973 -1975 yılları arasında Ankara otobüs işletmesinde çalışmış, askerliğini yaptıktan sonra tekrar EGO'daki görevine dönmüştür. 1978 yılının Mart ayında Belçika'ya gitmiş ve o zamandan beri Belçika'da ikamet etmektedir. Âşık, Belçika'daki ilk üç yılında bir fabrikada çalıştıktan sonra, Holiday Inn otelinde çalışmaya başlamış ve halen burada çalışmaktadır.

1.4. EVLİLİĞİ VE ÇOCUKLARI

Âşık, 1973 yılının 30 Ağustos'unda ailece Belçika'da yaşayan ve tatile gelmiş olan eşi Döne Kubat ile evlenir. Âşık'ın eşi, anne tarafından akrabasıdır. Âşık, eşi Döne Sayın'ı abisinin düğünü sırasında görmüş ve çok etkilenmiş aynı duyguları Döne Hanım da âşık'a karşı hissetmiştir. Birbirine sevdalı bu iki genç tatil süresinin bitmesinden ve

kavuşamamaktan korkup kaçmışlardır; fakat daha sonra eşinin ailesiyle görüşülüp durum tatlıya bağlanmıştır. Âşık'ın, 21 Temmuz 1974 yılında Hatice adında bir kızı olmuş, Hatice'den beş yıl sonra 10.01.1979 tarihinde babasının ismini verdiği Musa Kazım Sayın dünyaya gelmiştir. Beş yıl sonra da 30.09.1984 tarihinde son çocuğu olan Zehra aileye katılmıştır. Ailesindeki fertlerin birbirlerine olan muhabbeti ve saygısı ve aile içerisindeki düzen Âşık'ın şairlik kabiliyeti ve verimi üzerinde etkili olmaktadır.

Yaşamı boyunca yüksek eğitim yapamamanın ezikliğini yaşayan Âşık, okuyan herkesin yanında olmuş ve üç çocuğunu da Brüksel'de yüksekokullarda okutmuştur.

Büyük kızı Hatice Brüksel'de bir lisede yabancı dil öğretmeni olarak oğlu Musa Kazım Almanya'da bir şirketin uluslararası müdürü olarak küçük kızı Zehra ise Brüksel'de zihinsel özürülülerin olimpiyat kuruluşunda genel müdür olarak görev yapmaktadırlar. Ayrıca oğlu Musa Kazım, çalışmalarına ara vermeden iki yıl Almanya'da iki yılda Amerika'da bir üniversitede yüksek ihtisas yapmış şimdi de Amerika'da doktora eğitimine başlamıştır.

Âşık, gurur kaynaklarını dediği çocuklarından çok memnundur. Büyük kızı Hatice, Hollanda doğumlu Bilgisayar Mühendisi olan Mesut Demir ile evlenmiş ve Mehmet Ethem adında bir erkek evlat sahibidir.

1.5. ASKERLİK DÖNEMİ

Âşık, 1975 yılının Aralık ayında Erzincan'a asker olarak gitmiştir. Acemi birliğini 59. Topçu Tugayı Gösteri ve

Tatbikat Alayı Çavuş Talimgâh Taburu Ölçme Takımı'nda geçirmiştir. Erzincan'da geçirdiği dört aylık temel eğitimden sonra Ankara Polatlı Topçu ve Füze Okulu Gösteri ve Tatbikat Alayı Muhabere Bölüğü'nde bulunmuş daha sonra da Sakarya Kışlası 2. Tabur 1. Batarya Muhabere Çavuşu olarak kalan on altı aylık askerliğini tamamlamıştır.

1.6. GURBETE ÇIKIŞI

Âşık, askerlik dönüşü başarılı sicili sayesinde asker öncesi işine geri dönmüştür. Âşık, askerlik dönüşü ailesiyle aynı evi paylaşmaktadır. Âşık'ın babası kendisine ait bir evi olması için ayrı bir ev kiralamasını tavsiye eder; fakat kira fiyatlarının çok yüksek olması üzerine bir arsa alıp kendi evini yapmaya karar verir. Âşık, bu sıkıntılı günlerindeyken kayınpederi Celal Kubat Belçika'dan ziyarete gelir; kızının ve damadının yaşadığı maddi sıkıntıları fark eder ve onları Belçika'ya götürmek için ikna etmeye çalışır. Beş senedir bu isteği reddeden Âşık, babasının da ısrarları üzerine eşinin babasıyla Belçika'ya giderek kendisi ve kızı için istek göndermesine razı olur. Kısa süreceğini düşündüğü bu ayrılık altı ay sürmüştür. Âşık'ın eşinden ayrı geçirdiği bu süre kendisi ve kızı için çok zor olmuştur. Eşinden ayrı kalan Âşık, sevdiğinden ayrı kalmanın ne kadar zor bir durum olduğunu şiirinde ifade eder.

Sevdiceği gurbet elde olanlar,
Keder çeker, elem çeker, ah çeker.
Öksüz gibi boynu bükük kalanlar,
Keder çeker elem çeker ah çeker. s.261

...

Bir körpe kuzuyla kaldım burada.

Daha çilem varmış meğer sırada.
Gönül ahtı peyman sinem yarada,
Tayyareler beni yâre götürsün.
Götürmezse yâri bana getirsin. s.260

Âşık'ın geçirdiği bu ayrılık süreci sonunda eşi çalışmaya başlamış ve gerekli işlemleri yapıp istek ve biletleri göndermiştir.

Eşinin isteği üzerine Âşık ve kızı 18 Mart 1978 yılında Belçika'nın Brüksel şehrine yerleşmişlerdir.

Âşık, Belçika'da ilk olarak üç ay bir karavan garajında daha sonra da iki buçuk yıl bir gaz sobası fabrikasında çalışmıştır. Fabrikanın el değiştirmesi sonucu işinin tehlikeye gireceğini düşünerek bir akrabasının yardımıyla 1981 yılında Holiday Inn Hotel'de göreve başlamıştır. Hala aynı otelde yönetici olarak görevine devam etmektedir.

Âşık, gurbete kendi isteğiyle değil de ekonomik mecburiyetler yüzünden çıkmıştır. Gurbetten memnuniyetsizliğini şiirlerinde sık sık dile getirir.

Yaktı yıktı harap etti ömrümü,
İki gözü kör olası şu gurbet.
Bir kez olsun şad etmedi gönlümü,
İki gözü kör olası şu gurbet. s.446

...

Gurbet seni taşa çalsam yeridir,
Ahu zarım şu dağları eritir. s.331

1.7. ÂŞIK KAMİL SAYIN'IN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE YER ALIŞI

1.7.1. Âşıklığa İten Sebepler

Âşık, tasavvufî bakımdan ve aile dostlarının âşık sohbetlerinde gelişirken kendisi de 11'li yaşlarda bir şeyler mırıldanmaya başlamıştır. Bu coşku ile dolu iken 1967 yılında henüz 30'lu yaşlarındaki amcası Abdülkâdir Sayın'ın kansere yenik düşmesi onun kâğıda döktüğü ilk şiiri olmuştur. Bu olay Âşık'ı derinden etkilemiştir. Ona karşı duyduğu sevgiyi ve onu kaybetmenin acısını şu sözlerle dile getirmiştir:

Çifte annesi de gelmiş başına,
Doktorlar fermanın yazmış döşüne,
Kim verecek bu haberi eşine,
Gitme amcam gitme daha genç yaşın.
(Kamil Sayın'ın arşivinden)

Böylelikle şiirlerini yazarak muhafaza etmeye başlamıştır. Âşık'ın kitap haline dönüştürdüğü şiirlerinin başlangıcını 24.12.1971 olarak görülür. Daha öncesinde şiir yazmış olmasına rağmen ilk şiir olarak onu kabul etmesini şu sözlerle dile getirir: “Öncesinde birçok şiirim olmasına rağmen ilk şiirim vatanıma Türkiye'ye yazdığım şiirim olmasını istedim ve ilk şiirim olarak 24.12.1971 tarihli ”Türkiye'm” şiirimi yazmakla başlamış oldum.”

Âşık, bade içmediğini, rüya görmediğini fakat bunlara inanmamanın saygısızlık olacağını ifade eder. Âşık bade içmemesine rağmen büyüklerin çok duasını aldığı dile getirir.

Âşık, şiir yazmaya yeni başladığı dönemlerde gece uykulardan uyanıp şiir yazmaktadır hatta babası Kazım Bey karanlıkta yazmakta güçlük çekmesin diye gece ışıkları açık bırakmaktaymış

1.7.2. Etkilendiği Âşıklar

Kamil Sayın, âşık olması evresinde usta-çırak ilişkisi yaşamamıştır. Bu yüzden âşık fasıllarının düzenini ve âşık makamlarını bilmemektedir; fakat Sayın, geleneği öğrenme sürecinde büyük ustalarla bir arada olmuş halk şairlerinin meclislerinde bulunmuştur. Daha sonraki yıllarda yurt dışında bulunması sebebiyle bu meclislerden uzak kalmıştır. Sayın âşık kahvehanelerindeki âşık fasıllarına ve sohbetlerine hiç katılamamıştır; fakat âşık kahvehanelerinin âşıklık geleneğinde büyük bir öneme sahip olduğunu şu ifadelerle dile getirir: “Âşık kahvehanelerini ne görebildim ne de gidebildim. Gurbet benim her yanıma ve her yoluma bağladı. Hâlbuki bu kahvehanelere ve âşık meclislerine gidebilmeyi, o muazzam kültürü yerinde izlemeyi hatta onlara katılmayı çok arzu ederdim. Âşıklık geleneği için bu kahvehanelerin fonksiyonları hiç de küçümsenemez. Zaten bu güne gelinebilmişse bunda âşık kahvehanelerinin rolü çok büyüktür. Ümit ederim ki bu kahvehaneler hâlâ vardır. Birçok üstat kendilerinden önceki üstatları bu kahvehaneler sayesinde tanıma ve dinleme fırsatı bulduklarını söylüyorlar.”(Turan, Uysal, 2009).

Âşık Yoksul Derviş Âşık'ın dayısıdır. Asıl adı Şemsettin Kubat olan Yoksul Derviş 01.12.1943 tarihinde Afyonkarahisar'a bağlı Emirdağ ilçesinin şirin, yeşillik ve sakin bir köyü olan Karacalar köyünde dünyaya gelmiştir. Şiir yazmaya 12 yaşlarında başladığını söyleyen Yoksul Derviş'in

yayımlanan ilk şiiri “Şehitlerin Anısı” adlı şiirdir. Âşığın şiirlerinde ağırlıklı olarak Yoksul Derviş ve Âşık Yoksul Derviş mahlası geçmekle birlikte, Yoksul Divane, Yoksul Derviş Divane, Âşık Yoksul Divane, Yoksul Divani, Âşık Yoksul Divani, Yoksul Derviş Divani, Yoksul Divani Dervişan, Yoksul Divani Derviş, Yoksul Derviş Devai, Yoksul Devai, Sefil Derviş mahlasları da kullanılmıştır. Karacalar Köyü’nde Hak Halili Hazretlerinin kurmuş olduğu dergâhta derviş olarak yetişmiştir. (Sarı, 2010)

Âşık Yoksul Derviş, birçok dörtlüğünde Hz. Ali’ye olan aşkını, Hak Halili’ne bağlılığını, dergâhının Ortaören Beli’nde bulunduğunu sıcak ve içten gelen bir Türkçe ile dile getirir:

Sevdiğim Hazret Ali,
Pir’imiz Hak Halili,
Dergâh Ort’ören Beli,
Hoş geldiniz Navruza.

Afyonkaraysarlıyız,
Aslen Emirdağlıyız,
Hak Halile bağlıyız,
Hoş geldiniz Navruza. (Sarı, 2010: 54-55)

Yoksul Derviş birçok şiirinde Karacalar köyüne bağlılığını ve sevgisini,

Beş yüz yıla yakın kitabesi var,
Gelip görmelisin Karacalar’ı,
Ziyarete açık bir türbesi var,
Gelip görmelisin Karacalar’ı.

Şıh kızı derlerdi o Zehra Bacı,
Sevginin ilacı insanlık tacı,
Giydirdi yoksulu doyurdu acı,
Düşenlerin dostu Karacalar'da.

...

Ne hoş olur Karacalar neşesi,
Açmış etrafında mor menekşesi,
Her tarafta gözüm seni arıyor,
Neredesin ciğerimin köşesi. diyerek dile getirir. (Sarı, 2010:
35-36-37)

Âşık, Babası Musa Kazım Sayın'ın çalıştığı Kara Harp Okulu'nda tanıdığı Âşık Mahzuni Şerif'i ev sohbetlerine getirmesi ile de Kamil Sayın ozanlığa merak sarmış Mahzuni Şerif ve Âşık Veysel Şatıroğlu'nu dinledikçe çok etkilenmiştir. Kamil Sayın Âşık Veysel'in engin gönüllü oluşunu şu şekilde ifade eder: “Bizzat kendi ağzından duydum. “Evet, ben Mahzuni'nin babasıyım ama Mahzuni Şerif'te benim dedemdir” dedi. Bu sözlerinden onun ne kadar mütevazı bir “Hak Dostu” olduğunu anlamak hiç de zor değildi. Yaş olarak ben Mahzuni'nin babasıyım ama manevî açıdan ve ilmen Mahzuni benim dedemdir deme şerefine sahiptir.” İlerleyen süreçte bu muhabbetlere Âşık Kul Ahmet, Mahzuni'nin yol kardeşi yani Müsayip kardeşi olan “Maksudi” mahlasını taşıyan Osman Dağlı ve keman çalarak söyleyen iki gözü ama olan Hafız İsmail Güvenç ve daha birçok şairler de katılmıştı.

Âşık, usta olarak kabul ettiği Âşık Veysel ve Mahzuni Şerif için de hayranlığını ifade eden şiirler yazmıştır. Ayrıca Basirî, Emanetî, Garip Hıdır ve Ozan Gürsoy'la tanışmış ve sanatlarını çok beğendiğini dile getirmiştir. Sayın, yıllar sonra

usta kabul ettiği Mahzuni Şerif'i Kul Ahmet'le birlikte Brüksel'de evinde misafir etmiştir.

Âşık'ın sanatının şekillenmesinde Mahzuni Şerif, Âşık Veysel ve Yoksul Derviş'ten başka Fuzuli, Nesimi, Yunus Emre, Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal, Karacoğlan, Âşık Daimi, Abdurrahim Karakoç'u da kendisine örnek almıştır.

1.7.3. Mahlası

Âşık, mahlas olarak "Dost ve Kul" sözcüklerini ve ismini kullanmaktadır. Âşık mahlas alışını şu şekilde dile getirir: "2006 yılında Ankara OZANDER'de Sayın Başkan Ozan Emaneti ve birçok ozan dostun olduğu bir sohbette ozan Balkaymak ağabeyim 'Sen neden mahlas kullanmıyorsun? Sana mahlas bulalım.' dedi. Bunun üzerine, Ozan Emaneti 'Adamın adını koyan mahlasını da koymuş "Dost Kâmil" tam uymuş' dedi. Ben de şiirlerimde zaten kullanmakta olduğum 'Dost Kâmil, Kul Kâmil, mahlaslarını kullanmaya devam etmekteyim.

1.7.4. Kamil Sayın'ın Tasavvuf Şiirinin Etkisi Altında Kalması

Âşık, tasavvuf ilmini büyüklerinin de bağlı olduğu Kadiri tarikatının Hüseyinî kolundan gelen Hak Halili dergâhından almıştır. Annesinin ve eşinin köyü olan Karacalar köyünde bulunan dergâhı Hak Halili'nin kızı olan Zehra Sultan'ın yönetiminde henüz 6-7 yaşlarında iken tanımış oradaki sohbet ve ibadetleri görerek etkilenmiştir. Henüz çocuk yaşlarında olmasına rağmen kısa zamanda dergâh büyüklerinden gördüğu edep, erkân ve üslubu almıştır. Âşık, şiirlerinde Hak Halili'nin ve Zehra Sultan'ın ismini dile getirir.

Hak Halili'dir mürşidim,
Bacı Sultan'dır rehberim. s.357

1.7.5. Şiirlerini Kitap Haline Getirmesi

Âşık, yazmış olduğu şiirlerini çocuklarının desteği ve arkadaşlarının ısrarıyla “Tasavvufta Gerçek” ve “Gönül Penceresi” adlı iki şiir kitabında toplamıştır. Âşık, halkın sesidir. Halkın duygularını dile getirir. Kamil Sayın da şiirlerini ortaya koyarken halkın duygularını dile getirdiğini ifade eder. Hatta şiirlerini kitap haline getirme çalışmaları sırasında basımevinde karşılaştığı bir kişinin “NE DEYİM” adlı şiirini kendi yaşadıklarını bilerek mi yazdığını sorması üzerine şiir yazmakla ve bunları halka buluşturmakla çok doğru bir davranışta bulunduğu karar vermiştir.

Âşık'ın kitapları kısa bir sürede büyük başarılarla ulaşmıştır. Âşık, şiirlerinin sağladığı başarıları şöyle ifade etmektedir: “Çok kısa bir sürede Türkiye’de şiirlerim okunmaya başladı. Ankara’da bulunan Afyonkarahisar Derneği Başkanı Sayın İrfan Ünver Nasrattınoğlu şiirlerimi değişik zamanlarda “Afyonkarahisar” dergilerinde yayınladı. 2006 yılında “Afyonkarahisarlı Halk Ozanları” isimli antolojide bana ve şiirlerime büyük ölçüde yer verildi. Ozanlar Birliği Kültür Derneği'nin düzenlediği “Şiir Antolojisi”nde de bana ve eserlerime büyük ölçüde yer verildi. Türkiye’de bu gelişmeler devam ederken Belçika’da da Kültür Bakanlığının düzenlediği kitap fuarında bir dostum aracılığı ile fuarda yer alan kitaplarım şans eseri fuarı gezen Devlet Bakanı Sayın Robert Delathouwer'ın dikkatini çekmiş, kitap kapağının çok ilgisini çektiğini söyleyip bu kitapların hangi dilde olduğunu sormuş. Bakan Bey'in Türk danışmanı olan Sayın Gülcan Köksal

Hanımefendi kendilerine bu kitapların Türkçe olduğunu söyleyince Bakan Bey kitabın içeriği hakkında bilgi istemiş ve kitaptan bana ulaşılacak bilgileri almalarını ve benimle irtibat kurulmasını, en kısa zamanda da randevu alınmasını istemiş. Danışman Gülcan Köksal Hanımefendi beni arayarak durumu izah etti ve Bakan adına randevu talebinde bulundu. Kendileriyle uygun bir tarihe Bakan Bey'in makamında görüşme randevusu ayarladık. Randevuya gittim. Gülcan Hanım beni karşıladılar ve Bakan Bey'e haber verdiler. Sayın Bakan beni makam odasının dışında karşıladılar. O kadar sıcak bir karşılamaydı ki anlatamam. Kitabımdaki şiirlerin dostluk, kardeşlik ve insanlığa çağrı yönünde olduğunu öğrenmiş ve çok memnun olduğunu söyledi. Kahvelerimizi içtikten sonra "Kitaplarınızı bütün belediyelerdeki okul kütüphanelerine ve mahalle kütüphanelerine satın alarak koymayı, bu vesile ile Belçika'da yaşayan Türk talebelere ve halkına hakları olan bir hizmeti sunacaklarını" söyledi. Kendilerine teşekkür ettim ve bu tekliflerini ancak bir şartla kabul edebileceğimi söyledim. Bakan Bey bu kadar güzel bir teklife rağmen bir de şart koşmam karşısında çok şaşırtmıştı. Yine de olgun bir tavırla buyurun "Teklifinizi söyleyin" dedi. Kitaplarımın alımından elde edilecek olan paranın tamamının belediye okullarına bağışlanmasını istediğimi söyledim. Sayın Bakanın gözleri parlıyordu. Ayağa kalkıp gelip beni kucakladı ve "Ben size boşuna değer vermemişim, hakkınızda yanılmamışım, siz gerçekten de saygılara layıksınız. Sizin bu güzel armağanınıza karşılık bize müsaade edin bizde sizin kitaplarınızı Fransızcaya çevirelim" dedi.

"Kitap alımları başlamıştı. Hürriyet, Türkiye ve Posta gazetelerinin Avrupa baskılarının yanı sıra, birçok mahalli gazete ve dergiler gelişmeleri haber olarak yayımladılar. Âşık,

Bakan Robert Delathouwer'in "Türkiye siyasi yönden Avrupa Birliği'ne henüz giremeye de sizin kitaplarınız sayesinde kültürel yönden girmiş oldu" demesi ile bu başarı da öncü olmanın mutluluğunu yaşamıştım. Anılarım arasında bu tür güzelliklerin olması gerçekten çok mutlu edici gelişmelerdi."

Âşık'ın kitapları ile ilgili bu güzel gelişmeler sürecinde Türkiye Cumhuriyetimizin Sayın Kültür ve Turizmi Bakanı ve Sayın Dışişleri Bakanımız da mektup gönderip kutlama ve teşekkürlerini iletme inceliğini göstermişlerdir.

1.7.6. Hakkında Yapılan Çalışmalar ve Elde Ettiği Başarılar

Âşık, yazmış olduğu şiirler sayesinde birçok başarı elde etmiştir. İlk olarak lise yıllarında son sınıf öğrencisi iken Sümerbank'ın "Yerli Malı Haftası" nedeniyle açmış olduğu yarışmaya öğretmeninin ve müdürünün ısrarıyla katılmış ve yarışmada şiir dalında Türkiye birinciliğini kazanmıştır. Bunun üzerine köşke davet edilmiştir. Sonraki yıllarda Günaydın ve Tan gazetelerinin Avrupa yayınının başlatmış olduğu bir yarışmaya "Türkiye'm" adlı şiiriyle katılmış ve Avrupa birinciliği kazanmıştır. Türkiye'de ve Belçika'da birçok gazete, dergi ve internet sitelerinde birçok haberler yapılmıştır. Türkiye'de Milli İrade ve Emirdağ, Belçika'da Hürriyet ,Türkiye, Post Benelux, gazetelerinde; Özvatan, Beltürk, Anadolu, Yeni Vatan, Topak Ev dergilerinde yazılar çıkmıştır. Son yaşanan gelişmelerden biri de Fatma Ahsen Turan başkanlığında hazırlanan "Sazın ve Sözü'n Sultanları, Yaşayan Halk Şairleri(2009)" ve Belçika'da Yaşayan Halk Şairleri (2010) adlı çalışmalarda da kendisine ve eserlerine yer verilmiştir. Bu çalışmada kendisine ve eserlerine yer verilmesi

âşık'ı da çok mutlu etmiştir. Bu mutluluğunu şu sözlerle ifade etmektedir: “Son derece dikkatli ve özverili çalışma ve araştırmalarının eseri olan antolojilerinde önünde saygı ile eğileceğim birçok usta ile bana ve şiirlerime büyük ölçüde yer vermeleri beni çok memnun eden gelişmelerdendir.”

Âşık, şiirlerini sadece Allah'tan gelen bir ilhamla yazmış yazdığı şiirleri seslendirmeyi düşünmemiştir. Âşık bazı gönül kırgınlıklarını da şöyle ifade eder: “1974 Kıbrıs harbi başlamasıyla Âşık Haşimi Aslıhak ile Özleyiş Plak sahibi Şevket Ursavaş benden Kıbrıs şehitleri için ağıt gibi bir şiir yazmamı Haşimi'nin yorumuyla plak yapacaklarını, benim de plaklardan telif ücreti alacağımı söylemişlerdi. Zaten Kıbrıs olayından dolup taşar bir vaziyette olduğum için hemen oracıkta “Kıbrıs” isimli şiirimi yazdım. Çok kısa bir süre de plaklar alınmaya başlandı; fakat bana ancak dördüncü baskısından bir adet plak verildi. Plakta Haşimi yorumunu benim yanımda yaptığı için sözlerde adım mevcuttu. Ama şirket bana telif ücreti ödememek için plak üzerine söz Kamil Sayın diye yazmamıştı. Yaşadığım bu hayal kırıklığından sonra uzun bir süre şiirlerinin yayımlanmasına sıcak bakmamıştır.” Sadece Müslüm SÜMBÜL tarafından “Vatanımdan Ayrırım” isimli eserinin plak yapılmasına izin vermiştir. Ve (Tunç Plak 1296) yapılmıştır.

Plağın bir tarafında Kâmil Sayın'ın “Vatanımdan ayrırım” isimli eseri, diğer tarafında ise Sayın, Ali İzzet ÖZKAN'ın “Şu sazıma bir düzen ver” isimli güzel eseri yer almakta idi. Hatta Sayın Ail İzzet Özkan “Âşığım ya senin eserin benim eserimi sattırır, yada benim eserim senin eserini sattırır” demiş. Kamil Sayın da “Âşık Ali İzzet Özkan Ustadımın eseri benim eserimi sattırdı, Çünkü Onun

eseri 1972 lerin en popöler türküsü haline gelmişti”
diyerek düşüncesini belirtmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK KAMİL SAYIN'IN EDEBİ KİŞİLİĞİ

2.1. ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1.1 Şiirlerde Ölçü

Türk dilinin doğal ölçüsü hece ölçüsüdür. Heceler parmakla sayıldığı için parmak ölçüsü, parmak hesabı da denmiştir.

Türk edebiyatı İran ve Arap edebiyatlarının etkisine girmediği çağlarda, Türkler yalnız hece ölçüsünü kullanıyorlardı. İslamiyet'in kabulünden sonra bu yeni uygarlığın türlü öğeleriyle birlikte aruz ölçüsü de edebiyatımıza girmiş oldu. Böylece divan şairleri aruzu kullanır, halk şairleri de hece ölçüsünü sürdürür oldular.

Hece ölçüsü, dizelerdeki hece sayısının belli bir düzene bağlı olarak eşitliği temeline dayanır. Hece ölçüsünde dizenin belli bölümlere ayrılmasına durgulanma, bu bölüm yerlerine de durak denir. Durakları her dizede değişen şiirlerin dizelerindeki hece sayısı eşittir, fakat duraksız sayılırlar.

Hece ölçüsünün kalıplarındaki durak sayısı en az 2 en çok 5 olabilir. Duraklardaki hece sayısı da 1'den 10'a kadar değişir. Heceölçüsünde 2 heceliden 20 heceliye kadar birçok kalıp vardır (Dilçin, 2004: 39–40).

Âşık'ın da şiirlerinde 7'li, 8'li ve 11'li 14'lü ve 15'li hece ölçüsünü kullanır.

2.1.2. Şiirlerde Kafiye Yapısı

2.1.2.1. Uyak

Halk şiirinde uyak, uyak ya da ayak terimleriyle anılır. Divan şiirinde olduğu gibi, halk edebiyatının uyak konusunda kuralcı bir tutumu yoktur. Halk şairleri en eski dönemlerden beri, uyak konusunda hafif bir ses benzerliğini dahi kesin kurallara bağlamadan şiirlerinde kullanılmışlardır. Halk edebiyatı ürünleri sözlü olduğundan, halk şiirinde göz uyağı söz konusu değildir. Kulakta hoş bir uyum bırakan her ses benzerliği halk şairi için bir uyaktır.

Halk edebiyatının ilk ürünlerinde uyak, genellikle ilkel bir nitelik gösterir. Yüzyıllarca işlenen halk şiiri, giderek uyaktan yana bir durum kazanır. Fakat halk şiirinde yaygın olan yine de yarım uyaktır (Dilçin, 2004: 73).

2.1.2.1.1. Yarım Uyak

Dize sonlarında tek ses benzerliğinden oluşan uyaktır(Dilçin, 2004: 86).

Bir günden bir güne bize gülmedi.
Gözümüzden akan yaşı silmedi.
İyilerin kıymetini bilmedi.
Kötülere var olası şu gurbet. s.444

2.1.2.1.2. Tam Uyak

Dize sonlarında bir ünlü bir ünsüzün ses benzerliğine dayanan uyaktır (Dilçin, 2004: 87).

Huda'mızın bile habibi **v**ardır.
Gönül yarasının tabibi **yâ**rdır.
Gurbette yalnızlık ah ile **z**ardır.
Hoş sefa geldiniz canım cananlar. s.441

2.1.2.1.3. Zengin Uyak

Dize sonlarındaki ikiden fazla ses benzerliğinden oluşan uyaktır. Bir dize sonundaki sözcüklerden biri, diğer dizinin sonu içinde yer alıyorsa buna tunç uyak denir(Dilçin, 2004: 89).

Dostsuz geçen ömür bil ki **h**evadır.
Dostla hoş muhabbet derde **d**evadır.
Dostsuzlara hazin bir son **r**evadır.
Hoş sefa geldiniz canım cananlar s.441

2.1.2.2.Redif

Halk şiirinin en eski ve en önemli öğelerinden biridir. Halk şairleri redife uyaktan daha çok önem vermişlerdir. Bütün duygu düşünce ve benzetmeleri rediften doğar. Halk edebiyatı ürünlerinin çoğunluğu rediflidir. (Dilçin, 2004: 80).

Halk şiirinde redif çok çeşitli biçimlerde görülür. Genellikle redif dizinin sonundadır. Kimi zaman dizinin ilk

sözcüğü uyak, geri kalan sözcükler redif olabilir. (Dilçin,2004: 80).

Menekşe, reyhanı, gülü güzeldir,
Hakk'ın müstesnası hali güzeldir,
Sözü hoş, sohbeti, dili güzeldir,
Onu nasıl övdüğümü duymasın. s.440

2.1.2.3. Nakarat (Kavuştak)

Şiirlerde dörtlüklerin sonunda tekrarlanan mısra veya mısralardır. İlk dörtlüğün ikinci ve dördüncü dizeleriyle, diğer dörtlüklerin son mısralarının tekrar edilmesiyle de oluşturulabilir. Şiir, nakarat bölümlerinde ifade edilen duygu ve düşünce etrafında gelişir. Nakarat, halk şiirinde bağlama veya kavuştak diye adlandırılır. (Kaderoğlu,2007: 87).

DÖNECEĞİM

Bu faniden ahirete,
Ben de bir gün döneceğim.
Mutlak olan hakikate,
Ben de bir gün döneceğim.

Sevabıma günahıma,
Geçenlere eyvahıma,
Şefaata kani şahıma,
Ben de bir gün döneceğim.

Cennet değil gözümdeki,
Cemalullah özümdeki,
Kim bilir birazdan belki,
Ben de bir gün döneceğim.

Dost Kâmil'im insan olsam,
Ölmeden evveli ölsam,
Ne kadar da uzun kalsam,
Ben de bir gün döneceğim.
Ben de bir gün öleceğim. s.419

2.1.2.4. Ayak

Şiirde ilk dörtlüğün ikinci ve dördüncü mısrası ile tüm dörtlüklerin son dizesinin aynı kelime ve eklerden meydana gelmesidir.

Elest'ten ikrarım sonsuz imanım.
Ervah-ı ezelden yoktur gümanım.
Bu canı yoluna koydum Sultanım.
İkilik girmedi özüme **benim.**

İman eylemişim Amentü billâh.
Dilimden düşmüyor ol şükrü lillah.
Hak ile yeksanım elhamdülillâh.
Başkası görünmez gözüme **benim.**

Yaradan Hüda'ya danışıyorum.
Yabancı değilim tanışıyorum.
Ben de ayet ile konuşuyorum.
Ne olur kulak ver sözüme **benim.**

Evelden alındı Levhi Kalem'e,
Hak tecelli kıldı beni Âdem'e,
Dost Kâmil'im dostum cümle âleme,
Katlanabilirsen nazıma benim s.418

2.2. ŞİİRLERİNİN ANLATIM ÖZELLİKLERİ

2.2.1. Betimleyici Anlatım

Bir varlığın, olayın veya kavramın göz önünde canlandırılacak biçimde dille anlatılmasıdır. Bu anlatımda betimlenen varlığın, olay veya kavramın karakteristik özellikleri belirginleştirilir. Betimleme, bir şeyin benzerlerinden ayıracak özelliklerin belirtilmesi demektir (Yakıcı, Yücel, Doğan, Yelok, 2004: 53). Âşık, baharın gelişini betimleyici bir şekilde anlatır.

BAHAR

Bahar gelmiş vatanıma ilime,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler.
Bahar ile heybet geldi gülüme,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler.

Mevsim bahar olur açılır güller,
Dallar seda verir seslenir yeller,
Gül dalında ötüşürler bülbüller,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler.

İnsanlarda bir başkalık belirir,
Sarmaşıklar çubuklara sarılır,
Çamlıklarda piknikleri kurular,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler.

Sazlar cuşa gelir zeybekler oynar,
Koyunlar koşuşur kuzular meler,
Derelerde akarsular çağıldar,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler.

Dost Kâmil'im bayramını kutlarız,
Uçaklardan paraşütle atlarız,
Vatanımız bir cennettir soylarız,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler. s.192

2.2.2. Tahkiye Yoluyla Anlatım

Anlatılmak istenilen olayın aşama aşama dile getirildiği anlatımdır. Olayın anlatımında bir sıralama mevcuttur. Öyküleyici anlatım da denilebilir. Öyküleyici anlatım, gerçek veya tasarlanmış bir olayın belli bir noktadan alınıp geliştirildiği ve sonuca ulaştırıldığı anlatım biçimidir (Yakıcı, Yücel, Doğan, Yelok, 2004: 52).

Birer birer kemiklerim kırdılar,
Bir ceylanın derisine sardılar,
Gül dalından bir tomurcuk verdiler,
Bunu yedi sene sakla dediler. s.407

...

Üç yaşa değince başkente geldim,
Yirmi yaştan sonra gurbetçi oldum,
Avrupa'ya senin namını saldım,
Emirdağ'ım sen gönlümün bağısın. s.406

2.2.3. Nasihat Yoluyla Anlatım

İnsanlara öğüt vermek amacıyla yazılan anlatımlardır. Âşık nasihat yoluyla anlatıma sıkça yer vermiştir. Özellikle tasavvufi konuları dile getirirken nasıl bir insan olmak gerektiğini, neleri yapmak ya da yapmamak gerektiğini dile getirir. Âşık'ın hayat felsefesi olan “iyi insan olmak, insanlara yardım etmek” düşüncesini nasihat yoluyla insanlara anlatmak ister.

DİNSİZ

Sakın yakınına varma,
Varıp hali hatır sorma,
Nicedir yolunu görme,
Dilden dile kanar dinsiz.

Sanma sana akran olur,
Ummayasın eylik kılır,
Dünyan başına yıkılır,
Yalan dolan döner dinsiz.

Bakarsın sana yoldaştır,
Üstelik bir de ırktaştır,
Selam verme işin yaştır,
Mezhepkitap yanar dinsiz.

Kâmil'im aldanma kula,
Güvenip de düşme yola,
Onun işi gücü hile,
Daldan dala konar dinsiz. s.193

2.2.4. Doğrudan Anlatım

Anlatılmak istenen konunun doğrudan anlatıldığı anlatım şeklidir. Amaç bir konuda açıklama yapmaktır. Âşık, sosyal olayları tenkit ederken doğrudan anlatım yönteminden faydalanır.

Aç geziyor milletimiz,
Bak vatana gör vatani,
Bitsin artık illetimiz,
Bak vatana gör vatani. s.184

2.2.5.Soru Yoluyla Anlatım

Dikkat çekmek amacıyla istifham sanatından yararlanılarak kullanılan anlatım türüdür. Âşık, zaman zaman soru yoluyla anlatıma başvurur.

Elest'ten ikrarı eylemedik mi?
Tâ Kalu'dan yemin söylemedik mi?
Bir tende ol cemi boylamadık mı?
Pazarlıktan geçilir mi sevdiğim? s. 238

2.3. ŞİİRLERDE YER ALAN EDEBİ SANATLAR

2.3.1. Teşhis

Tabiatta bulunan İnsan dışındaki bütün varlıkları, her türlü eşyayı, imgesel/simgesel yaratıkları İnsanlar gibi davrandırma ve canlandırma sanatıdır. (Aktaş,2005: 120).

Yaktı, yıktı, harap etti ömrümü,
İki gözü kör olası şu gurbet. s.444

...

Mor menekşe boyun eğdi sahara.s.242

2.3.2. Tezat

Anlam bakımından birbirine zıt olan iki düşünce, hayal veya duyguyu bir arada söylemektir. Bu sanata tıbak, tatbik, mutabakat, mukabele, tekafü, mütezzad adları da verilmektedir. (Aktaş, 2005: 93).

İyilerin kıymetini bilmedi,
Kötülere var olası şu gurbet. s.444

...

Dostla hoş muhabbet derde devadır. s.56

...

Helal haram demez hemen yutarsın. s.305

2.3.3. Tenasüp

Divan şiirinde anlam bakımından aralarında çeşitli ilgiler bulunan iki veya daha fazla kelimeyi tezat olmaksızın bir araya getirme sanatıdır. (Aktaş, 2005: 232).

Edep gitti, erkân gitti, yol gitti,
Görgü, görenekle bir de dil gitti. s.444

...

Musa'da, İsa'da, İshak'ta, Şit'te,
Eyyub'un sabrında Davut'ta, Lut'ta. s.359

2.3.4. Telmih

İnsanlar tarafından bilinen, geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca, bir atasözüne veya bir şiire işaret etme sanatıdır. Daha çok hatırlatma amacına yöneliktir. Bu bir çağrışım sanatı sayılabilir. İşaret edilen şey uzun uzadıya açıklanmayıp kısaca değinilip geçilir. (Aktaş, 2005: 191).

Sevda beni attı Mecnun çölüne,
Kerem gibi düştüm âlem diline. s.440

...

Elestü bezminden Kalubela'dan
Âşıkı Muhammed mest-i Ali'yim, s.428

2.3.5. Mübalağa

Bir şeyin etkisini artırmak amacıyla, o şeyi olağanüstü bir şekilde anlatma sanatıdır. Bu sanata bir çeşit ifrat ya da tefrit sanatı da denilebilir. Çünkü bir şey, bu sanatta

olduğundan pek fazla ya da pek az gösterilir. (Aktaş, 2005: 134).

Sensiz her dakikam yıllara döndü. s.432

2.3.6. Teşbih

Benzetme sanatı. Aralarından ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanın güçlü ve üstün olana benzetilmesiyle yapılır. Teşbih yapılan iki şey arasında ya hakikat ya da mecaz ilgisi bulunması gerekir (Aktaş, 2005: 25).

Gül yüzlü cananım kurban olduğum. s.437

...

Doğruluk yıkılmaz çelik kaledir. s.285

2.3.7. İstifham

Duygu ve anlatımı güçlendirmek amacıyla, karşılığında bir cevap beklemeden soru sorma sanatıdır. Daha çok söze çarpıcılık ve acıcılık sağlar. İstifham sanatı genellikle duygu ve düşüncelerin aşırı bir şekilde yoğunlaşmasından doğar (Aktaş, 2005: 179).

Hasretini çektiğimi duydun mu? s. 437

...

Cümle âlem duydu sen duymadın mı? s. 425

2.3.8. Tevriye

Asıl söylenilmek istenileni kapalı olarak söylemektir. Klasik Türk şiirinde anlatıma bir espri ve incelik katmak amacıyla birden fazla anlamı bulunan bir sözcüğün yakın anlamını söyleyip uzak anlamını kastetme sanatıdır (Aktaş, 2005: 104).

Bilesin ki Yaradan'ın kuluyum,
Gönül yâda boyun kösmüyor dostum. s. 434

...

Kamil sırrı açılır mı sevdiğim. s.238

Yâd sözcüğü “yabancı” anlamına gelirken bir diğer anlamı da “anma”dır. Âşık, bu sözcüğü kullanarak etkileyici bir şekilde duygularını dile getirmiştir. Bunun için de tevriye sanatını kullanmıştır.

Kâmil sözcüğü yetkin, erişkin, eksiksiz, ağırbaşlı, mükemmel anlamlarına gelmektedir. (Türkçe Sözlük, 2009: 1054). Sayın şiirde Kâmil sözünü kendi ismini dile getirmek için ve mahlas olarak kullanmıştır. Âşık, “Kâmil” sözcüğünü dile getirerek tevriye sanatını kullanmıştır.

2.3.9. Tekrir

Tekrarlama. Bir şiirde anlatımı güçlendirmek amacıyla bazı kelime veya kelime öbeklerinin tekrarlanmasına denir. Tekrir sanatı genellikle heyecandan kaynaklanır (Aktaş, 2005: 169).

Gafletten kurtuluş bu deyi deyi.
Çağır seherlerde hu deyi. deyi s.414

Âşık “deyi deyi” söz grubunu tekrarlayarak tekrar sanatına başvurmuştur.

2.3.10 Hüs-n-ü Talil

Herhangi gerçek bir olayın meydana gelişini, hayali ve güzel bir sebebe bağlama sanatıdır. Bu sanat daha çok anlatıma güzellik ve zerafet vermek için yapılır. Hüs-n-ü talil sanatı daha çok şairin içinde bulunmuş olduğu ruh halinin hayal ile izahıdır (Aktaş, 2005: 129).

Bülbüle mi küsmüş açmıyor güller?s.401

Âşık, gülün doğal sebeplerle açmayacak olmasını bülbüle küsmüş olmasına bağlayarak hüs-n-ü talil yapmıştır.

2.3.11. Tecahül-i Arif

Söyleyişte bir anlam inceliği ve zerafeti yaratmak için bir konuyu bilip de bilmemezlikten gelme sanatıdır (Aktaş, 2005: 110).

Şu yalan dünyanın gamı,kederi,
Acep herkesin mi böyle kaderi?
Beni Yaradan'ın yok mu haberi?
Yeter etti cana çekemiyorum. S.398

Âşık, Allah'ın kendisini yarattığından haberi olduğunu bilir aksinin olması mümkün değildir; fakat âşık çektiği sıkıntıların büyüklüğünü ifade etmek için tecahül-i arif sanatından faydalanarak bilmezlikten gelir. Bu düşüncelerini dile getirirken soru sorarak istifham sanatını da kullanır.

2.3.12. Dolaylama

Tek kelimeyle belirtilebilecek bir kavramı güçlü ve etkin bir anlatım için birden fazla kelimeyle anlatmadır (<http://tdkterim.gov.tr/bts>).

Nefsine hakim ol ey insanoğlu,
Bir nefesten gayrı neyin var senin,
Onsekiz bin alem bir Hakk'a bağlı,
Üç günlük dünyada neyin var senin? s. 347

Âşık, yukarıdaki örneklerde “üç günlük dünya” sözüyle “hayatı” kastederek dolaylama yapmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONULARINA GÖRE ŞİİRLER

Âşık, şiirlerinde beşeri ve İlahi aşk, Atatürk'e ve Vatanına bağlılık, sosyal olayları tenkit, ayrılık, fakirlik, gurbet, hasret, ölüm, kaderden şikâyet, önemli kişilere sevgi, Allah'a, Hz. Peygamber'e, Hz. Ali ve Ehlibeyt'ine sevgi ve övgü, Kerbela'ya ağıt gibi konuları ele alır. Âşık, Vatanına canı gönülden bağlıdır. Ekonomik sıkıntılar yüzünden Vatanından ayrı kalmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden Âşık'ın şiirlerinde gurbet, hasret, ayrılık ve fakirlik konuları geniş yer tutar.

3.1. MİLLİ KONULU ŞİİRLER

Âşık'ın milli konulu şiirlerinde Atatürk ve Türkiye'ye olan bağlılığı, Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan duyduğu sevinçle dile getirilir. Âşık, yurt dışında yaşayan bir Türk olarak âşıklık geleneğini ve Türklüğü canı gönülden temsil etmektedir.

3.1.1. Atatürk ve Türkiye

Âşık, Vatanına olan bağlılığını, sevgisini, bu topraklara Atatürk sayesinde sahip olunduğunu geniş bir şekilde dile getirir. Maddî, manevî tüm değerlere bu topraklar üzerinde sahip olduğundan bahseder. Âşık, her zaman Türk olduğuyla övünür. Atatürk'ün yolundan gittiğini ifade eder.

Yurdum, ilim, ilçem, köyümle yuvam,
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm.
Seni bize verdi bak Kemal Paşa'm,
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm.

Toprağında biter ekmeğim aşım,
Her şeyimsin anam, babam, kardeşim,
Daim seni övmek olacak işim,
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm.

Kırmızı bayrağım, yeşil sancağım,
Naşım toprak olsa vermeyeceğim,
Her an Türklüğümle öğüneceğim,
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm.

Adım Kâmil Sayın Türkoğlu Türk'üm,
Türklüğümdür elde olan varlığım,
Milletime baki kalsın erliğimi
Ne güzelsin, ne yücesin Türkiye'm. s.178

3.1.2. Kıbrıs Barış Harekâtı

Yunanistan tarafından yönlendirilen Rum Milli Muhafızlar, Enosis için 15 Temmuz 1974'te Kıbrıs'ta hükümet darbesi yaptılar. Kıbrıs'taki anayasal düzeni korumak için yapılan Kıbrıs Barış Harekâtı, Garanti Antlaşması'nın verdiği yetkiye dayanmaktaydı. Planlanması ve icrası en zor harekâtlardan biri olan Birinci Barış Harekâtı, 20 Temmuz 1974'te başladı ve üç gün sürdü. Bu harekât sonucunda Türk Silahlı Kuvvetleri, Lefkoşe-Girne bölgesine hâkim oldular. 14 Ağustos 1974'te başlayan İkinci Barış Harekâtı da birincisi gibi üç gün sürdü. Bu harekât sonucunda Türk Silahlı Kuvvetleri, Lefke-Lefkoşe-Magosa hattına hâkim oldular. Kıbrıs Barış Harekâtı'nda, Türk Silahlı Kuvvetleri'nden 27 subay, 48 astsubay, 1 deniz sivil işçi ve 422 er şehit oldu. Ancak, onlar atalarına yaraşır bir askeri başarıyı tarihe kaydettiler. (Açıkgöz, 2006: II).

Harekâtı tüm Kıbrıs'a ve Dünya'ya ilk duyuran Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanı Rauf Denktaş oldu. 20 Temmuz 1974 sabahı saat 05.00'te Bayrak Radyosu'ndan Kıbrıslı Türklere hitaben yaptığı açıklamada; harekâtın 11 yıldır şerefli ve haysiyetli bir şekilde yaşamak için mücadele veren Kıbrıslı Türklere hayırlı olmasını diledi.

Başbakan Bülent Ecevit, saat 06.10'da TRT'den harekât ile ilgili olarak yayınlanan demecinde; harekâtın Türk milletine, bütün Kıbrıslılara ve insanlığa hayırlı olmasını diledi. Türk Silahlı Kuvvetlerinin aslında savaş için değil, barış için yalnız Türklere değil, Rumlara da barışı getirmek için Kıbrıs'a gittiğini belirten Başbakan Bülent Ecevit, harekât kararının ancak tüm politik ve diplomatik yolların denenmesinden sonra mecbur kalınarak alındığını açıkladı. (Açıkgöz, 2006: 77). Âşık, o dönemde yaşanan olayları milli duygularla dile getirmiştir.

Al kanlar içinde ana kuzusu ,
Şehitlik yazarmış alın yazısı,
Türk'ün yüreğinden çıkmaz sızısı,
Vurun arkadaşlar Kıbrıs bizimdir. s.246

3.2. SOSYAL VE TOPLUMSAL KONULU ŞİİRLER

3.2.1. Sümerbank

3 Haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı kanunla Sümerbank kurulmuştur. Sümerbank, devletçi sanayileşme programının uygulanmasında ve Türkiye'deki iktisadi kamu girişimciliğinin örgütsel yapılarının gelişmesinde büyük öneme sahipti. Bankanın temel işlevi devlet imalat sanayi yatırım programlarını uygulamak ve kurulacak devlet fabrikalarını işletmekti. Bu anlamda sanayi programının merkezinin

Sümerbank olduğu ve Türkiye'nin KİT tarihinin Sümerbank ile sistemli bir gelişme dönemine girdiği söylenebilir. Bankanın kuruluş kanunu, 1964'e değin yürürlüğünü sürdürecektir olan İktisadi Devlet Teşekkülü statüsünün kurulması ve yerleşmesinde bir ilk adım niteliği taşıyacaktı. Nitekim bankanın devraldığı fabrikaların ayrıntılarıyla anlatıldığı, kuruluşun tam sayfa duyurulduğu gazete haberlerinde "Sümerbank milli sanayiye terakki ve inkişaf yolunda rehber olacaktır" deniyordu. "Kayseri Bez Fabrikası" inşaat işlerinin tamamı ve montaj işlerinin %85'i Türk mühendis ve işçisi tarafından yapılmıştı. Bu açıdan Sümerbank'ın kurduğu ilk fabrikadır. (Özen Aytumur, 2007: 104).

Âşık, yerli malı sebebiyle Sümerbank tarafından düzenlenen yarışmada bu şiiri sayesinde Türkiye birinciliği kazanmıştır. Halk, Sümerbank sayesinde birçok il ve ilçede yerli malı kullanımına yönlendirilmiştir.

Kırk yıldır vatana hizmet edersen,
Yerli malın kutlu olsun Sümerbank.
Şehri, kasabayı, köyü gezersin,
Yerli malın kutlu olsun Sümerbank.

Otuz iki fabrika var dört yönde,
Doğu, batı, kuzey ile güneyde,
Şube açtın ilçelerde, illerde,
Yerli malın kutlu olsun Sümerbank. s.179

3.2.2. Kooperatif

Kooperatif sözlük anlamı olarak şu şekilde ifade edilmektedir: Ortaklarının gereksinimlerini uygun şartlarda elde etmelerini sağlamak amacıyla kurulan ortaklıktır. Bir diğer anlamı üreticilerin aracılığı ortadan çıkararak ürünlerini daha iyi

şartlarda pazarlamak için kurdukları ortaklıktır. (Türkçe Sözlük, 2009: 1214).

Âşık, milletin yaşadığı maddî sıkıntılardan kurtulmanın çaresini kooperatif kurmak olduğunu düşünür. Bu kurtuluşun gerçekleşmesi için birlik olunması gerekir:

Birleşelim kalkınalım yurttaşlar,
Birlikte yoyulur hayaller düşler,
Kooperatif ile düzelir işler,
Kooperatif kalkınmanın temeli.

Dost Kâmil'im sefalete elveda,
Beraberlik fikri yayıldı yurda,
Kandırılmak korkusu da kalkınca,
Kooperatif kalkınmanın temeli. s.198

3.2.3. Sosyal Tenkit

Âşık halkın sesidir. Âşıklar şiirlerinde halkın içinde bulunduğu durumu, onların duygularını ve düşüncelerini dile getirir. Halktan her İnsan, şiirlerde kendinden bir motif bulur. Âşık Kamil Sayın da toplumun içinde bulunduğu durumla yakından ilgilenmiş şiirlerinde bunları dile getirmiştir. Sosyal, siyasî olayları, halkın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları, bu sıkıntıya sebep olan olayları Sayın'ın şiirlerinde görmek mümkündür. Kamil Sayın toplumun içinde bulunduğu durumu dile getirirken gidişatı, toplumun düzensizliğini, insanların karakterinde meydana gelen bozulmaları eleştirir. Âşık, toplumdaki bu durumları tenkit ederken kendi ahlâkî kurallarının da çerçevesini çizer.

Bunca yıldan sonra aynı dün gibi,
Sevdan var gönlümde söküp atmadım.
Vefasız davranıp tıpkı sen gibi,
Geçmişimi on paraya satmadım.

İnsanlığı şiar ettim özüme,
Yalan karışmadı bir tek sözüme,
Hak'tan gayrı gözükmeyi gözüme,
Dost yolundan ayrı bir yol tutmadım.

Adaletle boyun eğdim her yerde,
Düçar olsam bile onulmaz derde,
Eyvallah diyemem asla namerde,
Ömrüm boyu kuru dava gütmedim.

Sevgi muhabbetim sonsuz insana,
Koymuşum serimi doğrudan yana,
Aynı gözle baktım tüm cismi cana,
Sen ben diye bir ayırdım etmedim.

Dost Kâmil'im razı oldum payıma,
Çok çalıştım güvenmedim soyuma,
Haram karışmadı ekmek suyuma,
Fakirfukaranın hakkın yutmadım. s.323

Âşık, şiirlerinde toplumsal düzeni bozan, yanlış davranışların neler olduğunu dile getirir ve bu davranışları tenkit ederken bu davranışları yapanların mutlaka cezasını göreceğini de ifade eder.

Kişi bell' olur gözünden,
Benliğin alır özünden,
Vefasız kişi sözünden,
Döner gider döner gider.

Mağrurlanıp kibirlenen,
Benlik uçağında giden,
Beş metrelik kefenilen,
Yer altına iner gider.

Mazlumun ahını alan,
Garibe düşküne gülen,
Devlet parasını çalan
Ciğerinden yanar gider. s.344

Âşık, toplumda yaşanan çıkar ilişkilerinden, zenginlerin hürmet görmesinden dolayı fakir ve dürüst İnsanların yaptıklarının hiç değeri olmadığını söyler. Bu durumu eleştirir.

Beylerin üstünde hep doğan günler,
Derde düşen biçareler iniler,
Yokluğun elinde kıvranan canlar,
Zengin önünde eğilmiş gider. s.296

İnsanlar siyasi bakımdan sağ-sol gibi farklı anlayış içerisinde bulunmaktadırlar. Bu sağ-sol fikirler ülkemizde çok İnsanın zarar görmesine sebep olmuş İnsanımıza hiçbir katkısı olmamıştır. Âşık, sağ-sol fikirlere sahip çok milletvekilimiz olduğunu; ama bu fikir ayrılıklarının sorunların çözümünde bir katkısının olmadığını söyler. Hatta bu fikirler yüzünden ayrışmaların olduğunu bu yüzden seferberlik ilân edildiğini söyler ve bu durumu da eleştirir.

Gel buna bir nazar eyle,
Anam öldü babam yolcu.
Birlik kalmadı vatanda,
Biri sağcı biri solcu.

Kâmil nerde beraberlik,
Bizlerde kalmadı dirlik,
Geri geldi seferberlik,
Biri sağcı biri solcu. s.197

Âşık, şiirlerinde kendi çıkarları için halkı düşünmeyip
Vatanı satanlara tepki göstermektedir.

Dinle kardeş hakikati duyuver,
Haksızlığa yeter olsun deyiver,
Hırsızları baştan sona sayıver,
Bu vatanı satanlara yuh olsun.

...

İnsanları getirip de oyuna,
Bu vatanı satanlara yuh olsun. s.198

Âşık, toplumun iyice bozulduğunu insanların dostluk,
arkadaşlık gibi kavramları yitirdiğini insanların herkesi para
olarak gördüğünü düşünür ve bu durumu eleştirir.

Nere gitsen dalavere,
Bekle bekle gelmez sıra,
Her işi çeviren para,
Doğru gidiş bulamadım.

Hâkim anafor bekliyor,
Şahit bildiğin saklıyor,
Bak rüşvet neler paklıyor,
Tenkit ediş bulamadım. s.249

Âşık, sosyal konuları işlerken bazen doğrudan bir yere,
kişiye seslenir. Çobandan sürülere iyi bakmasını, dikkatli
olmasını ister.

Uzan çoban kardeş yolun boyuna,
Canavarlar düşman kesmiş koyuna,
Gölgededir güneş vurmaz suyuna,
Çoban kardeş sürülere iyi bak. s.195

3.2.4. Öğüt

Âşık, İnsanlara nasıl kişilerle dostluk kurmaları gerektiğini anlatır. Kötü, cahil İnsanlarla arkadaşlık etmenin İnsana da zarar vereceğini söyler. Bu konuda öğütler verir:

Meyledip de kötülere aldanma,
Kandırırılar sakın ha kanma,
Her dostum diyeni dost olur sanma,
Senden kötüsünü sarma ha sarma. s. 201

...

Kaçabildiğince kaç cahillerden,
Kem gözlerden, çiğ sözlerden, dillerden,
İnsanlığa yâr olmayan kullardan,
Yiğidim, aslanım geç bunlardan geç. s.405

Âşık, dini kendi emellerine alet eden asıl ilim ve bilgiden yoksun insanların da kötü olduğunu söyler ve onlarla yakınlık kurmanın, dostluk etmenin İnsanı zarara götüreceğini düşünür. Aynı milletten olsan dahi İmanı olmayan İnsandan hayır gelmeyeceğini düşünür:

Sakın yakınına varma,
Varıp hali hatır sorma,
Nicedir yolunu görme,
Dilden dile kanar dinsiz.

Bakarsın sana yoldaştır,
Üstelik bir de ırktaştır,

Selam verme işin yaştır,
Mezhep kitap yanar dinsiz. s.193

Âşık, boş ve fazla konuşmanın kötü bir şey olduğunu düşünür. Gerektiği yerde susmak gerektiğini söyler:

Sahip ol ağzının içinde dile,
Sükût et her şeyi bilici olma. s.275

Âşık, fakir fukaraya, düşküne yardım etmek gerektiğini, doğru yolun yardımdan geçtiğini sık, sık dile getirir. Garibanların hakkını yemenin, onlarla alay etmenin doğru bir davranış olmadığını söyler. Hayatta her şeyin geçici olduğunu baki kalacak olan sadece İnsanın yaptığı iyilikler olduğunu söyler:

Görem dersen muhtaçların işini,
Dost ol düşkünlere gülücü olma. s. 275

...

Kişi ettiğini mutlaka bulur,
Baki kalır sanma beyler de ölür,
Dünyanın serveti dünyada kalır,
Müminin kalbini yıkayım deme. s.334

3.3. DOĞA VE MEVSİM KONULU ŞİİRLER

3.3.1. Mevsimler

Âşık, şiirlerinde mevsimleri de ele almıştır. Sayın, bazı şiirlerinde baharı gerçek anlamıyla ele alırken bazı şiirlerinde benzetme yoluna gider. Gerçek anlamıyla ele aldığı şiirlerde bahar deyince Nevruz'u hatırlatarak bayramın geldiğini vurgular. Baharda yaşanan güzel olayları anlatır:

Dağlar seda verir seslenir yeller,
Gül mevsim bahar olur açılır güller,
Dallar dalında ötüşürler bülbüller,
Bayramınız kutlu olsun kardeşler. s.192

...

Mevsim bahar oldu açıldı güller,
Çiçeğe büründü bahçede dallar. s.368

Âşık, bahar ve yaz mevsimini gerçek anlamının dışında güzelliğin, mutluluğun, gençliğin; kış ve sonbaharı üzüntü ve sıkıntının sembolü olarak ifade eder. Ayrıca baharı sevgiliye, sevdalanmaya benzetir.

Ömrüm baharında göçtüm,
Çaresizim, çarnaçarım. s.232

...

Ele bahar bana karlı kış oldu. s.390

...

Gönlümün sultanı ömrüm baharı,
Aşkın ile yandığımı bilmedin. s.438

3.4. DİN-TASAVVUF KONULU ŞİİRLER

Âşık'ın şiirlerinde tasavvufi konular ağır basmaktadır. Âşık, tasavvuf ile ilgili olarak “Şiirlerimin büyük bir bölümünde tasavvufa ağırlık vermem gerektiğine inandım, yaşamımda olduğu gibi şiirlerimde de İnsanları sevmenin ve İnsanlığa hizmet etmenin yüceliğini dile getirmenin hazzını yaşamaya çalıştım” demektedir. Âşık'ın mahlasındaki Kul ibaresi de onun hizmetteki misyonunu ifade etmektedir. (Turan, Bolçay, 2010:116)

Âşık, tasavvuf ilmini bir kuyuya benzetir. Âşık'a göre bu kuyudan Yunus Emre de, Kaygusuz Abdal da, Pir Sultan Abdal da su çekmiştir. Aynı kaynaktan, aynı düşünceyi farklı

farklı ifade edilebileceğini söyler. Onun şiirlerinde Allah'a, Peygamber ve Ehlibeytine sıkça yer verilmiştir. Âşık, Allah'a, Peygambere ve Ehlibeyte olan bağlılığını Elest Meclisine dayandırır. Hakk Teala, ruhları yarattığı zaman “Elestü birabbikûm = Ben sizin Rabbiniz değil miyim? buyurmuştu. Onlar da “ Belâ = Evet sen bizim Rabbinizsin diye cevap vermişlerdi(Âraf Suresi: 172). Âşık da “Elestten ikrarım sonsuz imanım” diyerek Elest meclisinde verdiği bu sözle sonsuz imana kavuştuğunu, bu sözden asla dönmeyeceğini ifade eder. Âşık'ın duyduğu bu sevgi Ayvazoğlu'nun da söylediği gibi sanattan önceki aşkın tezahürüdür. Duyduğu heyecan ise tesadüfen değil, isteyerek ve arayarak bulunduğu heyecandır. İnsanların yaratılış sebepleri Rablerini tanımak ve ona ibadet etmektir. Sofilere göre âlemin yaratılmasının sebebi sevgidir; cihanşûmul bir prensiptir aşk. Mevlana “Göklerin dönüşünü aşkın dalgalarından bil”, “Aşk olmasa dünya donar kalırdı” (Tahirü'l Mevlevî, 1971) demektedir. İbn-i Arabî'ye göre bu aşk ilâhidir, yani Allah'ın asli sevgisidir ve diğer bütün aşk türlerinin kaynağıdır. (Ayvazoğlu,1989: 47-48; Turan, Bolçay, 2010:117-118).

Âşık, dini-tasavvufi konulu şiirlerinde halk hikâyelerindeki motiflerden yararlanmaktadır. Bazen kendini Mecnun'a benzetmektedir.

Mecnun olup çöle düşsem,
Mevla'm bana kızarmısın? s. 185

...

Mecnun'a çevirdi beni,
Sırdaşım seçmişim anı. s.222

Âşık için din, ibadetleri yerine getirmenin dışında iyi bir ahlaka sahip olabilmektir. Allah'ın yarattığı kullara yardımcı olmak, onların gönüllerini kırmamak en büyük

ibadettir. Hak yolunu bulabilmek için nefsin arzularından vazgeçip, verdiği sözde durmak gerekmektedir.

Ernek ister isen Cemallulah'a,
Hizmeti kâr belle insanoğluna. s.273

...
Âdem mi sayılır şu ben-i beşer,
İnsanlık demine hizmet etmeden. s.274

Âşık, dini ibadetleri yerine getirmenin yeterli olmadığını asıl ibadetin İnsanlara yardımcı olmak olduğunu söyler. Kötü kalpli İnsanların yaptığı ibadetlerin boşa olduğunu dile getirir. Nefsine uyup yalan dünyaya aldanan İnsanların ibadetlerinin boşa olduğunu düşünür.

Arapça'yı bilmek ile,
Beş vakidi kılmak ile,
Beytullah'a gelmek ile,
Âdem olamazsan gönül. s.283

...
Beş kez hacca gittim, dört kez umreye,
Ne fayda bir garip güldüremedim. s.286

Âşık, dini sadece şekil olarak algılayıp insanlık dışı davranışlarda bulunanları, dini konularda bilgiçlik taslayanları eleştirmektedir.

Ne bilgin mevcut ki yüksek atarsın,
Bin birin içinde Lillah var Lillah. s.182

3.4.1. İtikat

3.4.1.1. Allah

Âşık, tüm kâinatın tek ve bir yaratıcısı olan Allah'a gönülden bağlıdır. Allah'a dua eder. Allah'tan af diler. Âşık, Allah'a Mevla, Hu, Hüda, Hak, Efendi ve Sultan diye seslenir.

Hüda, varlığı kendinden olup, başkasına muhtaç olmayan Allah-ü Teâlâ demektir. (*Apak, Yavuz, t.y. : 255*).

Âşık, Allah'a Hüda diye hitap eder ve Peygamber'e duyduğu hürmet ve sevgiyle beraber dile getirir.

Hüda hürmetine Resul aşkına. s.289

Âşık, Allah'a “Hu” diye de hitap eder. Hu “Allah” adı yerine kullanılan bir zamirdir. Manası “O” dur. Kuran-ı Kerim’de Allah adı yerine kullanıldığı için tasavvufta özel ad olarak kabul edilmiş, hatta İsm-i Azam olduğu görüşü yaygınlaşmıştır. Hz. Ali’nin “Ya Hu” diyerek dua ettiği de rivayet edilmektedir. Dervişler zikir esnasında “Hu Hu” söylerler. Ayrıca “Ya Hu” deyimi “Her şey bitti, O, yani Tanrı kaldı” manasını ifade eder ki dervişler gülbang sonunda dualarını “Hu” diyerek bitirirler. Hitap ve cevap olarak da kullanılır. Dervişler şeyhin kapısına gelince kapı açık bile olsa içeriye görmeyecek şekilde durur ve “Destur” diye seslenir. İçeriden “Hu” cevabı gelirse girmeye izin çıkmış olurdu. Yine bir şeyin sona erdiğini bildirmek için “Bu işe ya Hu dedik” kabilinde sözler kullanılırdı. Günlük hayatta da süslenme ünlemi olarak “Hu!” sözü kullanılmaktadır. Dervişler arasında kelimenin “Elveda! Allahısmarladık!” anlamlarıyla kullanımı da yaygındır. (Pala, 2003: 222).

Bazı âlimler “Allah’ın Hû ismi, Esmâ’ul Hüsna’dan, Allah’ın 99 isminden değildir” demeleri Hadid Suresinin 3. ayetine nazardır. Bu ayetten de anlaşılacağı gibi “Hû” ismi ilahi isimlerin her biriyle yan yana kullanılabilen, bir bakıma onların tamamının anlamını içermektedir. (Türkaslan, 2000: 229).

Ya saddak deyuben Hu’yu salarlar,
Yüce Şah’ın meclisine girince. s.220

Âşık, bu dünyanın geçici olduğunu diğer âlemde kurtuluşa ermek, Allah’a kavuşup cemalini görebilmek için Allah’ı zikretmek gerektiğini söyler:

Bir vasıta gerek Hakk’a varmaya,
Yüzün olsun cennete girmeye,
Niyetin var ise Cemal görmeye,
Çağır seherlerde Hu deyi deyi. s.414

Kur’ân-ı Kerîm’de: “ bilin ki Allah sizin sahibinizdir. O, ne güzel sahip, ne güzel yardımcıdır.” buyrulmaktadır (Enfâl Suresi: 40).

“De ki: Allah’ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez. O, bizim Mevlâ’mızdır. Onun için müminler yalnız Allah’a dayanıp, güvensinler.” (Tevbe Suresi: 51).

Müslüman’ın cephanesi bağıdır.
Her daim onunla Allah var Allah. s.182

...

Aşkın kalpte dur eylesem,
Daim ahu zar eylesem,
Seni bana yar eylesem,
Mevla’m bana kızarmısın? s.185

Âşık, Allah'ın insanı dünyaya hâkim olan bir sır olarak yarattığını söyler:

Mevla buyurmuştur kavnü mekânda,
Esrarı hakikat gizli insanda. s.293

Allah'a efendim diyerek seslenir ve Allah'a dua eder.
Fani dünyada kullara kul olmamayı ister:

Efendim sultanım düşürme dile,
Beni şu dünyada kul etme kula. s.294

Allah tektir, birdir. Allah'a ortak koşmak en büyük günahlardandır ve İnsanı imandan eder. Âşık, Allah'a şirk koşanların Allah'ın cemalini göremeyeceğini söyler. Ayrıca nefsin arzularına boyun eğen ve doğru yoldan sapan İnsanların da Allah'ın cemalinden mahrum kalacağını söyler:

Dost Kâmil'im şirk koşanlar,
Nefsin peşine düşenler,
Doğru yoldan şaşanlar,
Cemalini görür m'ola? s.335

Âşık, Allah'a ulaşmak için Allah'ın rızasını elde etmek gerektiğini söyler. Allah'ın rızasını elde edebilmek için Allah'ın yaratmış olduğu kullarına yardımcı olmak gerektiğini söyler:

Hakk'a vasıl olmak için,
Rızasını bulmak gerektir. s.366

Âşık, Allah'ı görmek ister. Allah'ı cisim olarak bu dünyada görebilmemiz mümkün değildir; fakat Âşık, doğada yaşayan canlılara bakarak Allah'ın varlığına inanmamız

gerektiğini düşünür. Buna inanan İnsanlar çevresine baktığında Allah'ı görebileceğine inanır. İyi İnsanlara bakarak da Allah'ın varlığının bilinebileceğini söyler:

Ey beni halk edip yaratan Mevla'm !
Nuru cemalini görmek dilerim.
Kaldır şu perdeyi aradan Mevla'm,
Nuru cemalini görmek dilerim s.354

...

Gel arama şunda, bunda,
Hak mevcuttur cümle canda,
Görebilmek ne güzeldir,
Görebilirsen gel beri. s. 362

Âşık'ın diğer dünyaya gitmek istemesinin sebebi cennete girmek değil Allah'ın cemalini görebilmektir. Âşık, diğer âlemde Allah'ın cemalini görebilmek için de bu âlemde iyi bir İnsan olarak yaşamak gerektiğini söyler. İyi insan olmak için de kibirli olmamak, benliğine uymamak, dünya zevklerine dalmamak, hayır yapmak gerektiğini düşünür.

Cennet değil gözümdeki,
Cemalullah özümdeki. s.419

Kibirle gururla coşan,
Daim kötü yolda koşan,
Hak ve hakikatten şaşan,
Cemalini görür m'ola? s.335

3.4.1.2. Hz. Muhammed

İslam peygamberi Hz. Muhammed Mustafa. Hz. Muhammed, Miladi 571 senesinde, Rumi aylardan Nisan ayı içerisinde, kameri Rebiülevvel ayının on ikinci pazartesi gecesi

sabaha doğru dünyaya gelmiş, o gece gün doğmadan âlem nur ile dolmuştur. İlk peygamber ve ilk İnsan Hz. Âdem'den itibaren evlattan evlada geçen “son peygamberlik nuru” O’nda sahibini bulmuştur.

Peygamberimiz henüz dünyaya teşrif etmeden babası Abdullah vefat etmiş, onun ölümünden sonra zevcesi Âmine Hatun pek mübarek bir erkek çocuk dünyaya getirmişti. O çocuğa “Muhammed” adını verdiler.

Hz. Peygamberimizin nesebi şöyledir: “Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Haşim b. Abdimenaf b. Kusayy b. Kilab b. Mürre b. Kab b. Lüey b. Galib b. Fihri b. Malik b. İlyas b. Mudar b. Nizar b. Mead b. Adnan.

Buhari'nin Sahih'inde Peygamberimizin nesebi Adnan'a kadar sayılmakta ise de Taberi, tarihinde, Resul-i Ekrem'in nesebini Hz. İbrahim'e kadar götürür.

Muhammed “pek çok hamd ü sena olunmuş, övülmüş” demektir. Hz. Peygamber altı yaşına gelince annesi de vefat etmiştir. Babadan yetim anadan öksüz kalan Hz. Muhammed'e dedesi Abdulmuttalib bakmıştır. Dedesinin ölümünden sonra amcası Ebu Talib O'nu yanına almış. O'nun yetişmesine büyük bir özen göstermiştir. Amcası Ebu Talib'in yanında ticaret ile işgal ettiği sıralarda Hz. Hatice ile evlenmiştir (Pala, 2003: 343).

Resulü Ekrem efendimize beşeri sıfatla, kırk yaşlarında nübüvvet, kırk üç yaşlarında da risalet gelmiştir. Manen dünya halk olmadan bu sıfatlarla donatılmış idi.

Hz. Resulullah, yirmi üç senelik peygamberlik hayatında durmadan dinlenmeden çalışmış, insanları Allah'ın nizamında

hak ve adalete, gerçek eşitliğe ulaştırmak için bulunduğu her fertle görüşmüş, topluluklara hitap etmiştir.

İrtihal edinceye kadar İnsanlığı ince bir telkin edasıyla bilfiil örnek olarak irşad etmiştir. Daima sevdirmiş, kolaylaştırmıştır; zorlaştırmamıştır. Sevdirme ve kolaylaştırma O'nun bütün hayatının tasviridir. Geleceğin mürşitlerini de şöylece irşad etmiştir. “Sevdiniz, nefret ettirmeyiniz. Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz.” (Pala, 2003: 343).

Hız.Habibullah Efendimiz, büyük bir öğretmendi. O'nun bizzat yetiştirdiği hukukçu, siyasetçi, kumandan ve (Suffa Ehli) öğretmenleri yüzlerce idi. O zengin-fakir, kuvvetli-zayıf, ayırımına katıyen yer vermez; hüküm verirken Allah korkusuyla ürperir ve daima en büyük hâkim olan Allah'ın adaletini hatırlatırdı. Allah'ın şeraitini tatbik ederken, en yakınlarına bile taviz vermez, mutlak adaleti icra ederdi. Bir defasında; “Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık etseydi onunda elini keserdim” buyurmuştur.

Efendimizin giydiği elbiselerden başka bir elbisesi olmazdı. Kuru bir yatak, hurma lifi dolu bir yastık, bir su kabı ve bir hayvan derisi O'nun bütün serveti, bütün eşyası idi.

Hız.Resulullah Efendimiz, Hakk'ı ezmek için muhtelif silahlara sarılmış muannit zalimler güruhuna karşı, Allah (c.c) tarafından cihat vermekle mükellef kılınmıştır.

Efendimiz, bir operatör misali kılıcını küfrün kalbinde bir şifa neşteri gibi dolaştırmış, rahmet olarak gönderildiğinin şuuru içinde şifa kabul etmek istemeyen azgın kâfirler içinde hidâyet ve afv niyaz etmiştir. Şöyle buyuruyordu onlar için: “Allah'ım! Kavmimi doğru yola ilet. Günahlarını bağışla. Çünkü onlar yaptıklarının farkında değillerdir.”

Hayatında bir defa olsun yalan söylemediği, vaadinden dönmediği için düşmanları tarafından dahi “Emin” sıfatıyla anılmıştır.

Zikri ve fikri ile daima Allah’a karşı kâmil bir teslimiyet içerisinde yaşamış, en büyük ruh huzurunu “Gözümün Nuru” dediği namazda bulmuştur. Her işi hamd ile biterdi. Bütün işlerinde Allah’a dua ve niyaz halinde olurdu.

Hayatında bir defa olsun kalp kırıcı bir söz ve davranışın sahibi olmamıştır. O, insanların en çok gönül alanı idi. Daima tatlı söz söyler, herkese karşı güler yüz gösterirdi.

Tevazu Resulullah’da zirveleşmiştir. O, insanlar arasında zengin-fakir, asil-köle şeklinde bir ayrım yapmaz; yapılmasını da hoş karşılamazdı. “Hepiniz Âdem’in çocuklarıdır. Âdem ise topraktır.” buyuruyordu.

Kendisine dahi farklı muamele yapılmasını sevmezdi. Bir merhamet membaı idi. Kalbi bütün canlılara karşı şefkatle çağlardı. “Merhamet ediniz ki Allah da size merhamet etsin” buyururdu.

Ahlakı ilahi ahlak olan Kur’an ahlakı idi. Cenab-ı Hak Efendimiz’e: “Sen yüce bir ahlak üzerindesin” buyurmuştu. (Kalem Suresi: 4)

Allah’ın kendisine verdiği Peygamberlik vazifesini bihakkın ifa eyledikten sonra, hicretin 11.yılı Rebiülevvel ayının 12.sinde (m.632) Pazartesi günü güneşin zevailinden sonra ve gruptan önce irtihal etmişlerdir.

Her Müslüman’ın Hz.Muhammed hakkında bilmesi gerekenleri şairler de ele almış, böylece dini ve tasavvufi

edebiyatımızı zenginleştirmişlerdir. Varlığın ilki o'dur. Cihan güzelliğinin tecellisidir. İnsanların efendisi, ezel ve ebedin tek hâkimidir. İncil O'nun gelişini haber vermiştir. Arş'a çıkmış, çerh ü zemin O'na secde etmiştir. Ondan daha üstün şefaatçi yoktur. O'nun ümmeti olmakla Müslümanlar övünür. O'nun vasıflarını hakkıyla kimsecikler övemez, bitiremez, anlatamaz. O, Peygamberlerin imamıdır. Birçok mucizeler göstermiştir. Ebü'l Kasım, Resul-i Emin'dir. Zatıyla âlem şeref bulmuştur. Şeytan O'nun kılığına giremez. Bunlar gibi birçok özelliklerini saymak mümkün değildir. Edebiyatta bütün bu özellikleriyle şiihlere konu edilir. (Pala, 2003: 344).

"Hz. Muhammed, Allah'ın İnsanlara gönderdiği peygamberidir. Onunla birlikte olanlar kâfirlere karşı şiddetlidirler. Birbirlerine karşı pek merhametlidirler." (Feth Sûresi: 29).

Âşık, şiirlerinde Peygamberimize yer verir. Doğru İnsan olmak gerektiğini söyler. Peygamberin yolundan gidilmesi gerektiğini vurgular ve hırkasına yüz sürmek gerektiğini söyler. Âşık, peygamberimizi Resul'ü Kibriya, Nur Muhammet ifadeleriyle dile getirir. Allah'ın Peygamber'imiz'i habibim diye nitelendirdiğini söyler.

Dost Kâmil'im sen seni bil,
Ara gerçek yâreni bul,
Derde derman vereni bul,
Hırkasına sür yüzünü. s.323

...

Ya Habibim dedi Mevla,
Var idi evveldan evla,
Ol dur Resulü Kibriya,
Nur Muhammet Nebi'miz var. s.361

Âşık, şiirlerinde “Levlake levlak lemma halaktül eflak” ifadelerine yer vermiştir. İskender Pala, “levlâk” başlığında ifadenin anlamını; “Sen olmasaydın, (ya Muhammed) eflaki (yeri göğü) yaratmazdım” şeklinde dile getirmektedir (Pala, 2003: 300). Varlık âleminin Hakikati Muhammediye ile meydana geldiğini onun nuru hürmetine yaratıldığını anlatan bir Kudsi Hadis’tir.(Dedebaba, 2000: 72). Âşık, bu ifadeyi dile getirerek Peygamberimizin önemini ve ona olan hürmetini ifade etmek istemiştir.

Levlâke levlak buyurdu Yaradan,
Lemma halaktül eflak ol manadan,
On sekiz bin âlem halk oldu ondan,
Âşığı Muhammed mest-i Ali’yim. s.428

3.4.2. Dini Şahsiyetler ve Olaylar

3.4.2.1. Ehlibeyt

Arapça, evin ferdleri anlamınadır. Hz. Peygamberin neslinden ve yakınlarından olanlara denir. Bunlar, Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'dirler. (Cebecioğlu, 2009: 71).

Bozçalı, Ehl-i Beyt’i Peygamber Efendimiz ve kızı Hz. Fatıma, damadı ve amcasının oğlu, kendisine ilk iman eden gençlerden olan Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’den oluştuğunu ifade etmiş ve Müslümanlar tarafından derin bir sevgi ile sevildiğini söylemiştir. (Bozçalı, 2005: 168).

Sa’d b. Ebu Vakkas radiyallahu anh’dan anlatıyor: “ Şu ayet indiği zaman, (meal): ”Sana bu ilim geldikten sonra, kim seninle bu hususta mücadele edecek olursa de ki: “Gelin,

çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendinizi ve kendimizi çağırıp toplanalım, sonra niyaz edelim ki, Allah'ın laneti yalancılar üzerine olsun!" (Al-i İmran: 61) inince Resulullah (SAV) Ali'yi, Fatıma'yı, Hasan ve Hüseyin'i çağırdı ve: "Allah'ım! Bunlar da benim ehlim" buyurdu." (Canan, t.y. XII. : 415)

İbnu Abbas r.a. anlatıyor: "Resulullah (SAV) buyurdular ki: "Nimetleriyle sizi beslediği için Allah'ı sevin. Beni de Allah sevgisi için sevin. Ehl-i Beytimi de benim sevgim için sevin." (Canan, t.y. XII. : 414)

Ümmü Seleme (radıyallahu anhâ) anlatıyor: "Ben Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın evinin kapısında iken şu âyet nazil oldu: " Ey peygamber ailesi! Allah günahlarınızı giderip sizi tertemiz yapmak istiyor" (Ahzab: 33). Evde Resûlullah (SAV) Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin vardı. Onlara bir örtü bürüdü ve: "Allahım, işte bunlar benim ehl-i beytimdir, bunlardan günahı gider ve bunları kirlerden tertemiz kıl!" buyurdu. Ben atılıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben ehl-i beytten değil miyim?" dedim. Bana: "Sen (yerinde dur, sen zaten) hayırdasın, sen Resûlullah'ın zevcesisin!" diye cevap verdi." (Canan, t.y. XII. : 416)

Hadis-i Şeriflerde Ehl-i Beyt şu şekilde dile getirilir:

"Ehl-i beytim, Nûh'un (aleyhisselâm) gemisi gibidir. Binen kurtulur, binmeyen boğulur."

"Sırat köprüsünden ayakları kaymadan geçenler, Ehl-i beytimi ve eshâbımı çok sevenlerdir." (Apak, Yavuz, t.y. :128).

Âşık, şiiirlerinde sıkça Ehlibeyt'e yer verir. Âşık, Ehlibeyt'e Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i almıştır. Âşık, gerçek bir Müslüman olabilmek için onları sevip

saymak gerektiğini söyler. Peygamberi tam olarak sevebilmek için Ehlibeyt'ini de sevmek gerektiğini, Onlara zarar vererek Peygamber'in sevilemeyeceğini söyler:

Peygambere saygı sana ne verir,
Ehlibeyt'e tuzak kurduktan sonra. s. 213

...

Ehlibeyt'e yanan döş senin olsun. s.273

3.4.2.2. Al-i Aba

Arapça kökenli bir kelimedir. Aba (kaftan, cübbe) ailesi demektir. Rivayete göre, bir gün Hz. Peygamber üzerinde aba bulunurken, yanına gelen Hz. Ali'yi, kızı Hz. Fatıma'yı, torunları Hasan ve Hüseyin'i bu abanın altında toplar. Bu şekilde, Hz. Peygamber'in yakınlarını belirleyen bir ifade olmak üzere, adı zikredilen kişiler "Âl-i aba" terimiyle anılmışlardır. Sayıları: Hz. Peygamber, Hz. Ali, Hz Hasan, Hz. Hüseyin ve Hz. Fatıma olmak üzere beş kişiden müteşekkil olduğu için bir elin beş parmağına benzetilerek "pençe-i âl-i aba" yahut "penç ten-i âl-i aba" gibi isimlerle de anılmışlardır. (Cebecioğlu, 2009: 21).

On sekiz bin âlem varı,
Gönüllerde Hakk'ın nuru,
Habibullah bergüzarı,
Ehlibeyt'i Al-i aba. s. 359

3.4.2.3.Hz. Ali

Babası Hz. Peygamberin amcalarından Ebu Talib'dir. Annesi ise, Haşimoğulları'ndan Esed'in kızı Fatıma'dır. Onun bi'set (Hz. Peygamber'e Peygamberliğin gelişin) ten yaklaşık 9

veya 10 yıl kadar önce Mekke'de doğduğu kabul edilir. Ebu Talib'in, en küçük oğludur. O yıllarda Mekke'de baş gösteren kıtlık ve Ebu Talib'in de fakirliği sebebiyle Hz. Ali, beş yaşından itibaren hicrete kadar Hz. Peygamber tarafından himaye edilmiştir. (Sofuoğlu, 1997: 23–24). Soyu anne ve baba tarafından Peygamber soyuyla birleşir. İslam dinini kabul eden ilk dört kişiden biridir. 8–10 yaşlarındayken İslam'ı kabul ettiği ve yüzünü hiç puta döndürmediği için “Keremallahu veche” diye tazim edilir. Künyesi Ebü'l-Hasan (Hasan'ın babası), Ebu Turab(Toprağın babası) ve Murtaza(seçilmiş, gözde) olarak bilinir. Lakabı esedullah (Allah'ın aslanı) el-Galib(üstün gelen) ve Haydar'(aslan)dır. (Pala, 2003: 28). Hayattayken cennetle müjdelenen on kişiden biridir. Peygamber'in Medine'ye hicreti esnasında yatağına yatmakla canını tehlikeye atıp onun hayatını kurtaran Hz. Ali'dir. Bedir, Uhud, Hendek gibi muharebeler yanında birçok gazvelere de katılmış ve Hayber'de destanlaşan bir sancaktarlık yapmıştır. Hz. Peygamber'in irtihalinden sonra birçok önemli görevlerde bulunmuş ve dördüncü halife olarak hilafet makamına getirilmiştir. Fakat kendisini halife tanımak istemeyerek Hz. Ali'ye karşı çıkan Şam valisi muaviye ile Sıffin'de yapılan savaştan sonra halifenin hakem usulüyle seçilmesi oyunları üzerine, Hz. Ali hilafetten uzaklaştırılmak istenmiş ve hariciler adı verilen bu kişilerin suikastı sonucu hunharca şehit edilmiştir. Hazreti Ali, esmer, kısaya yakın boylu, sakalı beyaz, geniş ve sık; saçlarının ortası dökük, karnı genişçe ve şişman; yiğit, sabırlı, cömert, iyiliksever, dünyaya değer vermeyen bir kişi idi. Hz. Peygamber'in kızı Fatıma'dan Hasan, Hüseyin ve Zeynep adlı üç çocuğu olmuştur. Peygamber soyu onda devam eder. Şah-ı Merdan, Merd-i Huda, Şir-i Yezdan ve Haydar-ı Kerrar, Kerremallahu veche gibi lakaplarla anılır. (Pala, 2003: 28). Âşık Kâmil Sayın, şiirlerinde Hz. Ali'nin kişilik özelliklerine de yer verir.

Elli bin müslimim deyi bağırsan,
Yüz bin cami kurup kelim savursan,
Fahri kâinata sırdaşım desen,
Vız gelir Ali'ye kıydıktan sonra. s. 213

Âşık, Hz. Ali'nin Kur'an'ı ezbere bildiğini, Peygamberin "Hz. Ali Natık Kur'an'dır" canlı Kur'an'dır. Dediğini ve Allah'ın ona Aslan'ım diye hitap ettiğini dile getirir.

Hüda aslanımdır Ali buyurdu,
Resülü Kibriya saddak duyurdu,
Bil cümle Kur'an-ı ezber okurdu,
İnsanlığa canlı Kur'an Ali'dir. s.349

...

Daim düşkünlerin elini tuttu,
Garipler yanında duran Ali'dir. s.349

Bektaşî edebiyatında kandil, kudret kandili, kandildeki nur terimleri üzerine pek çok dizeye rastlanır. Peygamberimizin hadisinde "Âdem meydana çıkmadan çok önce Ali ile Ben bir nur halinde idik" buyurmuştur. Bektaşî nefeslerinde de geçen bu sözlerden, ikisi aynı nur olan Hz. Ali ve Hz. Muhammed anlaşılır... Din kitaplarına göre Tanrı'nın nuru Hz. Âdem'den öteki peygamberlere geççe geççe Abdulmuttalib'e kadar gelmiştir. Ondan da bu zatın iki oğlu olan Abdullah ve Ebu Talib'e geçerken ikiye ayrılmıştır. Abdullah Hz. Muhammed'in, Ebu Talib Hz. Ali'nin babalarıdır. İşte nur onlardan da çocuklarına geçerek devam etmiştir. (Dedebaba, 2000: 74). Dedebaba, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin nurdan meydana gelişini şöyle ifade eder: Tanrı kerem ve lütfundan bir yeşil engin deniz yarattı. Ona bir terbiye bakışı saldı. Deniz dalgalandı ve bir inci dışarıya düştü. Tanrı onu ikiye yarıdı. Biri yeşil biri ak oldu. Yeşil bir kubbe

gibi asılı duran kandile onları koydu. Yeşil nur, Muhammed Mustafa'nın, ak nur Ali-yyel-Murtaza'nın nuru idi. Ondan sonra Allah bir melek yarattı. Ona sen kimsin, ben kimim diye sorunca sen sensin ben benim yanıtını verdi. Onu kahretti, toz haline getirdi. Bundan sonra yarattığı beş meleğin beşi de, bu soruya benzer yanıt verdiler. Onları da kahretti. Altı bin yıl sonra Cebrail'i yarattı. Aynı soruyu ona da sordu. Ona karşılık veremedi. Uç, diye buyurdu. Altı bin yıl uçtu, geldi, yine yanıt veremedi. Yine emir alıp uçtu. Altı bin yıl sonra yine yanıt veremedi. Tekrar altı bin yıl uçarken artık düşecek kadar halsiz oldu. Tanrı iyilik etti. Onun iç gözünü açtı. O da kudret kandilini gördü. Ona kondu. Kapısını bulamayınca niyaz etti, kapısı açıldı. İçine girdi. Orada, bir vücut olmuş iki nuru (biri yeşil, biri ak) gördü. Ak nurdan bir ses geldi ki: - O soruya Sen Yaraticısın, ben yaratılanım, sen Sultansın ben kulunum diye karşılık ver. Cebrail dönüşte öyle söyleyince Tanrı da ona "Rahmet üstadına, pirine!" dedi. Şimdi, Pir: Muhammed Mustafa'dır. Üstad Ali-yyel-Murtaza'dır. (Dedebaba, 1999: 51). Sayın da şiirlerinde Hz. Ali'nin kandildeki nur olduğunu ifade eder.

Şah'ım Ali kandildeki nur idi. s.349

...

Yanan kandildeki nurduri s.359

Âşık, "La feta" sözüyle "La feta illa Ali la Seyfe illa Zülfikar" hadisine gönderme yapmaktadır. İfade edilen söz günümüz Alevî-Bektâşî eserlerinde Hz. Ali'nin fazileti ile ilgili olarak nakledilen rivayetlerden biri olup, "Ali gibi er, Zülfikar gibi kılıç dünyaya gelmedi", "Ali'den başka fatih, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur" gibi farklı lafızlarla da nakledilmektedir. "Lâ fetâ" ile başlayan söz bütün kaynaklarda hadis olarak tanıtılmasa da, Zülfikar, Alevî-Bektâşî kültüründe yetmiş iki arşınlık boyu ile halkın muhayyilesinde oluşmuş mitolojik bir

savaş aleti olarak vazgeçilmez bir figürü oluşturur. (Çiftçi, 2005: 139). Âşık'ın, peygamberimizin sözüne istinaden ifade ettiği bu söz Hz. Ali'nin yiğitliğini anlatmaktadır:

Habibullah demedi mi Lâ Feta,
Âşığı Muhammed mest-i Ali'yim. s. 428

Âşık, Hz. Ali'yi kırkların başı olarak nitelendirir:

Kırkların başısın hem can yoldaşı,
İhsan kıl yoluna vereyim başı,
On sekiz bin âlemlerin nakışı,
Erenler sultanı sensin ya Ali. s.185

Âşık, Hz. Ali'nin Elestü'den önce yaratıldığı, Hz. Âdem'in çamurunu kardığı fikrini şiirlerinde dile getirir:

Elestüden evel geldin Efendim,
Ol Kalu'dan irşad kıldın Efendim,
Cebrail'e rehber oldun Efendim,
Erenler sultanı sensin ya Ali. s.185

...

Âdem'in çamuru karılır iken,
Âlemlere rahmet verilir iken,
Elest'te huzura durulur iken,
Turnalar Ali'mi görmediniz mi? s.355

Âşık,, Hz.Resulullah'ın “hangi Peygamberin güzelliğini görmek istiyorsanız Hz. Ali'ye bakınız” hadislerine dayanarak, şiirlerinde Hz. Ali'den bahsederken Hz. Musa, İsa, İshak, Şit, Eyyup, Davut, Lut peygamberin isimlerine de yer verir.

Musa'da, İsa'da, İshak'ta, Şit'te,
Eyyub'un sabrında Davut'ta, Lut'ta,

Cenk ederken Bedir, Hendek, Uhut'ta,
Turnalar Ali'mi görmediniz mi? s.355

Âşık, peygamberimizin Miraç'a yükselmesi sırasında Cebrail'in bile gelmeye cesaret edemediği Sidret-ül-Münteha'da Hz. Ali'nin bulunduğunu ifade eder. Peygamber efendimizin Miraç'a çıkma esnasında üzerine oturduğu döşek benzeri sergi olan refrefe Hz. Ali'nin de oturarak Allah ile görüştüğünü ifade eder.

Sitretil Münteha yüce divanda. s.355

...

Refrefi aşk bulup Hak'la oturdu. s.349

Hz. Ali'nin Allah tarafından verilen ilham olan İlmi Ledun'a sahip olduğunu ifade eder.
Bilirim ki yücelerden yücesin,
Bin bir ismin ilmi lednu hecesin. s.185

Âşık, Hz. Ali'nin farklı şekilde görülmesini ifade etmek için dona girmek tabirini kullanmıştır. Anadolu Aleviliğini oluşturan temel inançlardan birisi de ruhun yeniden bedenleşmesi anlamına gelen ve don değiştirme olarak adlandırılan inanış biçimidir. Bu inanışta, ruh ölmez; bedenden bedene girerek varlığını sürdürür.

Türk kültüründe bu don değiştirme; ruh göçüne inançtan kaynaklanır. Kökeni Şamanist ve Budist inanışın iç içe geçmesine dayanır. Bu inanca göre, insanoğlu öldükten sonra ruhu hayvanlara geçer ve belli bir dönüşten sonra yeniden insanda bedenleşir. Bu durum; İslam dinine de

tasavvuf kanalından girmiştir. Ruh; insana gelmeden önce cemadat(madenler), nebadat(bitkiler), hayvanat (hayvanlar) içinde yaşar ve insana ulaşır. Buna kavsi-nüzul da denilir. Ölümden sonra bu aşamalar kavsi-uruç olarak yeniden yaşanır. (Zelyut, 2009: 270–271).

Bin bir donda baş gösterdi her demde,
Hakk'al yakın Hakk'ı gören Ali'dir. s.349

...

Kul Kâmil'im bu meydanda,
Seni gördüm cümle canda,
Baş gösterdin bin bir donda,
Murtaza'sın sana geldim. s. 358

Âşık, Hz. Ali'nin Hayber'in fethinde bulunup peygamberimize yardım etmiş olmasını dile getirir. Hayber fethedilme olayını Rıza Zelyut şu şekilde ifade eder: “Hicretin yedinci yılının başlarında, Hayber'e gidildi. Savaşta sancak Ebubekir'e, ertesi gün Ömer'e verildi; fakat Hayber alınamadı. (Zelyut, 2009: 108–109).

Müslüm ve Tirmizi'nin bir rivayetinde şöyle gelmiştir : “Resulullah (SAV) Hayber günü buyurdular ki: “Yarın sancağı öyle bir kimseye vereceğim ki, O, Allah'ı ve Resulünü sever, Allah ve Resülü de onu sever.” Ravi devamla der ki: “ Bu söz üzerine (beni mi seçer ümidiyle, görünmek için) boyunlarını uzattılar. Ama o: “Bana Ali r.a.'ı çağırın!” buyurdular. Ali getirildi ama gözlerinden rahatsız idi. Hemen baş parmaklarını tükürüğü ile ıslatıp Ali'nin gözlerine sürdü ve sancağı ona verdi. Allah Teala onun eliyle fethi müyesser kıldı.” (Canan, t.y. XII. : 289-290)

Peygamber, sabahleyin Hz. Ali'yi çağırđı, sancağı ona teslim etti. Ali o gün, kalenin kapısını söküp savaşta kalkan olarak kullandı ve Hayber fethedildi.” (Zelyut, 2009: 108–109).

Hayber kapısını kopardı attı,
Hazreti Resul'e imdada yetti. s.350

Hz. Ali'yi pir olarak nitelendirir. Her iki âlemin vereceğı sıkıntılardan dolayı Hz. Ali'den yardım ve aman diler.

Kamil'im irşadımız pirim Ali'den. s. 294

...

Medet mürvet senden ey şah-ı âlem,
Bana sırdaş oldu dert ile elem,

Çektikçe artıyor eksilmez çilem,
Peşpeşe geliyor şaştım el aman. s.324

Âşık, zaman zaman Peygamberimizle Hz. Ali'yi bir arada dile getirir. Bu Âşık'ın her ikisine de duyduğı sevgi ve bağlılığı gösterir.

Alevi inancına göre, Ali'nin nuru ile Muhammet'in nuru aynıdır. Hz. Muhammet bir ilim şehridir; Hz. Ali ise o şehrin kapısıdır.

Alevi felsefesinde, Hz. Muhammet'le Hz. Ali özdeşleşmiştir. Bunun sonucunda da “Muhammet-Ali” kavramı doğmuştur. Bu ifadenin Hz. Muhammet'le Ali gibi veya Hz. Muhammet ve Ali gibi algılanması yanlıştır.

Burada iki varlık gibi görünen tek varlık vardır. O varlığın dışı Hz. Muhammet içi Hz. Ali'dir. Dış, nübüvveti temsil eder; iç ise hakikati ifade eder. (Zelyut, 2009: 449).

Peygamberimiz de birçok hadisinde Hz. Ali'nin kendine olan yakınlığını ifade etmiştir:

Hz. Enes İbnu Malik r.a. anlatıyor: “Resulullah (SAV) pazartesi günü gönderildi. Hz. Ali r.a. da salı günü namaz kıldı.” (Canan, t.y. XII. : 288)

Zeyd İbnu Erkam r.a. anlatıyor: “Resulullah (SAV) şöyle buyurdular: “Ben kimin dostu isem, Ali de onun dostudur.” (Canan, t.y. XII. : 289)

Resul hürmetine Ali aşkına. s.287

...

Ehlibeyt-i Ali Resul aşkına,
Gözlerinden seli dök doya doya. s. 369

...

Kâmil'im adadım fedadır canım,
Âşığî Muhammed mest-i Ali'yim. s. 428

...

İrşad oldum Hünkar Bektaş Veli'den,
Aslım Muhammet'ten neslim Ali'den. s.321

3.4.2.4. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin

Peygamberimizin torunları, Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın çocuklarıdır. Tirmizi'nin bir rivayetinde şöyle gelmiştir: “Resulullah (SAV) Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e bakıp: “Allah'ım, Ben bunları seviyorum, Sen de sev!” buyurdu.” (Canan, t.y. XII. : 311-312)

Ebu Said r.a. anlatıyor: “Resulullah buyurdular ki: “Hasan ve Hüseyin, cennet ehlinin iki gencidir.” (Canan, t.y. XII. :313)

Hz. Hasan on iki imamın ikincisidir. Künyesi Ebu Muhammed'dir. Lakabı Takî ve Seyyid'dir. Hicretin üçüncü senesinde Ramazan ayının ortasında Medine'de doğdu. İsmi şerifini Cebrail Cennet ipeklerinden bir ipeğe sarılı olarak Resulullah'a hediye getirmiştir. Esmâ binti Umeys şöyle anlatmıştır: Hz. Hasan'ın ve Hz. Hüseyin'in ebesi ben idim. Hz. Hasan doğunca, Resulullah teşrif etti. Oğlumu getir ya Esmâ buyurdu. Onu Resulullah'a verdim. Sağ kulağına ezan, sol kulağına ikamet okudu. Hz. Ali'ye oğlumun adını ne koydun, diye sordular. Hz. Ali, ya Resulallah, onun ismini koymakta sizin önünüze geçmem, dedi. Resulullah ben de oğluma isim vermekte Rabbimden öne geçmem, buyurdu. O sırada hemen Cebrâil geldi. "Ya Resûlallah! Allahü Teala sana selam ediyor ve senin ile Hz. Ali'nin Hz. Musa ile Hz. Harun gibi olduğunuzu buyurdu. Oğlunun adını Hz. Harun'un oğlunun adı gibi koy. Onun adı Şenber'dir. Manası Arapça Hasan demektir" dedi. (Cami, 2009: 324).

Hz. Hasan, muaviye ile anlaşmak suretiyle, Müslümanlar arasında yeniden kan dökülmesini önlemiş ve şahsi fedakârlığı ile geçici de olsa İslâm birliğini sağlamıştır. Ne yazık ki muhatapları Hz. Hasan'ın bu davranışına uygun karşılık verme yerine, sözlerinde durmamışlardır. Bilhassa Mugire b. Sube Küfe'de vali olarak bulunduğu yıllarda Hz. Ali'yi kötüleme ve Müslümanları tahrik etmekten ve tefrikaya sevk etmekten başka hiçbir faydası olmayan son derecede çirkin ve utanç verici bir faaliyetin yürütücüsü olmuştur. Hz. Hasan hilafet makamında altı ay kalmış, yapılan anlaşmadan sonra Medine'de on yıla yakın yaşamıştır. 28 Safer 49/6 Nisan 669 tarihinde Yezid b. Muaviye ile evlendirilmek vadiyle kandırılan karısı Ca'be b. Es'as b. Kays tarafından zehirlenerek şehid edildi. (Sofuoğlu, 1997: 29–32). Kardeşi Hz. Hüseyin: "Seni kim zehirledi?" diye sorunca: "Onları öldürmek mi istiyorsun? Hayır. Ben Allah'a havale ediyorum!" der,

söylemez. Öleceğine yakın Aişe'ye haber salarak Resûlullah'ın yanına gömülme izni ister. O da "Peki'yi' der. Ancak iktidarda bulunan Emevî ailesi buna razı olmaz. Hz. Hüseyin, huzursuzluk çıkmaması için bu meselede ısrar etmez. Hz. Hasan'ın vasiyeti esnasında sarfettiği: "Mani olurlarsa Bakî'u'l-Garkad'a defnedin" sözü esas alınarak Bakî'u'l-Garkad'a defnedilir.(Canan, t.y. XII. : 319)

İmam Hasan Haydar için,
Eğleme canan gidelim. s. 217

...

On bir İmam Şahım Ali,
Oğlu Efendim Efendim. s. 221

Hz. Hüseyin, on iki imamın üçüncüsü ve imamların atasıdır. Künyesi Ebu Abdullah'tır. Lakapları, şehid ve seyyiddir. Hicretin dördüncü senesinde Şaban ayının dördünde, salı günü, Medine'de doğdu.

Hz. Hüseyin'in mübarek yüzünde öyle bir nur parlardı ki, karanlık bir gecede bir yere otursa, mübarek alnından ve yüzünden parlayan nurun aydınlığında, yolu görürlerdi. Mübarek göğsünden ayaklarına kadar olan kısmı, Resulullah'a tam benzerdi. Nitekim Hz. Hasan'ın da mübarek göğsünden başına kadar olan kısmı Resulullah'a benzerdi. Resulullah "Hüseyin benden, ben de Hüseyin'denim, Allahü Teâlâ Hüseyin'i seveni sever" buyurdu. (Cami, 2009: 328). Esmâ binti Umeys şöyle nakleder: Hz. Hüseyin doğunca, Resûlullah yine teşrif ettiler. Hz. Hüseyin'i kendilerine verdim. Onu yere koyup ağlamaya başladılar. Niçin ağlıyorsunuz ya Resulallah, dedim. Bu oğlumun zalim bir kavim şehit edeceklendir. Fatıma'ya söyleme, buyurdu. Hz. Ali'ye oğlumun adını ne koydun diye sordu. Yine Hz. Hasan'ın isminin konmasında olduğu gibi karşılıklı konuştular. Cebrail geldi. Ya Muhammed

oğlunun adını Hz. Harun'un diğer oğlunun adından koy, onun adı Şenberre idi. Arapçada Hüseyin demektir, dedi. (Cami, 2009: 324).

Hz. Peygamber, Fatıma'nın evinin önünden geçerken, İmam Hüseyin'in ağladığını duyup Fatıma'ya "Bilmez misin ki onun ağlayışı beni incitir" demişti. Peygamber'in, Hüseyin'in dudaklarını öptüğü, yanağını yanağına sürüp sevdiği bütün kaynaklarda vardır. Peygamber Hz. Muhammet, ona, "Cennet gençliğinin efendisi" demiştir. Hz. Hüseyin; peygamberin terbiyesi ile yetiştirilmiştir. (Zelyut, 2009: 136).

Daha sonra babası Hz. Ali ile beraber Kufe'ye gitti. Onunla bütün seferlere iştirak etti. Hz. Hüseyin'in gençlik yılları ve sonrasında son derece fazıl, çok namaz kılıp oruç tutan, çok sadaka veren muttaki bir kişi olduğu; Medine'den yirmi defa yürüyerek Hacc'a gittiği, çok hayır işlediği bildirilmektedir. (Gölpınarlı, 1989: 60–77).

Ali Murtaza'nın varı,
Fatmannemin gözü nuru,
Sensin şehitler serdarı,
Şah Hüseyin sana geldim. s.357

3.4.2.5. On İki İmam

Arapça'da "isna aşeriye" denilen on iki imam, Şiîlerce dini korumak ve hükümlerini yerine getirmek için Hz. Peygamber'e halife ve varis olduklarına inanılan on iki kişidir. Caferiye, On ikiler Fırkası, İmamiye de denilen bu mezhebin inanışına göre Peygamberimiz, Veda haccından dönerken Gadiruhum denilen yerde Hz. Ali'yi kendisine vasi ve halife tayin etmiş, on iki imam bulunacağını söylemiş, hatta sonuncusunun Mehdi olacağını açıklamıştır. Böylece Hz. Ali

ve soyundan on iki imam kabul ederler. Bunlardan her biri kendisinden sonraki imamı, ümmete bildirmiştir. (Pala, 2003: 377).

İslam'ın batını yüzünü temsil eden ve Hz.Peygamberin istediği biçimdeki bir İslam'ı bildiren ve yaşatan kişiler olarak kabul edilirler. Bunlar da tıpkı Hz.Ali gibi olağanüstü güç sahibi kabul edilirler.

Alevîlerde imamlar, masum ve günahsız kabul edilir. Bunların soyca Hazreti Ali'ye ulaşmaları ve Peygambere bağlı bulunmaları şartı aranır. (Zelyut, 2009: 104).

Alevî Bektaşî kültüründe ve edebiyatında on iki imam velâyet sahipleri sıfatıyla son derece önemli bir yer tutar. On iki imam için övgü mahiyetinde çeşitli şiirler yazılır. Bu şiirlere on iki imam, duvaz, duvazdeh, duvazdeh imam, duvaz - imam ve eimme- i isna aşeriyye isimleri verilir. (Turan, 1999: 357)

- 1- Ali b. Ebu Talib(Emir-ül Mü'minin)
- 2- Hasan b. Ali (Mücteba)
- 3- Hüseyin b. Ali(Seyyid-üş Şuheda)
- 4- Ali b. Hüseyin(Zeyn'ül Abidin)
- 5- Muhammed b. Ali(Muhammed Bakır)
- 6- Cafer b. Muhammed(Cafer Sadık)
- 7- Musa b. Cafer(Musa Kazım)
- 8- Ali b. Musa(Ali Rıza)
- 9- Muhammed b. Ali(Muhammed Taki)
- 10-Ali b. Muhammed (Ali Naki)
- 11- Hasan b. Ali(Hasan Askeri)
- 12- Mehdi b. Hasan(Kaim, İmam-i Zaman)

Âşık, şiirlerinde on iki imamın ismini bir arada dile getirir. Hepsinden övgüyle bahseder:

On iki İmam'a secde dururuz,
Şah-ı Merdan gibi sultanımız var. s.353

Ehlibeyt'i Al-i aba'ya varıp,
İmam-ı Hasan'a yüzümü sürüp,
Şah İmam Hüseyin'in darına durup,
Nuru cemalini görmek dilerim.

Zeynel Abidin'den hidayet alıp,
Muhammed Bakir'le ummana dalıp,
Cafer-i Sadık'ın cemine gelip,
Nuru cemalini görmek dilerim.

Musa'yı Kazım'dan tuttum elimi,
Aliyyül Rıza'yla bir et yolumu,
N'olur görüp gözet arz-u halimi,
Nuru cemalini görmek dilerim.

Tagi, Nagi, Askeri'nin nurundan,
Muhammed Mehdi'nin Hakk'a sırrından,
Dost Kâmil'im Ehlullah'ın varından,
Nuru cemalini görmek dilerim. s.354

3.4.2.6. Yirmi Dört Bacı

Kerbela'da İmam Zeynel Abidin'in etrafında dönüp dua ederek onu Yezid'in askerlerinden koruduğuna inanılan, Hz. Hüseyin'in eşi, kızları, kız kardeşleri ve akrabasından oluşan yirmi dört kişiyi ifade eder. (Kaderoğlu, 2007: 229).

Senin ümmetliğin kimden kimedir?
Yirmi dört bacıyı soyduktan sonra. s. 213

...

Kâmil'im yürekte dinmez acımız,
Develerde üryan yirmidört bacımız,
Gönül durağımız hem ser tacımız,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni. s. 363

3.4.2.7. Kerbela

Irak'ta bulunan bir bölgedir. Bağdat'ın 100 km güneybatısına düşer. Şimdi burada aynı adla anılan bir şehirdir. Hazreti Muhammed'in torunu İmam Hüseyin'in şehit olduğu yerdir. Kabri de aynı bölgededir. Hazreti Hüseyin'in bu sahrada çok acıklı bir şekilde ve susuz bırakılarak şehit edilmesini anlatan birçok eserler yazılmıştır. (Pala, 2003: 279). Kerbelâ katliamı tüm İslam âlemini derinden üzen, yarattığı hüznün, acı ve elemle gelenekselleşen, Bektaşilikte “matem”, “aşure”, “muharrem orucu” gibi her yıl tekrarlanan saygı, sevgi ve bağlılık gösterilerine yol açan hatta bazı inananlarca Kerbela Haccı gibi yıllık dinî ziyaretlere vesile olan bir olaydır. (Bender, 1994: 47).

İmam Hüseyin ve Kerbela'da şehit edilen Ehlibeyt üyelerinin sayısı 72'ydi. Ehlibeyt şehitlerinin başları kesildi ve hediye kazanmak üzere ordu komutanlarına dağıtıldı. yezid askerlerinden ölenler gömüldü. İmam Hüseyin ve yandaşlarının bedenleri atlara çığnetildikten sonra çölde bırakıldı. Kadınlar ve çocuklar koşumsuz develere bindirilerek Şam'a gönderilmek üzere Kufe'ye yollandı. Kerbela şehitlerinin naşı ertesi gün Beni Esad kabilesinden Gadiriyye köylüleri tarafından gömüldü.

İmam Hüseyin'in ve diğer şehitlerin başı kesilerek vali ubeydullah'a götürüldü. (Zelyut, 2009: 143). Kербela'da yaşanan bunca üzücü olayın acısını Âşık da derinden hissederek ve şiirlerinde yer verir. Hz. Hüseyin'e yapılan işkenceleri acı duyarak anlatır.

Şah Hüseyin'i Kербela'da kestiler,
Ehlibeyt yastayken asla gülemem. s. 305

...

Kербela çölünde az mı ağladım,
Ah u feryad ile sinem dağladım. s.321

3.4.3. Bazı Mutasavvıflar ve Tasavvuf Şairleri

3.4.3.1. Hallacı Mansur

Adı Ebu'l-Mugisü'l-Hüseyin b. Mansru'l-Beyzavi olan Mansur edebiyatça çokça anılan ünlü bir sûfidir. İran'ın Tur kasabasında doğdu. Basra'ya yerleşip ve evlenmiştir. Tasavvuf yoluna genç yaşta girmiştir. Zühd ve İtikâf ile çabucak ilerlemeler kaydetti. Hind ve Türk memleketlerinde dolaşarak İslâm'ı yaymaya çalışmıştır. Hakkında birçok menkıbeler vücûda getirilen Mansûr, aslında hallâc(pamuk atan) değildir. Bir gün hallâc olan bir dostuna bir iş buyurdu. O da bu işi yapmak için dükkândan ayrılınca Mansûr onun vaktini çaldığını düşündü ve parmağının işaretleriyle dostunun işlerini devam ettirdi. Dostu geri dönünce bu kerameti gördü ve o günden sonra Mansûr'a "Hallâc" lakabı verildi. Onun tasavvufta üstadı Ebu Amr Osman-ı Mekki'dir. Cüneyd-i Bağdadî ile sohbetleri olmuştur. Her gün bin rekât namaz kılarmış. Tasavvuf yolunda ilerleyip fenâfillaha ulaşınca "Ene'l Hakk (Ben Hakk'ım)" demiş, muhalifleri bu sözün zahiri manasına göre onu münkir kabul edip hapse attırmışlardı. Sekiz yıllık hapis hayatı sırasında "Tavâsi" adlı tasavvufî bir

eser yazmıştır. Bir kavmin Kâ'be'yi tahrip etmesinin sebebi olarak Mansûr'un sözleri gösterilince katline hüküm verilmiş, halifenin de tasdikiyle kamçılanmış, parçalanmış, asılarak teşhir edilmiş, kafası kesilmiş ve cesedi yakılmıştır. (Pala, 2003: 197).

İşin en ilginç yanı, herkes tarafından dışlanıp hor görüldüğü dönemde Hallac'ın karşıtları arasına hocası Amr b. Osman el-Mekki ile en sıkışık zamanlarda danışmanlığına başvurduğu Cüneyd el-Bağdadi'nin de katılmış olmasıdır. (Öztürk, 1996: 71).

Hallâc-ı Mansur hayatı ve fikirleriyle birçok İnsanı tesiri altında bırakmıştır. O tasavvuf erbabı sahasında en büyük ilâhî aşk kurbanı olarak görülmüştür. Dâr, Berdâr, Ene'l-Hak terimleriyle telmihlerde ve benzetmelerde bulunulmuştur. Bu durum bilhassa Anadolu Türk edebiyatında sıkça görülmektedir. Bektaşî şiirlerinde de Hallâc-ı Mansur, asırlarca bu anlayışla zamanımıza kadar yüceltmeye devam etmiştir. Türk Edebiyatında Hallâc-ı Mansûr'un başından geçenleri anlatan "Mansûrnâme" adlı manzum menakıpnâmeler yazılmıştır. (Özcan, 2002: 161–162).

Bektaşîlere göre de Hallâc-ı Mansur aşkı uğruna öldürülmüş bir aşk şehididir. Dâr-ı Mansur Enel Hak diyen Hallacı Mansur anısına tekkeye bağlanmanın, tarikat uğruna canını feda etmenin bir simgesi olarak algılanır. Bir hizmetin konusu olan ya da bir hizmeti yerine getirmek isteyen her can buraya gelir. (Korkmaz, 1994: 89).

Âşık, şiirinde kendi benliğini yok edip Hakk'ın varlığında birleşmek istediğini söyler ve bu fikirlerinden dolayı Allah'a seslenir. Bu düşüncelerini dile getirirken de Hallacı Mansur'u örnek vermiştir:

Benliğimi yok eylesem,
Varlığımı Hak eylesem,
Ben de Enel Hak söylesem,
Mevla'm bana kızarmısın? s. 187

Âşık, ismini dile getirmese de kendini Hallacı Mansur'a benzettir:

Dost Kâmil'im türlü sual sorsalar,
Katlim için bin bir ferman verseler,
Asmak için darağacım kursalar,
Vallahi billahi dönmem yolumdan. s.321

3.4.3.2. Abdülkadir Geylani (Gilan H.470/M. 1077-Bağdat H.561/M.1165)

Nesebi Hz. Ali (r.a.)ye dayanan, Hicrî 470 yılında Gilan şehrinde dünyaya gelen ve bundan dolayı Geylani diye tanınan Abdülkadir'in babası Ebu Abdullah, annesi Fatıma'dır. Doğduğu zaman annesi 60 yaşında olan Abdülkadir, büyük meşayihden kabul edilen babasını da küçük yaşlarında kaybetmiştir. Temel eğitimini aldıktan sonra on sekiz yaşlarında Gilan'dan çıkarak ilmini geliştirmek için Bağdat'a gider. Otuz üç yıl ilim ve riyazetle meşgul olur. Uzun yıllar medreselerde ders verir ve kitaplar yazar. H. 561 yılında vefat eden Abdülkadir Geylani'nin kabri Bağdat'ta Babü'l Derc Medresesi'ndedir. (Sarı, 2010: 62–63).

Babası tarafından Hz. Hasan (r.a.), annesi tarafından Hz. Hüseyin (r.a.) neslinden olan, böylece nesebi hem baba hem de anne tarafından Hz. Peygamber (s.a.v.) Efendimize ulaşan, Abdülkadir Geylani Hazretleri 91 yıl ömür sürmüştür.

Birkaç defa evlenip on iki erkek, iki kız çocuğuna sahip olan Geylani Hazretleri hayatı boyunca Peygamber Efendimiz'in ve ashabının tuttuğu yola aykırı tek bir harekette bulunmamış, cümle evliyanın üstünlüğünü kabul etmesi sonucu "Sultanü'l-Evliya" ünvanını almış;

"Ben ki Hüseyini soyundanım, hazinedir durağım

Cümle Hak erenlerin boynunda durur ayağım"

sözleriyle kendini ifade etmiş büyük bir velidir. (Sarı, 2010: 62–63). Kamil Sayın, şiirlerinde Abdülkadir Geylani'nin yüce bir veli olduğunu, ona bağlandığını ifade eder:

Abdülkadir Geylan yüce veliden,
Senin gibilere sır olup geldik. s. 293

Dost Kâmil'im külli varım,
Gavsı Geylani'dir pirim. s. 362

Medet mürvet senden ey kutbu âlem. s. 324

3.4.3.3. Bacı Sultan

Karacalar Köyü'nde halk arasında Zehra Bacı, Hak Halili'nin ikinci eşi Hatice Hanım'dan olan kızıdır. Anlatılanlara göre uzun boylu, buğday benizli, ela gözlü, nur yüzlü biridir (Sarı, 2010: 68). Bacı Sultan, 1893 yılında Karacalar Köyü'nde doğmuştur, ilk eğitimini babası Hak Halili'den almıştır. (Yıldırım, 2007: 363).

Fahr-i Kâinat Efendimiz ile Hz. Fatıma Annemiz arasındaki muhabbete benzer bir yakınlık da Hak Halili ile Bacı Sultan arasında yaşanmıştır: Bacı Sultan dünyaya geldiği

zaman Hak Halili'ne götürürler. Babası onu kapıda görür görmez ayağa kalkar. Ömrünün sonuna kadar bu böyle sürer. Hak Halili'nin son nefesinde Bacı Sultan içeri girer; Hak Halili toparlanır, ancak kalkamaz. “Kızım beni başıyla kalkamıyorum” der. Göz göze gelirler; babasından kızına akan cereyan öyle etki yapar ki Bacı Sultan olduğu yere yığılır. Aşk-i Ahmedi tecelli edince Bacı Sultan maneviyatın gerçek sahibi olur. (Sarı, 2010: 67).

Babasının vefatından sonra, köyde devam etmekte olan Kadirî Tarikatının Hüseyinî Kolunun, şeyhliğini yapmıştır. Başta Bacı Sultan'ın eşi İribiş Ağa olmak üzere, birçok âlim, bir kadının tarikat şeyhi olmasını kabul etmemiş ve Bacı Sultan'a çeşitli eziyetler ederek, dergâhın kapanmasına sebep olmuşlardır. Bacı Sultan'ın oğlu Kadir Ağa, dergâhın başına geçinceye kadar dergâh kapalı kalmıştır. (Yıldırım, 2007: 363).

3.4.3.4. Hak Halili

1827 yılında Afyonkarahisar vilâyetinin Aziziye kazasının Dereköy'ünde doğan Hak Halili (Meşaihden Müderris Şeyh Hacı Halil Efendi) 13 yaşında Bolvadin'de öğrenime başlar, üç yıl burada, yedi yıl Konya'da, on üç yıl İstanbul'da okuduktan sonra Mısır'a El-Ezher Üniversitesi'ne gider. Orada beş yıl talebelik yaptıktan sonra üç yıl da müderrislik ve baş müderrislik yapar. (Görkaş, 2003: 280).

Bu sıralarda içini kaplayan coşku ve aşk O'nun yolunu Mekke'ye ve buradan da devrin en büyük şeyhlerinden Halil Paşa Hazretleri'ne düşürür. Onun yanında yedi yıl tasavvuf eğitimi ve terbiyesi alır. On iki tarikatın şeyhliğini yapan ve Şeyhül-Ekber olan Şeyh Halil Paşa ile birlikte Medine-i Münevvere'ye giderler ve Peygamber Efendimizin Ravza-i Mutahhara'sını ziyaret ederler. Gece rüyasında Peygamber

Efendimizi gören Hak Halili, Peygamber Efendimizin kendisine “Halil, sen benim ikinci evladımsın.” demesini şeyhine anlatır. Şeyhi de “Halil artık Hakk’ın Halili oldu” demesi sonrası “Hak Halili” mahlasını almış olur. (Sarı, 2010: 66).

Yoksul Derviş’in söylediğine göre, Hak Halili doğduğu zaman, babası annesine “Bu çocuğa iyi bak, ileride ulemanın, hâkimlerin ve bütün âlemin nezdinde çok büyük ve şanslı makamı olacak. Kur’an’da Yasin Suresi ayetleri ile Besmelenin sayısı kadar yaşayacak” der. Hak Halili gerçekten 84 yıl yaşamış ve 1907’de vefat etmiştir.

Hak Halili, vefatında bıraktığı vasiyette, dört yıl sonra kabrinin açılmasını, eğer bedeni bozulmamışsa üzerine türbe yapılmasını ister. Bu isteği gerçekleştirilir ve söz konusu yere bir türbe yapılır. (Sarı, 2010: 67-68).

Âşık, şiirlerinde Hak Halili’yle Bacı Sultan’ın ismini bir arada dile getirmiş, onları mürşit ve rehberi olarak ifade etmiştir.

Hak Halili’dir mürşidim,
Bacı Sultan’dır rehberim. s. 357

3.4.3.5. Hacı Bektaş Veli

Asıl adı Muhammed Bektaş olan Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı dönem ve çevre iyi bilinmekle beraber, kaynaklarda doğumu hakkında farklı bilgilere rastlanmaktadır. Hacı Bektaş Veli'den bahseden kaynakların en eskisi Eflâki Dede'nin "Menâkıbu'l-Arifin" adlı eseridir.

Kaynaklarda verilen doğum tarihlerinin 1209–1248 arası, vefat tarihlerinin de 1270–1337 arası olduğu görülmektedir. Bu durumda Hacı Bektaş Veli'nin XIII. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olduğu kesindir.

Velâyatnâme'de Hacı Bektaş'ın babasının "İbrahimü's-Sânî", annesinin ise Nişabur şehri âlimlerinden Şeyh Ahmed'in kızı olduğu yazılıdır. Bu hususta şu kayıtları görmekteyiz: Sultan İbrahimü's-Sânî ile Hatem 24 yıl evli kaldıkları hâlde çocukları olmaz. Sultan İbrahim, şehrin ileri gelenlerini toplayarak, bir erkek çocuğunun olması için dualar edilmesini, Kur'an-ı Kerim'den hatimler yapılmasını ister. Buna karşılık ihşanlarda bulunur. Bir hafta kadar hatimler yapılır, dualar edilir. Nitekim Hâteme Hatun Sultan İbrahim'den gebe kalır, müddeti dolunca da nur topu gibi bir erkek çocukları olur. Çocuğunun adını "Bektaş" koyarlar.(Güzel, 2002: 35-36).

“Hacı” lakabı ise Velâyetnâme’de yer alan bir keramet sonucu Bektaş’ın asıl adıyla birlikte anılagelmiştir. Velâyetnâme’ye göre, Hacı Bektaş’ın hocası Lokman Perende Horasan’dan Hacc’a gittiğinde, Arafat’ta vakfeye geçildiği zaman, arkadaşlarına:

– Bugün arife, bizim evde şimdi bişi pişirirler, demiş. Bu hâl Hacı Bektaş’a malûm olmuş, Lokman’ın evinde pişirilen bişiden bir tepsiye koyarak bir dakika içinde arafata ulaştırmış, orada bunu yemişler. Hac dönüşü Nişâbur halkı kendisini karşıladığı ve tebrik ettiği zaman Lokman “Asıl hacı olan Bektaş’tır. Hepimiz onu kutlayalım.” diyerek onun bu kerametini halka duyurmuştur. (Güzel, 2002: 38).

Kırkbıdaktan name salan,
Darıceçte namaz kılan,
Horasan'dan beri gelen,
Hacı Bektaş Veli'miz var. s. 361

3.4.3.6. Hacı Bayram Veli

Hacı Bayram-ı Velî, Ankara'nın Çubuk Suyu kenarında Solfasıl köyünde doğmuştur. Solfasıl köyü bugün Ankara'nın Hasköy semti, Karakum mahallesiyle birleşmiştir. Bu köyün adı zaman içinde değişikliklere uğramış, aslı “Zü'l-Fazl”, “Zû fazl” olan bu iki ismin bozulmuş şekli Solfasıl veyahut Sonfasıl şeklinde ortaya çıkmıştır. Doğum tarihi hakkında bilgiler kesin değildir. Mehmet Ali Aynî, Bursalı Mehmet Tahir'in risalesini ve Şakayık-ı Numaniyye Tercümesini kaynak göstererek doğum tarihini 1352-53 / 753 olarak vermektedir.

Asıl adı Numan'dır. Bayram adı doğumunda verilen adı değildir. Bayram adı, bir kurban bayramı sırasında karşılaşmalarından dolayı Hamid-i Aksarayî tarafından verilmiştir. Bu adla tanınmış, asıl adı kullanılmaz olmuştur.

Hacı Bayram, adının yanı sıra Hacı Paşa, Ahi Sultan, Kapıcıbaşı ve Veli lakapları ile de tanınmıştır. Hacı unvanı ise şeyhi Ebu Hâmiddin Aksarayî ile Mekkeye gidip Hac görevini yerine getirmesinden dolayıdır.

Hacı Bayram'ın ilk tahsilini Arapça hocası Şeyh İzzettin'den yaptığı söylenmektedir. Hacı Bayram'ın bir başka hocasının da Hallaç Mahmud Efendi olduğu söylenmektedir.

Kaynaklar Hacı Bayram Veli'nin tasavvufa intisabına kadar müderrislik yaptığını kaydeder.

Hacı Bayram'ın müderrislikten ayrılışı ve tasavvufa geçiş sebebi Şeyh Hamid Hamidüddin-i Aksarayî'ye intisabıdır. Ancak Hacı Bayram ile Aksarayî'nin nerede karşılaştığı ihtilafli bir konudur. Karşılaşma mekânı olarak Kayseri ve Bursa gösterilmektedir. Bursa'da intisabı zikreden kaynak sayısı bir iken, Kayseri'de intisabı ifade edilen kaynaklar hem sayıca çok, hem de tarih olarak daha eskidir. (Turan, Aydın, 2011).

Âşık, şiirinde Hacı Bayram Veli ne kadar önemli bir zat olduğunu, Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemseddin'in Hacı Bayram'dan irfan aldığını dile getirir.

Nice Şeyhler ilim, irfan buldular,
Eşrefoğlu, Akşemseddin oldular,
Fatih ile İstanbul'u aldılar,
Kurbanlar olduğum Pir Hacı Bayram. (Kamil Sayın arşivinden)
s. 448

3.4.3.7. Pir Sultan Abdal

Alevî - Bektaşî şairidir. Sivas'ın Yıldızeli / Banaz'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Şöhretini artıran asıl neden şiirlerinden çok henüz gereği kadar açıklığa kavuşturulamamış olan idamı ile ilgili söylentilerdir. Bu konuda bilinen tek gerçek Sivas Valisi Hızır Paşa tarafından astırılmış olduğudur. Bu Hızır Paşa hakkında da çeşitli söylentiler bulunmaktadır. Adı, Amasya tarihine göre Deli Hızır Paşa, Selânikî'ye göre Divane Hızır Paşa'dır. Özdemiroğlu Osman Paşa komutasında İran savaşlarına katılmış, 1588'de Sivas Beylerbeyliği'ne atanmıştır. (Artun, 2001: 235).

Pir Sultan Hızır Paşa tarafından Toprakkale'ye hapsedildiği, daha sonra da gelen fermanla kendisini “Siyaset Meydanı”nda astırdığı bilinmektedir.

Pir Sultan hakkında bilinenlerin tümü iki kaynaktan gelmektedir. Biri kendi şiirleri, diğeri de hayatının ve kavgasının çevresinde oluşan rivayetler, menkıbelerdir. Her iki kaynağın da sözlü olduğu görülmektedir. Şiirlerinin bir bölümü cönklerde kayıtlıdır. (Artun, 2001: 235).

Şiirlerinden anlaşıldığına göre asıl adı Haydar'dır. Soyunun Yemen'e bağlanmasının nedeni manevidir. Pir Sultan'ın şiirlerine bakılırsa onu yetiştiren, tekke eğitim ve öğretimidir. Şiirlerinde okuduğundan, yazdığından sık, sık söz eder. Nefeslerindeki bilgi yüküne bakarak tekkenin verdiği ölçüde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Yani ümmi değildir. Ayrıca halifeler tarihini, evliya menakıplarını, tarikat kurallarını, Peygamberler menkıbelerini de iyi bildiği görülüyor. Mezarının nerede olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Öldürüldüğü şehirde, yani Sivas'ta gömülü olduğu düşünülebilir. (Artun, 2001: 235-236).

Pir Sultan Abdal'ın Peygamber soyundan geldiğini ve seyyid olduğunu söyleyenler var ise de, bu ona duyulan sevgiden kaynaklanmış bir yargıdır. Asılmasından sonra da, kendisini, aynı gün çeşitli yerlerde görenler olmuştur ve bazı söylenenlere göre de sonradan Erdebil'e gitmiş, orada ölmüştür. (Dedebaba, 1998: 280).

Pir Sultan Abdal'ın kızının da, güzel nefesler yazan bir ozan olduğu görülür. Üç de oğlu vardır. Bunlardan Seyyid Ali, Banaz köyü yukarısındaki Çamlık'ta yatmaktadır. Pir Mehmed adlı olanı Tokat'ta Daduk köyünde, Er Gaip ise Dersim'de gömülüdür. (Dedebaba, 1998: 281).

Âşık, verdiği sözde hep duracağını dile getirmiş gerekirse bunun için canını bile vereceğini söylemiştir. Âşık, inandığı bu değerlerde kendine önder olarak Pir Sultan Abdal'ı görmektedir.

Şah'ın izinden yürürüz,
İkrarımızda dururuz,
Ahtımıza can verimiz,
Pir Sultan Abdal'ımız var. s. 361

Âşık, şiirlerinde kendini Pir Sultan'a benzetir. Kendini onun yaşadıklarıyla özdeşleştirir. Sevdiğinden bu durumlarda kendine destek olmasını ister:

Kırarlar meyimi dolun dökerler,
Genç yaşımda bellerimi büklerler,
Pir Sultanlar gibi dara çekerler,
Eller gibi taşa tutma yar isen. s. 329

3.4.4. Diğer Şahsiyetler

3.4.4.1. Cude

Hız. Hasan'ın karısı olup Eş'as bin Kays kızıdır. Muaviye cude'yi kocasını zehirlediği takdirde onu yakında halife olacak oğlu Yezid'le evlendireceğini söylemiş ve bu haberle birlikte yüz bin dirhem göndermiştir. Cude, babası Eş'asın da kendisini yönlendirmesiyle, Hız. Hasan'ı zehirlemiştir. (<http://www.tasavvuf.info/ehlibeyt.htm>).

Resulullah Deden idi,
Kâfirler seni de yedi,
Zalim Cude zehirledi,
Şah'ım Hasan sana geldim. s. 357

3.4.5. Dini -Tasavvufi Terimler

3.4.5.1. Ayet

Arapça kökenli bir kelime olup açık alamet, nişan, eser; Kuran-ı Kerim'in her bir cümlesidir. Kelimenin çoğulu "ayat" olup her ikisi de daima "kerime" sıfatıyla birlikte kullanılır. Kur'an ayetlerinin sayısı 6616 olup bir kısmına ayat-ı muhkem(e) denir. Bunlar, manası tefsir yoluyla anlaşılabilen ayetlerdir. Diğer bir kısmına da ayat-ı müteşabih(e) denir. Bunlar, akıl ve nakil yoluyla kavramanın mümkün olmadığı ayetlerdir. Anlamlarını ancak Allah bilir. Bazı surelerin başında zikredilen harfler bunlardandır. (Pala, 2003: 54).

"Biz sana apaçık âyetler indirdik. Onları fâsıklardan (kâfirlerden) başkası inkâr etmez." (Bakara Suresi: 99).

bazı şiirlerinde ayetleri dile getirirken bazı şiirlerinde doğrudan ayet dile getirmez; fakat ayetle konuştuğunu kendisi ifade eder.

Âşık, İsra Suresinin 70. Ayetinde geçen "Ve lekad kerremna.." ifadesine yer vermiş ve Allah'ın insana verdiği iltifatı dile getirmiştir. "Andolsun ki, Biz âdemoğullarını mükerrem kıldık ve onları karada ve denizde (nakil vasıtalarına) yükledik ve onları leziz, temiz şeylerden merzûk ettik ve onları mahlûkatımızdan birçokları üzerine ziyadesiyle üstün kıldık." (İsra Suresi: 70).

Hak tecelli kıldı beni âdemde.
Velegad Kerremna yazdı Kur'an'da. s. 211

...

Ben de ayet ile konuşuyorum,
Ne olur kulak ver sözüme benim. s. 418

Âşık, şiirinde “La İlahe İllallah” sözüne de yer vermiştir. “La İlahe İllallah” Allah’tan başka İlah yoktur anlamına gelir. “İlâhınız bir tek Allah’tır. O’ndan başka ilâh yoktur. O, Rahmândır, Rahîmdir.” (Bakara Sûresi: 163).

La İlahe İllallah,

Habibullah eyvallah. s. 255

Âşık’ın şiirlerinde “Hel etâ” ifadesi de geçmektedir. Bu ifade Kur’an’ın yetmiş altıncı suresi olan İnsan suresinde yer almaktadır. Mekke’de veya Medine’de nazil olduğuna dair rivayetler vardır; 31 ayettir. Adını ilk ayetinde geçen “ el İnsan” kelimesinden almıştır. “Hel etake”, “ed-Dehr”, “el-Ebrar” ve “el-Emşac” isimleri ile de anılır. (Bkz. Kuran- 1 Kerim ve Türkçe Meali, 2010: 577)

“İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? Hakikat biz, İnsanı (erkek ve dişi sularının) karışımından (meydana gelen) bir nutfeden yarattık. (Üzerine mükellefiyet yükleyerek) onu imtihan ediyoruz. Bu sebeple onu iştirici, görücü yaptık. Gerçek Biz ona (Peygamber göndermek sûretiyle, doğru) yolu gösterdik. İster şükreden (mümin) olsun, ister nankörlük eden (kâfir)” (İnsan Suresi/ 13).

Kuran’da zikreder ayet Hel-eta. s. 428

Âşık, Allah’ın kün emrini dile getirir. Kün’ün manası “Ol” demektir. Özellikle tasavvufî edebiyatta çok kullanılır. Kur’an-ı Kerim’in birçok yerinde Allah’ın, bir şeyin olmasını istediği zaman ona “Ol!” demesinin yeterli olduğu; istenilen şeyin hemen olacağı hususunda ayetler vardır (Bakara/11; Al-i İmran/47, 59; En’am/73, Nahl/49, Meryem/35, Yasin/82, Gafir/67).

“Kün”, kâinatın ve her şeyin yaratılış emridir.

Kaf ve Nun harflerinden meydana geldiği için “Kaf u Nun” da denilir. Bu iki harfin akl-ı küll ve nefis-i küll’e işaret olduğu yahut Âdem ile Havva’ya karşılık gösterildiği rivayetleri vardır. “Kün” emri verilmeden evvel herkes Elest bezminde idi. Henüz hiçbir maddî varlık yaratılmamıştı. İnsan, Kenz-i Mahfi mertebesinde “Kün” emri ile çıktı. (Pala, 2003: 294).

Kün emrini verdin uyandık sese,
İnanmam gayrıya her neyim dese. s. 294

3.4.5.2. Bade

Farsça kökenli bir kelimedir. Şarap manasına geldiği gibi, kadeh anlamına da kullanılır. Divan edebiyatımızda bu kelime, daima içki, şarap, sarhoşluk veren içecek anlamında kullanılmıştır. Tasavvufî sembolizmde, bade, aşk, zevk, ilâhî sevgi gibi manaları ifade etmiştir. Ancak, Bektaşîler bu mananın ötesinde, gerçek anlamda da kullanmışlardır. (Cebecioğlu, 2009: 28).

Rengi dolayısıyla, dudağa, kana, gözyaşına, yanağa benzetilir. Lezzeti ve sarhoş edici özelliği dolayısıyla teşbihlere konu olur. Bezm ve meclislerin vazgeçilmez unsurudur. Divan edebiyatında olduğu kadar halk edebiyatında ve tasavvuf edebiyatında da kullanılır. Aşk’ı Allah’a ulaşma yolu kabul eden tasavvuf ehli, badeyi de ruh coşkunluğu için bir araç olarak görür (Pala, 2003: 62). Âşık, tasavvufî manada olduğu gibi gönül birliği sağlamak amacıyla bade sunulduğunu ifade eder:

Sundular elime kadehi, meyi,

İçersen olursun tek vücut deyi. s. 205

3.4.5.3. Barad Almak

Barad almak tabiri berat kelimesinden türetilmiştir. Berat, rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman (Devellioğlu, 2004: 85) anlamına gelmektedir. Peygamberimize, peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının on beşinci gecesi (Devellioğlu, 2004: 85) “Berat Gecesi” olarak ifade edilir.

Alevi-Bektaşî inancına göre baradın Hz Ali'den alınacağı düşünülmektedir. Pir elinden de alınabilir. Geçiş, kurtuluş kâğıdıdır:

Baradı andan alırız,
Yoluna kurban oluruz,
Biz ancak O'nu biliriz,
Şah-ı Merdan Ali'miz var. S. 361

3.4.5.4. Can, Canan

Farsça. Gönül, ruh gibi manalara gelir. Dervişler için kullanılan bir Mevlevî istilahıdır. Kabul olunmak üzere gelen yeni dervişlere, Mevlevîler can derler. Can; Mevlevî ana tekkesinde, üç gün Saka Postu'nda oturur, orada kalıp kalamayacağını kendi kendine düşünür, düşünür, muhasebesini yapar, eğer olumlu sonuca ulaşırsa, hemen kalkar hizmete başlardı. Can; Saka Postu'nda, iki dizi üzere oturur, murakabe vaziyeti alırdı. Orada diğer dervişlerin (can) yaptığı hizmetleri seyrederdi. Saka Postu'na oturan kişi, tefekkürle meşgul olduğu için, ancak gerektiği zaman, gerektiği kadar konuşurdu. Bu

durumda, can, herhangi bir vird okumazdı. Can, hizmete kalktığında yapacağı ilk iş ayakçılıktı. Diğer hizmetlere geçmesi, kabiliyetine göre değerlendirilirdi. "Can cümleden azîz" atasözüyle, derviş kardeşin her şeyden önemli olduğu dile getirilirdi, ihvan anlatılırken isimlerinin sonuna can kelimesi eklenirdi: Ali Can, Ahmet Can, Mehmet Can, Hasan Can vs. gibi. Tarikat kardeşlerinden bahsedilirken, canlar tabiri kullanılırdı. Canan, Farsça sevgili demektir. Rab, Allah, Allah'ın Kayyumiyet sıfatıdır. (Cebecioğlu, 2009: 43).

Âşık, hepimizin bir atadan geldiğini unutmayarak herkesi kardeş olarak görür. Can-ı canan, yani canların canı anlamında Tanrı ifadesi âşığın şiirlerinde de yer alır:

Serini canan yerine,
Vermez misin be hey gönül. s. 358

Bir meclise vardım canlar oturur,
Elestü bezminden kerem getirir. s. 227

3.4.5.5. Cem

Arapça bir araya gelmek, toplamak, biriktirmek gibi manaları vardır. Tasavvufi bir terim olarak şöyle açıklanır: Öncesiz (kadim) ile sonradan olan (hadis) arasındaki ayrılığın ortadan kalkmasıdır. Zira cem halindeyken, ruh basireti, Allah'ın zat cemalini müşahedeye doğru çekilir. Eşyaları ayırt edici akıl, kadim olan zat nurunun kendisine galip gelmesiyle örtülü kalır. Hak geldiğinde batıl kaybolduğu için, hudus ile kıdem arasını ayırt etmekten uzaklaşır. Bu hale cem adı verilir (Cebecioğlu, 2009: 45). Alevîlerin-Bektaşîlerin cemaatle birlikte yaptığı ibadet olarak algılanan kutsal törendir (Korkmaz, 1994: 70). Alevi-bektaşîlik'te cem, dedelerin ya da

babaların önderlik ettiği bütün bir geceyi dolduran dinsel bir törendir. Cem, önceden haber verilenlerin katılımıyla başlar; düşkünler bu törene alınmaz. Cemevi ya da cem odasında bir araya gelen cemaat, halka halinde yüz-yüze bakacak biçimde oturur. Bağlama eşliğinde zakir tarafından Hz. Muhammet, Hz. Ali, Ehlibeyt, On İki İmam ve Kerbela katliamı üzerine deyişler, mersiyeler, dualar okunur; halka namazı adı verilen tek ya da iki rekâtlık namaz secde edilir; kadınlı-erkekli semah dönülür; on iki hizmet yerine getirilir; kurban tığlanır; lokma dağıtılır. (Korkmaz, 1994: 71).

Âşık, dine daha çok tasavvufi olarak yaklaşmakta ve doğru yolu cem meclisine girip birlik olmaktan geçtiğini düşünmektedir:

Dem ver Hak deminden bade içelim,
Cem’de nefsi emareden geçelim. s. 218

Çeneler kilitlenir, diller tutulur,
Muhabbet harici cemden atılır. s. 220

Mevla’nın emrine sadık kalmalı,
Dost ceminde daim Hakk’ı bulmalı. s. 225

İki gözün gerçekleri gör deyi,
Var kendini dost cemine kat dostum. s. 306

Âşık, Cem meclisine girebilmek için nasıl bir insan olmak gerektiği dile getirilir.

Ham olanı bu meclise koymazlar,
Bağırıp çağırma sesin duymazlar,
Ölmeyince seni diri saymazlar,
Sen önce özünü pakla dediler. s. 407

3.4.5.6. Dar

Arapça ev, Farsça idam sehbası manasınadır. Tasavvufta Bektaşîlik istilahları arasında geçer. Muhibbin, can feda etmek üzere meydanda ikrar verdiği yerin adıdır. Meydânın tam orta yerine dar denir. Biat ve tarikat talkini töreni gibi merasimler, burada icra olunur. Tasavvuf Edebiyatında, "Hallâc-ı Mansur" un başına gelen olayı ifâde etmek üzere, şiirlerde lügat mânâsı ile kullanılırdı. (yani idam sehbası mânâsına) (Cebecioğlu, 2009: 57).

Ağaç, sırik, direk anlamlarına gelir. Ayrıca darağacı, idam sehbası da demektir. Tasavvufî manada Alevi ve Bektaşîlerde ayin-i cemin yapıldığı yerin ortası, dar-ı Mansur; fena makamı, canı feda etme sözünün verildiği meydandır. Terceman-ı dar (Uludağ, 2001: 99). Terceman-ı dar; Bektaşîlikte dar-ı Mansur'a gelen bir derviş için okunan şu sözler: "Allah, Allah! Elim erde, özüm dârda, yüzüm yerde, erenlerin Dâr-ı Mansûr'un da, Muhammed Ali divanında, Hakk'ın huzurunda canım kurban, tenim terceman, fakirin elimden dilimden incinmiş can karındaş var ise dile gelsin, Allah eyvallah hû dost!" (Uludağ, 2001: 348).

Dara durmak ise cemaatin ve dedenin ya da babanın önünde, canını yol uğruna vermeye hazır olduğunu bildirmek için niyaz ederek meydanın ya da meydan odasının ortasına gelerek, ayaklar mühürlenmiş, kollar göğüste çapraz, baş öne eğik durmaktır. (Korkmaz, 1994: 88).

Kâmil'im çektiler dara,
Yüzüm sürdüm yerden yere. s. 222

...

Pir'in darına dururuz.
Ser'i yoluna veririz. s. 244

3.4.5.7. Dem

Farsça kökenli bir sözcüktür. Nefes, soluk; vakit, an, içinde yaşanan zaman. Tasavvufta; Rahmanî nefes ki, Hakk'ın feyzinden ibarettir. Tecellinin zuhur ettiği an ki Mevlevîler buna “Hu” derler. Bektaşîlerde içki. (Uludağ, 2001: 101–102).

Tasavvufta: 1- Kâmil insan'ın söz, ses ve soluğunda var olduğuna inanılan ruhanî güç, tanrısal etki. 2- Bu gücün, bu etkinin belirdiği an, zaman. Şarap, içki. (Korkmaz, 1994: 92).

Âşık, dem kelimesini nefes, içki gibi farklı manalarda kullanmıştır. Âşık, içkinin (Kevser şarabının) pir elinden içileceğini söyler:

Köre kör bağlanmak marifet değil,
Hakikatten bir dem al kardeş kardeş. s. 211

Aşk demini iç dediler. s. 289

3.4.5.8. Dost

Âşık'ın dost diye tabir ettiği gönül ehli kişilerdir. Doğru yola ancak onlarla birlikte olunarak ulaşılabileceğini düşünür. Bu dünyanın geçici olduğunu bir gün mutlaka sonsuz âleme varılabileceğini bu yüzden kalbimizi doğrultmamız gerektiğini, bunun için de dostlarla olmak gerektiğini söyler:

Bilirsin fanidir bu dünya fani,
Gelen geçmedi mi köprü misali,

Neden taşıyasın bunca vebali,
Gönültut elimden dosta gidelim. s. 374

Dostsuz geçen ömür bil ki hevadır,
Dostla hoş muhabbet derde devadır,
Dostsuzlara hazin bir son revadır,
Hoş sefa geldiniz canım cananlar. s. 441

3.4.5.9. Dört Kapı Kırk Makam

Sûfilerin Hakk'a ulaşmak için yaşadıkları dört manevî mertebeye meratıb-ı erbaa (dört kapı) denir. Salık (tarikata giren), "Kemâl" mertebesine ulaşmak için takip ettiği ve bir makamdan bir üst makama geçtiği tasavvufi yolu dört derecede tamamlar. Her bir dereceye kapı, durakların her birine de makam denir. Bunlar sırasıyla "şerî'at, tarîkât, ma'rifet ve hakîkât"tir. Pek çok İslâm sûfilere bu mertebelerle ilgili eserler telif etmişlerdir. Bunlardan Ahmed Yesevî tarikat erkânını ve esaslarını "kırk makam" esasına göre tenzim etmiş ilk Türk sûfîsidir. Kendisini takip eden pek çok Türk sûfisinde de "dört kapı" sisteminin var olduğunu görmekteyiz. (Duran, 1997: 12).

Dört Kapı Kırk Makam, inançtan düşünceye atlanılarak yakalanan İnsanın, kendisini tanık göstererek kendi metafiziğini (Tanrı'sını) beslemenin, yine kendini tanık göstererek kendi aklının yolunda yürümesinin öğretisidir. İnanç/düşünce düzleminde, Aleviliğin/Bektaşiliğin teorik özüdür. (Korkmaz, 1999: 207).

Dört Kapı; şeriat, tarikat, marifet ve hakikatten oluşur. Şeriat kapısında İslâm dininin temel ilkeleri öğretilir. Bu kapı, bir yasa niteliğinde olup genel düzeni sağlamanın yollarını bildirir. Tarikat kapısında Bektaşîliğe girme yolları bir mürşide bağlanma kuralı öğretilir. Marifet kapısında bütün varlıkların

gizemli bilgileri elde edilir. Hakikat kapısında ise İnsan, Çalap Tanrı'ya ulaşarak varlığın sırrına erer. (Özcan, 2002: 145–146). Bunun bir uzantısı olarak İnsan-ı kâmilin çerağ gibi durması; fitil gibi yanması; yağ gibi erimesi ve nur gibi ışık vermesi gerekir. (Korkmaz, 1999: 209). Bu dört kapının her birinde, onar tane olmak üzere kırk makam bulunmaktadır. Bu makamlarda Bektaşîliğin hayat tarzını düzenleyen onu toplumda yararlı bir şekilde yaşamaya teşvik eden bölümler bulunmaktadır. Bu makamlar Bektaşî'nin hem dünya hem de ahiret hayatını düzenleyen kurallar bütünüdür. (Özcan, 2002: 145–146).

Hız. Peygamberin sözü şeriat, fiili tarikat, hali marifet, sırrı hakikattir. Şeriat farz, tarikat vacip, marifet sünnet, hakikat fazilet/ nafiyledir. Şeriat baba, tarikat ana, marifet oğul, hakikat torundur. (Uludağ, 2001: 110).

Hacı Bektaş Veli'nin Makalat isimli eserini Prof. Dr. Esat Coşan'ın tenkitli basımından sadeleştiren Hüseyin Özbay Dört Kapı Kırk Makam anlayışını şu şekilde ifade etmiştir:

Şeriat makamları;

Şeriatın birinci makamı, iman getirmektir. İkinci makam, ilim öğrenmektir. Üçüncü makam; namaz kılmak, zekât vermek, oruç tutmak, gücü yetene hacca gitmek, seferberlik olunca kaçmayıp düşmana karşı gelmek ve cenabetten temizlenmektir. Dördüncü makam, helal kazanmak ve faizi haram bilmektir. Beşinci makam, nikâh kıymaktır. Altıncı makam, hayz ve lohusalıkta cinsi münasebeti haram bilmektir. Yedinci makam, sünnet ve cemaat (ehl-i sünnet ve'l-cemaat) ehlinden olmaktır. Sekizinci makam, şefkattir. Dokuzuncu makam, temiz yemek ve temiz giymektir. Onuncu makam, emr-i bi'l-ma'ruf ve nehyi'ani'l-münker, yani iyiliği

emredip yaramaz işlerden sakındırmaktır. (Özbay, 1990: 13–14).

Tarikat makamları;

Tarikatın ilk makamı pirden el alıp tövbe etmektir. Tarikatın ikinci makamı mürid olmaktır. Tarikat üçüncü makamı, saç kesmek (tırış olmak) ve elbise değiştirmektir. Tarikatın dördüncü makamı, nefis savaşında (mücadele etmek) olgunlaşmaktır; pişmektir. Beşinci makam, hizmet etmektir. Altıncı makam, havf yani korkudur. Yedinci makam, ümit etmektir. Sekizinci makam; hırka, zenbil, makas, seccade, subha (yüz taneli tesbih), ibrat (iğne) ve asadır. Dokuzuncu makam; makam sahibi, cemaat sahibi, nasihat sahibi ve muhabbet sahibidir. Onuncu makam; aşk, şevk, sefa ve fakirliktir. (Özbay, 1990: 15–18).

Marifetin makamları;

Marifetin birinci makamı edep, ikinci makamı korku, üçüncü makamı perhizkârlık, dördüncü makamı sabır ve kanaat, beşinci makamı utanmak, altıncı makamı cömertlik, yedinci makamı ilim, sekizinci makamı miskinlik, dokuzuncu makamı marifet, onuncu makamı kendini bilmektir. (Özbay, 1990: 19).

Hakikatin makamları;

Hakikatin birinci makamı, toprak olmak; ikinci makamı, yetmiş iki milleti ayıplamamak; üçüncü makamı, elinden geleni esirgememek; dördüncü makamı, dünyada yaratılmış bütün nesnelere kendisinden emin olmasıdır. Beşinci makamı, mülk sahibine yüzünü sürüp yüz suyunu (yaratılış sebebi olan Muhammed nurunu) bulmak; -çünkü

vahdet evindedir- altıncı makamı, sohbetle hakikat sırlarını söylemek; yedinci makamı, seyr-i sülük; sekizinci makamı, sır; dokuzuncu makamı, münacaat; onuncu makamı, çalap Tanrı'ya ulaşmaktır. Kavuşma bundadır. (Özbyay, 1990: 20).

Âşık, şiirinde bu mertebelere kulların gönlünü kırmayarak ulaşılacağını söyler. Bu makamlarda bulunanların Allah'a kavuşacağını söyler:

Her sanat eseri Mevla yapısı,
Kuldan gider Hakk'ın dörttür kapısı. s. 211

Dört kapıda kırk makamda yürüyen,
Vuslat makamıdır çık doya doya. s. 369

3.4.5.10. Elestü Bezm

Farsça ve Arapça iki kelimedenden oluşmuş "Elest Toplantısı" anlamında bir tabirdir. A'raf Suresi'nin 172. ayetinde Allah ruhlara "Elestü bi-Rabbiküm" (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunu yöneltince ruhlar "Belâ" (Evet) dediler, işte bu toplantı, ruhlar bedene girmeden yapılmış, Allah ile ruhlar arasında "misak" (sözleşme) vuku bulmuştu. Orada verilen sözün doğruluğunun sınanması için, Allah, ruhları bu imtihan dünyasına gönderdi. Şu anda bu sınavdayız. Allah ile ruhlar arasındaki sözleşmenin meydana geldiği toplantıya "Bezm-i Elest" yani "Elest Toplantısı" denir. (Cebecioğlu, 2009: 37). İşte o zaman ikrar vermiş olan insanoğlu, dünya hayatına geldiği zaman bu verdiği söze sadık kalmalıdır. Çünkü Allah, sözünden dönen olmasın diye ruhları birbirine şahit tutmuştur. (Pala, 2003: 81). Dedebaba, ruhların Elest Bezm'inde söz verdikten sonra maddî âleme ineceğini bu iniş sırasında bir devinim içerisinde bulunduğunu, inerken önce madde sonra bitki sonra hayvan ve son olarak da İnsan

olacaktır. İnsan olduktan sonra da kâmil İnsan olacaktır. Kâmil İnsan olduktan sonra tekrar aslına (bir anlamda başa) yani Tanrı'ya dönecektir şeklinde ifade eder. (Dedebaba, 2000: 123).

Âşık, şiirlerinde verilen o sözü hatırlatır. Verilen sözde durulması gerektiğini söyler:

Elestü bezminde ikrar eyledim,
Vallahi billahi dönmem yolumdan. s. 321

Elestüden ikrar verdim gütmedim,
Abdest yok namaz yok oruç tutmadım. s. 270

Dost Kâmil'im dönme dosttan,
Bizim ahtımız elestten. s. 343

Âşık, çektiği sıkıntıların Elestü Bezm'de kadere yazılmış olduğunu düşünür ve şikâyet etmez. Bu aşığın hayat felsefesini ortaya koyar:

Ta ezelden payemizdir ezilmek. s. 327

3.4.5.11. Eline, Beline, Diline Sahip Ol

Eline, beline, diline sahip olmak Hacı Bektaş Veli'nin ahlak anlayışı içinde yer almaktadır. İbrahim Murat “Hacı Bektaş-ı Veli'nin On dört Sırrı” adlı eserinde; Bektaşilikte üzerinde özenle durulan, 4 kapı ve 40 makam içerisinde de yer alan 12 ilke olduğunu söyler. Alevi-Bektaşî yoluna giren her talipten ve her candan bu ahlak ilkelerine uymaları beklenir. Bu on iki ilkenin ilk üçünü eline, diline ve beline sahip olmak oluşturur. (Murat, 2006: 189–190).

Eline-diline-beline sahip olmak, Alevi ahlakını temel ilkesindedir. El, dil, bel sözcüklerinin ilk harfleri alınıp da bir sözcük yazılırsa ortaya edeb çıkar. Bu nedenle Aleviler kendilerini edepli sayarlar. (Zelyut, 2009: 478).

Ele sahip olmak; hırsızlık yapmamak, elle can yakmamak, kimsenin kanını akıtmamak, cana kıymamak... Bu ilke, Alevîlerin barışçılığının ve cana saygısının en somut anlatımıdır. (Zelyut, 2009: 477). Beline sahip olmak; bir cinsel perhiz söz konusu değilse de, herkesi kendi helallisi ile birlikte olmaya çağıran, gayrimeşru ilişkilere karşı olan bir ilkedir. Beline sahip olan Alevi; kadın erkek uçurumunu aşarak İnsan olmada birleşmiş; erkek-kadın farkının bulunmadığı Kırklar Meclisi'nden bin bir türlü sanat yaratmıştır. (Zelyut, 2009: 475). Diline sahip olmak; yalan söylememek, İnsanları sözle birbirine düşürmemek; kov ve gıybette bulunmamaktır. (Zelyut, 2009: 477).

Âşık, Hacı Bektaşî Veli tarafından söylenen bu sözlerin insanlar tarafından düstur edilmelisini söyler. İnsanı kötü davranışlara iten halin bu üç hali korumamaktan kaynaklanacağını söylemektedir:

Hakk'a elsiz, belsiz, dilsiz varmalı,
Tevazun Âdem'e olsun arkadaş. s. 225

Mürşit arar isen varma inkâra,
Ele, bele, dile sahipten ara. s. 282

3.4.5.12. Erkân

Bir şeyin bir parçasını veya bütünü meydana getiren şeyler, esaslar. Rükün çoğuludur (Apak, Yavuz, t.y. : 142).

Tarikat adabı, tasavvuf ehlinin uyması gereken usul ve kurallar. Edep (Uludağ, 2001: 125).

1. Ruhsal aşama bakımından üstün durumda bulunan tarikat yolcuları; tarikat ileri gelenleri. 2. Tarikat ulularının koyduğu ve tarikatın yasası durumunda olan ilkeler, kurallar ve törenler bütünü: Erkân-ı Tarikat (Korkmaz, 1994: 119).

Erkân; Arapçada temeller, esaslar, direkler anlamlarına gelir. Manevî eğitim veren salikin; her yerde ve her an, daima kendisini gören, her hareketini bilen Allah'ı düşünerek ve buna bağlı olarak ağzından çıkan sözlere, yaptığı hareketlere dikkat ederek edep üzere bulunmasıdır. “Direkler” manasına gelen erkân sözü de tasavvuf okulunun usulü ile ilgili bir terimdir. Her sufünün bu konuda da bilgili olması ve ona göre hareket etmesi beklenir. Edep ve erkân hakkında hatalı davrananlara “edep erkân bilmez” ifadesi kullanılır. Halk arasında da sözünü, lafını bilmez, patavatsız, laubali davranışlı kimseler için yine bu tabirin kullanıldığını görmekteyiz. (Cebecioğlu, 2009: 69).

Âşık, bir insanın edep-erkân alması gerektiğini söyler. Edep-erkân olmadan İnsanın Allah'a tam olarak kulluk edemeyeceğini söyler:

Beş vakitle Hakk'a kulluk edilmez,
Edepsiz erkânsız yola gidilmez. s. 306

Dolansan dünyada yedi kıtayı,
Bu erkânda süremezsün sefayı. s. 369

3.4.5.13. Gönül

Gönül, tasavvufi hayatın merkezini teşkil eden mefhumlardandır. Bütün batini faaliyetler gönülde meydana gelir. Kur'an-ı Kerim'de, Kıyamet günü Allah'ın huzuruna "Selim bir kalp ile gelenler, müstesna bir yere sahiptirler."(Şuara Suresi:89)

Mukaddes, harim ve mübarek olan Kâbe, zahiren beytullah, batinen gönül anlamında bir mefhum olmaktadır. Beytullah, Azeroğlu İbrahim peygamber tarafından yapıldığı hâlde, gönül Cenab-ı Hakk'ın nazargâhı ve seyrangâhıdır. Yere ve göklere sığmayan Tanrı, mümin kulunun kalbine sığmıştır. (Tatçı, 1990: 240).

Mevlana'nın da Hacc'a gitmeyi çok isteyen fakir bir ihtiyara, benim etrafımda tavaf et, hacca gitmiş olursun demesinin ardında da bu düşünce vardır. Ayin-i cemlerde halkanamazı esnasında kible olarak insanların birbirine yönelmesinin sebebi de budur. (Gökçe, 2009: 234).

Âşık da şiirlerinde gönlü Kâbe'ye benzetir. Bu yüzden insanlara karşı iyi davranmak gerektiğini, imanın ve insanlığın şartının gönül yıkmamak olduğunu söyler:

Gönüllerde bulup kible Kâbe'yi,
Hayran eylediler cananlar beni. s. 205

Gönül Beytullah'tır secde kılasın. s. 290

Gönül, umumi kanaate göre Hakk'ın nazargâhı, batını idrak merkezidir. Gönül, Allah'ın tecelli mahalli olmakla birlikte, o bazen mutmain olmayan, bazen mühürlenmiş, bazen hastalanan, katılaştık ve kibirlenen

tavırlarla da ortaya çıkabilmektedir. Gönlün bu tavırları, Kur'an'da ayrı, ayrı dile getirilmiştir. (Tatçı, 1990: 236–237)

Âşık, da gönlü Kâbe'ye benzetmekle birlikte zaman zaman gönülden şikâyet eder. Âşık'ın, gönülden şikâyetçi olduğu şiirlerinde yanlış yollara yönelttiği için gönlünü eleştirir. Ne ettiyse gönlünü doğru yola yöneltmediğini söyler. Âşık, gönlün yaptığı hatalardan dolayı onu deli gönül olarak isimlendirir:

Söylenenden mana almak ne güzel,
Deli gönül sana aldıramadım,
Daim ilmihalin bilmek ne güzel,
Deli gönül sana bildiremedim. s. 289

Âşık, yaptığı davranışları bırakıp doğru yola yönelmesi konusunda öğütler verir. Nefsine uymamasını ister. Verdiği sözde sadık olmasını ister:

Gel ey deli gönül aç can gözünü,
Nefsin körlüğünde kalma insan ol. s. 301

Kuşlar gibi daldan dala konarsın,
Bugünkü ikrardan yarın dönersin,
Her olur olmaza neden kanarsın,
Ahtına sadıkça dur da gör gönül. s. 304

3.4.5.14. Güruhu Naci

Kurtulmuşlar topluluğu, kurtulanlar. Nâcî, kurtulan anlamına Arapça, güruh, topluluk anlamına Farsça bir söz olup ikisinden terkip yapılmıştır. Hz. Peygamber'in, “Ümmetim yetmiş üç fırkaya bölünecek hepsi de cehennemdedir, ancak bir

bölüğü kurtulmuştur” buyurduğu rivayet edilmiştir. Alevî-Bektâşiler, o kurtulmuş bölüğün kendileri olduğunu iddia etmişler, kendilerine “Gürûh-ı Nâcî — Kurtulmuş bölük” adını takmışlardır. Tarikat yolunda Tanrı katına ererek kurtulmuş olan topluluk. (Korkmaz, 1994: 146).

Âşık, kurtulmuş olan topluluğa söz verdiğini ifade eder:

Gurûhu Naci’ye verdim ikrarım,
Oniki imamda kıldım kararım. s. 428

3.4.5.15. Haram

Allahü Teâlânın Kur'an-ı Kerim’de yapmayınız diye açıkça yasak ettiği şeylerdir (Apak, Yavuz, t.y. :218). Kur'an-ı Kerim’de mealen şöyle buyurulmaktadır: “De ki: Rabbim ancak fahiş şeyleri, onlardan zahir olanı da, gizlice yapılanı da ve her türlü günahı ve haksız yere tecavüzü ve şerik koşmaya dair hiçbir burhan indirmemiş iken Allah Teâlâ'ya şerik ittihaz etmeyi ve bilmediğiniz şeyleri Allah Teâlâ'ya karşı söylemenizi haram kılmıştır.”(Araf Suresi/33). Âşık, haram yemekten, haram işler yapmaktan çekinir. Haram yolla elde edilenin zararlarını söyler. Helal yollardan kazanmak gerektiğini söyler:

Haram lokma kursak deler bilesin,
Aç ölsem de haram lokma yiyemem.s. 276

3.4.5.16. İkrar Vermek

İkrar vermenin sözlük anlamı tasdik, kabul. (Develioğlu, 2004: 424). İnsanoğlu ilk sözünü Elest Bezm’inde Allah’a vermiştir. Araf Suresi 172–173. ayetlerinde verilen bu söz dile getirilir. Tasavvuf yoluna girenin, Allah'a yaklaşmak

niyetiyle boynunu şeyhe teslim etmesi, bir şeyhe, derviş olduğunu ve verdiği sözden dönmeyeceğini ifade etmek demektir. (Cebecioğlu,2009:131). Âşık da şiirlerinde ikrar vererek bir mürşide bağlandığını sözünden dönmeyeceğini sık sık dile getirir:

İkrar kıldık Hakk'a bağlı özümüz. s. 291

Âşık, sözünü tutanların Allah'ın inayetiyle karşılaşacaklarını söyler.

Daim vasıl olur Hakk'tan inayet

Dostyolunda ahtın sürebilirse s. 303

Âşık, da iyi İnsanların verdikleri sözde sadık kalacaklarını söyler:

Ahtı peymanında durur,

Durabilmek ne güzeldir,

Durabilirsen gel beri. s. 362

3.4.5.17. İlm-i Ledun

Hakk'ın katından gelen bilgi (Kehf Suresi/65). Mutasavvıflar bütün ilimlerin Allah katından geldiğine inanırlar. Ancak şer'i ve zahiri ilimler melek ve resul aracılığıyla gelir. İlham ise aracısız olarak doğrudan Hak'tan gelir. Onun için ilhama, ilm-i ledün denilmiştir. Bu ilim kişiye özgü mahrem bir bilgidir. (Uludağ, 2001: 183-184). Hz. Musa'nın Hz. Hızır'dan bu ilmi öğrenmek istemesi, Kehf Suresi'nin 60-82. âyetlerinde ayrıntılı olarak anlatılır. Zahirî ilim konuşarak, kitap, kalem, defterle tahsil edilmesine rağmen bu ayetlere göre ilm-i ledün, susarak ve yaşamakla (kal ile değil hâl ile) öğrenilir. (Cebecioğlu, 2009: 133).

Âşık, İlm-i Ledun'la doğru yolun bulunacağını ifade eder İlm-i Ledun'a sahip olmak gerektiğini söyler:

Merak mevcut ise sende,
İlmi Ledun yol al kardeş. s.191

İlm-i Ledun ile gerçeği seçer,
Tevazun Âdem'e olsun arkadaş. s. 226

3.4.5.18. İman

İnanmak. "Allahü teâlâdan başka mâbud, ilâh olmadığına, Muhammed aleyhisselâmın O'nun kulu ve Resul'ü olduğuna" ve O'nun Allahü teâlâdan getirdiklerine kalp ile inanıp dil ile söylemek. (Apak, Yavuz, t.y. : 302).

Allahü teâlâ Kuran-ı Kerim'de mealen buyurdu ki:

"Fakat Allah size îmânı sevdirdi. Onu kalblerinizde süsledi. Küfrü (îmânsızlığı), fâsıklığı (günâhkârlığı), isyânı size çirkin gösterdi." (Hucurât sûresi/ 7).

"Hakikat şudur ki, îmân edenler ve Rablerine güvenip dayananlar üzerinde onun (şeytanın) hiçbir hâkimiyeti yoktur." (Nahl sûresi/99).

Âşık, "Amentü Billâh" diyerek iman ettiğini söyler. İman ettikten sonra her an Allah'a şükür eder.

Amentü, Arapça "inandım" anlamına gelen ve İslamiyet'in temel inançları olan "Allah'a, onun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inanma"yı dile getiren sözdür. (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>)

İman eylemişim amentü billah,
Dilimden düşmüyor ol şükrü Lillah. s. 418

Âşık, şiirlerinde imanın önemini vurgulamak için güzel ahlâkın yanında kâmil bir imana sahip olmak gerektiğini söyler. İmanı olmayan kişiyi nefis ve şeytan doğru yoldan saptırır:

İman olmayınca gönül paslanır,
İmansız gönüle şeytan seslenir. s. 274

Âşık, son nefeste imanlı ölmeyi diler:

Lütfü keremine kurban olayım,
Kerem et imansız öldürme beni. s. 332

Âşık, vaaz vermesine rağmen salih bir imana sahip olmayan kişinin şeytan gibi lanetleneceğini söyler:

Neden iman eylemezsin be vaiz,
İblis gibi lanet sana da caiz. s. 293

Âşık, yalan dünyaya aldanan İnsanların zamanla imanını da kaybedeceğini söyler:
Gözümüzü dünya hırsı bürüdü,
Herkes bir tarafa çekti yürüdü,
İmanımız erim erim eridi,
Kovu gıybet dillerimiz perişan. s. 32

3.4.5.19. Kardeş

Alevi kültüründe kardeşliğin önemli bir yeri vardır. Cem töreninde “görölmek (sorgulanıp arınmak)” için kardeşlik sistemine girmek şarttır. Kır Alevliğinde kardeşsiz bir insanın yaşaması mümkün olmamıştır. Bu sistem; bir tür komün düzeni olarak görölebilir. Kardeşlik(müsahiplik) sistemi, dinsel

olarak da Medine'ye göçen ilk Müslümanların birbiriyle kardeş yapılması düzenine dayandırılır. Burada Hz. Muhammet ile Hz. Ali kardeş olmuşlardır. Eski Türk geleneği olan kan kardeşliği bu yolla tarikat kardeşliğine çevrilmiştir. (Zelyut, 2009: 278-279). Gerçekte, bir müsahibi olma yükümlülüğü yedi farzdan, yani yerine getirilmesi gereken yedi yükümlülükten biridir. İmam Cafer'i Sadık yolunda Dört Kapı vardır. Her Kapı'nın On Makam'ı vardır. Her salık, üç sünnet ve yedi farzı bilmek zorundadır. Üç sünnet Tanrı'yı, Muhammed'i, Ali'yi tanımaktır. Farzların birincisi, bir müsahibi olmaktır. Farzlar, tarikat binasının yedi temelini oluşturur: onlarsız cemhaneye girilmez. (Melikoff,1993: 93). Âşık da kardeşim diyerek tarikat kardeşini kastetmektedir. Doğru yoldan uzaklaşarak Hakk'ın bulanamayacağını söyler ve kardeşim diye hitap ederek doğru yolu gösterir.

Benliğini menfaate satarsın,
Kul hakkını düşünmeden yutarsın,
On sekiz iftarlı oruç tutarsın,
Böyle yola durulur mu kardeşim. s. 395

Âşık, da tüm İnsanlığın kardeş olduğunu dile getirir:

Kardeş değil miyiz zaten hepimiz,
Aç kolların muhabbetlesar beni. s. 411

3.4.5.20. Kırklar

Gayb erenleri ululuk sıralamasında yer alan kim oldukları tam olarak bilinmeyen, ancak varlıklarına ve kutsallıklarına inanılan kırk kişilik evliya, ermiş topluluğudur.

Kırklar bezmi, kırklar cemi, kırklar dansı, kırklar makamı, kırklar meclisi, kırklar meydanı, kırklar semahı, kırklar şerbeti gibi tabirler bulunmaktadır. (Korkmaz, 1994: 210). Alevi-Bektaşî inanişında kırklar meclisi vardır. Kırkların başında Hz. Ali vardır. (Pala, 2003: 282). Kırklar Meclisinin ilk olarak Peygamberimizin Miraç'a çıktığı gece gerçekleştiğine inanılır.

Miraç hadisesiyle ilgili birçok rivayetler münakaşalar vardır. Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde konuyla ilgili bilgi mevcuttur. En sahih görüşler doğrultusunda Miraç olayı şöyle vuku bulmuştur:

Peygamberimiz, amcasının kızı Ümmü Hâni'nin evinde bulunurken Cebrail, yanında cennet bineği Burak ile birlikte geldi. Peygamberimiz Burak'a bindi ve önce Mescid-i Aksa'ya gittiler. Orada bütün peygamberler onu karşılayıp arkasında namaz kıldılar. Sonra mescidden çıktılar ve miraç (merdiven) ile karşılaştılar Cebrail peygamberimizi kanadına alarak veya bir rivayete göre Burak'a bindirerek göğe çıkardı. Peygamberimiz birinci kat gökte melekler tarafından karşılanır. Sonra her kat gökte ayrı ayrı peygamberlerce karşılanıp sohbet eder. Yedinci katta meleklerin beyt-i mamur'u tavaf ettiklerini görür. Sonra Sidret'ül Müntehaya varırlar. O zaman Cebrail, buradan ileriye varırsam yanarım, diyerek peygambere yalnız gitmesini söyler (Pala, 2003: 335). Yetmiş hicap sonra refref denilen yeşil yaygı ile bir müddet daha yolculuk devam eder. Refref peygamberimizi kürsüye kadar götürür. Buradan itibaren yalnız başına ilerleyip yetmiş hicap daha aşır Arş'a varır. Bu yetmiş hicap içinde Cennet ve Cehennem'i de görmüştür. Arş'a varınca Arş'ın nuru kendisini kaplamıştır. O sırada kalp gözüyle veya beden gözüyle Allah'ı görmüştür. Buna vasıtasız vahiy geldi diyenler de vardır. Orada namaz emrini alır ve Bakara suresinin son beş ayetiyle birlikte geri gelir. Geri dönüş sırasında aynı yolu izler. Refref ile Sidretü'l-

Münteha'ya gelirler ve oradan Burak'a binip Ümmi Hani'nin evine dönerler. Bu manevî yolculuk Allah'ın yardımı ile o kadar kısa bir zamanda gerçekleşmiştir ki dönüşte Peygamberimiz yatağını hala sıcak bulur. (Pala, 2003: 335).

Alevi-Bektaşî geleneğinde ise Miraç hadisesi, kırklar cemini de içerecek biçimde, şu şekilde anlatılır: Peygamber miraca yükselirken, kendisine yolu kapatan bir aslana rastlar. Peygamberlik yüzüğünü onun ağzına atar. Daha sonra Ali, yüzüğü kendisine geri verdiğinde, aslanın Ali olduğunu anlayacaktır. Sonra peygamber Tanrı'nın tahtına varır. Perde arkasından bir ses işitir, bu ses ona Ali'nin sesini çağırıştır. Perdeyi aralar ve orada Ali'yi görür. Ona: “Ey Ali, anandan doğduğunu görmeseydim sana Tanrı diyecektim. Sana ulaştım ancak sırrına varamadım” der. Sonunda, peygamber Kırklar Meclisi'ne varır. Ayin-i cem, Arş'ta toplanan Kırklar Sofrası'nın yeryüzündeki izdüşümüdür. Muhammed, Meclis'e vardığı zaman, nerede bulunduğunu sorar. Henüz kendisini tanıyamadığı Ali ona: “Biz Kırklar'ız ve Kırk'ımız Bir'iz” der. Peygamber kanıt ister. Ali elini keser ve o an, bütün Kırklar'ın elinde kandamları görülür. O zaman Peygamber: “Siz burada otuz dokuz kişisiniz” der. Kendisine, “İçimizden biri rızık dilenmeye çıktı” yanıtı verilir ve hemen kanayan bir el görünür. Rızık dilenmeye gitmiş bulunan Selman-ı Farisi bir tek üzüm tanesi ile dönmüştür. Peygamber bu taneyi sıkır ve ondan bütün Kırklar'ı esritecek olan şerbeti çıkarır. Muhammed'in türbanı açılır, düşer ve kırk parçaya bölünür. Her biri bir parçayı alır, beline kuşanır ve semaha kalkar. (Melikoff, 1993: 46).

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi'nde yayımlanan bir makaleye göre Kırklar Cemi'nin başlangıcı peygamberimizin peygamberliğinin yedinci yılına dayanmaktadır. Makalede anlatıldığına göre; “1100 gece 1100

gündüz devam eden Şaab muhasarasında “Kırklar Cemi” her gün devam etmiştir.” (Koçak, 2003: 212).

“Şaab’da mahsur kalan Müslümanlar günlerce aç susuz kalmışlardı. İçlerinden birisi bir yudum su içse cümlesi kanyordu. Birisi bir lokma ekmek yese cümlesi doyuyordu. Şaab’da Müslümanlar tek bir vücut olmuşlar. Birisi bir üzüm tanesini nuş etse cümlesi mest olurdu. Birine bir neşter vurulsa cümlesinden kan akıyordu. Birisinin sevinci cümlesinindi. Birisinin elemi acısı da cümlesinin elemi acısıydı.” (Koçak, 2003: 213).

Bugünkü cem meclislerinde mey içilmesinin ve semah edilmesinin sebebi kırklara dayanmaktadır. Âşık’ın şiirlerinde kırklar meclisi ve “birimiz kırk, kırkımız bir” anlayışı dile getirilir. Âşık, şiirlerinde kırkların ezdiği engürden içtiğini dile getirir. Kırklar meclisine girip engürden içebilmek için insanın nefsi duygularını yok etmesi gerektiğini söylemektedir:

Benlik bardağıyla engür içilmez,
Gururunu kibrini at dostum. s. 306

Kırklar’dan engür içeriz,
Tasavvuf babın açarız,
Sırat’tan saf saf geçeriz,
Hakk’a varan yolumuz var. s. 361

3.4.5.21. Levh-i Kalem

Allah ilk önce levh ü kalem (sath ve kalem)i yaratmıştır. Kalem, bu levhaya kâinata vuku bulacak olan her şeyi yazmıştır. Tasavvufa göre levh Tanrı bilgisi, kalem ise Tanrı iradesidir. İnsanların kaderi Levh-i mahfuz da yazılıdır. Levh-i mahfuz’dan İsrail sorumludur. Yazılı olan şeyler ne

eksik, ne fazla olmayıp zamanı gelince ortaya çıkarlar. Bu levha yedinci kat gökte bulunur ve doğu ile batı uzunluğu kadar en ve boya sahiptir. Bu boyutları İlahî takdirin ifadesi olarak düşünmek gerekir. (Pala, 2003: 299). Âşık, levhi-kalemle olacak olanların yazıldığını söyler:

Yüce Halık halk eyledi cümleyi,
Levhi kalem yazdı cümle bir deyi. s.306

3.4.5.22. Livail Hamd

Hamd (şükür) sancağı. Kıyâmet gününde, canlılar dirilip, Arasat meydanında toplanınca, Allahü teâlâ tarafından Peygamber efendimize ihsan edilecek olan ve altında bütün inananların toplanacağı sancak-ı şerîf. (Apak, Yavuz, t.y. : 414-415).

Makam-ı Ahmedî de denir. Fatımîler devrinde savaşa giderken taşınan en büyük sancağa da bu ad verilmiştir. (Pala, 2003: 302).

“Kıyamette herkes sustuğu zaman ben söyleyiciyim. Kimsenin kımıldayamadığı vakitte onlara şefaath ediciyim. Kimsede ümit kalmadığı zamanda onlara müjde vericiyim. O gün her iyilik, her türlü yardım, her kapının anahtarı bendedir. Livâ-ül hamd benim elimdedir. İnsanların en hayırlısı en cömerdi en iyisiyim. O gün emrimde binlerce hizmetçi vardır. Kıyamet günü peygamberlerin imamı, hatibi ve hepsine şefaath edici benim. Bunları öğrenmek için söylemiyorum.” (Apak, Yavuz, t.y. : 415).

Secde kıldım sultan pire,
Livail hamd sancağımı. s. 222

3.4.5.23. Meracel Behrayn

“Meracel Behrayn” Rahman Suresinin 19-23. ayetleri arasında şu şekilde geçmektedir: “İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. Aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmazlar. O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz? İkisinden de inci ve mercan çıkar. Şimdi Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?” (Rahman Suresi 19-23).

Alevi- Bektaşî inancına göre iki deniz Hz. Ali ve Hz Fatıma’dır. İnci, mercan ise Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin olarak kabul edilir (www.incefikir.com). Mevlevilere göre Hz. Mevlana ve Şems’in karşılaşmaları Meracel Behrayn’dır (www.itusozluk.com). Âşık’a göre sevgiliyle kavuşmaları Meracel Behrayn’dır. Sevgiliyle olan bağılıklarının Meracel Behrayn’a kadar dayandığını söyler:

Hakikat bahrına onda ermişim,
Meracel Behrayn’a onda varmışım,
Onun gözü ile Hakk’ı görmüşüm,
Felek onu benden ayırma ne n’olur? s. 189

Bin birin içinde sır olmadık mı?
Meracel Behrayn’dan yâr olmadık mı?
Aşkın ateşiyle kor olmadık mı?
Yâr gelmeden içilir mi sevdiğim. s. 238

3.4.5.24. Meydan

Arapça geniş alan demektir. Tasavvufta, kâinat anlamındadır. Mevlevî Meydanı, ayinin yapıldığı yerdir. Bektaşî tekkelerinin Meydanı’nda çok sayıda post, çerağ,

meydan taşı ve ocak bulunurdu. (Cebecioğlu, 2009: 182). Dergâhlarda, tekkelerde, cem evlerinde ya da herhangi bir evde, cemin yapıldığı geniş odaya meydan odası denilmektedir. (Korkmaz, 1994: 241).

Âşık, meydanda gerçekleştirilen olayları anlatır:

Er olan meydana varır,
Dost yoluna gönül verir. s. 362

3.4.5.25. Nefis

Bir İnsanın içindeki yıkıcı arzular ve kötü duyguların tümü. Bir varlığın kendisinden ayrı bir varlık olarak algılanan manevi gücüdür. (Korkmaz, 1994: 267). Hakikat, cevher, asıl, öz. İnsanda ve cinde şer, kötülük kuvvetidir. Şeriata yani dine uymayan isteklerin kaynağıdır. (Apak, Yavuz, t.y. : 578). Ruh ile nefis aynı şeydir. Ancak İnsan iyi şeylere yönelince ruh; dünya işlerine ve kötü şeylere yönelince de nefis adını alır. Tasavvufta da nefis, kulun kötü vasıfları, yerilen huy ve amelleri yerine kullanılır. Buna göre yedi çeşit nefis vardır. 1. Nefs-i emmâre (İnsanı kötülüğe sevkeden nefis). 2. Nefs-i levvâme (Yaptığı kötülükten pişman olan ve hayra yönelen nefis). 3. Nefs-i mülhimme (Allah tarafından iyilik ilham edilen ve kötülüklerden arınmış olan nefis). 4. Nefs-i mutmainne (İmanda hata yapmayacak derecede kötülüklerden uzaklaşmış olan nefis). 5. Nefs-i râzıyye (Allah'tan razı olan nefis). 6. Nefs-i marzıyye (Allah'ın kendisinden razı olduğu ve rızasını verdiği nefis). 7. Nefs-i sâfiyye veya Nefs-i zekiyye (Kötülüklerden tamamen arınmış olan nefis). Efkâr-ı seb'a denilen bu yedi nefis, aslında bir nefsin Allah yolunda ilerlerken kat ettiği mertebelerdir. Bunun için nefse hâkim olmak, onun isteklerine kapılmamak gerekir. (Pala, 2003: 368).

“Rabbinin makamından korkan ve nefsini kötü arzularından uzaklaştırmış kimse için, Şüphesiz cennet(onun) yegâne barınağıdır.”(Nâziât Sûresi/40-41)

“Nefsine düşmanlık et! Çünkü o, Benim düşmanımdır.”
(Apak, Yavuz, t.y. : 578).

“Akıllılığın alâmeti; nefse galip ve hâkim olmak ve öldükten sonra lâzım olanları hazırlamaktır. Ahmaklık alâmeti; nefse uyup, Allah'tan af, merhamet beklemektir.” (Apak, Yavuz, t.y. : 578).

Âşık, şiirlerinde nefsin kötülüğünü dile getirir ve nefsinden şikâyet eder. Nefsin arzularıyla baş edemediğini söyler. Nefsinin kötü davranışlara yöneltmesinden dolayı Allah'tan af diler. İbadetleri yerine getirmenin nefsin arzularının önüne geçmeye yetmeyeceğini söyler:

Hicaz'dan hurma yedirdim,
Zemzem suyunda yudurdum,
Adına hacı dedirdim,
Yenemedim ben bu nefsi. s. 271

Nefsine hâkim ol ey İnsanoğlu s. 346

Kapılıp dünya zevkine,
Serbestlik verme nefsine. s. 284

Âşık, nefsin arzularından dolayı bir efendiden yardım diler:

Bütün umudumla sana bakarım,
Beni nefis elinden kurtar efendim. s. 287

Âşık kişinin nefesine öğütler vererek başka kişilerin işleriyle uğraşmaması gerektiğini söyler:

Kişi öğüt vere kendi nefesine,
Âlemin üçüyle beşi nesine. s. 303

Âşık, dünyanın ölümlü olduğunu bu yüzden nefsin arzularına yenilmemesi gerektiğini söyler:

Nefsine hâkim ol ey insanoğlu,
Bir nefesten gayrı neyin var senin. s. 275

3.4.5.26. Nuru Nübüvvetle Salla Teberi

Nuru Nübüvvet, Arapça Peygamberlik nuru demektir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in nuru, Allah'ın ilk olarak yarattığı nur olup, Hz. Âdem'den başlayarak, Hz. Muhammed (S.A.V.)'e kadar intikal etmiş ve O'nda karar kılmıştır. (Cebebioğlu, 2009: 206). Teber, Farsça balta demektir. Bir sapa geçirilmiş, keskin yüzü kavisli, sapının iki ucuyla, keskin yerinin ters tarafından birer sivri ve süngü tarzında çelik bulunan sapından başka her yeri yekpare yapılmış bulunan keskin baltadır. (Cebebioğlu, 2009: 265). Âşık, savaş sırasında peygamberden gelen bir güçle kılıcı sallamasını söyler:

Nuru nübüvvetle salla teberi.
Gönüller durulsun meydan içinde. s. 218

3.4.5.27. Nuş Etmek

Nuş, Farsça kökenli bir kelime olup tatlı; bal. İçki, iştret anlamlarına gelir. “İçen, içici” manalarıyla kelimelere takılır. (Devellioğlu, 2004: 845).

Nuş edelim nice gevher saçalım,
Sazlara vurulsun meydan içinde. s. 218

3.4.5.28. On Sekiz Bin Âlem

Arapların son sayı olan “bin”le anlatmaları sonucu “on sekiz bin âlem” olarak söylenen; Tanrı’nın farklı görünür durumlarını temsil eden on sekiz evren olarak tanımlanır. (Korkmaz, 1994: 275).

Kur’an-ı Kerim “Âlemlerin rabbi olan Allah’a hamdolsun (Fatiha/1).” ayetiyle başlar. Müfessirler bu ayette geçen “âlemler” kelimesi hakkında çeşitli görüşler öne sürmüşlerdir. Ancak 18.000 âlem olduğu inancı mutasavvıflar arasında hayli yaygın hale gelmiştir. Allah yaratıcı kudreti içinde akl-ı küll’e karşı nefs-i küll’ü yarattı. Bunlardan 9 gök oluşmuştur. 9 gök, içindeki yıldızlarla bir anasır-ı Erbaa(dört unsur)’yı, o da mevalid-i selase(üç çocuk)’yi doğurmuştur. Bunların toplamı 18 eder. Bunların her biri bin âlem sayıldığında 18.000 âlem ortaya çıkar . (Pala, 2003:27).

On sekiz bin âlem nasıl gelmişse,
Ben de şu dünyaya gelmiş giderim. s. 270

...

On sekiz bin âlem hayat sürer ya,
Koca dedikleri dünya dar imiş. s. 326

Tüm bu âlemlerin Allah’ın olduğunu söyler:

On sekiz bin âlem Hakk’a bağlı,
Üç günlük dünyada neyin var senin.s.275

Âşık, bazen âlemin sayısı dile getirmez; fakat çok sayıda olduğunu anlatmak ister:

Türlü türlü âlem vardır,
Hep Mevla'ya aşikârdır. s. 284

3.4.5.29. Ölmeden Ölmek

Tarikat yolunda bütün tutkuların, aşırı isteklerden, dünyaya bağlı geçici dileklerden, eğilimlerden kurtulmak; özünü gerçeğe adanmak. (Korkmaz,1994: 282). Sûfiler, sâükin, yâni gerçek yolcusunun maddî, manevî dileklerinden, tümünden geçmesine «Ölmeden önce ölmek» derler ve bu İradî ölümle, yâni zorla değil de kendi dileğiyle ölmekle, mânâ âleminde,, ruh bakımından hayat bulacağına inanırlar. (Gölpınarlı, 2005).

Kalpde, Allah'tan gayri bütün istekleri yok etmek. Bu, isteğe bağlı ölümdür, mecburî ölüm (son nefesle ölüm) değildir. Bu şekilde, kendi iradesiyle ölenler, manâ âleminde yeni bir yaşantıya kavuşurlar. Ab-ı hayat denilen ölümsüzlük suyu da işte budur. (Cebecioğlu, 2009: 210).

Peygamberimiz tarafından da ölmeden önce ölüm dile getirilmiştir. Ölmeden önce ölen İnsan hesap günü gelmeden kendini hesaba çeker ve ona göre davranır. Aşık, temiz bir gönle sahip olmadan ölmeden ölmüş sayılamayacağını söyler:

Cümle âlemi Hak gözüyle görmeden,
Sanma ki ölmeden ölmüş giderim. s. 270

Âşık, bu dünyada can meclisine girebilmek ve diğer âlemde de Allah'a ulaşabilmek için nefsimizi ölmeden öldürmek gerektiğini söyler:

Kâmil'im Hakk'a varmaya,
Cemalullah'ı görmeye,

Can meclisine girmeye,
Ölmeden ölmek gerektir. s. 366

3.4.5.30. Pervan Dönmek/Pervane

Farsça kökenli bir kelimedir. Pervane, geceleri ışık çevresinde dönen küçük kelebek, fırıldaktır. Cemdeki on iki hizmet sıralamasında yer alan semah yapma görevini yerine getiren kimsedir. (Korkmaz, 1994: 285).

Aşk-ı hakikiye yandım,
Hayli sene pervan döndüm, s. 222

3.4.5.31. Pir

Farsça bir kelime olup; ihtiyar, yaşlı kimselere pir denir. Tasavvuf liderine de pir adı verilmiştir (Cebecioğlu, 2009: 212). Pir, yaşlı, ihtiyâr. Mürşîd-i kâmil, tasavvuf yolunda rehber zât. (Apak, Yavuz, t.y. : 607). Pirin, Arapçası “şeyh”tir (Pala, 2003: 384).

3.4.5.32. Şeyh

Arapça kökenli bir kelimedir. Önder, kabile başkanı, yaşlı adam anlamlarına gelir. Tasavvuf okulu liderlerine şeyh denir. Şeyhler, kulu Allah'a Allah'ı kula sevdirmek isteyen kişidir. Fonksiyonu bakımından, müritleri halle terbiye etmesi bir yana bırakılırsa, her şeyiyle bir öğretmen görüntüsündedir. Şeyh'in şeriat bilgisine sahip, fena makamını geçmiş, ahlâk-ı hamide (övuken ahlak) ile süslenmiş olması gerekir. Kendisi kâmilidir, bu yüzden kemale erdirir, yani mükemmeldir. (Cebecioğlu, 2009: 253). İnsanlara Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlatan, dini, İslâm'ı yayan ve onların manen

olgunlaşmalarını sağlayan rehber zat. Çoğul şekli meşayih ve şüyuhur. (Apak, Yavuz, t.y. : 724).

3.4.5.33. Mürşid

Mürşit, irşâd eden, doğru yolu gösteren rehber zattır. İyi bir Müslüman olmaları için, İnsanları terbiye eden, âlim ve veli. Tasavvuf yolunda nihayete varan büyükler. (Apak, Yavuz, t.y. : 543). Kelime, “Doğru yol gösteren, kılavuz” anlamlarına gelir. Mürşit, herkese nasibi ölçüsünde hak yolu gösterir. Bazen büyük bilginlere de mürşit denildiği olur. Her bakımdan gerçek mürşit ise Hz. Muhammed’dir. Kutup ve gavs ise zamanın mürşididir. (Pala, 2003: 355). Hz. Peygamber’e varis olan kâmil İnsanlar, bütün ahlakî ve ilmî hususiyetleriyle irşada yetkili olmuşlardır. İnsan-ı Kâmil olan mürşid, Alah’ın yeryüzündeki halifesi olmakla kulların Hakk’a açılan kapısı gibidir. Salıklar ancak ve nihayet bu kapıdan Allah’a yol bulabilirler. (Tatçı, 1990: 370)

Şeyh, pir, mürşit hemen hemen aynı anlamlara gelmektedir. Allah’ın yolunda ilerlemek için yardımcı olan kurtarıcıdır. Âşık’da şiirlerinde bu sözcükleri sık sık dile getirir. Kurtuluşa ermenin onlara bağlı olmaktan geçtiğini ifade eder.

Pir yoluna gideriz biz,
Boynumuzu büke büke. s. 244

Tutmuş ol ki bir mürşidin elini. s. 272
Kâmil’im der dosta varmanın yolu,
Sıtk ile tutasın bir hünkâr eli. s. 280

Âşık, Hakk'a ulaşılacak olan yolun mürşide hizmet etmekten geçtiğini söyler:

Var mürşit Kâmil'e himmet eyleye,
Hakk'a vasıl olan yolu söyleye. s. 291

Âşık, Mürşide bağlanıp söz vermeden yaşamanın bir anlamı olmadığını söyler:

Mürşid'i Kâmil'e ikrar vermezsin,
Böylesine hayat sürme boşuna. s. 300

Âşık, Mürşide bağlandıktan sonra adap, erkân sahibi olunabileceğini söylüyor:

Edep erkân çarşılarda satılmaz,
Bir mürşit Kâmil'in elin tut dostum. s. 306

3.4.5.34. Semah

Cemdeki on iki hizmet sıralamasında yer alan, cem ve muhabbet toplantılarında müzik eşliğinde yapılan kutsal dandır. Semah'ın kaynağı Kırklar Meclisi'dir. Semahın yalnızca erkekler ya da yalnızca kadınlar tarafından oynanan biçimleri varsa da büyük çoğunluğu kadın erkek birlikte icra edilir. (Korkmaz, 1994: 310- 311). Semah "Oynanmaz" dönebilir. Çünkü semahta ana tema dönme'dir. Bu dönme, hem kişinin kendisinde, hem de çevresi ile olan bağlantısında söz konusudur. Kişi kendi ekseni etrafında döndüğü gibi, diğer dönenlerle birlikte bir yörüngede de döner. Bu yörüngenin simgesel merkezinde ise Tanrı vardır. Bu dönüş, kişiyi benliği dışına taşıyarak semâda ve zeminde olan cümle yaratılmışlarla bütünleştirerek yüce yaratıcı Allah'a ulaştırmayı amaçlar. Bu dönmede, kişinin hata ve günâhlarından geri dönme, pişmanlık

duyarak af dileme vardır. Bu dönmede, Tanrı aşkı ile yanıp kül olma ve her şeyin başı ve sonu olan O'na ulaşma arzu ve isteği vardır. Bu dönme sırasında, Hz. Peygamberi temsil eden Pîr'e hiçbir surette sırt dönülmez. Sürekli yüz yüze (cemal cemale) olmaya özen gösterilir.

Semah, “geleneksel Türk çalgısı” olan saz ve “kutsiyeti bulunan nefes” eşliğinde dönülür (Çağlayan, 2000: 31). Semah, bir'den gelen çok'un tekrar ona dönüşü. Manevî âlemde maddî âleme gelen ruhların ilk ve aslî vatanlarına geri gitmelerini açıklayan tasavvufî bir görüş. Maddî âleme inen ruhların izledikleri yola “kavs-i nüzul”, dönüşte izledikleri çizgiye “kavs-ı uruç” denir. Bunlara devre-i ferşiyeye ve devre-i arşiyeye de denir. Bu iki kavis (yarım daire), bir daire meydana getirir. Devir, bu daire üzerinde gerçekleşir. (Uludağ, 2001: 105).

Semahlar, Alevi törenlerinin hangisinde olursa olsun, katılanlar tarafından belli kurallar içerisinde uygulanır ve sıkı bir düzenleri vardır. Alevi-Bektaşî törenlerinin ayrılmaz parçası olan semahlar günümüzde, Hz. Ali başkanlığında toplanan kırklar meclisinde yapılan semahı anmak için yapılmaktadır. Semahlarda halk ezgileri-nefesler eşliğinde aşkla, coşkuyla dönülmektedir. İlahî aşkla yapılan bu dönüşler, Hakk'a ve hakikate ulaşmak içindir. Semah dönen kişi, dünya kirinden arınmış olur. Yüzü ve kalbi nurlanır; sever, sevilir. (Elçi, 1999: 171).

Semahına evliyalar katılır,
Yüce Şah'ın meclisine girince. s. 220

3.4.5.35. Ser

Farsça kökenli bir kelimedir. Baş, kafa anlamına gelir. Feyiz suya benzetilir. Bu suyun başı olan kâmil İnsana da "ser-çeşme" (çeşmenin başı) adı verilir. (Cebecioğlu, 2009: 235). Âşık, verdiği söz uğruna, Allah aşkı uğruna gerekirse başını vereceğini dile getirmektedir.

Âşıklar aramaz dünya varını,
Sevdası uğruna verir serini. s. 294

Nail olur Cemalullah âdeme,
Serini Hak için verebilirse. s. 303

*Âşık, verdiği sözden vazgeçip dünya malına dalan
İnsanların Allah'ın cemalinden mahrum kalacağını söyler:
Serini gaflete salan,
Dünya tamahına dalan,
İnsanlıktan ayrı kalan,
Cemalini görür m'ola? s. 335*

3.4.5.36. Sofu

Arapça kökenli bir kelime.1. Sufi, veli, ermiş. Takva sahibi, samimî dindar, dini konularda duyarlı kişi.2. Mutaassıp, ham ruhlu, dinin özünden habersiz, şekilci ve katı kişi, softa (Uludağ, 2001: 317). Arapça, sûfi kelimesinin bozulmuş şekli. Samimî dindar kişilere sofu denirken, şekilci, ham tipli dindarlara da aynı tâbir kullanılır. Necip Fazıl merhumun özden mahrum, kırıcı, itici, çirkin yüzünde güzel İslâm'ı çirkinleştiren, dindar kılıklı tipler hakkında kullandığı "ham sofu, kaba yobaz" ifadeleri meşhurdur. (Cebecioğlu, 2009: 241).Âşık Kamil Sayın da

sofu kelimesini dile getirirken dinin özünden habersiz olup şekle takılıp kalan insanları eleştirir:

Be hey sofu atıp tutma,
Dedeyin masalın satma,
Gerçeği gör gıybet etme,
İlim irfana feneriz. s. 340

3.4.5.37. Şah Meclisi

Tasavvufta şah, 1. Manevî dünyanın, batini bilgi dünyasının Sultanı anlamında Hz. Ali'ye, diğer imamlara ve kimi tarikat, yol ulularına verilen ad, unvandır. 2. Hem bu dünyanın, hem öbür dünyanın Sultanı anlamında Hz. Muhammed'e verilen ad, unvandır. 3. Bütün evrenin essiz ve ortaksız yöneticisi anlamında Tanrı'ya verilen addır. Şah meclisi ise şahın bulunduğu meclistir. (Korkmaz, 2008: 323) Şah; Farsça kral, padişah, sultan. Tasavvufi olarak sufi, veli, şeyh. Pek çok mutasavvıfa ve tarikat şeyhine şah unvanı verilmiştir. Özellikle Orta Asya ve Hindistan mutasavvıfları bu unvanı kullanır. Fakat son dönemlerde Alevi-Bektaşî edebiyatında “Şahım Ali”, “Şah-ı Merdan”, “Şah-ı Necef”, “Şah-ı Velayet” gibi deyimlere de sık sık rastlanır. (Uludağ, 2001: 322).

Âşık'a göre kullar bu meclise girince dünyanın tüm kötülüklerinden uzaklaşarak doğru yolu bulur.

Maddiyattan candan baştan geçilir.
Yüce Şah'ın meclisine girince. s. 220

3.4.5.38. Şeytan

Şeytan, İblis. Önceleri haris adlı bir melek imiş. Allah, Âdem'i bütün meleklerle secde etmelerini buyurduğunda hepsi birden secde etmişler. Ancak meleklerin en ulusu, onların hocası olan Haris, kendisinin cin olup ateşten yaratıldığını, bu nedenle topraktan yaratılmış olan Âdem'e secde etmeyeceğini söyleyerek Allah'a asi olmuştur. Allah da onu şeytan kılığına sokmuş ve lanetlemiştir. Bunun üzerine şeytan Allah'a yalvardı ve “Beni kıyamete dek yaşat ki iyi kullarından başka bütün kullarını azdırayım” dedi. Allah da kabul ederek ona sûr üfürülünceye kadar ömür verdi. Şeytan Allah'tan kulları azdırmak için birçok şeyler istedi. Yalan, kibir, çalgı, şehvet, içki, kumar vs. bunlardandır. (Pala, 2003: 444).

Şeytan ilk görevini Âdem ile Havva cennette iken icra etti. Allah onu lanetledikten sonra cennete girmesini de yasaklamıştı. O zaman cennetin bekçisi yılan idi. Yılan dört ayaklı güzel bir hayvan idi. Şeytana kapılarak onu cennete aldığı için Allah yılanın ayaklarını aldı ve sürünmesini istedi. İblis cennete girince Âdem'i kandırmaya çalıştı. Bunu başaramayınca daha zayıf yaratılışlı olan Havva'yı kandırarak yasak meyveyi yemesini ve Âdem'e yedirmesini sağladı. İblis'in cennetteki adı Azazil idi. Allah, Âdem ile Havva'yı cennetten çıkarınca şeytani da yeryüzüne indirdi. Şeytan Rüstem'in vatani olan Siyistan'a düştü.

Şeytan yıllarca Âdem ile Havva'yı arayıp buldu. Yine Havva'yı kandırmaya çalışarak onu, çocuklarını ölü doğurmakla tehdit etti. Çocuklarına Abdülharis adını vermek istediye de bunu başaramadı. Ancak Habil ile Kabil'in aralarını açmayı başardı ve yeryüzündeki ilk fitneyi çıkardı. O günden sonra insanları azdırmak ve doğru yoldan ayırmak için

durmadan çalıştı. Soyu üredi ve her insanın içinde olmak şartıyla çoğaldılar. İnsanın damarlarında dolaşıp durduğu hadis ile bildirilmiştir. (Pala, 2003: 445).

Şeytan Dârûn-Nedve'ye Necdli bir ihtiyar kılığında geldiği ve Hz. Peygamber aleyhine sözler söylediği için “Şeyh-i Necdî” adıyla da anılmıştır.

Nuh Tufan'ında eşeğin kuyruğuna yapışarak gemiye bindi. Şeytanlar bazen Arş'tan haber çalmak için göğeye çıkarlarmış. O zaman melekler tarafından şihâblar ile kovulurlar imiş. Şeytan, İbrahim peygamberin hanımı Hacer ile İsmail'i yollarından döndürmek istediği zaman Hacer üç defa onu taş ile kovmuştur. Bu nedenle hacc farizaları arasında şeytan taşlamak da vardır. Şeytan insanın son nefesinde onun susuzluğundan istifade ile ona su teklif eder, karşılığında imanını istermiş. Rivayete göre İnsanın ifrazâtını toplayıp bir şişeye koyar ve onu su diye karşısında gösterirmiş. Bu nedenle ölüm döşegindeki kişilerin yanında su bulundurulur ve devamlı dudakları ıslatılır. (Pala, 2003: 445).

Kur'an-ı Kerim ve sahih hadis kitapları şeytandan bahsetmişlerdir. Buna göre İslam bilginleri, şeytanın tarifi üzerinde durmuşlardır. Bu konuda çeşitli tarifler yapılmıştır. Şeytan konusunda üzerinde durulan genel tarif şöyledir: “Azgın, inat, daima kötülüğe sevk eden bir varlıktır”. İslam'da şeytan, bir cins isimdir. Şeytan kelimesinden daha çok, cin cinsinden olan “Cin Şeytanı” anlaşılmıştır. Fakat kötü ruhlu insanlara da şeytan denilmiştir. Bunun için “Cin şeytanı” denildiği gibi, insan şeytanı veya hayvan şeytanı da denmektedir. Kur'an-ı Kerim'de de “Şeyatin-i ins ve Şeyatîn-i cin” denilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de şeytan ve iblis kelimeleri muhtelif şekillerde geçmektedir, eş-Şeytan, kelimesi otuz bir sure, yetmiş ayette tekil isim olarak geçmektedir. Eş-Şeyâtin,

on bir sure, on sekiz ayette, çoğul olarak geçmektedir. Böylece, kırk iki sure, seksen sekiz ayette Ş-T-N maddesi zikredilmiştir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de İblâs, Mublis, İblis kelimeleri de kullanılmıştır. Genel olarak, Kur'an-ı Kerim'de elli altı surede toplam yüz üç ayette şeytandan bahsedilmiştir. İslâm bilginleri İblis'in, Hz. Âdem'den önce her yönü ile övülmeye değer bir varlık olarak karşımıza çıktığını söyler, hatta ona Tavusu'l-Melâike dendiğini belirtmektedirler.(Aydın, 2005).

Âşık, kendi benliğine kanan, köle olan insanları eleştirirken şeytana benzeter. Bazen şeytan yerine iblis kavramını kullanır.

İblis gibi benliğime kanamam,
Nolurinsanlıktan yıldırma beni. s. 332

Kendi benliğine köle olmuşsun,
Şeytan mesleğini ele almışsın. s. 347

3.4.5.39. Tevhid

Arapça, birleşmek demektir. Cürcanî, Allah'ın zâtını, akılla tasavvur olunan, zihni olarak hayal edilebilen her şeyden uzak tutmak, diye tarif eder. Yine ona göre, tevhîd üç şeyde olur: Allah'ı rububiyetle tanımak, vahdaniyetle ikrar etmek, eş ve benzer olanları O'ndan nefyetmek iki çeşit tevhid vardır:

1.Kusûdî tevhîd: Sadece Allah'ı kastetmek, istemek veya Allah'ın istediğini istemek. Yani kulun ve Allah'ın iradesinin bir noktada birleşmesine kusûdî tevhîd denir. Bu, kulun iradesini Hakk'ın irâdesinde eritmesi şeklinde de tanımlanır.

2. Şuhûdî tevhîd: Salikin vecd halinde masivayı terk ederek sadece Hakk'ı görmesidir. Buna, vicdanî ve zevkî tevhid de denir. (Cebecioğlu, 2009: 273).

Edebiyatta Tanrı'nın birliğini ve ululuğunu anlatan şiiirdir. Genellikle kaside biçiminde yazılır ve kasidenin türlerinden biri olarak kabul edilir. (Pala, 2003: 467). Tevhid'de Allah'ın büyüklüğü, isimleri, sıfatları, kuvvet ve kudretinin sonsuzluğu, zâtının tasvîr ve hayal edilebilen şeylerden soyutlanması, hiçbir şeyin O'na eş ve benzer olmayışı, kâinatta O'ndan başka müessir bulunmaması, bütün kudret ve ilimlerin O'na ait oluşu vs. özellikler sanatlı bir üslupla anlatılır ve Tanrı karşısında kulun acizliği vurgulanır. (Pala, 2003: 467).

Âşık, Allah'ın birliğini dile getirerek Allah'ın cemalini görebileceğini söyler.

Pirin darına dururuz,
Ser'i yoluna veririz,
Cemalullah'ı görürüz,
Tevhid'ini çeke çeke. s. 244

3.4.5.40. Üçler, Beşler, Yediler

Üç, beş, yedi ve kırk sayılarının tasavvufta simgesel karşılıkları bulunmaktadır. Üçler; Hak, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'dir (Korkmaz, 1994: 61). Beşler; Ehli-i Beyt'tir. (Korkmaz, 1994: 366). Yediler; gayb erenleri hiyerarşisinde üçlerden sonra gelen ve Tanrı tarafından kendilerine olağanüstü bağışlandığına inanılan Hak ereni yedi ulu ermiş. (Korkmaz, 2008: 337). Bazı kaynaklarda ise üçler; üç büyük veli. Gayb erenlerden üç ulu ermiş. (Uludağ, 2001: 360). Tasavvufta peygamberin varisi olan kişiye "Kutb", kutba en yakın iki kişiye ise "İmameyn" adı verilir. Bu üç kişinin

oluşturduğu topluluk üçler adıyla anılır. (Çelepi, 2005: 111). Beşler; Cebrail'in kalbi üzere bulunan (ruhani his ve bilgilerini ondan alan) beş ermiş. Al-i aba (Uludağ, 2001: 74). Al-i aba, ise Kuran-ı Kerim'de "Ey Ehl-i beyt! Allah, sizden kiri ve günahları gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister (Ahzab/33)." buyrulmuştur. Ayette geçen "Ehl-i beyt'in Al-i aba olduğu söylenir. Buradan yola çıkılarak "aba altına alınanlar" anlamında Peygamberimiz, Hz. Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'den müteşekkil beş kişiye Al-i aba denilmiştir. (Pala, 2003: 30). Yediler ise yedi büyük veli, gayb erenlerden yedi ulu ermiş. Bunlara Rical-i ulâ, Rical-i mearic-İ ulâ da derler. Hz. İbrahim'in kalbi üzere bulunan yediler, onun meşrebi ve mizacı üzere olup halka hep yumuşak muamele eder, kimseye kin beslemezler. (Uludağ, 2001: 379). Bir başka tanıma göre yediler; kutup ve üçlerden sonra gelen ve dünyanın manevi idaresinde söz sahibi olan Tanrı erenleridir. (Pala,2003: 494). Dünyanın dört bir yanında bulunan erenler ile üçlerin oluşturduğu gruba yediler denir. (Çelepi, 2005: 111).

Âşık, şiirlerinde beşler ve yedilerden yardım ister:

Yetişsin canıma beşler yediler,
Bana himmet edin hak erenleri. s. 337

3.5. AŞK KONULU ŞİİRLER

Daha önce de dile getirdiğim gibi âşık halkın sesidir. Halkın gönlüdür. Onların hissettiği her duyguyu hissettiği için aşk da şiirlerde yer bulan en önemli konulardan biridir. Âşık, yazdığı aşk konulu şiirlerin birçoğunu yaşayarak değil hissederek yazmıştır. Bu konuda çeşitli sorulara maruz

kalmıştır. Eşi varken başka kadınları mı sevdiği, ondan önce aşk acısı mı çektiği yöneltilen sorulardandır. Kamil Sayın ise “Yaşamadım ama bir âşık olarak yaşayanın acısını hissettim ve dile getirdim” diyerek cevaplamıştır; fakat yine de ilk zamanlarda insanların bu konudaki tepkisinden çekinerek dile getirmekte çekingen davrandığını söylemektedir.

Âşık'ın aşk konulu şiirlerinin birçoğunda divan edebiyatında olduğu gibi hep aşk acısı vardır. Sevgiliye hasrettir. Sevgiliye seslenir. Vuslat ister. Âşık, sevgilinin yolunu gözler; fakat sevgili O'na naz eder. Sevgiliyi beklerken çok acılar çektiğini anlatır. Ölüm gelene dek verdiği sözünden dönmeyeceğini söyler. Sevgilinin yokluğunda her anını sevdiğinin hayaliyle geçirir:

Garibim inlerim kapın önünde,
Figan gıdam oldu her öğünümde,
Yoluna vermeye hazır canım da,
Bu kadar naz fazla değil mi biraz. s. 186

Ağlıyor gözlerim deryayı umman,
Nerdesin sevdiğim gel güle güle,
Sen yok iken naçar geçmiyor zaman,
Nerdesin sevdiğim gel güle güle. s. 202

Feryatla doluyor en güzel günüm,
Beklerim ahtımdır geçse de ömrüm,
Seninle olacak her yerde gönlüm,
Yeni bir sevgili bulmak istemem. s. 256

Âşık, sevdalanmanın çok zor olduğunu bu derde düştükten sonra ilaçların bile çare olamayacağını söyler. Tek çare sevdiğine kavuşmaktır:

Deli gönül yine düştü sevdaya,
Kör eyledi gözüm bir şey görmüyor.
Değme tabip değme yaralarım,
Yâr yarasın hiçbir mehlem sarmıyor. s. 338

Âşık, sevdiği uğruna sıkıntılar çekmiş, vefasız sevgiliden bir karşılık alamamıştır; fakat bunlara rağmen sevdiğinden vazgeçemez. Verdiği emekleri bırakmak istemez:

Nazlı yâr yüzüme gülmüyor ama,
Vefasız halimden bilmiyor ama,
Bir kuru selam da salmıyor ama,
Emeklerim sele dökemiyorum. s. 398

Âşık, sevdiğini beklemektedir. Bu bekleyiş içerisinde çok acılar çekmiş; artık sabrı tükenmeye başlamıştır. Geleceksen gel diye sevdiğine seslenir:

Denizlerin suyu biter mi sandın?
Gücenen bülbülü öter mi sandın?
Bir kuru selamı yeter mi sandın?
Bekletme sevdiğim gel geleceksen. s. 373

Âşık, sevgiliden yaptığı zulme bir son vermesini ister; çünkü bir gün bu yaptıklarından dolayı çok pişman olacağını söyler:

Ben gidince melul mahsun kalırsın,
Eyvahlar edersin pişman olursun,
Geç de olsa kıymetimi bilirsin,
Yağmurdan buluttan sorarsın beni. s. 421

Âşık, sevdiğinden sevgisinde sadık olmasını ister. Sadık bir yar olmayacaksa hiç sevmemesini söyler:

İkrarından döneceksen,
El sözüne kanacaksan,
Daldan dala konacaksan,
Sevme beni sevme beni. s. 422

Âşık, sevgilisine kavuşmak isterken bir taraftan da sevdiğinin güzelliğini dile getirir. Sevgili ak gerdanlı, benli, yeşil gözlü, sarı saçlı bir güzeldir. Âşık, sevgilinin güzelliğini görüp ona âşık olduktan sonra vazgeçmenin mümkün olmayacağını söyler:

Ak gerdana doya doya bakarken,
Çifte benlerini sayasım geldi.

Yeşil gözlerini seyran ederken,
Seni üryan edip soyasım geldi. s. 212

Tatlı şirin sözlerini,
Hoş bakışlı gözlerini,
O gül gibi yüzlerini,
Unutmak çok zor güzelim.

Kalem gibi kaşlarını,
İnci gibi dişlerini,
Hayalini düşlerini,
Unutmak çok zor güzelim. s. 384

Âşık, sevgilisine kavuşmak isterken aşkın anlamını fark eder. Aşkın ne demek olduğunu tarif eder. Aşkın nasibinin hep acı, sıkıntı olduğunu söyler;

Sana kavuşmaktı gönlüm muradı,
Gözlerim her yerde seni aradı.
Meğer sende imiş dünyanın tadı,
Aşk denen bu olsa gerek birtanem. s. 383

Gönül bulunur mu bu yolun dibi,
Feryadı figandır aşkın nasibi,
Yel estikçe dönen pervane gibi,
Aşkınçemberinde döndü bu gönül. s. 342

Âşık, bazen de sadece bir güzele gönül vermez tüm güzellerden murad almak ister. Her güzel Âşık'ın aklını başından alır:

Kiminin gözleri canımı alır.
Kimi bin bir nazla yanıma gelir.
Göz göze gelince bir âlem olur.
Gönül der ki bu âlemden geçmeli. s. 229

Âşık, sevgilisinin güzelliğine hayrandır. Onu Allah'ın kendi nuruyla nurlandırdığını düşünür ve ona güneş'im, ay'ım diye hitap eder. Sevgilinin güzelliğine o kadar kapılmıştır ki, onun aşkı için canını vermeyi bile göze alır. Sevdiğinden ayrı kalmaya dayanamaz:

Mevla güzellerden güzel yaratmış,
Güzelliğin için nurundan katmış,
Seni her güzelden evla yaratmış,
Gel benim ışığım şems-i kamerim.

Görür görmez meftun oldum gözüne,
Bakmaya kıyamam nurdan yüzüne,
Serimden geçeyim bir tek sözüne,
Gel benim ışığım şems-i kamerim. s. 224

Âşık, sevgiliye hasrettir. Sevdiğine kavuşmak istemektedir; fakat sevgiliyi bir türlü razı edemez:

Hayli zaman oldu cefa çekerim,
Hasretinle gözyaşımı dökerim,
Gelir diye yollarına bakarım,
İnsaf et cananım yola gel yola. s. 203

Âşık'ın her anında sevdiği vardır. Her yerde, herkese sevdiğini sorar. Ona duyduğu özlemlerle yanıp kavrulur:

Gündüzlerde, gecelerde, seherde,
Gözümün gördüğü her türlü yerde,
Günlerim geçiyor ah ile zarda,
Özledim bir tanem özledim seni. s. 385

Neredesin bir tanem?
Güllere sordum seni.
Bağlara bahçelere,
Güllere sordum seni. s. 388

Âşık'ın hayattaki tek amacı sevdiğine kavuşmaktır. Âşık için sevdiği olmadan yaşamamanın bir anlamı yoktur. Bu hissettiklerini de belki bir gün sevgilinin anlayacağını söyler:

Hayatın tadısın yaşamın zevki,
Ölüm fermanımdır o yârin terki,
Bir gün olur sen de anlarsın belki,
Senolmasan yaşayamam güzelim. s. 397

Âşık, sevdiğiyle o kadar bütünleşmiştir ki hayatının her anını onun varlığıyla yaşar. Onsuz bir an bile geçiremez. Âşık, sevdiğine bu derece bağılyken sevdiği yine zalimdir ve acımasızdır:

Ağlayan gözlerde yaşım sen idin,
Gece rüyam gündüz düşüm sen idin,
Çalıştığım yerde işim sen idin,
Gel bu kadar zalim olma sevdiğim. s. 207

Âşık, sevdası yüzünden çok acılar çekmiş, bu da yetmez
gibi dile düşürülmüştür:

Diyar, diyar dolaştırdı.
Nice derde bulaştırdı.
Hayli haybe çalıştırdı.
Bir güzeli sevdim diye.

Dost Kâmil'im neylediler?
Sanma yeksan eylediler.
Dilden dile söylediler .
Bir güzeli sevdim diye. s.190

Yolum çattı bir dinsizin iline,
Düştüme kötü kişilerin diline. s. 204

Âşık, dile düşme kaygısı yaşadığı için sevgiliden dile
düşürmemesini istemektedir:

Dedim rusvay etme beni dillerde,
Şimden gayrı seni saramam dedi s. 226

Ne olur sırrımı verme ağyare,
Yâr kapında kulun kölen olayım. s. 327

Âşık, sevgiliden çok şikâyetçidir. Sevgili o kadar
acımasıdır ki Âşık, sevgilinin imanı olmadığını düşünür.
İnançlı bir insan insaf eder:

Meyhaneye döndü hanem otağım,
Sebebiyle viran kaldı ocağım,
Vidansız mesken oldu kucağım,
Dini yokmuş imansız mı imansız. s. 204

Âşık, sevdiğinin vefasız oluşundan da şikâyet
etmektedir:

Vefasız yâr bir kez halim görmedin,
Oturup da hali hatır sormadın. s. 206

Vefasız uğruna yaktım özümü,
Yine de gözünde el misaliyim. s. 281

Âşık, sevdaya uğramanın çok zor olduğunu söyler.
Hiçbir ilacın, doktorun sevda hastalığına çare olamayacağını
söyler. Tek çarenin sevgiliye kavuşmak olduğunu söyler:

Deli gönül yine düştü sevdaya,
Kör eyledi gözüm bir şey görmüyor.
Değme tabip değme yaralarım,
Yâr yarasın hiçbir mehlem sarmıyor. s. 339

Âşkî yaşamayan insanların aşkın acısını
anlayamayacağını söyler. Sevdanın dünyalara bile
değişilmeyeceğini dile getirir:

Çekmeyen ne bilir aşkın zorunu,
Neyleyim verseler dünya varını,
Tutar mı sanırsın senin yerini?
Sevdiğim sensiz geçmiyor zaman. s. 412

Âşık, güzel yüzlü bir güzele aşkından dolayı çektiği sıkıntıları söyler. Herkesin çektiği sıkıntılardan haberdar olduğunu söyler. Sevgilinin haberinin olup olmadığını sorar:

Gül yüzlü sultanım sevdana düştüm.
Cümle âlem duydu sen duymadın mı?
Yitirdim aklımı fikrimi şaşım.
Cümle âlem duydu sen duymadın mı? s. 425

Âşık, ellerin sözüne kanıp gurbet ele giden sevgilinin ardından ah eder, sitem eder. Hasretlik çeker; fakat giderken sevgiliye bir şey diyemez:

Bilmem neden uydun eller sözüne,
Düşürdün sevdiğim gama hüzüne,
Bir arzu hal ile baktım gözüne,
Sana diyeceğim var diyemedim. s. 431

Âşık, sevdiği için çektiği sıkıntıları bilmesini istemez:

O yârin uğruna oldum avare,
Kavuşmadan ayrı düştüm ne çare,
Saklayın, gizleyin söylemen yâre,
Dizlerimi dövdüğümü duymasın. s. 440

Âşık, sevdiğinin her halinin güzel olduğunu söyler ve sevdiğini över; fakat övdüğünü sevgilinin bilmesini istemez:

Menekşe, reyhanı, gülü güzeldir,
Hakk'ın müstesnası hali güzeldir,
Sözü hoş, sohbeti, dili güzeldir,
Onu nasıl övdüğümü duymasın. s. 440

Âşık, sevdiğine hayır dualar eder.

Hayatında asla yokluk görmesin,
Yüce Mevlam acı, keder vermesin.
Dayanamam onu kimse kırmasın,
Düşmanına ...(kızdığımı) duymasın. s. 440

Sevgili Âşık'ın çektiği sıkıntıları hiç dikkate almaz.
Kadir kıymet bilmez:

Gönlümün sultanı ömrüm baharı,
Aşkın ile yandığımı bilmedin.
Ne diyeyim bilmem gözümün nuru,
Aşkın ile yandığımı bilmedin. s. 438

Âşık, sevgilinin yüzünden çektiklerini anlatırken kendini Mecnun'a, Kerem'e benzetir. Hatta zaman zaman Mecnun'dan bile daha kötü durumlara düştüğünü söyler. Aşklarını Mecnun'la Leyla'nın aşkına benzetir:

Gezmediğim ne il kaldı ne köşe,
Misal-i Mecnun'um çöl baştanbaşa, s. 204
Sevdayın dumanı başımda tüter,
Gel gör hallerim Mecnun'dan beter.s. 387

Benzettin halimi Kerem haline,
Yollarımı saldın Mecnun çölüne. s. 391

Mecnun'dan Leyla'dan öte yar idik. s. 264

Âşık, sevgilinin yaptıkları yüzünden bir hatasının olduğunu düşünür ve sevgilisine bunu sorar; fakat sevgili âşık'ın bu sorularından bile rahatsız olur:

Söyle canan hatam nedir neyledim?
Aşkın ile derdi gıda eyledim.
Sensiz ben bir hiçim bunu bilmedin,
Fazla ısrar etme duramam dedi. s. 226

Âşık, sevgi, sevgili uğruna çok çileler çekmiş artık sabrı tükenmiş ve bu sevdaya uğradığı için ah edip pişman olmaktadır:

Sevda dedikleri şu uzun yola,
Nereden de girdim girmez olaydım.
Dünyalar güzeli o gül yüzünü,
Nereden de gördüm görmez olaydım. s. 380

Âşık'ın sevdiği güzel çok nazlıdır. Âşık'ın haberi olmadan nazlı yâr küsüp Âşık'ı terk eder. Âşık, sevdiğine küsmesinin sebebini sorar:

Dargınlığın sebebini bilmedim,
Bu yaşamdan hiçbir lezzet almadım,
Sen gideli bir kez olsun gülmedim,
Sensiz işim gücüm zor niye küstün. s. 413

Âşık, sevgilisi uğruna çektiği sıkıntıları dile getirir. Âşık'ın sabrı tükenmiştir. Artık sevdiğine kavuşmak ister:

Gözlerimin yaşı aktı sel oldu,
Güzel yâr ben seni sevdim seveli,
Anam ile babam bile el oldu,
Güzel yâr ben seni sevdim seveli. s. 390

Çatık kaşlarına kurban olduğum,
Gayrı cevreyleme ettiğin yeter,
Benliğimi can evinde bulduğum,
Boz dumanlar gibi tüttüğün yeter. s. 341

Âşık, sevgilisi uğruna çok çileler çekmiştir ve karşılığında sevgilinin sevgisini arzu eder. Bunun için zaman zaman çektiği sıkıntıları, sevgilinin verdiği sözleri hatırlatarak onu razı etmeye çalışır:

Gözlerinde gerçek âşk bulduğum,
Âşk ile güller gibi solduğum,
Hani söz vermiştin kurban olduğum,
Gönlümün sultanı sen değil misin? s. 387

Âşık, aşk acısının çok zor olduğunu hele hele de karşılıksız sevginin ne yaman bir duygu olduğunu söyler. Âşık, aşk yüzünden İnsanların gözündeki değerini kaybetmiştir:

Âşk denen ateşi nara
Düştün de yandırdın beni.
Eremedim yaz bahara,
Titretip dondurdun beni.

Gönüllere mihman idim,
Cismi canda canan idim,
Dost bağında nadan idim,
Yüceden indirdin beni. s. 352

Bilemedim âşk ateşi kor imiş,
Âşıkların işi ahu zar imiş,
Karşılıksız sevda ne de zor imiş,
Koymaz beni güllerimi dereyim. s. 309

Âşık, sevdiğine gönülden bağlıdır. Sevgili âşık'ı terk etmesine rağmen âşık, sevdiğinden vazgeçemez. Sevdiğinin geri dönmesi için yalvarır:

Yanarım ama tütemem,
Derdime derman katamam,
Yâri gönlümden atamam,
Ne çare ki çekti gitti. s. 399

And olsun ki bu sevdadan geçmedim.
Sırrımızı yâd ellere açmadım.
Sensiz sevda badesinden içmedim,
Gece gündüz ahu zarım geri dön. s. 415

Âşık, sevdiğini beklerken hep bir umut içerisindeydi.
Allah'tan ümidini kesmez:

Dost Kâmil'im ben sevdamı esmedim,
Kaderime küstüm sana küsmedim,
Bir gün olsun umudumu kesmedim,
Bilirisin ki Allah kerim geri dön. s. 415

Âşık, sevda yüzünden çok çile çekmiş fakat bir türlü çare bulamamıştır:

Yıllar oldu sevda baştan gitmedi,
Ne yapsam ne etsem fayda etmedi,
Teselliler derde deva katmadı,
Dil sussa da gönül susmuyor dostum. s. 434

Âşık, sevdiği için çok sıkıntılar çekmiş; fakat sevdiğini o kadar kabullenmiştir ki onu çektirdiği sıkıntılar yüzünden şikâyet etmez. Hele hele de yabancı birine şikâyet etmeyi

doğru bulmaz. Bu yüzden yaptığı kötölükleri kimseye anlatamaz:

Kime arz edeyim kime ne deyim?
Aklımı başımdan alan el değil.
Ben bu sevda ile nere gideyim?
Aklımı başımdan alan el değil. s. 262

Nicedir yanarım hasreti nara,
Derdimi diyemem asla ağyara. s. 309

Sevgilinin yaşattıklarını kimseye anlatamaz ama kendi kendine ah edip sevgiliye kızar:

Yağmurdan buluttan yelden sakındım,
Çağlayıp da akan selden sakındım,
İsmi ni çağır an dilden sakındım,
Kadrimi bilmedin zalim yâr seni. s. 263

Sevgili Âşık'a cefa etmiş sıkıntı çekirmiştir. Âşık, yaşadıklarından dolayı çok şikâyetçidir. Fakat onca yaşananlara rağmen âşık, sevdiğine beddua edemez:

Yaralıdır gönül kimseler bakmaz.
Ağlarım sızlarım göz yaşım akmaz.

Yârin ettikleri gönülden çıkmaz.
Yanarım ya beddualar edemem. s. 276

Âşık, yaşadıkları sonucunda çaresiz kalır ve kendini sevdiğinin vereceği karara bırakır; fakat sevgilinin vereceği olumsuz bir cevap karşısında da sabrı taşar ve çok sevmesine rağmen sonunda ah eder:

Dilerim ki aynı bana dönesin,
Ateş düşe benim gibi yanasın,
Değme varsın yarelerim kanasın,
Merhem diye zehrin sarma sen bilin. s. 315

Âşık, sevdiğine gerçek âşık olduğunu söyler ve başkalarında medet ummamasını onu gerçek seven ve gönülden bağlı olan kişinin kendisi olduğunu söyler:

Ey sevdiğim boşa dövme dizini,
İki eder miyim bir tek sözünü,
Şu âlemde türlü türlü nazını,
Çeken olmaz ben çekerim bana gel. s. 295

Kara kaşlı bir güzele gönül veren âşık, bu sevda neticesinde çektiği sıkıntıları dile getirir. Çektiği acılardan dolayı kendini Eyüp peygambere benzetir:

Gözlerimin yaşı çağlayıp coşar,
Bu aşkın narından ciğerim pişer,
Eyüp gibi bedenime kurt düşer,
Yaralıdır deli gönlüm yaralı. s. 312

Ela idi gözü karaydı kaşını,
Güzelliği Yaradan'ın nakışı,
Aklımı başımdan aldı bakışı,
Deste iken yere döktü gülümü. s. 313

Âşık, yaşamı boyunca sevdiğinin uğruna sıkıntılar çeker fakat artık ölüm vaktinin geldiğini düşünür. Âşık'ın sevgiliden son isteği ölümlük yanında olmasıdır:

Neyleyim dünyayı al senin olsun.
Lalesi sümbülü gül senin olsun.
Benden alasını bul senin olsun.
Beni ak kefene sar da öyle git. s. 318

Âşık şiirlerinde Elif isimli bir sevgiliye seslenir. Âşık, şiirlerinde Elif isimli bir güzele seslenmesini şu şekilde ifade eder: “Neden Karacaoğlan’ın bir Elif’i var da benim neden olmasın diye düşündüm ve ben de Elif’e şiirler yazdım.”

Âşık, Elif için çektiği sıkıntıları söyler. Kendini Mecnun’a benzeter:

Mecnun gibi çöle düştüm,
Nice karlı dağdan aştım,
Aşkın ateşine piştim,
Ateşim, narım ol Elif. s. 233

Âşık, Elif isimli sevdiğine kavuşur; ama bu mutluluğu uzun sürmez. Tekrar kaybeder. Vuslat sonucunda yaşadığı ayrılık âşık’ı daha da yaralamaktadır. Elifle geçirdiği zamanlara özlem duyar. Elif âşık’a verdiği sözleri unutup ondan vazgeçer:

Gözlerle etmiştik yemin,
Sen gittin geride gamın,
İçmeden mutluluk demin,
Neden benden kaçtın Elif?

Hani ikrar ediyordun?
Benim ile gidiyordun.
Yalan imiş ne diyordun.
Ne çabuk da geçtin Elif. s. 235

Sevgiliye hasretlik zamanında çok sıkıntılar çeken Âşık, sonunda sevdiğine kavuşur ayrı oldukları dönemlerde çok sıkıntılar çektiğini dile getirir ve sevdiğinin kendisini bırakıp gitmemesi için yalvarır:

Artık dayanmam ben bu hüsrana,
Sıkı tut elimi sakın bırakma,
Yanımdayken bile hasretim sana ,
Sıkı tut elimi sakın bırakma. s. 393

Âşık, onca çektiği sıkıntıdan sonra sevdiğine kavuşur. Fakat zalim sevgili verdiği sözleri unutup Âşık'ı zor gününde terk eder. Âşık, sevgiliye neden gittiğini sorar:

Böyle miydi yâr kavlimiz ne dersin,
Habersizce çekip gitmek yok idi,
Anlamadım neden böyle edersin,
Habersizce çekip gitmek yok idi. s. 264

Âşık, sevdiğine kavuştuktan sonra ayrılmıştır. âşık, sevdiğiyile geçirdiği o güzel günlere özlem duyar:

Hep seni anlatır oldu sözlerim,
Senle dolu geçmişimi özlerim,
Hayata özlemlerle bakan gözlerim,
Baksa dahiçbir şey görmüyor şimdi. s. 404

Âşık sevdiğine kavuşabilmiştir; fakat şimdi de aralarına hasretlik girmiştir. Bunun üzerine sevdiği Âşık'ı bekler. Bu düşüncelerini de bir mektupla dile getirir:

Sen yok iken tükenmiyor kederim,
Hasret koydu beni sana kaderim,
Sabah akşam sana dua ederim,
Üzülme sıhhatli ol diye yazmış. s. 368

Âşık, şiirinde sevdiğine o kadar bağlıdır, onu o kadar gönülden sevmektedir ki sevgilinin sayesinde ilahî aşkı bulur. Beşeri aşkın içinde ilahî aşkı da dile getirdiği için tasavvufî terimlere de yer verir:

Varımla yoğumu yârde bulmuşum,
Ölmeden evveli onda ölmüşüm,
Erenlerden bade onda almışım,
Felek onu benden ayırma n'olur? s. 189

Âşık, yaşadıkları sebebiyle beşeri aşktan ilahî aşka yöneldiğini şiirlerinde kendisi de dile getirdiği olur:

Dost Kâmil'im Hakk'ın cemalin gördüm,
Leyla çöllerinde Mevla'ya erdim,
Bende senlik ile sırrın sır oldum,
Hak yolundan Hak'tan ayrı kalamam. S. 199

3.6. ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER ÜZERİNE YAZDIĞI ŞİİRLER

3.6.1. Âşık Veysel ve Mahzuni

Âşık Veysel ve Mahzuni Kamil Sayın'ın aile dostlarıdır. Bu sebeple Âşık Veysel ve Mahzuni'nin şiir sohbetlerinde bulunma fırsatı yakalamış böylece âşıklığının gelişmesinde bu iki âşğın çok fazla katkısı olmuştur. O büyük ustaların fikirlerini örnek almış şiirlerinde bu fikirlere yer vermiştir. Sayın, ustalık-çıraklık dönemi geçirmese de

ustalarının onlar olduğunu söyler. Âşık Veysel'in hastanede olduğu zamanda ziyaret ederek Âşık Veysel için doğaçlama bir şiir okumuştur. Ölümü üzerine de Âşık Veysel kendi şiirinden örnekler vererek şiir yazar:

Tasavvufun esrarından söylesem ,
Senin her sözüne bir canım versem,
Bazen bahşeylesen yüzünü görsem,
Veysel babam sana geçmişler olsun. s. 833

Arı ile petek ile bal ile,
Gönüllere hitab eden dil ile,
Gece gündüz uzun ince yol ile,
Dostlar seni anıyorlar duy Veysel. s. 240

Âşık'ın ustam olarak nitelendirdiği diğer isim de Mahzuni Şerif'tir. Şiirlerinde bunu ifade eder. Âşık, Mahzuni'ye büyük bir saygı ve sevgi besler. Onu kendine ışık edinir. Âşık, Mahzuni'ye büyük bir hayranlık duymaktadır. Mahzuni'nin eserlerini kendine bir ölçü olarak kabul eder. Hatta bu hayranlık neticesinde ilk şiirlerini onun ölçüsüne uymadığını düşünür ve ilk yazdığı şiirleri yırtıp atar. Bu durumu bilen çevresinin "Bu bir ifade ustalığıdır, çırak olmadan usta olunmaz. Şiirlerini beğenmesen de yırtıp yakmaya hakkın yok. Her şiir bir hüznün, bir sevincin ya da bir coşkunun eseridir. İnsanların çırak namelerine de ihtiyacı vardır. Sen Mahzuni olacak değilsin, olamayacağına göre de Kamil Sayın olarak bu yolda yürümekten gurur duymalısın ve yazdıklarını İnsanlığa hediye etmelisin." demeleri üzerine tekrar yazmaya başlar. Âşık, şiirinde Mahzuni'yi yirminci asrın Pir Sultan'ı olarak nitelendirir. Mahzuni'nin İnsanlık sevgisini, yaşadığı sıkıntıları ve onun ölümü üzerine İnsanların duyduğu acıyı dile getirir. Âşık'a göre Mahzuni, Hacı Bektaş-ı Veli'nin fikirlerini yansıtan bir ışıktır:

Dost Kâmil'im Mahzuni'nin ırağı,
Hünkâr Hacı Bektaş Veli erağı,
Var mı idi ayrılığın gereği?
Nereye Mahzuni nereye böyle?
Sen de mi yoruldun sen de mi söyle? s. 378

3.6.2. Abdurrahim Karakoç

7 Nisan 1932'de Kahramanmaraş'a bağlı olan Ekinözü ilçesinde –eski adıyla Cela'da- doğan Abdurrahim Karakoç, Şair Bahattin Karakoç'un kardeŐidir. İlk mektepten öteye okumak imkânı bulamadığı halde ŐaŐılacak Şiir kabiliyetiyle nazım halinde düŐüncenin ifade ve beyanında üstünlük göstermiştir. Çok fazla kitap okunan bir evde yetişen Karakoç, ilk gençlik yıllarından beri okumaya meraklıdır. Küçüklüğü köyde geçmiŐtir. Dedesi, babası ve beş kardeşi Őairdir. Beş kardeŐinin de Şiir kitabı vardır. (Gökçe, 2008: 1)Ailesinde ve çevresinde âşıklık geleneğini icra eden hiç kimse bulunmamaktadır.24-25 yaşlarında yazdığı, 2 kitap olabilecek kadar çok olan ilk Şiirlerini gençlik hevesatı olarak nitelendirip yakmıŐtır. (Gökçe, 2008: 1).

ÂŞık, Şairlik konusunda kendine Abdurrahim Karakoç'u örnek aldığını Şiirlerinde de ifade etmektedir:

Őairliđe niyet ettim eyledim,
Kalem alıp kâğıtları payladım,
Anlayana, bilenlere söyledim,
Abdurrahim Karakoç' a sor dedi. (Kamil Sayın arşivinden) s.
785

3.7.DİĞER KONULARIN İŞLENDİĞİ ŞİİRLER

3.7.1. Gurbet, Hasret, Yalnızlık, Yoksulluk

Âşık, ekonomik sıkıntılar yüzünden memleketinden ayrılmak zorunda kalmıştır. Yoksulluk yüzünden uzun yıllar gurbetlik, sevdiklerine hasretlik çekmiştir. Garip duruma düşmüştür. Âşık'ın gurbete çıkmasının, sevdiklerinden ayrı kalıp hasretlik çekmesinin sebebi ekonomik sıkıntılardır. Bu yüzden Âşık'ın şiirlerinde gurbet, hasret ve yoksulluk duyguları hep iç içedir.

Âşık'a göre garip İnsanın dünyada tutunacağı bir dalı yoktur. Hep yalnız ve çaresizdir. Gurbet, İnsanı mutsuz kılar. İnsanî değerlerini kaybetmesine sebep olur. Âşık, bu durumlardan şikâyet etmektedir:

Yaktı, yıktı harap etti ömrümü,
İki gözü kör olası şu gurbet,
Bir kez olsun şad etmedi gönlümü,
İkigözü kör olası şu gurbet. s. 444

Mevsim bahar olup güller açsa da,
Etrafına mis kokular saçsa da,
Gökyüzünde allı turna uçsa da,
Gariplerin gönlü boran kar imiş. s. 326

Hasta gönlüm sızım sızım sızılar
Boynu bükük gezer körpe kuzular
Gurbet elde gönlüm yâri arzular
Beni bana hasret koydun yoksulluk s. 259

Gurbet seni taşa çalsam yeridir,
Ahu zarım şu dağları eritir,
Hasret narı damarlarım kurutur,
Nazlı yârden ayrı düştüm yanarım. s. 331

Yıllardır bağrımı yakar hasretin,
Her yanını gezdim zalim gurbetin,
Sonu geleceği yok bu fergatin,
Süzüldü göz yaşım sel gibi gibi. s. 325

Yitirmiş tüm umudunu,
Gelmez ızdırabın sonu,
Yoktur bir teselli yolu,
Ah zar eder ağlar yanar. s. 251

Âşık'ın öncelikle eşi gurbete çıkmıştır. Kısa süreceğini düşündükleri bu ayrılık uzun sürmüş ve Âşık, eşine hasret kalmıştır. Âşık, bir şekilde eşine kavuşmak ister. Gurbete ulaşım aracı olarak uçağı düşündüğü için uçak vasıtasıyla eşine kavuşmak ister:

Bu hasretlik yeter etti canıma,
Tayyareler beni yâre götürsün,
Karlı dağlar engel oldu önüme,
Tayyareler beni yâre götürsün,
Götürmezse yâri bana getirsin, s. 260

Âşık, ekonomik sebeplerden dolayı gittiği gurbette uzun yıllardır bulunmaktadır. Fakat yüreğinde hep vatan hasreti yer alır. Bu sebeple Âşık gurbetten usanmış sevdiklerine kavuşmak istemektedir; fakat araya aşılmaz dağlar girmiştir. Dünyanın sefasında gözü yoktur, tek isteği ölmeden önce vatanına dönüp sevdiklerine kavuşmaktır:

Dost Kâmil'im gidem sıla düzüne,
Bakam özlem ile yârin yüzüne,
Âşıklar derdini döker sazına,
Son demde yar ile durayım dağlar. s. 299

Âşık , vatanına dönmeyi hep arzular ama geri dönüşü
olamayacağını söyler:

Çocuk idim çıktım zalim gurbete,
Izdırıp ceminde düştüm firkate,
Nice çöller aştım öteden öte,
Uzak gittim çaresizim dönemem. s. 196

Bakarım uzayıp giden yollara,
Bize geçit vermez oldu yollar oy! s. 297

Âşık'ın gurbete çıkmasının amacı zengin olmak değil
kendi kendini idare ettirecek bir gelire sahip olmaktır. Bu
süreçte zaman zaman çok zorluklarla karşılaşmış ve yardım
elini uzatan olmamıştır. Benliğine hep bir yalnızlık duygusu
hâkim olmuştur. Bu yalnızlık içerisinde, dosttan da zalim
yârdan da bir destek alamamıştır:

Aklı varmaz üçe beşe,
Çırpınıyor boştan boşa,
Hasrettir bacı kardeşe,
Ağlar garibim garibim.

Ne yazı var ne baharı,
Açlıktır en sadık yâri,
Tükenmez ah ile zarı,
Ağlar garibim garibim. s. 242

Ağladım da yol üstüne oturdum,
Ne bir yâren geldi ne soran oldu,
Feryat ile gözyaşlarım akıttım,
Ne teselli veren oldu ne silen oldu. (Kamil Sayın arşivinden) s.
188

Dost çiçeği olmuş diken,
Biçmez oldu onu eken,
Sana gelmek ister iken,
Yollar bozuldu bozuldu. s. 236

Âşık, gurbetin kendinde oluşturduğu acıları dile getirir. âşık, gurbet yüzünden sevdiklerinden ayrı kalmış hasretlik çekmiştir. Gurbet ellerde gençliğini yitirmiştir. Bu ayrılık acısı onda onulmaz yaralar açmıştır. âşık'ın gurbette kalması sonucu doğan hasretliğin çok kötü bir şey olduğunu, hasretlik çekenlerin büyük acılar yaşadığını söyler. Bu acıya düşmeden anlaşılmayacağını anlatır:

Bana bir dert oldu ölümden beter,
Nazlı yâr hasretin gözümde tüter,
Sorma hallerimi dert beter beter,
Büktü bellerimi zalim ayrılık. s. 346

Hasretin elinden belim büküldü,
Gözyaşlarım dolu gibi döküldü,
Kalmadı dizimin ferî çekildi,
Ateş vurun yansın gurbet eller oy! s. 297

Hasretin narına yaktın özümü,
Hain gurbet iki gözün kör olsun,
Yıllar yılı güldürmedin yüzümü,
Zalim gurbet iki gözün kör olsun. s. 345

Evladı ayalden ayrı düşersen,
Hasretin narına yanıp pişersen,
Sabır çömleğine sığmaz taşarsan,
Ciğerlerin bölük bölük bölersin. s. 298

Âşık, gurbet elde garip kalmıştır. Gurbette sevdiğinden haber alamaz sevdiğinin kendini unuttuğundan korkar ve sevgiliye seslenir:

Gurbet ellerinde garibim garip,
Yaramı sarmaya bulunmaz tabip,
Görmez misin hallerimi ey habip,
Hatırdan gönülden sildin mi beni? s. 432

Âşık bir âşık olarak halkın dili olduğu için sade kendi duygularını değil toplumun duygularını, yaşadıklarını yansıtır. Bunu da açık bir şekilde dile getirir. Gurbet, hasret duygusunun İnsanlarda nasıl bir etki yaptığını dile getirir:

Sevdiceği gurbet elde olanlar,
Keder çeker elem çeker ah çeker,
Öksüz gibi boynu bükük kalanlar,
Keder çeker elem çeker ah çeker. s. 261

Âşık'a göre gurbet elleri kendi memleketinden çok farklıdır. İnsanları bozulmuş, her tarafı haksızlık bürümüştür. Âşık gurbet ellerinden çok rahatsızdır ve gitmek ister:

Kalk gidelim kardeş biz bu ellerden,
Bu el bizim ele hiç benzemiyor.
İnsanlık silinmiş ben-i âdemden,
Bu el bizim ele hiç benzemiyor. s. 348

Âşık, parası varken birçok dostun, arkadaşın olduğunu; fakat yoksulluğa uğradığında çevresindeki herkesi kaybettiğini söyler:

Elimde var iken yüzüm nur idi,
Niceleri dostum idi yâr idi,
Benim de bağlarım bahçem var idi,
Şimdi koklamaya gülüm kalmadı. s. 389

3.7.2. Felek, Fani Dünya

Âşık sürekli olarak dünyadan memnuniyetsizliğini dile getirir. Feleğin onun yüzünü hiç güldürmediğini söyler. Felek onu fakir, fukara edip İnsanlara muhtaç eder. Onu sevdiğinden, Vatanından ayırır. Dostunu, sevdiğini vefasız kılar. Başına sürekli dertler, belalar gelir. Çaresiz kalır. Âşık, dünyanın yaşattıkları sebebiyle ondan hesap sorar. Âşık'ın şiirlerinde felek; kader, zaman, dünya, devran kavramları yerine kullanılmıştır. Âşık, şiirlerinde kaderden şikâyet eder. Kadere sitem edip yaşadıklarını vurgular. Âşık, fani dünya olarak isimlendirdiği dünyanın geçici olduğuna değinir. Nasıl geçip gittiğinin anlaşılamayacağını söyler:

Dost yoluna diktim iki gözümü,
Ben kendime diyemedim sözümü.
Kader midir çile midir yazı mı?
Bir ahtına sadık dil bulamadım. s. 328

Şu yalan dünyanın gamı kederi,
Başıma türlü hal açtı gidiyor. s. 302

Şu dünyanın sefasını sürmedim,
Anamdan doğal bir gün görmedim,
Eren erdi ben murada ermedim,

Geçti ömrüm geçti yeller misali...
Açılmadan solan güller misali... s. 320

Dost Kâmil'im gücüm tükendi bitti,
Can dostum diyenler gör neler etti,
Derman bildiklerim derde dert kattı,
Hayatın her demi gam oldu gitti. s. 417

İnsanoğlu kuş misali,
Uçar gider bilemezsin.
Bütün ömrün acı tatlı,
Geçer gider bilemezsin.

Her umuda kapılırsın,
Çalışırsın çırpınırsın,
Fırsatını kaptırırsın,
Kaçar gider bilemezsin. s. 245

Yazı dedim kader dedim olmadı,
Zalim felek yüzümüze gülmedi. s. 327...
Ezelden karalı yazılmış yazım,
Sineye işlemiş dinmiyor sızım,
Nesini söyleyim be iki gözüm,
Dostlarım yüzüme gülmüyor bile. s. 401

Her daim çektiğim gam ile keder,
Zalim dünya beni eyledi heder. s. 333

Şu yalan dünyaya geldim giderim,
Gündengüne arttı gamım kederim. s. 279

Merhametsiz fani dünya,
Güldürmedi gülemedim,
Ömrümce hep kaldım yaya,
Güldürmedi gülemedim. s. 247

Fani dünya ne de darmış,
Ayrılık ölümden zormuş,
Beterin beteri varmış,
Beni benden ayırdılar. s. 194

Felek verdi çile çile üstüne,
Çok ağladım şimdi gayrı gülemem. s. 196

Kimse yarem yare saymaz,
Hayat paha karnım doymaz,
Felek feryadımı duymaz,
Hele sürün dedi gitti. s. 307

Bilemedim koca dünya,
Benim ile davan nedir?
Bir sefanı sürmedim ya,
Benim ile davan nedir?
Gurbet ilden ile attın,
Başımı dertlere kattın,
Neydi zorun niye çattın?
Benim ile davan nedir? s. 228

Eser bad-ı saba yeli,
Dağa taş vurur beni,
Sevgili selamı kesip,
Kurda kuşa verir beni.

Dost dediğim düşman olur,
Aklımı başımdan alır,
Tüm uğraşım yarım kalır,
Dertten derde sürer beni. s. 230

Dünya dedikleri dert dolu handır,
Böyle gelmiş gider devri devrandır.
Sefa sürdürdüm dersem bil ki yalandır,
Bin bir dert içinde ağınıyorum. s. 231

Dertten derde girdi başım,
Hep çıkmaza girdi işim,
Zehroldu ekmeğim aşım,
Çaresizim, çarnaçarım.s. 231

Fani dünyada gülmedim,
Bunca yıl murat almadım,
Aradım yoldaş bulmadım,
Gözümde yaşa bak yaşa.

Yıllar yılı gönlüm hasta,
Nafile güvendim dosta,
İşi biten koyar posta,
Yediğim taşa bak taşa. s. 234

Dost Kâmil'im arzedeyim halimi,
Zalim felek kırdı yine kolumu. s. 325

Dost Kâmil'im bir ah çektim,
Serimi dost için yaktım,
Şu fani dünyadan bıktım,
Yaşlar süzüldü süzüldü. s. 236

Bir değil beş değil kime ne deyim,
Peşpeşe dertleri sıralar felek,
Gerçeği görmedim nere gideyim,
Virane yurtları sıralar felek.

Ana, bacı, kardeş, babanın derdi,
Terk-i diyar kıldım o cennet yurdu,
Derdin gerçeğini hep bana verdi,
Gün güne yüreğim yaralar felek. s. 237

Gariplik sineme çöktü,
Yoksulluk belimi büktü,
Felek işim zora çekti,
Gülemedim gülemedim. s. 351

Dost Kâmil'im çilem nedir bilmedim,
Hep ağladım bir kez olsun gülmedim,
Şu fani dünyadan murat almadım,
Gayrı dayanacak halim kalmadı. s. 389

Şu yalan dünyanın gamı, kederi,
Acep herkesin mi böyle kaderi?
Beni Yaradan'ın yok mu haberi?
Yeter etti cana çekemiyorum. s. 398

Aman dünya yalan dünya!
Aklımızı alan dünya.
Her geleni uğurlayıp,
Yine baki kalan dünya. s. 435

Âşık, fani dünyanın geçici olduğunu, İnsanların hep sıkıntı çektiğini rahat yüzü göremediklerini ifade eder:

Hep çekersin cefasını,
Göremezsın vefasını,
Bir gün olsun sefasını,
Sürem dersin süremezsın. s. 421

Boşa dolanmışım yalan dünyayı,
Olmazmış dünyadan kimsenin payı,
Çalıştım çırpındım bir ömür boyu,
Bütün emeğimi yel aldı gitti. s. 433

Âşık, felek yüzünden sevdiğinden ayrı kalmıştır.
Sevdiğine kavuşmak ister:

Şu dağların ötesini göremem,
Hasretim ya sevgiliye varamam,
Yeter gayrı daha fazla duramam,
Nolur felek nazlı yâre kavuştur. s. 372

Âşık, felek yüzünden allı gelin olarak nitelendirdiği
sevdiğine kavuşamaz. Bu dünyada kavuşmalarının mümkün
olmadığını söyler:

Felek gerçek etmez bizim düşleri,
Allı gelin kavuşmamız mahşere. s. 338

Âşık, dünyanın ismini dile getirmese de dünyada
gülmediğini, fakirliğini, yalnızlığını dile getirir ve sonunda da
bu kadar sıkıntıdan bir türlü kurtulamamasına şaşırır:

Ben hayatımda remil atmış mutsuzluğun,
Ben yaşantımda yelken açmış yoksulluğun,
Her haliyle beni bulan haksızlığın,
Her yönüyle hüküm süren yalnızlığın,
İki kapılı koskoca bir hanın,
Bir celsede mahkûm ettiği bir insanım ben. s. 223

Izdıraba eleme,
Bak şu başa gelene,
Şaşıyorum çileme,
Yetmedi mi daha ne? s. 199

Âşık, fani dünyanın verdiği sıkıntılara gücü yetmediğini, elinden bir çare gelmediğini anlatırken Mecnun ve Ferhat'ın yaşadıklarından örnekler verir. Kendini Mansur'la ve yaşadıklarıyla özdeşleştirir:

Ferhat mıyım dağı delem?
Mecnun muyum çöle gelem? s.194

Dost Kâmil'im ömrüm geçti ah ile,
Bir de Mansur gibi düşürdün dile,
Mecnun olup girdim bir sonsuz çöle,
Şahların şahına sığmıyorum. s. 281

Uzak gurbet ele düştüm,
Mecnun gibi çöle düştüm,
Mansur gibi dile düştüm,
Çaresizim, çarnaçarım. s. 232

Âşık, dünyanın sadece kendisine değil herkese çeşitli sıkıntılar, dertler verdiğini; mutluluk verse bile onların da geçici olduğunu düşünür. Bu yüzden dünyayı yalan dünya, fani dünya olarak isimlendirir:

Âşıklara ah çektiren,
Gözden kanlı yaş döktüren,
Üç günlük yoldan bıktıran,
Fani dünya değil misin? s. 209

Nazar ettim şu dünyanın halına,
Şad olup da gülen var mı görmedim.
Bülbül konmuş amma gülün dalına,
Esrarından bilen var mı görmedim. s. 248

Pervaneler gibi sessiz dönerdim,
Gizli gizli dertlerime yanardım,
Sadece kendimi dertli sanardım,
Daha nice dertli kullar var imiş. s. 326

Kimisine saltanatlı yer oldun,
Garibana türlü türlü zar oldun,
Ne yaşlıya ne de gence yar oldun,
Yürü bire yalan dünya ne deyim. s. 377

Âşık, yalan dünyanın geçici olduğunu, herkesin bir gün bu dünyadan göçüp gideceğini söyler. Bu yüzden bu dünyaya güvenmemek gerektiğini, İnsanlara yardım etmek gerektiğini ifade eder ve bu konu da öğüt verir:

Evliya'ya Enbiya'ya kalmadın,
Hep sana çalıştık ama bilmedin.s. 377

Deli gönül bel bağlama dünyaya,
Civan ömrün boşa geçer bilemen,
Pişman eder geldiğine cihana,
Bu başına neler açar bilemen. s. 316

Dünya fani hayat yalan,
Malın mülkün olur talan,
İnsanlıktır baki kalan,
Giden azık alır sanma. s. 278

Âşık, dünyada elinden geleni yaptığını fakat yine emeklerinin boşa çıktığını söyler:

Bir yanım bataklık bir yanım çamur,
Beni yıldırmadı ne kar ne yağmur,
Ektim yetiştirdim dört başı mamur,
Bir karakargaya yem oldu gitti. s. 417

Âşık, fani dünyada İnsanların gittikçe bozulduğunu, dinin kötü niyetli İnsanlar tarafından kullanıldığını, fakirliğin arttığını söyler:

Kâmil'im sarardı soldu,
Bu âleme bir hal oldu,
Evlat atasına güldü,
Hayasıyla udu gitti. s. 307

Halkımın kardeşçe gezmesi vardı,
Sevgi muhabbeti sezmesi vardı,
Anamın eşarbi yazması vardı,
Şimditürlü türlü sarık çoğaldı. s. 430

3.7.3. Talih, Şans

Âşık, fani dünyanın yaşattıklarının bir sebebinin de şanssızlık olduğunu düşünür. Eğer İnsanın şansı yoksa ne kadar çabalarsa çabalasın mutlu olamayacaktır. Başkalarına mutluluklar veren dünya âşık için dert yatağıdır. Âşık,

şansızlığı yüzünden vefasız İnsanlarla karşılaşmış, dost bildikleri bile el olmuş, emekleri boşa gitmiştir:

Devran kılsan pazar çarşısı,
Koysan da kadere karşı,
Yere yeksan kılsan arşı,
Gülmez talih gülmüyorsa. s. 250

Felah'a çıkmadı Kamil'in başı,
Geldi beni buldu feleğin taşı,
Çağlayıp sel oldu gözümün yaşı,
Halime acıyıp silen olmadı. s. 395

Âleme köşk olan şu fani dünya,
Hakk'ın bir lütfuydu kula hani ya,
Yaşadık diyoruz bizler de güya,
Gözücüyle bile bakılmaz oldu. s. 257

Kader bizi attı öteden öte,
Anadan doğalı girdik diyete,
Üç öğün de beyler dış çalar ete,
Sakız bile görmez bizim azılar. s. 317

Bilmem talihim mi yazım mı kara,
Yollarım uğradı vefasız yâra,
Ahiri düş oldum ateşi nara,
Sevda fırınında yandı bu gönül.s. 342

Dost dost dediklerim hepsi el oldu,
Ümit fidanlarım kuru dal oldu,
Emek verdim emeklerim kül oldu,
Gülmedi bu bahtım gülmedi gitti. s. 400

Âşık, hayat boyu hep şanssız olduğunu düşünür. Bu şanssızlığı yüzünden vefasız, kadir kıymet bilmeyen bir yâre gönül vermiş, boş bir sevda peşine düşmüştür:

Şu bendeki beni anlatamadım,
Yalvardım yakardım dinletemedim,
Kulağını bile çınlatamadım,
Yolum bir yolsuza çattı ne fayda. s. 379

3.7.4. Dua

Âşık, ismini dile getirmediği bir kişiye iyi dileklerde bulunur. Onun için dua eder:

Bir memleket vücut bulsun dilinden,
Koca bir ülkeye hakan olasın,
Cümle âlem ibret alsın halinden,
Koca bir ülkeye hakan olasın. s. 243

3.7.5. Beddua

Âşık, fani dünyada kendini sıkıntıya düşürüp ele güne muhtaç edenlere, sevdiğinden ayrı koyanlara beddualar eder. Fani dünyaya da sitem eder:

Yere batsın şu dünyanın gideri,
Ne gamı tükendi ne de kederi,
Taşıyamam gayrı ben bu kaderi,
Beni yârden ayıranlar kör olsun. s. 311

3.7.6. Ölüm

Âşık, ölüm neticesinde sevdiğinden ayrılan kişinin duygularını ifade eder:

Ben yazmadım bu karalı yazıyı,
Felek yetim koydu altı kuzuyu,
Yürekler çeker mi böyle sızıyı,
Bu dertli başıma geldi ne deyim. s. 310

Âşık, dünyada huzurlu bir gün görmemiştir. Bu yüzden isteklerini gerçekleştirebilmek için ölümün geç gelmesini ister:

Değme ecel değme bana,
Daha bir gün görmemişim,
Sakın meylin verme bana,
Daha bir gün görmemişim. s. 365

Âşık, amcasının ölümü üzerine duyduğu üzüntüyü de şiirlerinde dile getirmiştir. Hatta âşık'ı şiir yazmaya iten olay amcasını kaybetmesidir. Onun ölümünün üzüntüsü âşık'ın derinliklerinde var olan yeteneğinin dışa vurumuna sebep olmuştur:

Çifte annesi de gelmiş başına,
Doktorlar fermanın yazmış döşüne,
Kim verecek bu haberi eşine,
Gitme amcam gitme daha genç yaşın. (Kamil Sayın arşiinden)
s. 787

3.7.7. Dert

Âşık, sürekli sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktan şikâyetçidir:

Nere gitsem karşı çıkan,
Gözlerimden kan yaş döken,
Yurdumu yuvamı yıkan,
Dert benimdir bana kalır. s. 367

3.8. MEMLEKET KONULU ŞİİRLER

3.8.1. Köyü

Âşık, şiirlerinde memleketini açık bir şekilde ifade eder. Âşık, Emirdağ İlçesi'nden övgüyle bahseder:

İncili'de doğdum Lalıklar'danım.
Emirdağlı diyor tüm tanıyanım.
Ben senin yurттаşın, sen benim canım,
Emirdağ'ım sen gönlümün bağısın. s. 406

Âşık, memleketine, köyüne olan sevgisini geniş bir şekilde dile getirir. Her ne kadar memleketinden uzak olsa da oraya olan bağlılığını hiçbir zaman kaybetmemiştir. Âşık, köyünün insanlarını da sever. Köyünün insanlarının fakir ama iyi niyetli, eli açık İnsanlar olduğunu söyler:

Bizim köyün ağaçları eğridir,
İnsanları doğrudan da doğrudur,
Yokluk ile yanan onun bağıdır,

Kurban olan kardeş kıyma köyüme. s. 208

Âşık, ekonomik sıkıntılardan dolayı halk, köyünü bırakıp şehre ya da gurbete çıkmıştır. Bu durum neticesinde köyünün ıssız kaldığını söyler:

Bacaları tütmez oldu,
Garip bülbül ötmez oldu,
Şimdi kervan gitmez oldu,
Gelen geldi hep gurbete. s. 215

3.8.2. Afyonkarahisar

Âşık, memleketi olan Afyonkarahisar'a gönülden bağlıdır. Şehrinin güzelliklerini anlatmakla bitiremez. Çok çeşitli alanlarda ünlü olduğunu, doğal güzelliklere sahip olduğunu söyler: İnsanlarının çalışkan, vefakâr ve Atatürk'ün yolundan giden kişiler olduğunu söyler:

Selam O'na candan, gönülden selam,
O'nu anlatmaya yeter mi kelim?
Ünüyle, şanıyla eşsiz vessalam,
Afyonkarahisar ilimiz bizim.
Mustafa Kemal'den yolumuz bizim.

Termaller, hamamlar şifa ocağı,
Misafire daim açık kucağı,
Kâmil'in doğduğu yer Emirdağ'ı
Afyonkarahisar ilimiz bizim.
Mustafa Kemal'den yolumuz bizim. s.426

3.8.3. Başkent

Âşık, babasının işleri sebebiyle küçük yaşlardayken Ankara'ya gelmiş uzun yıllar Ankara'da yaşamıştır. Bu yüzden Ankara da bir nevi âşık'ın memleketidir. Âşık Ankara'nın güzelliklerini dile getirir:

ANKARA

Türkiye'min payitahtı, göz nuru,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.
Anıttepe'sinde Türk'ün gururu,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Tarihin on bin yıl geriden gelir,
Hititler, Firigler, Bizanslar bilir,
Osmanlı'da Engürü adını alır,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Cumhuriyet kurdu sende Ata'mız,
Genelkurmay, seymenimiz, efemiz,
Ankara kalemiz, Kocatepe'miz,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Keçisi, kedisi, çiğdemi, balı,
Armudu, üzümü, guncası, gülü,
Beş milyon insanın tutacak dalı,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Sabahın, akşamın bir başka neşe,
İnsanlar şevk ile giderler işe,
Sığmazsın bir tanem hayale,düşe,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Mevla'm üzerine nimet yağdırır,
Hacı Bayram Veli himmet yığdırır,
Milyonları bünyesine sığdırır,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

Dost Kâmil'im mesken tuttum Dikmen'de,
Her bahtı karanın gözü var sende,
Bir başkadır sevgin özlemin bende,
Selam sana, selam güzel Ankara'm.

(Kamil Sayın arşivinden) s. 449

GÖNÜL GÜLLERİ

KÜLTÜRE ADANMIŞ BİR HAYAT

KAMİL SAYIN'IN DİVAN'I 1. CİLT

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÂŞIK KAMİL SAYIN'IN HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ

SONUÇ

Belçika'da yaşayan halk şairlerinin ortak dili sıla hasreti, gurbet sancısıdır. Doğup büyüdüğü topraklardan ayrı olmanın verdiği sıkıntı, onların saz ve sözle olan dostluklarını pekiştirmiş, köklerine daha sıkı kenetlenmelerini sağlamıştır. Onların üstlendiği görev, bu geleneği devam ettirmelerinin yanı sıra yaşaması için verdikleri çaba takdire şayandır. Doğdukları topraklardan kilometrelerce uzakta kendi kültürlerine duydukları özlemle kültürel zenginliklerimizi hatırlamış ve çevrelerine hatırlatmışlardır. Orada yeni yetişen nesil için Türkçe konuşmak bile büyük bir lüksken, onlar sazlarının tellerine vurarak en güzel şiirlerini ve Pir Sultan Abdal, Âşık Veysel, Mahzuni Şerif ve daha pek çok büyük ustanın deyişlerini söylemişlerdir. Bu halk şairlerimiz sayesinde başlangıcı kopuz olan kültürel mirasımız saz, yeni yetişen parmaklarda can bulmuştur.

Çalışmamızda Belçika'da yaşayan Âşık Kamil Sayın hayatını ve sanatını inceledik. Kamil Sayın'ın hayatını dile

getirirken öncelikle onun Türkiye’de olan yaşamını ve daha sonra yurt dışında oluşan yaşamını ifade ettik. Bunu ifade ederken yurt dışına göç olaylarına ve sebeplerine kısaca değindik. Sayın’ı âşıklığa iten sebeplere, onun şiirlerinde hâkim olan duyguları inceledik. Sayın’ın şiirlerinde birçok konu yer almasına rağmen ana konuların aşk, sevgi, bir güzele duyulan hisler; gurbette yer alması ve gurbete çıkışının ekonomik nedenler sonucu olması hasebiyle gurbet, hasret, ayrılık, dünyadan şikâyet; küçük yaşlardan itibaren Kadiri Tarikatı’nın etkisi altında büyümesi sonucu Tasavvufi konular etrafında şekillenmesi dikkat çekicidir. Şiirlerini edebi yönden incelerken hece ölçüsü kullandığını görmekteyiz. Yedi, sekiz, on bir ve on beşli hece ölçüsüyle şiir yazmış olan Sayın’ın sadece iki şiirinin on beşli hece ölçüsüyle yazılmış olduğunu görmekteyiz. Ayrıca Sayın’ın şiirleri anlatım şekilleri bakımından da incelemiş ve şiirlerde yer alan söz sanatlarına değinmiş bulunmaktayız.

Sayın’ın yazmış olduğu tüm şiirleri incelemiş olup birçoğuna konu başlıkları altında yer vermiş bulunmaktayız. Çalışmamız sırasında Kamil Sayın ile sürekli iletişim halinde bulunmamız çalışmamızın Sayın’ın gözetiminde olmasını sağlamıştır. Böyle bir çalışmayı ortaya koymamızda destek olmuş ayrıca çalışma dışında manevi bakımdan engin fikirlerinden yararlanmamızı sağlamıştır.

Bu çalışma âşıklık geleneği ve yaşayan bir âşık hakkında bilgi edinmek ve bu bilgiyi toplumla paylaşmak amacıyla oluşturulmuştur.

Bu çalışma sonucunda âşıklık geleneğinin günümüzde de yaşadığını, sadece doğduğu coğrafyada değil göçler dolayısıyla göçün yapıldığı bölgeye de taşındığı gözlemlenmektedir. Ayrıca burada yaşayan halk ozanları

sayesinde gelenek yaşatılmakla kalmamış, gelecek nesillerde yaşaması için de tohumları atılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda ortaya çıkan bir diğer sonuç vatandaşların ülkelerinden uzakta bu geleneğe yönelme ve bu geleneği yaşatmalarının en önemli sebebinin yurtlarına duydukları özlem olmasıdır. Çoğu defa bildiğimiz, kanıksadığımız pek çok yargı bu örnekle çürütülmüştür. Geleneğin içerisinde olmamaları ve bu kültürden maddî manada uzakta bulunmaları ters bir etki yaratmış ve köklerine maneviyatta daha çok yaklaştırmış, onları üretmeye sevk etmiştir. Âşıklık geleneği bugün Türk dünyası ve Anadolu coğrafyasında haricinde, pek çok Avrupa ülkesinde de yaşamaktadır.

Kamil Sayın, âşıklık geleneğini yaşatanlarla beraber aynı ortamda bulunmamasına, âşık fasıllarına ve edebi meclislere katılmamasına rağmen, geleneğin yaşamasında ve yaşatılmasında önemli katkılarda bulunmuştur. Gurbette yaşayan insanımızın hem özlemini duyurmuş hem de özlemini, hasretini dindiren şiirler söylemiştir. Kamil Sayın ve diğer gurbetçi halk şairlerimiz, onlar sadece geleneği yaşatma çabası içinde olmamışlar, her zaman olduğu gibi gurbetteki insanımızın tercümanı olmuşlar, söyledikleri şiirlerle de vatani, memleketi yüreklerde hafızalarda taze tutmuşlar, değerini her an vurgulamışlardır. Misyonları ve değerleri bizim için çok büyüktür.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Hasan; **Klasik Türk Şiirinde Edebi Sanatlar**, İstanbul, Yort Savul Yayınları, 2007.
- ARTUN, Erman; **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001.
- BENDER, Cemşid; **12 İmam ve Alevîlik**, İstanbul, Berfin Yayınları, 1994.
- BOZÇALI, Mahmut; **Alevi-Bektaşî Nefeslerinde Dinî Muhteva**, İstanbul, Horasan Yayınları, 2005.
- CANAN, İbrahim; **Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte**, Ankara, Akçağ Yayınları, I.Cilt.
- CANAN, İbrahim; **Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte**, Ankara, Akçağ Yayınları, XII. Cilt.
- COŞAN, Esat; **Makalat Hacı Bektaş Veli**, sad. Hüseyin Özbay, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- ÇOBANOĞLU, Özkul; **Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü**, Ankara, Akçağ, 1. Baskı, 2000.
- DEDEBABA, Bedri Noyan; **Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik I**, İstanbul, Arınç Yayınları, 1998.
- DEDEBABA, Bedri Noyan; **Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik II**, İstanbul, Arınç Yayınları, 1999.
- DEDEBABA, Bedri Noyan; **Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik III**, İstanbul, Arınç Yayınları, 2000.
- DEVELLİOĞLU, Ferit; **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Ankara, Aydın Kitabevi, 21. Baskı, 2004.
- DİLÇİN, Cem; **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2004.

- ELÇİN, Şükrü; Halk Edebiyatına Girişi, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001. EYÜBOĞLU, İsmet Zeki; **Alevî Bektaşî Edebiyatı**, İstanbul, Der Yayınevi, 1991.
- EYÜBOĞLU, İsmet Zeki, **Bütün Yönleriyle Bektaşilik**, İstanbul, Der Yayınevi, 2000.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki; **On İki İmam**, İstanbul, Der Yayınları, 1989.
- GÜNAY, Umay; **Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999.
- GÜZEL, Abdurrahman; **Hacı Bektaş Veli ve Makalat**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2002.
- KORKMAZ, Esat; “Hacı Bektaş Veli Öğretisi Dört Kapı Kırk Makam” **I. Türk Kültürü Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri**, s.207-238, Ankara,1999.
- KORKMAZ, Esat; **Ansiklopedik Alevilik- Bektaşilik Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Ant Yayınları, 1994.
- KORKMAZ, Esat; **Dört Kapı Kırk Makam**, İstanbul, Anahtar Kitaplar, 3. Basım, 2008.
- MÉLİKOFF, Irène, **Uyur idik Uyardılar**, çev. Turan Alptekin, İstanbul, Cem Yayınevi, 1. Basım, 1993.
- ÖZTÜRK, Yaşar Nuri; **Hallacı Mansur ve Eseri**, İstanbul, Yeni Boyut Yayınları, 1996.
- PALA, İskender; **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Ankara, L&M Yayıncılık, 2003.
- SARI, Mehmet; **Hak Âşığı ve Halk Ozanı Âşık Yoksul Derviş**, Afyonkarahisar, Afyonkarahisar Valiliği Yayını, 2010.
- SAYIN, Kamil; **Gönül Penceresi**, Ankara, İkinci Baskı(Genişletilmiş), 2006.

- SAYIN, Kamil (âşık) ile görüşme, Görüşen: Merve Karatay, Ankara, 2009-2010-2011.
- SOFUOĞLU, Cemal, İLHAN, Avni; **Alevîlik Bektaşîlik Tartışmaları**, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.
- TATÇI, Mustafa; **Yunus Emre Divanı İnceleme**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- TÜRKASLAN, Muhittin; **İlk Türk Tarikatı Bektaşîlik ve Hünkâr Hacı Bektaş Veli**, İstanbul, Yaylacık Matbaası, 1. Basım, 2000.
- TÜRK DİL KURUMU, **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. Baskıdan Yapılan Tıpkı Basım, Ankara, 2009.
- TÜRK DİL KURUMU, **Yazım Kılavuzu**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 25. Baskı, Ankara, 2008.
- TURAN, Ahsen, Filiz KILIÇ; “Türk Edebiyatında Duvazdehler” **I. Türk Kültürü Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri**, s.357-368, Ankara, 1999.
- TURAN, Ahsen, BOLÇAY, Ezgi; **Sazın ve Sözü'nün Sultanları Yaşayan Halk Şairleri- I**, Ankara, Gazi Yayınevi, 2008.
- Turan, Fatma Ahsen, UYSAL, Başak; **Sazın ve Sözü'nün Sultanları, Yaşayan Halk Şairleri- III**, Ankara, Gazi Yayınevi, 2009.
- TURAN, Fatma Ahsen, BOLÇAY, Ezgi; **Sazın ve Sözü'nün Sultanları Belçika'da Yaşayan Halk Şairleri**, Ankara, Gazi Yayınevi, 2010.
- TURAN, Fatma Ahsen, AYDIN, Oğuzhan; **Günümüz Halk Şairlerinin Dilinden Ankara'nın Manevi Mimarı**

Hacı Bayram Veli, Ankara, Ankara Büyük Şehir Belediyesi Yayınları, 2011.

ULUDAĞ, Süleyman, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2001.

YAKICI, Ali, YÜCEL, Mustafa, DOĞAN, Mehmet, YELOK, V. Savaş; **Üniversiteler İçin Türkçe-1 Yazılı Anlatım**, Bilgi Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2004.

ZELYUT, Rıza; **Türk Aleviliği**, Ankara, Kripto Kitaplar Yayınları, 2009.

TEZLER

AÇIKGÖZ, Serkan; **KıbrısBarış Harekâtı (20 Temmuz 1974)**, TÜ Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2006.

ÇELEPİ, Mehmet Surur; **Âşık Ömer Divânı'nın Tahlîli**, SDÜ Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2005.

ÇİFTÇİ, Şaban; **Günümüz Alevi-Bektaşî Kültüründe Hadis**, SDÜ Doktora Tezi, Isparta, 2005.

GÖKÇE, Yasemin; **Âşık Battal Dalkılıç'ın Hayatı Sanatı ve Edebi Kişiliği**, GÜ Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009.

KADEROĞLU, Metin; **Âşık Edna Murat'ın Hayatı - Edebî Şahsiyeti -Eserleri**, GÜ Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

KÖKTEPE, Murat; **Emirdağ İlçesinden Belçika'ya olan Göçler**, AKÜ Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2008.

ÖZBEY, Ömer; **Âşık Aşur Uygur'un Hayatı- Sanatı ve Eserleri**, GÜ Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

ÖZEN AYTEMUR, Janset; **1930-1945 Yılları Arasında Türk Yönetim Düşüncesi: Sümerbank Örneği Üzerinden Tarihsel Bir Çözümleme**, AÜ Doktora Tezi, Antalya, 2007.

ÜNVERDİ, Şehmus; **Hadis İlmî Açısından Acluni'nin Keşfü'l Hafâ Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme**, ÇÜ Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2009.

YILDIRIM, Halil Eren; **Âşık Yoksul Derviş'in Şiirlerinde Dini-Tasavvufî Unsurlar**, SDÜ Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2007.

DERGİLER

ÇAĞLAYAN, Alper, “Alevilikte Semah Olgusu”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi**, Sayı 14, 2000, 31-34.

DURAN, Hamiye, “Yunus'ta Sülûk Sistemi”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi**, Sayı 4, 1997, 12-16.

ELÇİ, Armağan, “Semah Geleneğinin Uygulanması”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi**, Sayı 12, 1999, 171-184.

GÖRKAŞ, İrfan, “Bir Düzeltme ve Ehl-i Beyt Sevdalısı Hak Halilî”, **Türk**

Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi, Sayı 26, 2003, 279-282.

GÜZEL, Abdurrahman, “Hacı Bektaş Veli'nin Hayatı ve Eserleri”, **Türk**

Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi, Sayı 1, 1994, 15-21.

KOÇAK, Yunus, “Kırklar Meclisi”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi**, Sayı 27, 2003, 205-226.

ÖZCAN, Hüseyin, “Bektâşilikte Dâr Kavramı ve Hallâc-ı Mansûr Etkisi”, **Folklor/ Edebiyat Dergisi**, Sayı 30, 2002/2, 157-165.

ÖZCAN, Hüseyin, “Bektaşiliğin Sosya- Kültürel Çevresi”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi**, Sayı 22, 2002, 141-148.

E- KİTAP

APAK, İlhan, **Dini Sözlük**, İhlas Holding A.Ş.

ridvanyavuzsozluk.com/dnsozluk.pdf (12.03.2011)

AYDIN, Mehmet, **Ansiklopedik Dinler Sözlüğü**, Din Bilimleri Yayınları, 2005.

<http://darulkitap.com/indir/ansiklopedik-dinler-sozlugu-mehmet-aydin-dini-bilimler.html> 14.04.2011

CÂMÎ, Mevlânâ Abdürrahmân, **Sevâhid-ün Nübüvve** (Tercümesi: Peygamberlik Müjdeleri) (çeviren: Mahmûd bin Osmân Lâmiî Çelebî)

<http://www.hakikatkitabevi.com.tr/turkce/turkce.htm> 23.11.200

CEBECİOĞLU, Ethem, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, Ağaç Kitabevi Yayınları, 2009.

<http://www.zevkli.org/prof-dr-ethem-cebecioglu-tasavvuf-terimleri-ve-deyimleri-sozlugu-t977202.htm> 24.01.2011

Gölpınarlı, Abdülbaki, **Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri**, İnkılâp yayınları, 2005.

<http://www.darulkitap.com/indir/tasavvuftan-deyimler-ve-atasozleri-a.golpinarli-inkilap.html> 23.04.2008

WEB KAYNAKLARI

(<http://www.tasavvuf.info/ehlibeyt.htm>)

<http://tdkterim.gov.tr/bts/>

www.emirdag.gen.tr

www.topakev03.com

www.baskentbruksel.be

<http://www.aleviforum.com/>

www.karacaahmet.com

www.aleviweb.com/forum/

www.sorularlarisale.com

www.tasavvufalemi.com

www.osmanlicasozluk.net

www.tevbe.org/forum

www.sorularlailslamiyet.com

www.ihvanforum.org

<http://www.incefikir.com>

<http://www.itusozluk.com>

MERVE KARATAY (TEZİ HAZIRLAYAN ÖĞRENCİ KIZIMIZ)

1987 yılında Trabzon'un Araklı ilçesinde dünyaya gelen Merve Karatay ilk ve ortaöğretimini memleketi Aksaray'da tamamladı. Üniversite eğitiminin lisans kısmını Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi bölümünde, yüksek lisans kısmını ise aynı üniversitenin Türk Halk Edebiyatı bölümünde tamamladı.

Yazarın Ozan Bindebir'in hayatı, sanatı ve şiirlerini konu alan "Kendimi Okudum, Kendimi Yazdım" adlı ilk kitabı 2013 yılında yayımlandı.

Halen Türkçe Öğretmeni olarak görev yapmakta olan Merve Karatay Türk milletinin tarih, kültür ve edebiyatıyla ilgili alanlarda okuyan düşünen ve kafa yoran bir münevver olarak çalışmalarına devam etmektedir.

KAMİL SAYIN

Dost Kâmil, Kul Kâmil mahlaslarını kullanan şair, yazar Kamil Sayın, 08. 01. 1955 tarihinde Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçesinde Dünyaya gelmiş, henüz üç yaşında iken Babası Musa Kazım Beyin görevi nedeni ile Ankara'ya yerleşmiştir. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamlamış, 30. 08. 1973 tarihinde Sevgili Eşi Döne Kubat Hanım ile evlenmiştir. Hatice, Musa Kazım ve Zehra isimlerinde üç çocuğu vardır. 1978 yılında askerliğini tamamladıktan sonra ailesi ile birlikte Belçika'nın Brüksel şehrine yerleşmiş ve hâlen Brüksel'de ikamet etmektedir.

Kamil Sayın babasının yakın dostları olan Âşık Veysel Şatıroğlu ve Âşık Mahzuni Şerif'li ev sohbetlerinin etkisinde kalır ve bu iki ulu ozanın çırağı olarak 11 li yaşlarında şiir yazmaya başlar. 1972-1973 öğrenim yılında Sümer Bankın Yerli Malı haftası nedeni ile açmış olduğu yarışmada şiir dalında Liseler arası, Türkiye birinciliğini kazanmış ve zamanın Cumhurbaşkanı Sayın Cevdet Sunay tarafından kabul edilerek kutlanmış ve birincilik diploması ile ödüllendirilmiştir.

Kamil Sayın 1988 yılında yine bir şiir yarışmasında Avrupa birinciliğini kazanmıştır. T.C. Kültür Bakanlığı tarafından halk şairi kimliğine layık görülmüştür. Hayatı ve şiirleri hakkında Ankara Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek lisans tezi yapılmıştır. Ayrıca Eskişehir Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde de hakkında ikinci bir yüksek lisans tezi başlatılmıştır.

Pek çok sempozyuma katılmıştır. Başarılarından dolayı üç ayrı plaket ile ödüllendirilmiştir. Sayın Profesör Dr. Fatma Ahsen Turan'ın 12 ciltlik çalışması olan, Sazın ve Sözü'n

Sultanları Yaşayan Halk Şairleri Antolojisinde ve Sayın Prof. Dr. İrfan Ünver Nasrattınoğlu tarafından yazılmış olan “Afyonkarahisarlı Halk Ozanları kitabında ve Ahmet Yesevi Üniversitesi ve Kültür Bakanlığı tarafından çıkarılan TEİS Türk Edebiyatçıları İsimler Sözlüğünde de yer almıştır. Şiirleri bir çok antoloji ve dergilerde yer alan Kamil Sayın, Türkiye’de Âşık Edebiyatı dersinde de geleneğin Avrupa’daki temsilcilerinden biri olması sebebiyle ders konusu olarak işlenmektedir.

Afyonkarahisar İl Kültür Müdürlüğü tarafından Kültür Bakanlığına gönderilen bilgi ve belgelerle, Âşık Kamil Sayın’ı Unesco’nun Yaşayan İnsan Hazinesi bünyesine girmeye aday gösterilmiştir.

Kamil Sayın, Kanal Avrupa ve SKYLİVE Televizyonları ile GOLD FM. Radyo programlarına defalarca konuk edilmiş, ATV Avrupa Televizyon kanalında düzenlenen Dünyadaki Ünlü Emirdağ’lılar programına da konuk edilmiştir.

06. 03. 2019 itibarı ile SKYLİVE TV. de her hafta “Kamil Sayın ile Dost Meclisi” programının Moderatör’lüğünü yapmaktadır. (hazırlayıp sunmaktadır.)

Kamil Sayın, şiirlerini bazı mahalli ve yerel dergi ve gazetelerde yayımlamaya devam etmektedir. Kamil Sayın’ın tasavvufa merakı çocuk yaşlarında başlamıştır. Şiirlerini, Gönül Penceresi, Tasavvuf ta Gerçek, Gönül Bahçemdeki Yediverenler, Gönülden Gönüle, Gönül Bahçesinden ve Gönül Gülleri isimli şiir kitaplarında toplamış ve yayımlamıştır. Ayrıca “Gizli İlimler Hazinesi – Tasavvuf-i Bilgiler” isimli bir kitap derlemek sureti ile okuyucularının hizmetine sunmuştur.

İlk kitapları Belçika Devlet Bakanı Sayın Rober Delathouver'ın girişimleri ile satın alınarak Belçika'da ki kütüphanelere koyulmuştur. Gelirleri Kamil Sayın tarafından Belediye okullarına hibe edilmiştir.

TASAVVUFUN ÖZÜ

BİLESİN

Yeter insanoğlu haddin bilesin,
Çığırından çıktın yola gelesin,
Bana köle deme sen de kölesin,
Senden yücelerde Allah var Allah.

Neden müminleri dara çekersin?
Perişan haline zevkle bakarsın,
Ne bilgin mevcut ki yüksek atarsın,
Bin birin içinde Lillah var Lillah.

Sanki hakikatten haber verirsin,
Ulema mı oldun hatam görürsün?
Yalan yere şeksiz yemin verirsin,
Vallah'ın yanında Billah var Billah.

Kul Kâmil'im özüm Hakk'a doğrudur,
Hakikate daim boynum eğridir,
Müslüman'ın cephanesi bağrıdır,
Her daim onunla Allah var Allah.

MEVLA'M

Bütün arş âlâyı gezsem,
Kazanına girip pişsem,
Mecnun olup çöle düşsem,
Mevla'm bana kızarmısın?

Aşkın kalpte dur eylesem,
Daim ahu zar eylesem,
Seni bana yâr eylesem,
Mevla'm bana kızarmısın?

Benliğimi yok eylesem,
Varlığımı Hak eylesem,
Ben de Enel Hak söylesem,
Mevla'm bana kızarmısın?

Edna Kâmil kulun desem,
Hakikattir yolun desem,
Sana malum halim desem,
Mevla'm bana kızarmısın?

N'OLUR?

Varımla yoğumu yârda bulmuşum,
Ölmeden evveli onda ölmüşüm,
Erenlerden bade onda almışım,
Felek onu benden ayırma nolur.

Hakikat bahrına onda ermişim,
Merac'el Bahreyn'e onda varmışım,
Onun gözü ile Hakk'ı görmüşüm,
Felek onu benden ayırma nolur.

Nur ile bezm-i cem onunla oldum,
Nuru cemal mihman onunla buldum,
Hakikatten nida onunla aldım,
Felek onu benden ayırma nolur.

Dost Kâmil'im yeksan onunla kaldım,
Onunla olunca çok menzil aldım,
Gerçeklerde mevcut onunla oldum,
Felek onu benden ayırma nolur.

KARDEŞ

İç Erenler çeşmesinden,
Hisse kapası sesinden,
Tasavvufun bahçesinden,
Bir domurcuk gül al kardeş.

Âlemi seyran edelim,
Erkan-ı cem'e gidelim,
İkrar kıl Hakk'a yetelim,
Meşayih ol el al kardeş.

Gel ki cemi dinle de gör,
Hu diyeler inle de gör,
Binbir mana anla da gör,
Hoş muhabbet dil al kardeş.

Sanma ki Kâmil bedende,
Gel göresin onu bunda,
Merak mevcut ise sende,
İlm-i ledun yol al kardeş.

ALDANMA

Meyledip de kötülere aldanma,
Kandırırılar seni sakın ha kanma,
Her dostum diyeni dost olur sanma,
Senden kötüsünü sarma ha sarma.

Sakın varam deme yâd pazarına,
Gitmeyesin kem kişi diyarına,
Çiğ süt emmiş bakmaz ahu zararına.
Feryadı figana girme ha girme.

Kötülerin mayasıdır kötülük,
İnsan olan insan olmaz satılık,
Vicdansıza tatlı gelir katılık,
Kötüler cemine varma ha varma.

Bir sultan ki seni senden alıptır,
Dost Kâmil'im hâlin daim biliptir,
Sen gidersin geri kalan kalıptır,
Kalbinden Mevla'yı ırma ha ırma.

CANANLAR BENİ

Ben bugün ulu bir ceme buyruldu,
Hoş sefa kıldılar cananlar beni.
Getirdiler aşkın şarabın sunup,
Sermest eylediler cananlar beni.

Cem içeri girince merhaba deyip,
Halihatır sorup sohbet eyleyip,
Sazdan söze Kalubela'yı görüp,
Memnun eylediler cananlar beni.

Sundular elime kadehi meyi,
İçersen olursun yekvücut deyi,
Gönüllerde bulup kıble Kabe'yi,
Hayran eylediler cananlar beni.

Kâmil'im ağlayıp ileri vardım,
Ol şahlar şahına yüzümü sürdüm,
Kırk ile bir olup birden kırk oldum,
Devran eylediler cananlar beni.

MARİFET DEĞİL

Köre kör bağlanmak marifet değil,
Hakikatten bir dem al kardeş kardeş,
İnsanlara kıymak çıkar yol değil,
Gel onlara sırdaş ol kardeş kardeş.

Her sanat eseri Mevla yapısı,
Kuldan gider Hakk'ın dörttür kapısı,
Kullarında sekiz cennet tapusu,
Kulların rızasın bul kardeş kardeş.

Hak tecelli kıldı ben-i âdemde,
Velekad Kerremna yazdı Kur'an'da,
Böyle hükmeyledi gelen her demde,
Ayetinden mana al kardeşkardeş.

Hakk'a bağlan, dön yönünü Mevla'ya,
Hak Hak deyi, sal ününü semaya,
Halin, hal et, benzet hali evlaya,
Özünü meydana sal kardeşkardeş.

Kâmil insanlara göster tevazu,
Mehmanlarda eyle Hakk'a niyazı,
Kadrin bilenlere çalasın sazı,
Âşığın sözüne gel kardeş kardeş.

SONRA

Peygambere saygı sana ne verir,
Ehlibeyt'e tuzak kurduktan sonra.
Senin ümmetliğin kimden kimedir,
Yirmidört bacıyı soyduktan sonra.

Ellibin müslimim deyi bağırırsan,
Yüzbin cami kurup kelim savursan,
Fahr-i kainata sırdaşım desen,
Vız gelir Ali'ye kıydıktan sonra.

Şu koca cihana ününü versen,
Ol Kabetullah'a yüzünü sürsen,
Lazım değil binbir selavat versen,
Evlad-ı Resul'den caydıktan sonra.

Ömrün boyu daim ibadet kılsan,
Kabe Beytullah'a birmilyon gelsen,
Boş olur ömrünce hep namaz kılsan,
Yönünü duvara koyduktan sonra.

Kâmil'im der mürşit olup otursan,
Hayli Hak yoluna adem yetirsen,
Boştur hakikatte varın batırsan,
On iki İmam'ı kırdıktan sonra.

EĞLEME CANAN

Biz aşıkız Hak deminde,
Hep şakırız dost ceminde,
Varlığımız pir elinde,
Eğleme canan gidelim.

Arzu'suz Kamber olur mu?
Sultansız Kâmil kalır mı?
Daha Mevla'yı bulur mu?
Eğleme canan gidelim.

Görelim cümle canları,
Hoş eyleyelim anları,
Gönülleyip mehmanları,
Eğleme canan gidelim?

Dost ceminde gözüm kaldı,
Dergahında özüm kaldı,
Sana bir çift sözüm kaldı,
Eğleme canan gidelim.

Giden yolcu eğlenir mi?
Ayağından bağlanır mı?
Dertli sinem dağlanır mı?
Eğleme canan gidelim.

Dosta gidem armağansız,
Canana can kurban cansız,
Koyma beni gel dermansız,
Eğleme canan gidelim.

Bülbül öter gülü için,
Yolcu gider yolu için,
Şah-ı Merdan Ali için,
Eğleme canan gidelim.

Gökten yağan Hakk'ın karı,
Gel ağlatma zarı zarı,
Karşımda dostun didarı,
Eğleme canan gidelim.

Dildar gerek didar için,
Her sermaye pazar için,
İmam Hasan Haydar için,
Eğleme canan gidelim.

Kâmil ağlayıp kalmasın,
Gözlerim yolda olmasın,
Gönlümün gülü solmasın,
Eğleme canan gidelim.

MEYDAN İÇİNDE

Al sazını aşık isen gel beri,
Ta Kalubela'dan gönder haberi,
Nuru Nübüvvet'le salla teberi,
Gönüller durulsun meydan içinde.

Dem ver Hak deminden bade içelim,
Cemde nefis-i emmare'den geçelim,
Nuş edelim nice gevher saçalım,
Sazlara vurulsun meydan içinde.

Yolcu isen dost yoluna gidelim,
Meracel Bahreyn'den nida edelim,
Sıyrılıp ikiden birlik güdelim,
Kibirler kırılsın meydan içinde.

Yaradan'ım kerem etsin yol versin,
Gönüller nuş olsun menzile ersin,
Deste deste dost bağından gül dersin,
Huzura varılsın meydan içinde.

Kâmil sazın tellerine dokunur,
Arif sözü Hak ceminde okunur,
Bülbül olup dergahında şakınır,
Keramet görülsün meydan içinde.

YOLCU

Hakikat yoluna yolcu olursan,
Bambaşka bir âlem devran olursun,
Erenler deminden nebze alırsan,
Sende senden öte bir sen bulursun.

Ol şahlar şahına secde kılırsan,
Candan tenden ayrılıp da gelirsen,
Eğer ahtı peymanında kalırsan,
Yeksanlık alırsın veli olursun.

Dost Kâmil'im geręekleri söylersen,
Nefs-i ammareni ıslah eyleren,
Sen de Hakk'ın ummanını boylarsan,
Erenler elinden berat alırsın.

ŞAH MECLİSİ

Evvela bir sıtkı secde kılarlar,
Yüce Şah'ın meclisine girince,
Ya saddak deyuben hu'yu salarlar,
Yüce Şah'ın meclisine girince.

Maneviyat kapıları açılır,
Cem olur erenler canlar seçilir,
Maddiyattan candan baştan geçilir,
Yüce Şah'ın meclisine girince.

Çeneler kitlenir diller tutulur,
Muhabbet harici cemden atılır,
Semahına evliyalar katılır,
Yüce Şah'ın meclisine girince.

Gerçekler bezminden bade sunulur,
Arınılır, zembemide yunulur,
Candan geçip, ser meydana konulur,
Yüce Şah'ın meclisine girince.

Kâmil der ki, gözüm yoktur göremem,
Şah'tan başkasına gönül veremem,
Divanından asla ayrı duramam,
Yüce Şah'ın meclisine girince.

EFENDİM

El ele, el Padişah'a,
Bağlı efendim efendim,
Dert elinden yandı bağrım
Dağlı efendim efendim.

Dört kapının dördü de Hak,
Bezm-i cemde Cemal'e bak,
İlm-i Ledun cismile pak
Bağlı efendim efendim.

Kâmil yolunuzun kulu,
Gerçek erenlerin yolu,
Onbir İmam Şah'ım Ali
Oğlu efendim efendim.

AŞK-I HAKİKİ

Aşk-ı hakikiye yandım,
Hayli sene pervan döndüm,
Bir gün gelir geçer sandım,
Meğer aşkı bağıl imiş.

Düştüm aşk ile ummana,
Ah eylerim yana yana,
Sandım hitam verir bana,
Balı oğul oğul imiş.

Mecnun'a çevirdi beni,
Sırdaşım seçmişim anı,
Uğruna bahşettim canı,
Şemsimah'ı kamer imiş.

Benliğim nara düşürdü,
Aklımı baştan şaşırdı,
Cebel-i Tur'dan aşırđı,
Gördüm leyl ü nehar imiş.

Gözleri aklım uçurdu,
Yedi kat yere geçirdi,
Aşkın badesin içirdi,
Mehdi sahip zaman imiş.

Kâmil'im çektiler dara,
Yüzüm sürdüm yerden yere,
Secde kıldım sultan pire,
Livâü'l-hamd sancak imiş.

ARKADAŞ

Mevla'nın emrine sadık kalmalı,
Dost ceminde daim Hakk'ı bulmalı,
Hakk'a elsiz, belsiz, dilsiz varmalı,
Tevazun ademe olsun arkadaş.

Mümin olan mümin yolundan dönmez,
Özü bozukların sözüne kanmaz,
İnsanlara kıyan bilsin ki onmaz,
Tevazun ademe olsun arkadaş.

Sadık ol sözüne, pakla özünü,
Yaptıkların, karartmasın yüzünü,
Hesapsız, kitapsız deme sözünü,
Tevazun ademe olsun arkadaş.

Sen seni bil, asla doğrudan şaşma,
Kapılıp nefsine, haddini aşma,
Havai hevesin peşinden koşma,
Tevazun ademe olsun arkadaş.

Kâmil'im dost için dost candan geçer,
Aşkın şarabını mest olup içer,
İlm-i Ledun ile gerçeği seçer,
Tevazun ademe olsun arkadaş.

GEREKTİR

Bir meclise vardım canlar oturur,
Elestü bezminden kerem getirir,
Cemale erenler aklın yitirir,
Pirim yüce sultan olsa gerektir.

Erenlerin meclisinden gel oldu,
Bir baş konu üç tomurcuk gül oldu,
Kalktı aramızdan perde yol oldu,
Pirim yüce sultan olsa gerektir.

Dost Kâmil'im gönül bir ah eyledi,
Nur-u cemal kerem,gadem söyledi,
Gönülden gönüle sevda boyladı,
Pirim yüce sultan olsa gerektir.

NERE GİTSEM?

Nere gitsem garip gönlüm gülmedi,
Tabip tabip gezdim çare olmadı,
Dostlara arzettim halden bilmedi,
Gönül yare yare döğünüyorum.

Hiçbir kapı kabul etmiyor gayrı,
Selvi boylu yârden düşürdün ayrı,
Tanrı'm bana ölüm nasip et bari,
Ecel ateşinde göğünüyorum.

Dünya dedikleri dert dolu handır,
Böyle gelmiş gider devri devrandır,
Sefa sürdürdüm dersem bil ki yalandır,
Binbir dert içinde ağınıyorum.

Dost Kâmil'im ömrüm geçti ah ile,
Bir de Mansur gibi düşürdün dile,
Mecnun olup girdim bir sonsuz çöle,
Şahların şahına sığınıyorum.

ÇARESİZİM

Dertten derde girdi başım,
Hep çıkmaza vardı işim,
Zehroldu ekmeğim aşım,
Çaresizim, çarnaçarım.

Dost ateşine yanarım,
Ahd-ı peymanım dönerim,
Dert otağına konarım,
Çaresizim, çarnaçarım.

Uzak gurbet ele düştüm,
Mecnun gibi çöle düştüm,
Mansur gibi dile düştüm,
Çaresizim, çarnaçarım.

Aşkın badesinden içtim,
Tasavvuf yolundan geçtim,
Ömrüm baharında göçtüm,
Çaresizim, çarnaçarım.

Kâmil derki n'olacağım,
Hep mi böyle kalacağım,
Sanmam iflah olacağım,
Çaresizim, çarnaçarım.

YOLLAR BOZULDU

Dost çiçeği olmuş diken,
Biçmez oldu onu eken,
Sana gelmek ister iken,
Yollar bozuldu bozuldu.

Dost bağının dallarına,
Nuh Nebi'nin sallarna,
Ashab-ı Kehf yollarına,
Mervan düzöldü düzöldü.

Seyran ettim güllerine,
Sitem ettim dillerine,
Hem perişan hallerine,
Gönlüm özöldü özöldü.

Sebebinle bin ah çektim,
Serimi dost için yaktım,
Şu fani dünyadan bıktım,
Yaşlar süzöldü süzöldü.

Dost Kamil'im, yaşamadan,
Yâr yolunda koşamadan,
Çağlayıp ta çoşamadan,
Mezar kazıldı kazıldı.

GEÇİLİR Mİ SEVDİĞİM?

Gönül verip işte geldim kapına,
Hak var diye taptım vücut yapına,
Tohum olup tane verdim sapına,
Yeşil ekin biçilir mi sevdiğim?

Elest'ten ikrarı eylemedik mi?
Ta Kalu'dan yemin söylemedik mi?
Bir tende ol cemi boylamadık mı?
Pazarlıktan geçilir mi sevdiğim?

Binbirin içinde sır olmadık mı?
Meracel Bahreyn'den yâr olmadık mı?
Aşkın ateşiyle kor olmadık mı?
Yâr gelmeden içilir mi sevdiğim?

Şad olup da bir murada ermeden,
Sevdalığın vefasını görmeden,
Aşk bağının güllerini dermeden,
Uzaklara kaçılır mı sevdiğim?

Sırr-ı İlahi'ye bağlı kalmıştık,
Bağlı iken binbir murat almıştık,
Birlik ile tekbir vücut olmuştuk,
Kâmil sırrı açılır mı sevdiğim?

AFFET EFENDİM

El bağlayıp durdum divanınıza,
Efendim hürmetim sonsuzdur size,
Çıktı kusurlarım elliye yüze,
Lütf-u ihsanın bol affet Efendim.

Gönül ister huzurunda durayım,
Cemal-i nurunu herdem göreyim,
Yüzüm kara divanına varayım,
Zatından eksilmez hikmet Efendim.

Hasretliğim nurunuzu görmeye,
Kapınıza yüzlerimi sürmeye,
Keremin şifadır yarem sarmaya,
Settarsın bizleri sedret Efendim.

Dost Kâmil'im ezeline bilirim,
Ben tellalım sözüm Hak'tan alırım,
Mağrıp da maşrıp da olsam gelirim,
Meğer kesilmeye kudret Efendim.

EYVALLAH

Gördüm ol Cemalullah,
Haykırdım Allah Allah,
Haksın Vallah ve Billah,
Allah Allah eyvallah.

La İlahe İllallah,
Habibullah eyvallah.

Ol dem huzura vardım,
Ünledim Gaffar dedim,
Binbir ismine erdim,
Allah Allah eyvallah.

La İlahe İllallah,
Habibullah eyvallah.

İsm-i şerifin cemil
Kainat sana delil,
Oldun âleme vekil,
Allah Allah eyvallah.

La İlahe İllallah,
Habibullah eyvallah.

Kâmil aşkınla yanar,
Döner secdene iner,
Şarabın içen kanar,
Allah Allah eyvallah.

La İlahe İllallah,
Habibullah eyvallah.

NASİHAT

Yavrum sana nasihatim,
Kur'ağaçta gül arama.
Hakk'ı bulmaksa niyetin,
Kılavuzsuz yol arama.

Sanma her dem aynı olur,
Zaman ile hazan gelir,
Arı gider kovan kalır,
Boş kovanda bal arama.

Kâmil der kötüyle durma,
İnsanları hakir görme,
Sakın muhannete varma,
Dağ başında gül arama.

DOST BERİ GEL

Üç çapulcu beş kötüye,
Bakmayalım dost beri gel.
Aklımızı fikrimizi,
Dökmeyelim dost beri gel.

Kavrulmayalım yokluktan,
Zarar gelir mi çokluktan,
Doğru yoldan doğruluktan,
Çıkmayalım dost beri gel.

Söyleyelim hakikatı,
Bir olalım iyi kötü,
Şu kahrolası hasreti,
Çekmeyelim dost beri gel.

Terk etmeyelim erkânı,
Yoluna koyalım canı,
Bu yüce gönül tahtını,
Yıkmayalım dost beri gel.

Dost Kâmil'im gerçek acı,
Diken olur gül ağacı,
Çalışalım ana bacı,
Bıkmayalım dost beri gel.

BENİ

Yalan dünya bir hiç imiş bilmedim,
Görüp gerçekleri hisse almadım,
Bol yedim bol içtim şükür kılmadım,
İnsanlık darına çekeler beni.

El buldu Mevla'yı ben bulamadım,
Yoklar âleminde yok olamadım,
Ahtına sadık bir kul olamadım,
Gayrı oda vurup yakalar beni.

Farz ile sünneti kılmadım ifa,
Hakk'ın huzurunda durmadım safa,
Emr-i İlahi'ye yormadım kafa,
Biçip yeni baştan ekeler beni.

Kesilse dermanım, bitse mecalim,
Zulmünü çekerim olamam zalim,
Meyveyi görmeden kurudu dalım,
Çekip köklerimden sökeler beni.

Kâmil'im bilmedim bendeki beni,
Bana baki sandım ben bu bedeni,
İnsanlıkta imiş kulluk madeni,
Kulluk denizine dökeler beni.

GİDERİM

Onsekiz bin âlem nasıl gelmişse,
Ben de şu dünyaya gelmiş giderim,
İnsanlıktan nasibimi almadan,
Kör nefsin elinde kalmış giderim.

Ömrüm geçti aklım başa gelmeden,
Dertli gönüllere derman olmadan,
Fakir, garip, mazlum nedir bilmeden,
Zevk ile sefaya dalmış giderim.

Dolandı boynuma gafletin yayı,
Boşuna yoruldum ha gayret deyi,
Malsındım mülksündüm yalan dünyayı,
Ben benim halime gülmüş giderim.

Elestü'den ikrar verdim gütmedim,
Abdest yok, namaz yok, oruç tutmadım,
Öksüze yetime himmet etmedim,
Dünyadan belamı bulmuş giderim.

Dost Kâmil'im bir mürşide varmadan,
El bağlayıp divanına durmadan,
Cümle âlemi Hak gözüyle görmeden,
Sanma ki ölmeden ölmüş giderim.

NEME GEREK

Engür olup suyu içilmiyorsa,
Kokusu âleme saçılmıyorsa,
Dostun bahçesinde açılmıyorsa,
İstemem goncayı gül neme gerek.

İnsanlık bezminden sapada ise,
Herdem kusur isyan hatada ise,
Haktan, adaletten ötede ise,
Hâle benzemeyen hâl neme gerek.

Doğruluk doğruya vermek serini,
Samyeli eritmez gönül karını,
Garibe sor yalnızlığın zorunu,
Halka uzanmayan el neme gerek.

Tutmuş ol ki bir mürşidin elini,
Yargıla nefsinin gözet halini,
Er kişi götürür kendi salını,
Menzile varmayan yol neme gerek.

Kul Kâmil'in halka hizmet niyazı,
Bu değil mi idi Hüda'nın sözü,
Doğruya çağırdı Yaradan bizi,
Hakk'ı zikretmeyen dil neme gerek.

SENİN OLSUN

Ermek ister isen Cemalullah'a,
Hizmeti kâr belle insanoğluna,
İnsan olda insanlığın uğruna,
Âlemin attığı taş senin olsun.

Kanaat ehli ol tamaha dalma,
Hakkın olmayanı katiyen alma,
Düşün Kerbela'yı katılıp gülme,
Ehlibeyt'e yanan döş senin olsun.

Mertlikten ayırma sakın sözünü,
Gaflet uykusundan uyar gözünü,
Pir Sultanlar gibi pakla özünü,
Dara çektikleri baş senin olsun.

Gerçekler düşünmez fani kaybı,
Etmez dedikodu görmez ayıbı,
Dert ile sınıadı Mevla Eyyub'u,
Sırta agâh olan düş senin olsun.

Kâmil'im nefis ile eyle savaşı,
İlim irfan bendet ol arif kişi,
Arifler olurlar gönül nakkaşı,
Gönüller nakşeden iş senin olsun.

YENEMEDİM BEN BU NEFSİ

Demedi fanidir dünya,
Hiç olmadı Hak'tan yana,
Bırakmadı beni bana,
Yenemedim ben bu nefsi.

Pek hoş geldi koğu gıybet,
Eylemedi halka hizmet,
Kadir Mevla'm et hidayet,
Yenemedim ben bu nefsi.

Her arzusunu yetirdim,
Olan ömrümü bitirdim,
Bir de Kabe'ye götürdüm,
Yenemedim ben bu nefsi.

Hicaz'dan hurma yedirdim,
Zemzem suyunda yudurdum,
Adına hacı dedirdim,
Yenemedim ben bu nefsi.

Mürşidi Kâmil'e vardım,
Dar-ı divanına durdum,
İman ettim ikrar verdim,
Yenemedim ben bu nefsi.

Hep kendi seçti yolunu,
Bilmedi ilmihalini,
Çekmez dünyadan elini,
Yenemedim ben bu nefsi.

Kâmil der ki hâlim n'ola,
Nefsi yenmek hizmet kula,
Her bir şeyi bile bile,
Yenemedim ben bu nefsi.

BEN-İ BEŞER

Adem mi sayılır Şu ben-i beşer?
İnsanlık demine hizmet etmeden.
İnsanođlu nefsin darına dűŐer,
Erenler cemine varıp yetmeden.

İman olmayınca gönöl paslanır,
İmansız gönüle Şeytan seslenir,
Kalbi boştur kalıbına süslenir,
Mürşid-i kâmilin elin tutmadan.

Mevla'nın ihsanı çoktur bilene,
Esrarından mana saçar alana,
Kadrin bilmeyenler verir talana,
Şükür kılmaz fırsat elden gitmeden.

Gaflet yastığına koymuŐ başını,
Harama belemiŐ helal aşını,
İblis mesleğinden tutmuş işini,
Ahirini hiç hesaba katmadan.

Dost Kâmil'im ahu figana dűŐem,
Dostun narı ile kaynayıp piŐem,
Sevda seli ile çağlayıp çoŐam,
Bu fanide yolculuğum bitmeden.

OLMA

Nefsine hâkim ol ey insanoğlu,
Mazlumun ahını alıcı olma.
Bulmak ister isen Hüdai yolu,
İnsanlıktan ayrı kalıcı olma.

Sen seni bil olma nefsine köle,
Ayıptır yakışmaz insana hile,
Sahip ol ağzının içinde dile,
Sükût et her şeyi bilici olma.

Erenler yolunu bileyim dersen,
Ondaki cevheri alayım dersen,
Nur-u cemal mihman bulayım dersen,
Dünya telaşına dalıcı olma.

Akıt gözlerinden gönül yaşını,
Yemeyesin muhannedin aşını,
Görem dersen muhtaçların işini,
Dost ol düşkünlere gülücü olma.

Dünya seyirinden ayır gözünü,
Cehalet babından çıkart sözünü,
Kâmil'im pirine bağla özünü,
Gafil ölümüyle ölücü olma.

GÜDEMEM

Aklım ermez üçe beşe yediye,
Kapalı kulağım dedikoduya,
Sahtekârlık meslek olmuş kadıya,
Haklıyım ya bu davayı güdemem.

İkilik türedi birlik yıkıldı,
Biçareyim evim barkım yakıldı,
Yollarıma sorgucular dikildi,
Geçit vermez nazlı yâre gidemem.

Yaralıdır gönül kimseler bakmaz,
Ağlarım sızlarım gözyaşım akmaz,
Yârin ettikleri gönülden çıkmaz,
Yanarım ya beddualar edemem.

Dost Kâmil'im gerçek insan olasin,
Alem-i ervahtan ibret alasin,
Haram lokma kursak deler bilesin,
Aç ölsem de haram lokma tadamam.

DELİ GÖNÜL

Sakın mazlumun ahını,
Alma deli gönül alma.
Hak'tandır garibin hâli,
Gülme deli gönül gülme.

Namerdin suyunu içme,
Cahil ile sohbet açma,
Hanesine konup göçme,
Gelme deli gönül gelme.

Düşme dünya kederine,
Bırak gitsin giderine,
Gaflet uykusun serine,
Salma deli gönül salma.

Yitirme hayayı udu,
Nar-ı cehennem odu,
Koğu gıybet dedikodu,
Bilme deli gönül bilme.

Kâmil'im der benze güle,
Günbegün çeksen de çile,
Nefs-i emmareye köle,
Olma deli gönül olma.

SANMA

Dünya fani hayat yalan,
Malın mülkün olur talan,
İnsanlıktır baki kalan,
Giden azık alır sanma.

Hak yolunu bilmeyenler,
Gerçeğe eğilmeyenler,
Kula hizmet kılmayanlar,
Maksudunu bulur sanma.

İnsanlıkta tek marifet,
Gel İnsanları mutlu et,
Sultan Süleyman'dan ibret,
Dünya senin olur sanma.

Özünü aşk oduna yak,
Başın açık yalın ayak,
Aç gözünü şöyle bir bak,
Herşey böyle kalır sanma.

Dost Kâmil'im yolu yol et,
Hakk'a eğil hâli hâl et,
Erenlerden al hidayet,
Ömür geri gelir sanma.

İÇİNDE

Şu yalan dünyaya geldim giderim,
Günden güne arttı gamım kederim,
Dertlerim elinden figan ederim,
Dumanlı boranlı dağlar içinde.

Aradım ben beni yılların yılı,
Ne yazık olmuşum nefsimin kulu,
Taş altında açar gerçeğin gülü,
Benim gülüm soldu bağlar içinde.

Kâmil'im neyleyim serveti varı,
Cemal-i Maşuk'tur âşıkın kârı,
El paydos ederken kurdum pazarı,
Yaşayan ölüyüm sağlar içinde.

GÖNÜL SENİN

Gönül senin ahtı peyman olduğun,
Şu yalan dünyanın maddiyatına.
Yetmez mi ki bunca ruhsuz kaldığın,
Bir gün duracaksın Hak divanına.

Menfaate yoyma hayâl düşünü,
Helal nebatattan pişir aşını,
Mal mülk sevdasına salma başını,
Şükret Hakk'ın nimetine narına.

Arif çarşısından et alavere,
Onlar mallarını değişir sere,
Serden geçmeyince erilmeyen sırra,
Gerçekler meyletmez dünya kârına.

Takdirine boyun eğdi veliler,
Hak neylerse, güzel eyler dediler,
Allah'a tevekkül olan kişiler,
Boyun eğer, feryadına, zarına.

Kâmil'im der dostu varmanın yolu,
Sıtkile tutasın bir hünkâr eli,
Sende aranılan bir gönül gülü,
Dünyalık gerekmez dost pazarına.

ARA

Gel gönül ıslah ol gezme avara,
Özü sözü bir et uyma ağyara,
Mürşit arar isen varma inkâra,
Ele, bele, dile sahipten ara.

Hakk'ın velileri gaipten bilir,
İffetsiz kişiden ihanet gelir,
Her bahçe belleyen bahçevan m'olur,
Bahçevanı güle sahipten ara.

Erenlerin sözü Hak'tır doyulmaz,
Arif olmayanın sesi duyulmaz,
Her sefere çıkan yolcu sayılmaz,
Nesli paki yola sahipten ara.

Dost Kâmil'im mertlik erlik bahşeder,
Cömert gönüllerden Hakk'a yol gider,
İnsanlık amali gönlü fetheder,
Hass'ül has bir hâle sahipten ara.

GÖNÜL

Doğruluktan çıktın ise,
Kem göz ile baktın ise,
Eğer ocak yıktın ise,
Adem olamazsın gönül.

Arapça'yı bilmek ile,
Beş vakidi kılmak ile,
Beytullah'a gelmek ile,
Adem olamazsın gönül.

Sıtkile kıl niyazını,
Hak için söyle sözünü,
Çıkart benlikten özünü,
Adem olamazsın gönül.

Bir hidayet gelmeyince,
Hakk'ı halkta bulmayınca,
İlmihalin bilmeyince,
Adem olamazsın gönül.

Kâmil'im der yanmayınca,
Yönü dosta dönmeyince,
Enginlere inmeyince,
Adem olamazsın gönül.
Hakk'ı bulamazsın gönül.

DİVANE

Odlara düştüm elinden,
Geçilmiyor çalımından,
Haberin yok ölümünden,
Uyan ey divane gönül.

Maddeye meyil verilmez,
Gerçek batıldan sorulmaz,
Bu göz ile Hak görülmez,
Uyan ey divane gönül.

Türlü türlü âlem vardır,
Hep Mevla'ya aşikârdır,
Sanma dünya sana yârdır,
Uyan ey divane gönül.

Kapılıp dünya zevkine,
Serbestlik verme nefesine,
Kim bahşetti seni sana,
Uyan ey divane gönül.

Dost Kâmil'im varıp gidem,
Aşk narına yansın didem,
Hak Habib'e secde edem,
Uyan ey divane gönül.

DEĞİL

Kim ki Yaradan'ı tanımıyorsa,
O kişiye selam vermeli değil.
Maddiyat peşinde düşmüşse hırsla,
Varıp hanesine girmeli değil.

İmanı yok ise sakın özünü,
Merhametsiz ise görme yüzünü,
Umrunda değilse kıyamet günü,
Ondan beş vakidi sormalı değil.

Mevki mertebesi yıldıza çıksa,
Parası sel gibi çağlayıp aksa,
Eğer insanlıktan nasibi yoksa,
Öylesin sineye sarmalı değil.

Gönülde kalmalı insanın sırrı,
Üç günlük dünyanın olma esiri,
Varsa ihaneti büyük kusuru,
Sultan olsa izin sürmeli değil.

Kâmil'im sen seni bilmek âlâdır,
Doğruluk yıkılmaz çelik kaledir,
Kötünün lütfu da başa beladır,
Davet salsa bile varmalı değil.

BOŞ DAVA

Geldi geçti ömrüm boş dava ile,
Ben bana gerçeği bildiremedim.
Beş kez Hacc'a gittim dört kez umreye,
Ne fayda bir garip güldüremedim.

Hüda'nın emridir beş vakit kıldım,
Mağrurluk getirip benliğe daldım,
Mektep medreseyle maddeyi bildim,
Gönüle manayı aldıramadım.

Arifler elinden bade içip de,
Dost yoluna canı baştan geçip de,
Gönül kapısını dosta açıp da,
Bu aşkın bahrine daldıramadım.

Dedim destur alıp Hakk'a varayım,
Bir Hak dostu bulup yolu sorayım,
Tarumar olduda gönül sarayım,
Nefsin güllerini solduramadım.

Kul Kâmil'im vurdum ama düşüme,
Azrail can dedi durdu karşıma,
Yedi nefsim bir dev oldu başıma,
Ölmeden benliğim öldüremedim.

BİLDİREMEDİM

Söylenenden mana almak ne güzel,
Deli gönül sana aldıramadım.
Daim ilmihalin bilmek ne güzel,
Deli gönül sana bildiremedim.

Hüda hürmetine Resul aşkına,
Yardım eylemedin garip düşküne,
Nefsini oturtun gönül köşküne,
Gafletten başını kaldıramadım.

Hakk'ı sevenlerden aralı durdun,
Benlik hevesiyle nice kalp kırdın,
Kapına geleni muhtaçtan gördün,
Mihmana yüzünü güldüremedim.

Unutma ki elbet bir gün gel olur,
Malın mülkün maddiyatın yel olur,
Gözleriyin yaşı çağlar sel olur,
Ben sana yolunu bulduramadım.

Dost Kâmil'im açıp da can gözünü,
Tutamadın ikrarını, sözünü,
Hak yoluna bağlamadın özünü,
Bu aşkın bahrine daldıramadım.

KENDİNE GEL

Âlemi kınamak sana ne verir,
Sanma bu yol böyle menzile varır,
İnsan olan kendi kusurun görür,
Kendine gel deli gönül kendine.

Olma ortalığın kara kedisi,
Nene gerek elin dedikodusu,
Sorulur mu senden beşi yedisi,
Sen seni bil deli gönül sen seni.

Yaradan değilsin halk eylemedin,
İnsanlığın adabını koymadın,
Neler ettin ayıp günah demedin,
Kendine gel deli gönül kendine.

Hakk'ın kullarını neden üzersin,
Menfaate türlü plan düzersin,
Yeter artık ulan yüzün kızarsın,
Sen seni bil deli gönül sen seni.

Kul Kâmil'im enginlerde kalasın,
Gönül Beytullah'tır secde kılasın,
Bakıp ezellerden ibret alasın,
Kendine gel deli gönül kendine.

TAVAF EYLE

Gerekmez beş vakit hoyrat namazı,
Erenler gönüle kıldı tevazu,
Âşıkların bunda yegane sözü,
Gönül Beytullah'dır var tavaf eyle.

Var mürşit kâmile himmet eyleye,
Hakk'a vasıl olan yolu söyleye,
Onlar vesiledir olup ermeye,
Dar-ı divanına dur tavaf eyle.

Ariflerin sözü ibret doludur,
Gönül peteğinde oğul balıdır,
Halka uzatırlar hikmet elidir,
Onda Zülcelal'i gör tavaf eyle.

Dürüst ol, doğrudan şaşma işini,
Hayıra yor, hayâlini, düşünü,
Hak uğruna çekinmeden döşünü,
Her türlü çileye ger tavaf eyle.

Dost Kâmil'im alanadır sözüümüz,
İkrar kıldık Hakk'a bağlı özümüz,
Daim Cemalullah görür gözümüz,
Bu yolda serini ver tavaf eyle.

BENİ BANA

Erenler cemine vardım,
Pirin divanına durdum,
Canların canını sordum,
Beni bana bildirdiler.

Kalp gözünü aç dediler,
Aşk demini iç dediler,
İnsan olmak güç dediler,
Nefes ile doldurdular.

Hikmet hidayet kıldılar,
Nefsin elinden aldılar,
İlim irfana saldılar,
Edep erkân aldirdılar.

Dünyadan işim bitirip,
Rahmet suyuna batırıp,
Aşkın bahrına götürüp,
Ummanına daldirdılar.

Kâmil'im Hakk'a erdirip,
Ehlibeyt'e can verdirip,
Cemal-i canı gördürüp,
Ağlar idim güldürdüler.

GELDİK

Neden iman eylemezsin be vaiz,
İblis gibi lanet sanada caiz,
Kur'an'da bahseder kimiz ve neyiz,
Adem çamurundan var olup geldik.

Mevla buyurmuştur kavnü mekanda,
Esrarı hakikat gizli insanda,
Onsekizbin alem iki cihanda,
Böyle nurun ala nur olup geldik.

Kırkların ezdiği engürden içtik,
Uyanıp gafletten kalp gözün açtık,
Tereddüt kılmadık her şeyden geçtik,
Evlad-ı Resul'e yâr olup geldik.

Muhammet Mustafa hazret Nebi'den,
Kâmil'im irşadız pirim Ali'den,
Abdülkadir Geylan yüce veliden,
Senin gibilere sır olup geldik.

NE GÜZEL

Efendim sultanım düşürme dile,
Beni şu fanide kul etme kula,
Ol lütfu ihsanın keremin ile,
Sevdiğine yÂr olması ne güzel.

Kün emrini verdin uyandık sese,
İnanmam gayrıya her neyim dese,
Eğer senin emr-i ilahin ise,
Cehennemde kor olması ne güzel.

Âşıklar aramaz dünya varını,
Sevdası uğruna verir serini,
Eğer bulamazsa gönül yârini,
Herdem ahu zar olması ne güzel.

Dost Kâmil'im sevda saldı bağına,
Can fedadır Ehlibeyt'in uğruna,
Muhammet Mustafâ Ali yoluna,
Serde sevda var olması ne güzel.

EFENDİM

Bütün umudumla sana bakarım,
Beni nefselinden kurtar efendim.
Tükensin gümanım kesilsin zarım,
Beni nefselinden kurtar efendim.

Divane gönlüme göster yolunu,
Bu kemter kuluna bahşet halini,
Gezdir üzerimde kudret elini,
Beni nefselinden kurtar efendim.

Yıllarca nasihat verdim almadı,
Tatlı diller döktüm yine bilmedi,
Yedi yıl hapsettim fayda olmadı,
Beni nefselinden kurtar efendim.

Bırakmıyor ikrarımı güdeyim,
Dost ceminin meclisine gideyim,
Canı başı dosta feda edeyim,
Beni nefselinden kurtar efendim.

Düştüm girdabına döndüm şaşkına,
Mevla yardım emreyledi düşküne,
Resul hürmetine Ali aşkına,
Beni nefselinden kurtar efendim.

Kâmil'in ne ola gayrı niyazı,
Bir himmet kıl görsün gönlümün gözü,
Mevla'ya hoş varır maşukun sözü,
Beni nefselinden kurtar efendim.

BEYHUDE

Bu güzel günleri salma beyhude,
Bunca fırsat vermiş Cenab-ı Hüda,
O nazlı canandan kalmadın cüda,
Gayet tabi katılıp da gülersin.

Evlad-ı ayalden ayrı düşersen,
Hasretin narına yanıp pişersen,
Sabır çömleğine sığmaz taşarsan,
Ciğerlerin bölük bölük bölersin.

Karışılmaz Yaradan'ın işine,
Dilerse uğratar gönül kışına,
Eğer dertler derilirse başına,
Can tatlı ya ölümünü dilersin.

Kâmil'im der canı baştan geçersen,
Taşlar erir dertlerimi açarsam,
Ecel şerbetini birgün içersen,
Saçlarını yoluk yoluk yolarsın.

BOŞUNA

İnsanlığın adabına girmezsin,
Elde kusur arar hatan görmezsin,
Gerçekler bezmine ikrar vermezsin,
Böylesine hayat sürme boşuna.

Şu yalan dünyaya kandıktan sonra,
Nefsiyin atına bindikten sonra,
Yönünü duvara döndükten sonra,
Kiblesiz namaza durma boşuna.

Kızgın çöl içinde gonca gül bitmez,
Dert ehli olmayan ahu zar etmez,
Gönül yarasına merhem kar etmez,
El vurup yarımı sarma boşuna.

Kapılmışsın fitne ficir seline,
Müslüman'ım demek kolay diline,
İhram giyip düşme Hicaz yoluna,
Kabe Beytullah'a varma boşuna.

Kâmil'im dünyaya gelmiş giderim,
İnsanlık uğruna gamım kederim,
Ben bu yolu ölesiye güderim,
Benden gayrı bir yol sorma boşuna.

İNSAN OL

Gel ey deli gönül aç can gözünü,
Nefsin körlüğünde kalma insan ol.
Özün ile birlik eyle sözünü,
Benlik davulunu çalma insan ol.

Sen seni bilmesi ne güzel olur,
Gönül sarayına dost mihman gelir,
Kalp gözü görenler gerçeği bilir,
Gafleti serine salma insan ol.

Kul hakkı ateştir yakar kavurur,
Yiyenleri din imandan çevirir,
Cümle emeğini eser savurur,
Mazlumun ahını alma insan ol.

Onsekiz bin alem Hakk'ın eseri,
Boyun eğ gerçeğe gezme serseri,
Daim başta gelir arifin yeri,
Benliğine esir olma insan ol.

Dost Kâmil'im gözyaşlarım sel olur,
Aşk ehline karlı dağlar yol olur,
Akıbet sana da birgün gel olur,
Bunu hatırdan silme insan ol.

GAM DEĞİL

Gam değil insana dñnyanın hâli,
Eğer gerçekleri görebilirse.
Dere tepe olsa düz gider yolu,
Dostu sinesine sarabilirse.

Kişi öğüt vere kendi nefsine,
Alemin üçüyle beşi nesine,
Himmet alır girer erkana dine,
Mürşit divanına durabilirse.

Çağırırılar götürürler bir ceme,
Söylemez dillerin olur kekeme,
Nail olur Cemallullah ademe,
Serini Hak için verebilirse.

Kâmil'im ademe kılâgör hizmet,
Mevcuttur ademde ilahi hikmet,
Daim vasıl olur Hak'tan inayet,
Dost yolunda ahtın sürebilirse.

GÖR GÖNÜL

Ne gördün ki Şu yalancđ dünyada,
Günlerin geçiyor böyle beyhude,
Akıl fikir verdi Cenab-ı Hüda,
Erenler bezmine var da gör gönül.

Kuşlar gibi daldan dala konarsın,
Bu günkü ikrardan yarın dönersin,
Her olur olmazda neden kanarsın,
Ahtında sadıkça dur da gör gönül.

Sevdadan gelene dert mi denilir,
Elin vatanına yurt mu denilir,
Her nağra atana mert mi denilir,
Kerbela'da cenge gir de gör gönül.

Sen kendi kendine çalım satarsın,
Helal haram demez hemen yutarsın,
Gaflet döşeğinde neden yatarsın,
Ayıklık sırrına er de gör gönül.

Kâmil'im arifler özün saklamaz,
Kıldığın beş vakit seni paklamaz,
Hacca varıp gelmek yüzün aklamaz,
Serini Hünkar'a ver de gör gönül.

DOSTUM

Ŗu devranın arkasından yetilmez,
Ehli tasavvufun yolun tut dostum,
Edep erkan arŖılarda satılmaz,
Bir mürŖit kâmilin elin tut dostum.

BeŖ vakitle Hakk'a kulluk edilmez,
Edepsiz erkansız yola gidilmez,
Yalan dolan ile ikrar güdülmez,
Özünle sözünü birlik et dostum.

Yüce Halık halkeyledi cümleyi,
Levhi kalem yazdı cümle bir deyi,
İki gözün gerçekleri gör deyi,
Var kendini dost cemine kat dostum.

Kul Kâmil'im gerçeklerden kaçılmaz,
Bu gidiŖle gönül Hakk'a açılmaz,
Benlik bardağıyla engür içilmez,
Gururunu kibirini at dostum.

KÖR OLSUN

Yere batsın Őu dűnyanın gideri,
Ne gamı tűkendi ne de kederi,
Taűyamam gayrı ben bu kaderi,
Beni yârden ayıranlar kűr olsun.

Tűrlű tűrlű derde dűűsűn inlesin,
Kűkűm olsun kapıları dinlesin,
Zulűm etmek nasıl imiű anlasın,
Eylediği daim ahu zar olsun.

Gűzlerinden kanlı yaűlar dűkűlsűn,
Kırkına varmadan beli bűkűlsűn,
Kesilsin dermanı canı çekilsin,
Ateűlere yansın yansın kor olsun.

Hűngűr hűngűr ađlasında gűlmesin,
Her iki cihanda murat almasın,
İmdadına yetiűeni olmasın,
Dilerim ki iűi gűcű zor olsun.

Dost Kâmil'im dar-ı divan kurulsun,
Mazlum hakkı zalimlerden sorulsun,
Suçluların cezaları verilsin,
Her tűrlű çileden payı var olsun.

PERİŞAN

Medet mürvet senden ey kutb-u âlem,
Nefselinden hallerimiz perişan.
Böyle mi yazıyor levh ile kalem,
Nefs elinden hâllerimiz perişan.

Gözümüzü dünya hırsı bürüdü,
Herkes bir tarafa çekti yürüdü,
İmanımız erim erim eridi,
Koğu kıybet dillerimiz perişan.

Fitne fesat dolu dört bir yanımız,
İnsanlıktan uzak geçer günümüz,
Çalışmayı istemiyor canımız,
Bağı bahçe güllerimiz perişan.

Neden gönül bir ikrarda durmuyor?
Hiç bir kimse hatasını görmüyor,
Kardeş kardeşine selam vermiyor,
Ayrı ayrı yollarımız perişan.

Dost Kâmil'im beş vakidi kılarız,
Bilmem neden garibana güleriz,
Gönül yıkar bir de cennet dileriz,
Elden tutmaz ellerimiz perişan.

DÜNYAYA

Deli gönül bel bağlama dünyaya,
Civan ömrün boşa geçer bilemen.
Pişman eder geldiğine cihana,
Bu başına neler açar bilemen.

Sakın ha kapılma kuru sevdaya,
Bütün emeklerin gider havaya,
Mecnun gibi yol vurursun sahraya,
Gözyaşların akar gider silemen.

Gamla keder olur ekmeğin aşın,
Beladan kurtulmaz çileli başın,
Hasretin narına kavrulur döşün,
Feryadı figandan bir gün gülemen.

Erenler şahına boyun eğmeden,
Bir hünkâr eline elin değmeden,
Cismi cansız geri giden boş beden,
Derdine bir derman eli bulaman.

Dost Kâmil'im ne yanarsın beyhude,
Baki kalan var mı yalan dünyada,
Böyle karar kılmış Cenab-ı Hüda,
Dünya yağ bal olsa bir tat alaman.

DÖNMEM

Elestü bezminde ikrar eyledim,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.
Son sözümü ta o zaman söyledim,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.

Aslım Muhammet'ten neslim Ali'den,
İrşad oldum Hünkâr Bektaş Veli'den,
Nuş eyledim bezmi cemde doludan,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.

Yalan dünya âlemine kanıp da,
Bir kuru duvara yönüm dönüp de,
Ben de senin seviyene inip de,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.

Ol sırrı Ali'ye gönül bağladım,
Kerbela çölünde az mı ağladım,
Ahu feryad ile sinem dağladım,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.

Dost Kâmil'im türlü sual sorsalar,
Katlim için bin bir ferman verseler,
Asmak için darağacım kursalar,
Vallahi billahi dönmem yolumdan.

GAFİL

Gel ey gönül gafil gezme,
Aç can gözünü gözünü.
Nefsine uyup da azma,
Aç can gözünü gözünü.

Arifler cemine varsan,
Âlem-i ervaha girsen,
Mahvolursun çığ söz dersin,
Pişir sözünü sözünü.

Ar et, kötülüğe varma,
Gönül şişesini kırma,
Batıldan gerçeği sorma,
Pakla özünü özünü.

Dost bağından al gülünü,
İnsanlık eyle yolunu,
Muhabbete sal dilini,
Mehmanlara çal sazını.

Dost Kâmil'im sen seni bil,
Ara gerçek yâreni bul,
Derde derman vereni bul,
Hırkasına sür yüzünü.

VAR İMİŞ

Pervaneler gibi sessiz dönerdim,
Gizli gizli dertlerime yanardım,
Sadece kendimi dertli sanardım,
Daha nice dertli kullar var imiş.

Mevsim bahar olup güller açsa da,
Etrafına mis kokular saçsa da,
Gökyüzünde allı turna uçsa da,
Gariplerin gönlü boran kar imiş.

Bahçevanlar güllerini derer ya,
Ömür bir gün nihayete erer ya,
Onsekiz bin âlem hayat sürer ya,
Koca dedikleri dünya dar imiş.

Derde düş olanlar kanlı yaş döker,
Yâre avaz verir canından bıkar,
Kimi güler oynar kimi ah çeker,
Hikmet-i ilahi bize sır imiş.

Dost Kâmil'im nedir hesap tuttuğun?
Gülmüş mü ki davasını güttüğün?
Elbet seni görür biat ettiğin,
Sabredenler nurun âlâ nur imiş.

ALAMADIM

Dost yoluna diktim iki gözümü,
Ben kendime diyemedim sözümü,
Kader midir çile midir yazı mı?
Bir ahtına sadık dil bulamadım.

Bendini taşırmış seller gibiyim,
Yaprağı dökülmüş dallar gibiyim,
Ben senin gözünde eller gibiyim,
Kırıldı sazımda tel çalamadım.

Nefsim beni bebek etti beledi,
Ellerimi ayağımı küledi,
Benlik çamuruna yıktı buladı,
İnsanlık babından yol alamadım.

Dost Kâmil'im cümle âleme inandım,
Pervaneler gibi döndükçe döndüm,
Şu yalan dünyanın pozuna kandım,
Beni Yaradan'a kul olamadım.

YILDIRMA BENİ

Ta Elest'ten ikrar verdim dönemem,
Yarab insanlıktan yıldırma beni.
İblis gibi benliğime kanamam,
N'olur insanlıktan yıldırma beni.

Gerçekler dünyadan murat almadı,
Fani sevdaları sere salmadı,
Bir kez olsun şu âlemde gülmedi,
Nefse alet edip güldürme beni.

Helalden ver ekmeğimi aşımı,
Halden bilmeyene salma işimi,
Zalimler önünde eğme başımı,
Dünya hevesine daldırma beni.

Âlemlere nakşeyledin nurunu,
Sevenlere verme gönül karını,
Bilenlere yâr eyledin yârini,
Seni bilmeyene bildirme beni.

Dost Kâmil'im cemalini bulayım,
Gönül Kabe'sine secde kılayım,
Lutfü keremine kurban olayım,
Kerem et imansız öldürme beni.

DEME

Sana bir sözüm var beni dinlersen,
Sakın insanlıktan çıkayım deme.
Kulak verir manasını anlarsan,
Sakın insanlıktan çıkayım deme.

Kişi ettiğini mutlaka bulur,
Baki kalır sanma beyler de ölür,
Dünyanın serveti dünyada kalır,
Müminin kalbini yıkayım deme.

Bir başı bir sonu vardır her işin,
Kutlusu kutsuzu vardır her taşın,
N'oldum deme nolacağını düşün,
Âleme alaylı bakayım deme.

Eğer bilmiyorsan bilgici olma,
Düşmedik bir Mevla düşküne gülme,
Sakın insanların hakkını alma,
Mazlumun gözyaşın dökeyim deme.

Dost Kâmil'im düşme nefsin ağına,
Çeker seni malı hülya dağına,
Hakk'ın durağıdır gönül bağına,
Benlik bayrağını dikeyim deme.

GÖRÜR M'OLA

Kibirle gururla coşan,
Daim kötü yolda koşan,
Hak ve hakikatten şaşan,
Cemalini görür m'ola?

Benlik davulunu çalan,
Mazlumun ahını alan,
Düşkünün haline gülen,
Cemalini görür m'ola?

Senin keremin bilmeyen,
Hayır hasenat kılmayan,
Gönül bahrine dalmayan,
Cemalini görür m'ola?

Derviş donuna girmeyen,
Pir divanına durmayan,
Âlemde seni görmeyen,
Cemalini görür m'ola?

Serini gaflete salan,
Dünya tamahına dalan,
İnsanlıktan ayrı kalan,
Cemalini görür m'ola?

Dost Kâmil'im şirk koşanlar,
Nefsin peşine düşenler,
Doğru yolundan şaşanlar,
Cemalini görür m'ola?

SOFU

Be hey sofu atıp tutma,
Dedeyin masalın satma,
Gerçeği gör gıybet etme,
İlim irfana feneriz.

Bizde bezm-i cem kurulur,
Canlara destur verilir,
Dört kişi bir can görülür,
Semah edip çark döneriz.

Hak için serden geçeriz,
Nice gevherler saçarız,
Pir elinden dem içeriz,
İçer meyini kanarız.

Dost ceminde aşkımız çok,
Boş davaya karnımız tok,
Cehennem de işimiz yok,
Aşkın narına yanarız.

Yaradılmışa gülmeyiz,
Mazlumun ahın almayız,
Gururla kibir bilmeyiz,
Daim engine ineriz.

Kâmil'im bilmeyen çoktur,
Onsekiz bin âlem Hak'tır,
Bizlerde ikilik yoktur,
Bir olur nefsi yeneriz.

KULLAR VAR

Âlem-i ervahta nice kullar var,
Kimi şad-ı hürrem kimi ah çeker,
Kimi hasrettedir kimi ahuzar,
Gözlerinden yaş yerine kan döker.

Garibim gülmemiş yalan dünyada,
Söyemez sırrını katiyyen yâda,
Sevda çöllerinde düşmüştür oda,
Kendi benliğini kendisi yakar.

Onun için dünya âlemi boştur,
Gülmeyi unutmuş gözleri yaştır,
Sevda girdabının çilesi hoştur,
Alışmış çekmeye sanmaki bıkar.

Sevenleri ayıranlar zalimdir,
Boşla bu sevdayı deme zulümdür,
Bu sevdanın varvarası ölümdür,
Ecel şerbetini sineye döker.

Dost Kâmil'im viran oldu bağlarım,
Onulmaz dertlere düştüm ağlarım,
Sevda ile geçti gençlik çağlarım,
Yâren bildiklerim iflahım söker.

NEYİN VAR?

Nefsine hakim ol ey insanoğlu,
Bir nefesten gayrı neyin var senin.
Onsekiz bin âlem bir Hakk'a bağlı,
Üç günlük dünyada neyin var senin.

Kendi benliğine köle olmuşsun,
Şeytan mesleğini ele almışsın,
Bu gidişle tam belanı bulmuşsun,
Birde utanmadan cayın var senin.

Dikkat eyle ekmeğine, aşına,
Haram lokma takılmasın düşüne,
Kapılmışsın hayâline düşüne,
Derelerde ırmak, çayın varsenin.

Adaletten bilmem niçin kaçarsın,
Ecel şerbetini sen de içersin,
Şu faniden ahirete geçersin,
Nasipse bir yudum suyun var senin.

Kâmil'im mihmana gönül açarsan,
Vicdanında dürüstlüğü seçersen,
İnsanlık uğruna serden geçersen,
Hass'ül has biryönde huyun var senin.

AŞK

Aşk denen ateş-i nara,
Düştün de yandırdın beni.
Eremedim yaz bahara,
Titretip dondurdun beni.

Sevdayı saldı bu sere,
Sinem oldu pare pare,
İki gözüm göre göre,
Öyle bir kandırdın beni.

Yitirdim tüm dirayetim,
Oldum sanki öksüz yetim,
Bu değildi ya niyetim,
Ahtımdan döndürdün beni.

Gönüllere mihman idim,
Cismi canda canan idim,
Dost bağında nadan idim,
Yüceden indirdin beni.

Kâmil'im ezel var idim,
Elestü'den ikrar idim,
Dost ateşinde kor idim,
Su döküp söndürdün beni.

BOŞA

Yer küpersin avunursun,
Bunlar ile övünürsün,
Neden boşa döğünürsün,
Sormaz mısın be hey gönül?

Sanarsın ki Hakk'a yârsın,
Gerçekler babında varsın,
Ya sağırsın ya da körsün,
Görmez misin be hey gönül?

Sakın uyma benliğine,
Gafleti salma serine,
Serini canan yerine,
Vermez misin be hey gönül?

Mertliği bendet kendine,
Ulaş gerçekler demine,
Sen hiç âşıklar cemine,
Girmez misin be hey gönül?

Bülbül boyun eğdi güle,
Ağla sevgisiz gönüle,
Kâmil'im der bir mürşide,
Varmaz mısın be hey gönül?

VAR

Ya Habib'im dedi Mevla,
Var idi evvelden evla,
Ol dur Resul-i Kibriya,
Nur Muhammet Nebi'miz var.

Beradı andan alırız,
Yoluna kurban oluruz,
Biz ancak O'nu biliriz,
Şah-ı Merdan Ali'miz var.

Kırk budaktan name salan,
Kırklar ile namaz kılan,
Horasan'dan beri gelen,
Hacı Bektaş Veli'miz var.

Şah'ın izinde yürürüz,
İkrarımızda dururuz,
Ahtımıza can veririz,
Pir Sultan Abdal'ımız var.

Gönüllerde serdarımız,
Ehli Beyt'tir Mihrab'ımız,
Menekşemiz, reyhanımız,
Has bahçede gülümüz var.

Kırklar'dan engür içeriz,
Tasavvuf babın açarız,
Sırat'tan saf saf geçeriz,
Hakk'a varan yolumuz var.

Kâmil'im der malum ola,
Bilmeyenler cümle bile,
Dileyenler hemen gele,
Gavsı Geylan pirimiz var.

HAK YOLU

Gönülden geçer Hak yolu,
Muhabbet yaprağı dalı,
Açılmış goncası gülü,
Derebilmek ne güzeldir,
Derebilirsen gel beri.

Er olan meydana varır,
Dost yoluna gönül verir,
Ahtı peymanında durur,
Durabilmek ne güzeldir,
Durabilirsen gel beri.

Derdimi kimse göremez,
Doktor buna el vuramaz,
Bu yarayı el saramaz,
Sarabilmek ne güzeldir,
Sarabilirsen gel beri.

Bul özünü bu meydanda,
Gel arama şunda bunda,
Hak mevcuttur cümle canda,
Görebilmek ne güzeldir,
Görebilirsen gel beri.

Dost Kâmil'im küllü varım,
Gavsı Geylani'dir Pirim,
Bu yolda fedadır serim,
Verebilmek ne güzeldir,
Verebilirsen gel beri.

BULMAK

Gel ey bre deli gönül,
Sen seni bilmek gerektir,
Hakk'a vasıl olmak için,
Rızasın bulmak gerektir.

Kılma hoyrat namazını,
Şah'a eyle niyazını,
Gerçek haccın tavafını,
Gönüle kılmak gerektir.

Kâmil'im Hakk'a varmaya,
Cemalullah'ı görmeye,
Can meclisine girmeye,
Ölmeden ölmek gerektir.

DOYA DOYA

Mürşid-i kâminden ayırma özün,
İnsanlık bezminden çevirme yüzün,
Dostun cemalini görürse gözün,
Hakk'ın cemalidir bak doya doya.

Dolansan dünyada yedi kıtayı,
Bu erkânda süremezsün sefayı,
Dosttan gelen eza ile cefayı,
Derde derman diye çek doya doya.

Yitirme benliğin dönme şaşkına,
Dostu mihman eyle gönül köşküne,
Ehlibeyt-i Ali Resul aşkına,
Gözlerinden seli dök doya doya.

Bu aşkın pahası yalnız ser'ilen,
Dost Kâmil'im gerçeklere görünen,
Dört kapıda kırk makamda yürünen,
Vuslat makamıdır çık doya doya.

GİRMEZ MİSİN?

Hükmün var mı geçen güne?
Konan teneşir üstüne,
Hâlâ insanlık donuna,
Girmez misin deli gönül?

Düşün babanı dedeni,
Hani neredeler hani?
Bunca kabire gireni,
Görmez misin deli gönül?

Fayda vermez ah ile zar,
Bu âlemde yegane kâr,
Mürşid-i kâmile ikrar,
Vermez misin deli gönül?

İnsanlık olsun emelin,
Hakikat söylesin dilin,
Dost bağının gonca gülün,
Dermez misin deli gönül?

Kâmil'im gör şurasını,
Kim götürmüş mirasını,
Düşkünlerin yarasını,
Sarmaz mısın deli gönül?

DOSTA GİDELİM

Bilirsin fanidir bu dünya fani,
Gelen geçmedi mi köprü misali?
Neden taşıyasın bunca vebali?
Gönül tut elimden dosta gidelim.

Harun'a malından fayda olmadı,
Dünya Sultan Süleyman'a kalmadı,
Kimse bu âlemden vefa bulmadı,
Gönül tut elimden dosta gidelim.

Kendini tüketme boşu boşuna,
Kim dönüp bakacak gözün yaşına,
Merhum yazılmadan mezar taşına,
Gönül tut elimden dosta gidelim.

Veliler, nebiler söyledi durdu,
Çoğu eyvah diye döşüne vurdu,
Ahiri insanın ahrettiriyordu,
Gönül tut elimden dosta gidelim.

Gelmek ile gitmeklikte marifet,
Dost Kâmil'im insanlıkta hidayet,
Var olmak istersen ila-nihayet,
Gönül tut elimden dosta gidelim.

HAK CEMİNDE

Biz aşıkız Hak ceminde,
Olmayız âlem zemminde,
Bire yalan dünya sende,
Kalan kalsın ben kalamam.

Erin erden ayrısını,
Doğrusunu eğrisini,
Pirim senden gayrısını,
Bilen bilsin ben bilemem.

Feda olsun bin kez canım,
Her an yoluna kurbanım,
Yasın yasımdır sultanım,
Gülen gülsün ben gülemem.

Vaizin ayet ya sözü,
Haramla dolu boğazı,
Kiblesiz hoyrat namazı,
Kılan kılsın ben kılamam.

Kâmil'im dosta yetmeden,
Mazlumun elin tutmadan,
Nefsini berdar etmeden,
Ölen ölsün ben ölemem.

NANKÖRSÜN

Şu cahil ömrümü yedin doymadın,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?
Çok nankörsün hatır gönül saymadın,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?

Kimisine saltanatlı yer oldun,
Garibana türlü türlü zar oldun,
Ne yaşlıya ne de gence yâr oldun,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?

Sultanları sarayından indirdin,
Çoklarının başlarını döndürdün,
Nice nice ocakları söndürdün,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?

Şu fanide güldürmedin yüzümü,
Söyletmedin, söylenecek sözümü,
Hasretin narına yaktın özümü,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?

Evliyaya, enbiyaya kalmadın,
Hep sana çalıştık ama bilmedin,
Dost Kâmil'im eyvah hisse almadın,
Yürü bre yalan dünya ne deyim?

BİR HİMMET EYLE

Kapına gelmişim boş mu döneyim?
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.
Yanarsamda aşk narına yanayım,
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.

Kanmasın şu gönül dünya varına,
Uğratma sultanım gönül karına,
Çekmişim başımı senin darına,
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.

Yüzüm kara divanına gelemem,
Şu fani de istesemde gülemem,
Ben o dosttan asla ayrı kalamam,
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.

Derde derman olan eli ararım,
Benim bana oldu daim zararım,
Kalmadı efendim kavlim, kararım,
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.

Kul Kâmil'im artık çalmıyor sazım,
Senden gayrısını görmüyor gözüm,
Benim senden gayrı yoktur niyazım,
Sultanlar sultanı bir himmet eyle.

DEDİLER

Erenlerin otağına varmaya,
Selam verip dost cemine girmeye,
Gerçek dostun cemalini görmeye,
Daim Hak kapısın yokla dediler.

Ham olanı bu meclise koymazlar,
Bağırıp çağırma sesin duymazlar,
Ölmeyince seni diri saymazlar,
Sen önce özünü pakla dediler.

Birer birer kemiklerim kırdılar,
Bir ceylanın derisine sardılar,
Gül dalından bir tomurcuk verdiler,
Bunu yedi sene sakla dediler.

Kâmil'im başımdan aklım yitirip,
Aşkın bahrı ummanına batırıp,
Bir Sultan'ın eşiğine götürüp,
Secde kıl burayı bekle dediler.

ÇAĞIR SEHERLERDE

Eğer ikrarımda kalayım dersen,
Derdime bir derman bulayım dersen,
Hakk'ın rızasını alayım dersen,
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Gafletten kurtuluş bu deyi deyi.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Bir vasıta gerek Hakk'a varmaya,
Yüzün olsun cennetine girmeye,
Niyetin var ise Cemal görmeye,
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Gafletten kurtuluş bu deyi deyi.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Görmez misin cümle konanlar göçtü?
Dünya bir köprüdür gelenler geçti.
Cümle evliyalar bu yolu seçti.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Gafletten kurtuluş bu deyi deyi.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Kâmil'im güvenme dünya varına.
Garantin var mı ki çıksan yarına?
Gaflet uykusunu salma serine.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

Gafletten kurtuluş bu deyi deyi.
Çağır seherlerde Hu deyi deyi.

ÖZÜME BENİM

Elestten ikrarım sonsuz imanım,
Ervah-ı ezelden yoktur gümanım,
Bu canı yoluna koydum sultanım,
İkilik girmede özüme benim.

İman eylemişim Amentü billah,
Dilimden düşmüyor ol şükrü lillah,
Hak ile yeksanım elhamdülillah,
Başkası görünmez gözüme benim.

Yaradan Hüda'ya danışıyorum,
Yabancı değilim tanışıyorum,
Ben de ayet ile konuşuyorum,
Ne olur kulak ver sözüme benim.

Haktan, adaletten ayrı kalmadım,
Çok şükür ki mazlum ahı almadım,
El uzatıp kul hakkını çalmadım,
Kara bulaşmadı yüzüme benim.

Evvelden alındı levh-i kaleme,
Hak tecelli kıldı ben-i ademe,
Dost Kâmil'im dostum cümle âleme,
Katlanabilirsen nazıma benim.

YANAR GİDER

Şu benim divane gönlüm,
Yaralıdır yanar gider.
Göz göz olmuş yarelerim,
Kantar gider kanar gider.

Kişi bell' olur gözünden,
Benliğin alır özünden,
Vefasız kişi sözünden,
Döner gider döner gider.

Mağrurlanıp kibirlenen,
Benlik uçağında giden,
Beş metrelik kefenilen,
Yer altına iner gider.

Mazlumun ahını alan,
Garibe düşküne gülen,
Devlet parasını çalan,
Ciğerinden yanar gider.

Dot Kâmil'im dönme dosttan,
Bizim ahtımız Elest'ten,
Can yoldaş olmaz lekesten,
Dünyalığa kanar gider.

DÖNECEĞİM

Bu faniden ahirete,
Ben de birgün döneceğim.
Mutlak olan hakikate,
Ben de birgün döneceğim.

Sevabıma günahıma,
Geçenlere eyvahıma,
Şefaatkâni şahıma,
Ben de birgün döneceğim.

Cennet değil gözümdeki,
Cemalullah özümdeki,
Kim bilir birazdan belki,
Ben de birgün döneceğim.

Dost Kâmil'im insan olsam,
Ölmeden evveli ölsem,
Nekadar da uzun kalsam,
Ben de birgün döneceğim.
Ben de bir gün öleceğim.

SANA GELDİK CAN MUHAMMET

Evvel, ahir, ebed sensin,
Koy gönlümüz sana yansın,
Sen bize dinsin, imansın,
Sana geldik ya Muhammet.

Günahkarız, isyankârız,
Aşkın ile ahu zarız,
Yollarına minnettârız,
Sana geldik ya Muhammet

Sensin ol Habib-i Hûda
Olmuşuz kapına geda
Koyma cemalinden cüda
Sana geldik ya Muhammet

El aman halimiz nice
Hak katında şanın yüce
Miracımız ol bu gece
Sana geldik ya Muhammet

İman ettik ikrar kıldık
Maksudumuz sende bulduk
Hamdolsun davetin aldık
Sana geldik ya Muhammet
Kabul eyle can Muhammet

DOST OLALIM

Dosttan ayrı kalmak cana cefadır,
Dostu görmek bu gönlüme sefadır,
Dost varlığı her pahadan pahaadır,
Kadim daim dost olalım beri gel.

İnsanlığa asla zarar vermeden,
Yaşayalım birbirimiz kırmadan,
Yaşar iken hayat sona ermeden,
Kadim daim dost olalım beri gel.

Gönülden gönüle gerçeğin yolu,
Olmayalım kuru davanın kulu,
Ben sana uzattım bir zeytin dalı,
Kadim daim dost olalım beri gel.

Hayat boşdur, dünya yalan ölüm hak,
Bu hususta etmeyesin şüphe şek,
Sevgi candır, sevgi canan bir gerçek,
Kadim daim dost olalım beri gel.

Dost Kâmil`in gerçek olsun hayâli,
Bulunmaz dostluğun eşi emsali,
Muhammet Mustafa Ali misali,
Kadim daim dost olalım beri gel.

ALDI BENİ

Feryat ile âlemlerde aradım maksudumu,
Perdeyi tarumar ettim görmeye mahbubumu,
Pazarlayıp yok pahaya sattım benlik mahlukumu,
Sevgili ihsan eyleyip muhatap aldı beni.

Gaflete düşmüşüm dostun kervanı geçer iken,
Dünyayı yar edinmişim yar kucak açar iken,
Açtı kalp gözüm ol Hüda ben çar-ı naçar iken,
Aklımı başımdan alıp sevdaya saldı beni.

Dost Kâmil'im marifeti arar isen insanda,
"Velegad kerremna" ayet nazil oldu Kur'an'da,
Tecelli kıldı ol Sultan Adem'le cümle canda,
Lûtfu keremi bol Şah'ım bendesi kıldı beni...

ZORDUR DOSTUM

Öyle bir derde düştüm ki,
Anlatması zordur dostum.
İnsan-ı kamil de Hakk'ı,
Görmeyenler kördür dostum.

Dünyanın cilvesi vardır,
Sanarsın ki sana yarıdır,
Âleme çarşı pazardır,
Âşıklara dardır dostum.

Bahar gelir güller açar,
Nice mis kokular saçar,
Bir yılda dört mevsim geçer,
Bize her gün kardır dostum.

Tevekkül ol, var Mevla'ya,
Emeklerin verme zay'a,
Kim yaşamış doyadoya,
Elbet sonu vardır dostum.

Gönül bir sevdaya düşer,
Dostun ateşinde pişer,
Onsekiz bin âlem yaşar,
Hepsi bize birdir dostum.

Derdine dert katana da,
Arkasından atana da,
Onu taş tutana da,
Dost Kâmil'im yârdır dostum.

RESULULLAH'A GİDELİM

Gönül gafletten geçelim,
Geçip can gözün açalım,
Vuslat şerbetin içelim,
Resulullah'a gidelim.

OL bize candır, canandır,
Hem dindir hem de imandır,
Bize kurtuluş ondandır,
Resulullah'a gidelim.

Mevla'm Kur'an'da buyurdu,
Habibim diye duyurdu,
Sevenlerini ayırdı,
Resulullah'a Gidelim.

Dünya dediğin yalandır,
İki kapılı bir handır,
Bütün dertlere dermandır,
Resulullah'a gidelim.

Hakikat bağında güldür,
Âlemlere rahmet OL'dur,
Hakk'a varan yüce yoldur,
Resulullah'a gidelim.

Cümle nebiler gelirler,
Kurtuluş onda bilirler,
Ondan şefaata alırlar,
Resulullah'a gidelim.

Nefislerin rakibidir,
OL Mevla'mın Habibi'dir,
Her dertlerin Tabibidir,
Resulullah'a gidelim.

Mahşerin azabı çoktur,
OL Resul'u Sevmek Hakk'tır,
Gayrıda kurtuluş yoktur,
Resulullah'a gidelim.

Cümle enbiyanın başı,
Sevenlerin yanar döşü,
Silelim kalpten teşvişi,
Resulullah'a gidelim.

Ali Murtaza yanında,
Fatma Anne'm var önünde,
Şefaata mahşer gününde,
Resulullah'a gidelim.

Hasan Hüseyin'e sarılmış,
Ümmetine çok kırılmış,
Kâmil'im mizan kurulmuş,
Resulullah'a gidelim.

VAR GÖNÜL

Şeytana uyayım deme,
Nefsini duyayım deme,
Haramla doyyayım deme,
Can meclisine var gönül.

Ömür denen nesne biter,
Bedenini toprak yutar,
Akibet elin kim tutar,
Can meclisine var gönül.

Verdiğin ikrarında dur,
Refrefi aşka gönül ver,
Sidret'il münteha'ya er,
Can meclisine var gönül.

Harici'ye verme meyil,
Gittiğin yol doğru değil,
Hakk'ın Habibi'ne eğil,
Can meclisine var gönül.

Aldanma dünya zevkine,
Azrail durur önüne,
Ağla Hakk'sız geçen güne,
Can meclisine var gönül.

Dost Kâmil'im sen seni bil,
Herşey aleyhinde delil,
Ahirette olma zelil,
Can meclisine var gönül.

YARLIĞINI VER BANA

Yâ Rabbena Rabbena,
Yarlığımı ver bana.
Gönül düştü aşkına,
Yarlığımı ver bana.

Bîçareyim, böyleyim,
Arzuhalim söyleyim
Dünyalığı neyleyim,
Yarlığımı ver bana.

Elest'ten düştüm nara,
Yâr et, sevdiğin yâra,
Elim boş, yüzüm kara,
Yarlığımı ver bana.

Nefis yola gelmiyor,
Bu dert derman bulmuyor,
Gönül yarsız olmuyor,
Yarlığımı ver bana.

Bu aciz yanmak ister,
Çark edip, dönmek ister,
Aşkına kanmak ister,
Yarlığımı ver bana.

Yalvarırım buradan,
Perdeyi al aradan,
Âlemleri yaradan,
Yarlığımı ver bana.

Salma yolumu yâda,
Yüce Halîk-ı Hûda,
Eyleme beni cüda,
Yarlığını ver bana.

Feryadıma, zarıma,
Kavuşturdidarıma,
Kalma günahlarıma,
Yarlığını ver bana.

Çıkart aşkın katına,
Erdir mağfiretine,
Habib'in hürmetine,
Yarlığını ver bana.

Kul Kâmil kurban olsun,
Dertlerim derman bulsun,
Gönül muradın alsın,
Yarlığını ver bana.

ALLAH DİYELİM ALLAH

Allah diyen boş kalmaz,
Allah diyelim Aallah.
Rab'sız hiçbirşey olmaz,
Allah diyelim Allah.

Uludur, Mevla ulu.
Darda bırakmaz kulu.
Kurtuluşun tek yolu.
Allah diyelim Allah.

Mağfîret eder kula,
Alalım zikrin dile,
Muratlar hasıl ola,
Allah diyelim Allah.

Gönüller tabibine,
Yar etsin Habib'ine,
Erelim Cemâl'ine,
Allah diyelim Allah.

Döndürür gonca güle,
Erdirendir menzile,
Affımıza vesile,
Allah diyelim Allah.

Çoktur günahlarımız,
OL'dur lûtuflkârımız,
Bitsin ahu zarımız,
Allah diyelim Allah.

Kul Kâmil'im bir geda,
Canımız olsun feda,
Edelim ismin eda,
Allah diyelim Allah.

ÂŞIĞIM BEN

Gönülde cemali nuru,
Gören göze âşığım ben.
Hak gözüyle cümle varı,
Gören göze âşığım ben.

Âlemlerin pazarında,
İnsanlığın nazarında,
İkrar verip ikrarında,
Duran söze âşığım ben.

Her daim dostun bağında,
Erenlerin otağında,
Âşıkların kucağında,
Çalan saza âşığım ben.

Nasibim çok ahu zardan,
Başım kurtulmuyor dardan,
O birtane nazlı yârdan,
Gelen naza âşığım ben.

Kul Kâmil'im dosttur sana,
Canım feda Hak'tan yana,
Mevcudatta cümle cana,
Gülen yüze âşığım ben.

EL AMAN EFENDİM

Bir arzuhal ettim, Şahlar Şah'ına,
El aman efendim bağışla beni.
Çevirdim yönümü, Kiblegâh'ına,
El aman efendim bağışla beni.

Kusur dokuması, ördüğüm hasır,
Nesini söyleyim, her yanımda kusur,
Kör nefsin elinde olmuşum esir,
El aman efendim bağışla beni.

Edebi, erkânı düstur almadım,
Gerçekler bezmine, mihman olmadım,
Ben ol dostu, arayıp da bulmadım,
El aman efendim bağışla beni.

Kendi benliğime, geçmedi sözüm,
Baksa da gerçeği görmedi gözüm,
Günahkâr da olsam, niyazım, nazım,
El aman efendim bağışla beni.

Kul Kâmil'im sana kulluk ederim,
Hak yolunu ölesiye güderim,
Senden geldim, yine sana giderim,
El aman efendim bağışla beni.

VERME BENİ

Bîçareyim halim harap,
Yollarına olam türap,
Tek maksudum sensin Yarab,
Nefs eline verme beni.

Nefse uyan Hak'tan şaşar,
İsyan dağlarını aşar,
Benlik çukuruna düşer,
Nefs eline verme beni.

Dostun ile dost olayım,
Arayıp seni bulayım,
Lütfu ihsanın alayım,
Nefs eline verme beni.

Yandır aşkın ateşine,
Salma kör nefsin peşine,
Düşürme gönül kışına,
Nefs eline verme beni.

Kul Kâmil'im yolum sana,
Halk oluşumdan bu yana,
Merhamet kıl n olur bana,
Nefs eline verme beni.

Verme beni, verme beni,
Ben yâr edinmişim seni,
Feda kıldım canı, teni,
Nefs eline verme beni.

İNANMA

Sevgi, muhabbettir âşığın işi,
Doğunca batar mı gönül güneşi?
Nefsinin kölesi olan bir kişi,
Gerçekleri bildim dese inanma.

Mürşid-i kâmile gönül vermeyen,
İkrar verip ikrarında durmayan,
Menarafsırrına akli ermeyen,
Yeşil barad aldım dese inanma.

Benlik davasının yolun güdene,
Hakk'ın kullarına zulüm edene,
Hak'tan, adaletten ayrı gidene,
Ummanlara daldım dese inanma.

Özü başka, sözü başka olana,
Öksüzün, yetimin ahın alana,
Kendini görmeyip ele gülene,
Ben kemali buldum dese inanma.

Dost Kâmil'im dost yanında olmayan,
Mazlumların gözyaşını silmeyen,
Hakk'ın halkta tecellisin bilmeyen,
Hakk'a vasıl oldum dese inanma.

SORDUM SENİ EFENDİM

Âlemlere sordum seni; feryadı yerleri ve gökleri kapladı,
“şefial âlemindir, şefial âlemindir, şefial âlemin”dir dediler.
Göklere sordum seni; kat, kat yere uzanıp, “habibullah” tır dediler.

Meleklerle sordum seni; saf, saf secdeye kapanıp, “rahmeten lil âlemin”dir dediler.

Cinlere sordum seni; gözleri kan yaş içinde,
“erhamerrahimin”dir dediler.

Topraklara sordum seni; bulgur, bulgur olarak, “nebiyyullah”tır dediler.

Güllere sordum seni; boyunlarını eğip miski amber kokuları saçarak, “resulullah”tır dediler.

Sevenlere sordum seni; gözlerinden kan,yaş döküp, “ekrem’el ekremin”dir “hatem’ün nebi”dir dediler.

Adına ve kapına layık olamayan özüme sordum seni; saatlerce yutkundu, “ya dedi, ya dedi, ya mağfîret sahibi, ya sahibel imdat, ya şefial âlemin, şefaath kıl, bağışla, kalma günahlarım, yetiş efendim yetiş, yetiş benim carıma, ehlibeytin hürmetine kavuştur didarına”dedi.

Ey âlemlere rahmet olarak gönderilen sultanım,
Ey rabbel aleminin sevgilim diyerek hitab ettiği efendim,
Ey dinin direği, yaratana varabilmenin gereği olan şahım.
Ne olur bizleri mübarek şefaathine lâyıkkıl.

Ne olur sana olan ümmetlik talebimizi eyle kabul.

Sana ümmet olmanın şerefine ersin bu kul, Kâmil Sayın

HALIK-I HÜDA

Kurbanlar olayım Halık-ı Hüdâ,
Muhannet bağına düşürme beni.
N'olur Habîb'inden eyleme cüda,
Feryadı, figana düşürme beni.

Âlemde perişan, pejmürde kılma,
Sağlık ver, sıhhat ver aklımı alma,
Faydasız sevdâyı serime salma,
Kerem dağlarından aşırma beni.

Menzile varmayan yollara atma,
Helal rızıklar ver haramı katma,
Nefsime uydurup kepaze etme,
Benlik kazanından taşırma beni.

Muradım, maksudum sana ermektir,
Liva ül hamd sancağına girmektir,
Arzumanım Cemal'ini görmektir,
Cehennem narında pişirme beni.

Dost Kâmil'im malsınmadım dünyayı,
Terk etmedim asla udu, hayayı,
Eyvahlar olmasın gönülün payı,
Güttüğüm erkândan şaşırma beni.

GANİ SETTÂR OLAN SENSİN

Pervaneyim aşk elinden âşıkım hâlim yaman,
Ahvalimi name salıp dosta eylesem beyan,
Var mıdır ki feryadımı senden başka bir duyan?
Gani Settâr olan sensin gayrı'ya boyun eğmem.

Halk eyledin türlü türlü donattın âlemleri,
Aşkına düşenler bildi, buldu sende gevheri,
Tereddüt kılmazam asla, fedâ etmişim seri,
Gani Settâr olan sensin gayrı'ya boyun eğmem.

Habib-i Edib'in ile birlik yazdın ismini,
Müminlerin kalplerine nakşeyledin cismini,
Lûtfun ile gören gördü Cemal'inde resmini,
Gani Settâr olan sensin gayrı ya boyun eğmem.

Sema ehli dahil cümle secde kıldı Âdem'e,
Çünkü Adem erdi ol dem tecellinle kıdeme,
Aldı getirdi hükmünü Resul'ünle bu deme,
Gani Settâr olan sensin gayrı ya boyun eğmem.

Enbiyaya, evliyaya, Ehlibeyt-i Resul'e,
Tabi oldum ulaştırsın muradımı husule,
Emrine muti kalayım koyma şirki gönlüme,
Gani Settâr olan sensin gayrı ya boyun eğmem.

Gelmekliğim şu âleme bilmek içindi seni,
Ruhuma bir urba idi taşıdım bu bedeni,
Kalu'dan beli diyerek döndüm yoluna yönü,
Gani Settâr olan sensin gayrı ya boyun eğmem.

Kul Kâmil'e merhamet kıl affına ersin yoksul,
Kapından kovup da etme kulun eşiğine kul,
Yarlığını nasip eyle münacatım kıl kabul,
Gani Settâr olan sensin gayrı ya boyun eğmem.

İNSANLIK

Ateşten, rüzgârdan, sudan derildi,
Toprağı karılıp şekil verildi,
Hak emretti secdesine duruldu,
Âdem'le dünyaya geldi insanlık.

Haberi olunca aktan, karadan,
Bütün engelleri aldı aradan,
Akıl verdi, fikir verdi Yaradan,
İlimle baş tacı oldu insanlık.

Hakk'ın tecellisi vuku bulunca,
Resulullah ile Kur'an gelince,
Hak ve hakikatten hisse alınca,
İmanla kemâli buldu insanlık.

Haksızlığa boyun eğip susarak,
Suçsuz insanları ipe asarak,
Allahuekber'le başlar keserek,
Zalime itaat kıldı insanlık.

Dost Kâmil'im adaletten şaşınca,
Vahşileşip birbirine düşünce,
Ahlakı terk edip haddin aşınca,
Maalesef sınıfta kaldı insanlık.

UĞRATMA YARAB

Divane aklımı çeler kandırır,
Gözümün yaşını sele döndürür,
En sonunda ocağımı söndürür,
Yolumu yolsuza uğratma Yarab.

Zaten gülemedim bari ağlatma,
Dert elinden yüreğimi dağıtma,
Seni bilmeyene meylim bağlatma,
Yolumu yolsuza uğratma Yarab.

Ne insafı vardır ne merhameti,
Derman olur sanma çok azameti,
Yaşatır sonunda her rezaleti,
Yolumu yolsuza uğratma Yarab.

Hâlden bilmeyene halim bildirme,
Rezil rusva edip eli güldürme,
Ecelimden evel beni öldürme,
Yolumu yolsuza uğratma Yarab.

Ocağında sam yelleri estirir,
En sonunda umudumu kestirir,
Dost Kâmil'im beni sana küstürür,
Yolumu yolsuza uğratma Yarab.

ŞİMDİ MUSALLADAYIM

Daha dün sizler gibi nefes alıp verirken,
Geldiğiniz yollarda, gezinip yürür iken,
Kulaklarım duyarken, gözlerim görür iken,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Kim alırdı öleni, çekselerdi pazara,
Vadem yetmiş arkadaş, geldi deme nazara,
Namazım kılınacak, konacağım mezara,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Ürperin en azından, şöyle biraz düşünün,
Faydası yok dostlarım, boşa geçen ömürün,
Ele geçer mi şimdi, ne dünün ne bugünün,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Yalancı, fani dedik, ama akıllanmadık,
Bizden önce ölenden, asla ibret almadık,
Dünya için çalıştık, usanmadık, yılmadık,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Faydasız pişmanlığın, bin kere desen eyvah,
Ağa olsan, hem paşa, hatta olsan padişah,
İşimize gelince, her şeyi gördük mübah,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Anlattığım bunları, bir gün yaşayacağım,
Gerçekleri zikrettim, var mı bir dayanağım,
Benim en büyük sevdam, dostu sarsın kucağım,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

Dost Kâmil'im şu dünya, andolsun ki boş imiş,
Bu dünyaya aldanmak, hayâl imiş, düş imiş,
Hakkıyla Hakk'a vuslat, ne güzel gidiş imiş,
Şimdi musalladayım, görün de ibret alın.

GÖRÜR GÖZÜMÜZ

Ey zahit gönlümüz sanma hevada,
Elestü bezminde, Kalubela'da,
Vermişiz sözümüz arş-ı âlâda,
“Beli.” dedik Hakk’a bağlı özümüz,
Daim Cemalullah görür gözümüz.

Dört kapıda, kırk makamda yürürüz,
İkrar verdik, bu ikrarda dururuz,
Her neye bakarsak Hakk’ı görürüz,
“Beli.” dedik Hakk’a bağlı özümüz,
Daim Cemalullah görür gözümüz.

Gürûh-u Naci'den sürüp gelmişiz,
Evlâd-ı Resul'e tabi kalmışız,
İkilik bilmeyiz, yeksan olmuşuz,
“Beli.” dedik Hakk’a bağlı özümüz.
Daim Cemalullah görür gözümüz.

İnsanlığın adabına girmişiz,
Nefsimizi çarmıhlara germişiz,
Gönül yaylasına, sevgi sermişiz,
“Beli.” dedik Hakk’a bağlı özümüz,
Daim Cemalûllah görür gözümüz.

Dost Kâmil'im benliğimiz taşıladık,
Dünya hevesini çoktan boşladık,
Hayat gergefinde, Aşkî işledik,
“Beli.” Dddik Hakk’a bağlı özümüz,
Daim Cemalullah görür gözümüz

DİYESİM VARDIR

Hakk'el yakın Hakk'ı bilemesem de,
Kalbimden teşvişi silemesem de,
Mansur makamına gelemesem de,
Mansurca “Enelhak” diyesim vardır.

Bilirim kullara, sadakat Hak ya,
Nefsime hizmetim hepsinden çok ya,
Taptuk kapısında hizmetim yok ya,
Yunus hırkasını giyesim vardır.

Nefsine uyanlar âdem sayılmaz,
Layık olmayanın sesi duyulmaz,
Dost ceminin leblerine doyulmaz,
Ol cemde, lokmalar yiyesim vardır.

Âşık-ı sadıklar özünü yakar,
Maşuktan geleni sineye çeker,
Sevda ırmağına gözyaşı döker,
Nefsimi suyunda yuyasım vardır.

Dost Kâmil'im eremedim kemale,
Alamadım Hak yolundan merhale,
Niyaz ettim Yaradan'a hoş gele,
Hakk'ın sedasını duyasım vardır.

OLURUM SANMA

Diplomayla âlîm olurum sanma,
Seni rezil eder nefesine kanma,
Şeytana uyup da ateşe yanma,
Nifak tohumları ekeyim deme.

Muhammet Ali'nin nuru yüzünde,
Yaradan'ın meşalesi gözünde,
Hakk'ın tecellisi vardır özünde,
İnsana alaylı bakayım deme.

Sakın ha aldanma bu dünya handır,
Vefası yok, sefası da yalandır,
Yeryüzünün halifesi insandır,
Benlik bayrağını çekeyim deme.

Her şeyin güzeli ancak insanda,
Aslolan gerçeği gör artık sende,
İnsanla kutsaldır iman da dinde,
Kullara hizmetten bıkeyim deme.

Dilerim Kâmil'i etmesin cüda,
İnsanlık borcumuz edelim eda,
“Velekadkerremna” buyurdu Hüda,
İnsanlık yolundan çıkayım deme.

BANA NE DEYİM?

Emri, keremine kurban olduğum,
Herşey malumundur, sana ne deyim?
Nur-u tecellisin canda bulduğum,
Her şey malumundur, sana ne deyim?

Tükenmeyen dertler boyumu aştı,
Yitirdim yolumu, tebdilim şaştı,
Yaralandı sinem, odlara düştü,
Gözlerimden akan kana ne deyim?

Çalıştım, çırpındım bildiremedim,
Nice öğüt verdim aldıramadım,
Bir kez olsun yüzün güldüremedim,
Kadir, kıymet bilmez şuna ne deyim?

Seher vakti kapıları yokladım,
Ben derdime nice dertler ekledim,
Elbet bir gün bilir diye bekledim,
Harap oldu ömrüm buna ne deyim?

Dost Kâmil'im feryadımı duy Şah'ım,
Tükenmek bilmiyor eyvahım, ahım,
Ne olursun söyle ey şems-i mah'ım,
Arada sürünen bana ne deyim?

ÖLÜM

Bir noktaya kadar bilim,
Hep söyledi akl-ı selim,
Senin şu korktuğun ölüm,
Habib-i Hakk'a vuslattır.

Hakk'ı zikret dünü, günü,
Aklından çıkartma bunu,
Gerçek sevgilerin sonu,
Habib-i Hakk'a vuslattır.

Boşa harcama zamanı,
Kalbine koyma gümanı,
Dost yoluna koymak canı,
Habib-i Hakk'a vuslattır.

Sakın terk etme özünü,
Hakk'a verdiğin sözünü,
Turab eylemek yüzünü,
Habib-i Hakk'a vuslattır.

Dost Kâmil'im insan olmak,
İnsanlığa hizmet kılmak,
Bilesin ki gönül almak,
Habib-i Hakk'a vuslattır.

DÖN YÖNÜNÜ MEVLA'YA

Ben sana söylemedim mi, hayat boş dünya yalan?
Gözünü yumduğun anda her şeyin olur talan,
Var mıdır ki bu dünyada ebedi baki kalan?
Fırsatı boşa harcama, dön yönünü Mevla'ya.

Vefası var sanma sana, ne mülkün ne malların,
Kesilecek diz de ferin, tutmayacak kolların,
Nihayet bir gün varacak, bir çıkmaza yolların,
Fırsatı boşa harcama, dön yönünü Mevla'ya.

Şöyle bir bak senden önce gelenler duruyor mu?
Şimdi toprağa karışmış, kalkıp da yürüyor mu?
Ahiretin ahvalinden bir haber veriyor mu?
Fırsatı boşa harcama, dön yönünü Mevla'ya.

Bir anda herşey bitecek eyvahların boşuna,
Azrail gelip çökecek oturacak döşüne,
En sevdiğin kişi bile toprak atar nâşına,
Fırsatı boşa harcama, dön yönünü Mevla'ya.

Kul Kâmil'im kulluğumu sorguladım sözümden,
Alma Mevla'm alma nurun, alma n'olur özümden,
Silinsin meyli dünyanın, sil de gitsin gözümden,
Fırsatı boşa harcama, dön yönünü Mevla'ya.

TELAŞLANMA DELİ GÖNÜL

Telaşlanma deli gönül boşuna,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.
Geleceği varsa gelir başına,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.

Ümitvar ol başını salma derde,
Sakın ola yol uğratma namerde,
Kıyl ü kâli bulundurma sen serde,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.

Fırsat eldeiken pakla özünü,
Dikkat et kemlikten sakın sözünü,
Hakikat babına sür sen yüzünü,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.

Erenler gönülden teşvişi silmiş,
Sırr-ı ilahiyi kim çözüp bilmiş,
On sekiz bin âlem halk olup gelmiş,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.

Dost Kâmil'im feryadımı ahımı,
Zikrederim daim Yüce Şah'ımı,
Üzerime doğan şems-i mahımı,
Bir karara bağlamıştır Yaradan.

İNSANLIĞIN ERDEMİNE ERMEDEN

İnsanlığın erdemine ermeden,
Cahil ölümüyle öldürme beni.
Canı başı dost yoluna vermeden,
Cahil ölümüyle öldürme beni.

İnsanlık yolunda işim bitmeden,
Özümlle sözümü birlik etmeden,
Gerçeklerin menziline yetmeden,
Cahil ölümüyle öldürme beni.

Bu nefsimi üç kuruşa satmadan,
Erenlerin meclisine katmadan,
Dünya sevgisini serden atmadan,
Cahil ölümüyle öldürme beni.

Sana malum, sen bilirsin hâlımı,
Bağlattırma, kanadımı, kolumu,
Kısmet eyle, yol edeyim yolumu,
Cahil ölümüyle öldürme beni.

Dost Kâmil'im ben de seni bulmadan,
Deli gönül sevdan ile dolmadan,
Cemalî nurunla yeksan olmadan,
Cahil ölümüyle öldürme beni.

YARGILA BENİ

Eğer bir saniyem ayrı geçerse,
Dar-ı divanın da yargıla beni.
Bu aciz, imandan gayrı göçerse,
Dar-ı divanın da yargıla beni.

Cümle mevcudatta göremiyorsam,
Ahtımda sadıkça duramıyorsam,
Uğruna bu canı veremiyorsam,
Dar-ı divanın da yargıla beni.

İnsanlığa layıklığım yok ise,
Açların yanında karnım tok ise,
Yüzüm kara, eğer cürmüm çok ise,
Dar-ı divanın da yargıla beni.

Şu yalan dünyaya dönüp bakarsam,
İnsanlığın hizmetinden bıkarsam,
Nefsime uyup da yoldan çıkarsam,
Dar-ı divanın da yargıla beni.

Dost Kâmil'im feryadıma, ahıma,
Bilirim ki fayda yok eyvahıma,
Bağışlamaz isen beni Şah'ıma,
Dar-ı divanın da yargıla beni.

HAK YOLUNDA YÜRÜYENLER

Hak yolunda yürüyenler,
Nurun âlâ nurdur dostum.
Bilen ile ayandırlar,
Bilmeyene sırdır dostum.

Senlik, benlik nedir bilmez,
Gözlerinden yaş eksilmez,
Asla katılıp da gülmez,
Bir hikmeti vardır dostum.

Muhabbete bal katarlar,
Gevherler alıp satarlar,
Aşka sarılıp yatarlar,
Bin derece nardır dostum.

Gönlünde Mevla'nın nuru,
Silmiş teşvişi, süruru,
Atmış benliği, gururu,
Dünyaları dardır dostum.

Dost Kâmil'im, kul olanlar,
Hakk'ın rızasın bulanlar,
Ölmeden evvel ölenler,
Yaradan'a yârdır dostum.

GÖKTEKİ YILDIZLARI

Her sabah güneş doğar, akşam yamacı aşar,
Nice ırmaklar akar, nice denizler coşar,
Bilemezsün âlemde, nice gizli er yaşar,
Gökteki yıldızları, saymak mümkün mü canım?

Hüda'nın emri olan, fukarayı doyurmak,
Mertlikte mevcut mudur, zalimleri kayırmak,
Aşka düşen aşığı, maşukundan ayırmak,
İnsan olan insana, kıymak mümkün mü canım?

Elest'te talip olduk, Aşkî bize Aşk olsun,
Kalu'dan ikrar verdik, "beli" dedik hamdolsun,
Dönmeyiz ahtımızdan, Yaradan'a andolsun,
Verdiğimiz ikrardan, caymak mümkün mü canım?

Korkumuz yoktur bizim, gerçekleri söyleriz,
Bulmuşuz maksudumuz, gayrısını neyleriz,
Arife aşınayız, ilim irfan eyleriz,
Cahili, cühelayı duymak mümkün mü canım?

Dost Kâmil'im gönlümü, bağladım kapısına,
Hak tecelli eyledi, kul denen yapısına,
Yummuşuz gözümüzü, mevcudun hepisine,
Gerçek varken batıla uymak mümkün mü canım?

YAKAR GİDER

Özüme bir ateş düştü,
Yakar gider, yakar gider.
Vallahi bağrımı deşti,
Yakar gider, yakar gider.

Gözyaşlarım dökülüyor,
Şimdi belim bükülüyor,
Sanki yürek sökülüyor,
Canım tenden çıkar gider.

Günahımı bilemedim,
Bu dünyada gülemedim,
Yaşlarımı silemedim,
Çeşmim seli akar gider.

Ben bu sırra eremedim,
Bir gününü göremedim,
Güllerini deremedim,
Emeklerim döker gider.

Dost Kâmil'im ahtım vardır,
Gönlümüz o Şah'a yârdır,
Gizli değil aşikârdır,
Şimşek gibi çakar gider.

KULA YAKIŞAN

Gelin bir olalım yaşlısı, genci,
Birlik değil midir kula yakışan?
Sakın olmayalım ırkçı, kökenci,
Birlik değil midir kula yakışan?

Dernekler kuralım birlik olalım,
Birlikten doğacak gücü bulalım,
Karşılıklı fikir verip alalım,
Birlik değil midir kula yakışan?

Gönülde insanlık daim var olsun,
İnsanlığa hizmet eden nur olsun,
İlim, irfan bilen bize pir olsun,
Birlik değil midir kula yakışan?

Yıllar yılı bulamadık dirliği,
Yenemedik cehaleti, körlüğü,
Gelin bu gün derelim bu birliği,
Birlik değil midir kula yakışan?

Dost Kâmil'im gönül birlikten yana,
El ele verelim, olup can cana,
Hak nurunu ihsan etti insana,
Birlik değil midir kula yakışan?

ALMAYINC'OLMAZ

Yetişip kemale ereyim dersen,
Hakk'ın rızasını almayinc'olmaz.
Dostun cemalini göreyim dersen,
Hakk'ın rızasını almayinc'olmaz.

Arif olup ilim saçayım dersen,
Aşkın şarabını içeyim dersen,
Bu candan, bu tenden geçeyim dersen,
Özünü meydana salmayinc'olmaz.

Dünya telaşını atayım dersen,
Muhabbet balına katayım dersen,
Bu aşkın bahrına batayım dersen,
Gönül deryasına dalmayinc'olmaz

Benlik duvarını yıkayım dersen,
Gözlerimden kan yaş dökeyim dersen,
Tertemiz huzura çıkayım dersen,
Cürmünle yüzyüze kalmayinc'olmaz.

Dost Kâmil'im dosta varayım dersen,
Gizli yaraları sarayım dersen,
İkrarıma bağlı durayım dersen,
Boşalıp boşalıp dolmayinc'olmaz

BENİ UZAK TUT RABB'İM

Sana boyun eğmeyen, tutmayandan yolunu,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut nolur.
Benliğine kul olup, sevmeyenden kulunu,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut nolur.

Hüküm sürer her demde, tecellin var âdemde,
Şaşırma sen bizleri, yaşanılan bu demde,
Nefsimin şerri beni, çar-ı naçar edende,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut nolur.

Yarattığım kullara, türlü zulüm yapandan,
Hakk'a boyun eğmeyen, adaletten sapandan,
Yaradan'ın unutup, benliğine tapandan,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut nolur.

Paylaşmayı bilmeden, menfaate koşandan,
Doğruluktan, doğrudan, doğru yoldan şaşandan,
Maalesef sonunda haddini de aşandan,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut nolur.

Dost Kâmil'im dileğim, sana muti kalayım,
Kulluğumu kıl kabul, ben de murat alayım,
Nefsâni duygulardan, hırstan uzak olayım,
Beni uzak tut Rabb'im, beni uzak tut n'olur?

DİLER İSEN ÖĞRENMEYİ

Diler isen öğrenmeyi, bu sırrı esrarı Hakk'ı,
Tarumar edip nefsinı, benliğinden arın da gel.
Tevekkül ol Yaradan'a, terk et şüphe ile şeki,
Gönlündeki masivanın, cümlesinden arın da gel.

Hak ceminde yerini al, kalma yazıda yabanda,
Bağlan sıtkile didara , vefa yok kevn-ü mekanda,
Benlik denen canavardan, kurtuluş iki cihanda,
Hüda dostu hünkarların hırkasına sarın da gel.

Sakın kapılma nefsine, doğru yolundan şaşarsın,
Ne işler açar başına, onulmaz derde düşersin?
Eyyahların fayda etmez, od'a yanarsın pişersin,
Özünü atar ateşe, nefs elinden korun da gel.

Hak yolunun yolcuları, nurun âlâ nur olurlar,
Baktıkları her nesne de, Hakk'ın nurunu bulurlar,
Muhammed'e ser verirler, Murtaza'dan yol alırlar,
Varam dersen Murtaza'ya, bin bir donda görün de gel.

Dost Kâmil'im dosta varır, dostun divanına durur,
Aşk, özünü yakar amma, cehennem narından korur,
Ol Rahman'a âşık olan, âşıklar gerçeği görür,
Âşıkların, Aşk ehlinin, gergefinde örün de gel.

HAK İNDİNDE

İnsanlar doğrudan şaştı gidiyor,
Gaflet bizi nefse köle ediyor,
Dinle, hakkın velileri ne diyor?
Hak indinde bir şey değişmeyecek.

Ağa olsan, paşa olsan, padişah,
Eğer insanlardan aldı isen ah,
Seni kurtarır mı çektiğin eyvah,
Hak indinde bir şey değişmeyecek.

Kişi ettiğini mutlak bulacak,
Hak sahibi, hakkettiğin alacak,
Senin zalimliğin sana kalacak,
Hak indinde bir şey değişmeyecek.

Kurtuluş yok kul kabire girecek,
Kul hakkının tövbesi yok görecek,
Zerre olsa hesabımı verecek,
Hak indinde bir şey değişmeyecek.

Kul Kâmil'im beni boşlasanız da,
Küfredip kabrimi taşlasanız da,
Altın kalem ile işleseniz de,
Hak indinde bir şey değişmeyecek.

GEREKİR

Gönül verip aşka düşeyim dersen,
Sevda dağlarını aşayım dersen,
Aşkın kazanında pişeyim dersen,
Bu aşkın bahrına dalmak gerekir.

Yunus gibi bir Taptuk'a varıp da,
Hakikat yoluna gönül verip de,
Edeb, erkân alıp ceme girip de,
Pir elinden barad almak gerekir.

Serini sevdaya verebilmeye,
Huzur-u Hüda'ya durabilmeye,
Cemal-i Nuru'nu görebilmeye,
Kendi namazını kılmak gerekir.

Gerçekler bezminde yola gidene,
Bel bağlayıp ikrarını güdene,
Hakk'al yakın Hakk'a iman edene,
Sırr-ı ilahiye bilmek gerekir,

Dost Kâmil'im maksudunu bulmaya,
Tecelliyatına layık olmaya,
İlm-i ledün ırmağından dolmaya,
Gönülde teşvişi silmek gerekir.

KUL OLANA VAHŞET YAKIŞIYOR MU?

Gönül verdik Ol mübarek Nebi'ye,
Gönül güzelliği Hak'tan hediye,
Öyle ise cana kıymak ne diye?
Kul olana vahşet yakışıyor mu?

Bacıyız, kardeşiz birlik olalım,
Aşk-ı muhabbetten gıda alalım,
Gerçek kul olmanın yolun bulalım,
Kul olana vahşet yakışıyor mu?

Benlik mahlûkunu yenmiş değiliz,
Gerçi nefs atına binmiş değiliz,
Hiçbirimiz gökten inmiş değiliz,
Kul olana vahşet yakışıyor mu?

Kaludan söz verdik onda dururuz,
Hak yolunun yolcusuyuz yürürüz,
Cümle halkolmuşu aynı görürüz,
Kul olana vahşet yakışıyor mu?

Kul Kâmil'im tevazumuz kuladır,
Davetimiz daim doğru yoladır,
Merakımız ne posta ne puladır?
Kul olana vahşet yakışıyor mu?

EN BÜYÜK İBADET GÜZEL AHLÂKTIR

Atamdan, anamdan, babamdan duydum,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.
İkrar verdim, iman ettim de uydum,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.

Bütün ariflerin buydu duyurusu,
İnsanın, insandan yoktur ayrısı,
İnsana yakışmaz bundan gayrısı,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.

Vücutun kalıbı, kemikten, etten,
Kim ne bulmuş, kötülükten, hasetten,
Hasetin farkı yok cansız cesetten,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.

Velekad Kerremna, buyurdu Mevla,
Buyurdu ki insan her şeyden evla,
Bunu anlatmaya yetmiyor imla,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.

Bir ömür nefsimin peşinde yeldim,
Nihayet yoruldum dolandım geldim,
Dost Kâmil'im görüp gözetip bildim,
En büyük ibadet güzel ahlâktır.

BOŞ BELLEME DOSTUM

Boş belleme dostum kürre-yi arzı,
Hakk'el yakîn Hak cemalin gören var.
Her canlının vardır elbet bir tarzı,
Hakk'el yakîn Hak cemalin gören var.

Aşk ceminde aşkın badesin içen,
Gerçeği batılı ayırıp seçen,
Aşk-ı mecaziden, hakike geçen,
Canı başı Hak yoluna veren var.

Aşkın maşuku derde devası,
Onun aşktan başka yoktur davası,
Cümlalemin türlü, türlü sevdası,
Gerçek aşkın esrarına eren var.

Şu gönlümü söküp benden aldılar,
Bilmediğim diyarlara saldılar,
Ayrı ayrı ummanlara daldılar,
Cümlesini cem edip de deren var.

Dost Kâmil'im gelsin gönül erleri,
Himmet etsin Horasan'ın pirleri,
Onsekiz bin alem deki sırları,
Ayan beyan göz önüne seren var.

BİR ÖMÜR VEREREK ALDIĞIM YOLUN

Bir ömür vererek aldığım yolun,
Menziline varamadım ne deyim?
Hakk'a vasıl olan, mübarek kulun,
Keremine eremedim ne deyim?

Akılsız başıma vururum taşı,
Aktıkça akıyor gözümün yaşı,
İnsanlık uğruna can ile başı,
Destur alıp veremedim ne deyim?

Dost bağının laleleri, sümbülü,
Dertli dertli feryat eder bülbülü,
Mis kokular saçar goncası, gülü,
Güllerini deremedim ne deyim?

Şu yalan dünyaya meylim düşürdüm,
Nefs elinden yollarımı şaşırdım,
Sabır deryasını çoktan taşırdım,
Hak cemalin göremedim ne deyim?

Aşk-ı ilahiye düşürüp cana,
Olamadım Hak'tan, gerçekten yana,
Dost Kâmil'im eyvah bana vah bana,
Dost cemine giremedim ne deyim?

SENDEN GELEN BAŞIM GÖZÜM ÜSTÜNE

Bana cevreyleme kurban olayım,
Senden gelen başım gözüm üstüne.
Sevdan ile sararayım, solayım,
Senden gelen başım gözüm üstüne.

Delimiyim, divanemiyimneyim?
Rüsva eyle halk diline düşeyim,
Aşkın ateşinde yanıp pişeyim,
Senden gelen başım gözüm üstüne.

Neler gelir sevenlerin başına?
Uğrattın sevdiğim gönül kışına,
Ben seni sevmedim boşu boşuna,
Senden gelen başım gözüm üstüne.

Aşkın için her cefayı çekerim,
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim,
Divan durur dizlerimi çökerim,
Senden gelen başım gözüm üstüne.

Muhtaç etme beni insanoğluna,
Mevlam'ın ihsanı boldur kuluna,
Dost Kâmil'im can bahşettim yoluna,
Senden gelen başım gözüm üstüne.

BOŞ SÖZLERDEN MÂNÂ ALINMIYOR Kİ

Bir yere varılmaz gazezle, kinle,
Amelin ne ise gider seninle,
Ariflerin sohbetini duy, dinle,
Boş sözlerden mana alınmıyor bil.

Hak ile batılı ayırmalısın,
Mazlumunu, savunup kayırmalısın,
Sesini âleme duyurmalısın,
Zalime seyirci kalınmıyor bil.

Dost yolunda sararıp da solmadan,
İnsanlığa sevgin, saygın olmadan,
Gönül köşkün iman ile dolmadan,
Hûda'nın rızası bulunmuyor bil.

Aşıkların sözü gerçektir inan,
Sakın aldanıp da gütme suizan,
Fırsat elde iken aklını kullan,
Bu günün yarını bilinmiyor bil.

Yaradan keremli kıldı bizleri,
Ve lekad kerremna oldu sözleri,
Dost Kâmil'im sevdalığın izleri,
Hatırdan gönülden silinmiyor bil.

DİKKAT ET

Sen insanoğlusun insanca yaşa,
Kötü yaratmadı Yaradan haşa,
Faydasız şeylere etme temaşa,
Sarılıp güttüğün ize dikkat et.

Şu fani dünyanın telaşı çoktur,
Gönül yıkar isen tamiri yoktur,
Bazı kelimeler zehirli oktur,
Ağzından çıkacak söze dikkat et.

Bu dünyanın sefasına aldanma,
Mevkiye, makama aldanıp kanma,
Dünyevi sevdanın uğruna yanma,
Mevlâ'nın verdiği öze dikkat et.

Yaşam sana bir nasihat vermeli,
Ademin sırrına aklın ermeli,
Gönül gözü her dem Hakk'ı görmeli,
Sana bahş olunan göze dikkat et.

Kerameti kendinden mi sanarsın,
Nefsine uyup ta eli kınarsın,
Dost Kâmil'im ateşine yanarsın,
Yakıp da yığdığın köze dikkat et.

İNSAN SEVMEK KULA FARZDIR BİLELİM

Kutsiyet getirdi Cenab-ı Mevlâ,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.
Tecelliyatıyla eyledi evlâ,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.

Sınırsız akılla donattı kulu,
İnsandan geçirdi bil cümle yolu,
İnsanoğlu âlemlerin makbulü,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.

İnsanın özünde gizli hakikat,
Mevcudatta olan cümle varidat,
Emrine verildi kulun kâinat,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.

Yaradan'a varır cümle dilekler,
Gıpta etti kula çarkı felekler,
Secdeye eğildi saf saf melekler,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.

Dost Kâmil'im saygımız var kullara,
İnsan sevipinsan saran kollara,
Sevgi serdik Hakk'a varan yollara,
İnsan sevmek kula farzdır bilelim.

YARAB

Huzuruna geldim açtım elimi,
Sunayım isterim arz-ı hâlimi,
Seni zikretmekten alma dilimi,
Aklımı, fikrimi şaşırma Yarab.

Canım feda sana varan yoluna,
Zulmetmezsın yarattığın kuluna,
Şükürüm vardır takdirine, lütfuna,
Sabır ver sabrımı taşırma Yarab.

Nakşettim gönlüme işledim seni,
Nurun balkır seyredirim evreni,
Nefsime uydurup azdırma beni,
Kullukta haddimi aşırma Yarab.

Biçareyim girdim hâlden hâllere,
Tevekkül eyledim ettim havale,
Lûtf u ihsanıyla erdir kemale,
Onulmaz dertlere düşürme Yarab.

Elestü'de beli dedik aşk bulduk,
Tecelliyatın var aşkınla dolduk,
Kul Kâmil'im Nebî'ne ümmet olduk,
Nar-ı cehennem de pişirme Yarab.

BOŞ BELLEMESİN ERENLERDENİZ

Elestü bi Rabbikümden sözümüz,
İkrar verdik Hakk'a bağlı özümüz,
Dostun eşiğine sürdük yüzümüz,
Boş bellemeyesin erenlerdeniz.
Canı Hak yoluna verenlerdeniz.

Sırat-ı müstakim üzre yolumuz,
Dostunun dostunu sarar kolumuz,
Kırklar engüründen bizim dolumuz,
Boş bellemeyesin erenlerdeniz.
Canı Hak yoluna verenlerdeniz.

Şah elinden bade içer kanarız,
Kırk budakta şema olup yanarız,
Mevlana'da semah edip döneriz,
Boş bellemeyesin erenlerdeniz.
Canı Hak yoluna verenlerdeniz.

Bizim ikrarımız sözümüzdendir,
Hakk'ın tecellisi özümüzdendir,
Görürüz Cemali gözümüzdendir,
Boş bellemeyesin erenlerdeniz.
Canı Hak yoluna verenlerdeniz.

Dost Kamil'im nidamızı almışız,
Aşkın bahr-ı ummanına dalmışız,
Gönlümüzü sevdasına salmışız,
Boş bellemeyesin erenlerdeniz.
Canı Hak yoluna verenlerdeniz.

İNSANOĞLU YAŞAR MI?

Mayasında sevgi varken, sevgiden var olmuşken,
Tecelliyat nuruyla nurlanıp sevgi dolmuşken,
Aşk-ı ilahiye erip, keremini bulmuşken,
İnsanoğlu yaşar mı, sevgisiz, sevdasız, yârsız?

Sevgi Hak'tır, hakikattır aşığın özündedir,
Yansımıştır kalbindeki nur kulun yüzündedir,
Zıyası tutar alemi, ışığı gözündedir,
İnsanoğlu yaşar mı, sevgisiz, sevdasız, yârsız?

“Sevdim de yarattım” dedi Yüce Halık-ı Hüda,
Sevgisi var aşkı ile şükrünü eyleriz eda,
Eylemesin gönlümüzü asla sevgiden cüda,
İnsanoğlu yaşar mı, sevgisiz, sevdasız, yârsız?

Nebilerin, velilerin telkininde var idi,
Cümlesi Hak kapısında aşka sadık yâr idi,
Sevgiden yoksun gönüller narına yanar idi,
İnsanoğlu yaşar mı, sevgisiz, sevdasız, yârsız?

Dost Kâmil'im saldım özüm aşkıyın ummanına,
Feda ettim bu canımı yoluna erkanına,
Biz seni yâr edindik yâr, yüz sürdük divanına,
İnsanoğlu yaşar mı, sevgisiz, sevdasız, yârsız?

EY İNSANLAR

Hak ne güzel halkeyledi, o güzellik ile kalın,
Evliyanın, enbiyanın sözün serinize salın,
Bunca ayette, hadiste söylenenden ibret alın,
Yorulup yolda kalana el uzatın ey insanlar.

Gönül bahçesinde açan sevgi gülü asla solmaz,
Zerresinin kaydı vardır, Hak katında zayı olmaz,
Dünya sevgisin gönüle salan kişi Hakk'ı bulmaz,
Makam-ı Mahmut'a varan bir yol tutun ey insanlar.

Kapılmayın dzenbaza, nice tuzak kurar size,
Tatlı tatlı konuşurlar, aldanmayın kuru söze,
Arif olunmaz söz ile, bunda bakmak gerek ze,
Hak dostları Hakk'a varır gönül katın ey insanlar.

İnsanlıĝa hizmet edip buna gönül katmak için,
Kullukta mevcut bulunan şu lezzeti tatmak için,
Tüccar olup bu mecliste ilim, irfan satmak için,
İlim, irfan mektebinde edeb satın ey insanlar.

Dost Kamil'im gelmekliĝim, deĝil idi dünya için,
Hak ile batıl ortada, batılı gtmeniz niçin,
Hak sınırsız akıl vermiş, kurtuluş yolunu seçin,
Benlik atına bindiren nefse atın ey insanlar.

NEYE YARAR

İnsanlığın erdemidir, insanları sevip saymak,
Yakışır mı insanlığa, Hakk'ın kullarını soymak,
Nefs-i emareye uyup, sen seni menzile koymak;
Gülen yüzün, tatlı dilin olmayınca neye yarar?
Fani dünya senin olsa neye yarar, neye yarar?

Yaşanılan şu dünyada hayat bir gizemli yolsa,
Talih kuşu seni bulsa, Karun kadar malın olsa,
Şu gördüğün koca dünya, namın, şanın ile dolsa,
Gülen yüzün, tatlı dilin olmayınca neye yarar?
Fani dünya senin olsa neye yarar, neye yarar?

Dünyalığa aldanıp da mevkiye, makama kanma,
Hava-i hevese düşüp, cehennem narına yanma,
Bu hâl ile Hak yolunun izini bulurum sanma,
Gülen yüzün, tatlı dilin olmayınca neye yarar?
Fani dünya senin olsa neye yarar, neye yarar?

Sabahın seher vaktinde, tüm kalbinle inleyiver,
Hakk'a bağlayıp özünü, Hak Hak deyi ünleyiver,
Ne olursun ey kardeşim, bu sözümü dinleyiver,
Gülen yüzün, tatlı dilin olmayınca neye yarar?
Fani dünya senin olsa neye yarar, neye yarar?

Her kişinin harcı değil gerçeğin yolunu gütmek,
Marifet ehline varıp aşk od'una yanıp tütmek,
Dost Kâmil'im boşuna mı, bu dünyaya gelip gitmek?
Gülen yüzün, tatlı dilin olmayınca neye yarar?
Fani dünya senin olsa neye yarar, neye yarar?

SAKIN HA HADDİNİ AŞAYIM DEME

Tevekkül ol Hakk'a, etme teşvişi,
Bunda ki gerçeği görmez her kişi,
Yücelerde kalmak marifet işi,
Katı yükseklerden düşeyim deme.

Her olur olmazın yeme aşını,
Mevla'dan gelene dürme kaşını,
Kuru sevdalara salma başını,
Yaktığın ateşte pişeyim deme.

Deli gönül boş hayâle koşarsın,
Aşka gelir çağlayıp da coşarsın,
Sığmazsın kabına elbet taşarsın,
Çiğneyip bendini taşıyım deme.

Yabani bahçenin gülünü derme,
Muhannet köşküne postunu serme,
Fanidir bu dünya gönlünü verme,
Aldanıp da yoldan şaşayım deme.

Kul Kâmil'im Hakk'a bağla özünü,
Nur-u Nübüvvet'ten ırma gözünü,
Kem sözü söyleme, pişir sözünü,
Sakın ha haddini aşayım deme.

ÖZÜNÜ MEYDANA SALANLAR GELSİN

Benim diyen dost cemine giremez,
Bu sırrı esrara asla eremez,
Canı başı Hak yoluna veremez,
Özünü meydana salanlar gelsin.

Hak ve adaletten yana olarak,
İnsan sıfatına sadık kalarak,
Gönüller yaparak, gönül alarak,
Hakk'ın rızasını alanlar gelsin.

İnsan-ı kâmile gönül vererek,
İnsandaki hakikata ererek,
Öksüze, yetime kanat gererek,
Mazlumun yaşını silenler gelsin.

Arifle cahili ayırıp seçen,
Muhabbet deminin dolusun içen,
Âlemden, âleme aşk ile göçen,
Gerçekler bezmini bilenler gelsin.

Dost Kâmil'im dosta gönül verince,
Hak yolunda can kemâle erince,
Azrail donunda dostu görünce,
Tebessüm eyleyip gülenler gelsin.

ŞÜKRÜM VAR

Neyleyim sarayı neyleyim hanı,
Soframdaki yağsız aşı şükürüm var.
Mülk diye verseler almam cihanı,
Soframdaki yağsız aşı şükürüm var.

Ne gelirse Hak'tan bildim yılmadım,
Şu dünyanın tamahına dalmadım,
Hiç kimsenin kusuruna kalmadım,
Başıma atılan taşla şükürüm var.

İkrarımı bırakıp da gitmedim,
Eridim eridim ama bitmedim,
Ne acılar çektim isyan etmedim,
Dertten kurtulmayan başla şükürüm var.

İlaç kâr etmedi yürek sızıma,
Tel bulup da takamadım sazıma,
Boyun eğdim kaderime, yazıma,
Asla öf demedim haşı, şükürüm var.

Dost Kâmil'im işte geldim giderim,
İnsan için idi gamım, kederim,
Şiarımdır hamd ü sena ederim,
Toprağa yakışan nâşla şükürüm var.

DETLERİMİ DERDİM GELDİM

Ey erenler himmet sizden,
Dertlerimi derdim geldim.
Hizmet bizden himmet sizden,
Dertlerimi derdim geldim.

Nefsin arzusuna daldım,
Ömrümce gaflette kaldım,
Hak yolunda karar aldım,
İkrarımı verdim geldim.

Aşkın da coştum, çağladım,
Cehaletime ağladım,
Gönlümü Hakk'a bağladım,
Benliğimi yerdim geldim.

Koyun, kuzuyla meledim,
Kul hakkını inceledim,
İnce elekten eledim,
Kılı kırka yardım geldim.

Dost Kâmil'im sabır gerek,
Eğer kurtuluşsa erek,
Arifler izin güderek,
Yarama tuz sardım geldim.

SEN İNSAN OĞLUSUN YAKIŞMAZ SANA

Hakk'ın tecellisi, zuhr'etti kula,
Ne farkı var, zenginlerin yoksulla,
Gücün yettiğince koruyup kolla,
Mazlumun ahını alma kardeşim.

Hizmetin bol olsun insanoğluna,
Her daim olası sevgiden yana,
Sen insanoğlusun, yakışmaz sana,
Benlik davulunu çalma kardeşim.

Üç günlük dünyaya aldanıp kanma,
Şatafatı boldur sakın aldanma,
Kim kaldı dünyada, kalırım sanma?
Gafleti serine salma kardeşim.

Başından sonuna zikreder Kur'an,
Eşref-i mahlukat, gördüğün insan,
Kimsenin hakkında, etme suizan,
Günah çukuruna dalma kardeşim.

Dost Kâmil'im düşün, Hakk'ın indini,
Sabır selamettir, aşma bendini,
İlim, irfan öğren, yücelt kendini,
Böyle kara cahil, kalma kardeşim.

YARGILA SENİ

Hakk'ın divanına varmadan önce,
Kendi vicdanında yargıla seni.
Sorgucular sana sormadan önce,
Kendi vicdanında yargıla seni.

Şükrettin mi yiyip doyduğun zaman?
Açların feryadın duyduğun zaman,
Başını yastığa koyduğun zaman,
Ne yaptın ne ettin sorgula seni?

Böyle ulaşılmaz asla menzile,
Sahip ol ağzının içinde dile,
Öğüt ver nefesine, almasa bile,
Hak sözlerle daim vurgula seni.

Hak yola düşmekse niyetin eğer,
Hak'tan gelenlere sabret, göğüs ger,
Ariflerin sözlerine kulak ver,
Güzel ahlâklardan kurgula seni.

Dost Kâmil'im musallaya varınca,
Hoca, cemaatle saf saf durunca,
Nasıl bilirsiniz diye sorunca,
İyiymi demeli kul kula seni.

BİLDİR BANA KULLUĞUMU BİLEYİM

Yeri, göğü âlemleri Yaradan,
Kaldır n'olur şu perdeyi aradan?
Okuyayım ben de aktan, karadan,
Bildir bana, kulluğumu bileyim.

Dağılmıyor şu gönlümün efkârı,
Yakıyor özümü ateşi narı,
Hitam ver ki dinsin hasretin zarı,
Dinmeyen göz yaşlarımı sileyim.

Kalmadı efendim kavlim, kararım,
Vuslata götüren yolu ararım,
Görenden, bilenden yolu sorarım,
Bir yol göstert süreyim de geleyim.

Terk ettim sılamı vardım gurbete,
Dayanmaz yüreğim düştüm firkate,
Nice dağlar aştım öteden öte,
Dünyadaki tüm dağları deleyim.

Dost Kâmil'im Kaf dağına çıkayım,
Seyreleyip şu aleme bakayım,
Benliğimi fırınlayıp yakayım,
Küllerini eleklerden eleyim.

GEL BU İKİLİKTE GEÇELİM DOSTUM

Sen de sen, ben de ben yitiştik durduk,
Bilmem ki ne diye didiştik durduk?
Sanmaki menzile yetiştik durduk,
Gel bu ikilikten geçelim dostum.
Birlik şerbetini içelim dostum.

Kin ile nefreti yakalım gitsin,
Benlik duvarını yıkalım gitsin,
Biz bu kör düğümden çıkalım gitsin,
Gel bu ikilikten geçelim dostum.
Birlik şerbetini içelim dostum.

Düşündün mü bu hâlimiz n'olacak,
Böyle kalmaz gül benzimiz solacak,
İşimiz şeytanın işi olacak,
Gel bu ikilikten geçelim dostum.
Birlik şerbetini içelim dostum.

Onsekiz bin âlemleri donattı,
Halk ederken bir de nurunu kattı,
Yaradan cümleyi eşit yarattı,
Gel bu ikilikten geçelim dostum.
Birlik şerbetini içelim dostum.

Dost Kâmil'im tutuşalım el ele,
Aşık değil miyiz aynı cemale,
Gönül verip erişelim kemâle,
Gel bu ikilikten geçelim dostum.
Birlik şerbetini içelim dostum.

ÖYLE HOR GÖREREK BAKIŞIN NEDEN?

Seni de beni de Mevla yarattı,
Öyle hor görerek bakışın neden?
Aynı nurdan âlemleri donattı,
Öyle hor görerek bakışın neden?

Hakk'ın nuru kulda boynun eğilsin,
Kendini bilmeyen Hakk'ı ne bilsin?
Madem kusuruna nadim değilsin,
Türlü türlü tavır takışın neden?

İkrar verip doğru yola gelmezsin,
Mazlumların gözyaşını silmezsin,
Hiçbir şeyi anlamazsın, bilmezsin,
İmalâ lafları çakışın neden?

Var mıdır ki dünyaya baki kalan?
Onmayacak dünya zevkine dalan,
Bilmez misin hayat boş, dünya yalan?
Boş yere kendini yakışın neden?

Dost Kâmil'i hasım bildin kendine,
İtikat etmedin, imana, dine,
Yıktın ahretini, uyup nefsine,
Böyle çığırından çıkışın neden?

HAK NURUNU GÖRMELİSİN

Şu dünyanın küresinde,
Hak nurunu görmelisin.
Her varlığın zerresinde,
Hak nurunu görmelisin.

Yaşadığın bu hayatta,
Mahlukatta, mevcudatta,
Kullandığın nebadatta,
Hak nurunu görmelisin.

Nakışı var dörtbir yanda,
Ayetler de bu beyanda,
Sendе, bende, cümle canda,
Hak nurunu görmelisin.

Sabahın seher vaktinde,
Hayatın her bir deminde,
Her türlü imanda, dinde,
Hak nurunu görmelisin.

Kâmil'im kurtul nefsinden,
Uzaksan hasetten, kinden,
Âlem razı ise senden,
Hak nurunu görmelisin.

GEL GEL OLUR YÜCE YÂR'DAN

Gel gel olur yüce Yâr'dan,
Gitmemek olmaz be gönül,
Kurtulalım ah u zardan,
Gitmemek olmaz be gönül.

Kurban olam yollarına,
Meyve veren dallarına,
Sevgilinin diyarına,
Gitmemek olmaz be gönül.

“Kün” dedi yarattı bizi.
Nimet verdi dizi dizi,
Yol etmedi mi denizi?
Gitmemek olmaz be gönül.

Varam Aliyy'ül âlâ'ya,
Fani âlemden bekaya,
Yüce Halık-ı Hüda'ya,
Gitmemek olmaz be gönül.

Tamam olmuşsa vademiz,
Gidebilirsek tertemiz,
Bağlı Hakk'a irademiz,
Gitmemek olmaz be gönül.

Sual olmaz hikmetinden,
Hazır olmak gerek dünden,
Kısmetimizse bugünden,
Gitmemek olmaz be gönüli

Âlemlere Rahman Ol'dur
Kuluna ihsanı boldur,
Kul Kâmil emrine kuldur,
Gitmemek olmaz be gönül.

ALLAH İÇİN SEVMEME BAK

Sevgi, dindir, sevgi iman,
Böyle emreyledi Süphan,
Bak ne anlatıyor Kur'an,
Allah için sevmeye bak.

Şehvetini sevgi sanma,
Nefsin oyununa kanma,
Sen insansın boşa yanma,
Allah için sevmeye bak.

Sevgisiz gönül olur mu?
Sevgisiz Hak bulunur mu?
Hak'tan uzak kalınır mı?
Allah için sevmeye bak.

Sevgisiz iman zayıftır,
Sevgisizlik bir hayıftır,
Ele geçmez bir kayıptır,
Allah için sevmeye bak.

Sevgisiz gönül paslanır,
Garezle, kinle beslenir,
İçinden şeytan seslenir,
Allah için sevmeye bak.

Enbiyalar, evliyalar,
Sevgi ile tüm dualar,
Sevgisiz boş dünyalar,
Allah için sevmeye bak.

Dost Kâmil'im sev ki sevil,
İnsan gibi sevmeyi bil,
Sevmek asla ayıp değil,
Allah için sevmeye bak.

İNSANLIKTAN NASİP ALABİLDİN Mİ?

Boşuna geçirme gel bu hayatı,
İnsanda Mevla'mın tecelliyatı,
Bakarsan görürsün var mucizati,
İnsanlıktan nasip alabildin mi?

Ariflerin meclisine vardın mı?
El bağlayıp ikrarını verdin mi?
Dost bağının güllerini derdin mi?
Özünü meydana salabildin mi?

Hakk'a vuslat, kemal bulup ermektir,
Canı başı dost yoluna vermektir,
Gönül verip bir gönüle girmektir,
Gönüllerde mekân bulabildin mi?

Layık olan canlar bir bir seçilir,
Kırkların ezdiği engür içilir,
Dört kapıdan, kırk makamdan geçilir,
Hakk'a varan yolu bilebildin mi?

Kul Kâmil'im rabitanı boşlama,
Sen, seni bil, kimseleri taşlama,
Nefse uyup, kıyl ü kâl'e başlama,
Kalbinden teşvişi silebildin mi?

BOŞ ÇEVİRME YARABBİ

Gönlümüz daim sende, talip olduk aşkına,
Sığınırız Allah'ım, biz lûtfu ihsanına,
Bağışlamak yakışır, Rabb'imizin şanına,
Açtık ellerimizi boş çevirme Yarabbi.

Keremin bol biliriz, geliriz huzuruna,
Düşürme sen bizleri, gafletin uykusuna,
Kulun hatası boldur, kalmazsın kusuruna,
Açtık ellerimizi boş çevirme Yarabbi.

Doksan dokuz ismiyin, herbirine vurgunuz,
Beşeriz şaşıyoruz, bu sebepten yorgunuz,
Hatamız, isyanımız, sarstı bizi durgunuz,
Açtık ellerimizi boş çevirme Yarabbi.

Tecellin var kullarda, keremlendirdin kulu,
Sınırsız akıl verdin, gösterdin doğru yolu,
İrşad için gönderdin, Ol Muhammed Resûl'u,
Açtık ellerimizi boş çevirme Yarabbi.

Rahim'sin hem Rahman'sın, bağışla gel bizleri,
Temennadan ibaret, Kul Kâmil'in sözleri,
Hesap günü mahşerde, kararmasın yüzleri,
Açtık ellerimizi boş çevirme Yarabbi.

EDEBE, ERKÂNA SAHİP ÇIKALIM

Şerefli, keremli eyledi Mevla,
İnsanın varlığı herşeyden evla,
Anlatabilir mi bu nuru imla?
Edebe, erkâna sahip çikalım.

Bir sevdadır dilleniş bülbülde,
Kokusu menekşe, nergiz de, gülde,
Tecelliyatı var Hak'ın gönülde,
Hak olan mekâna sahip çikalım.

Toplanalım bir araya gelelim,
Gönüllerden ikiliği silelim,
Hak dostları himmetkâni bilelim,
Hakk'ı bilen cana sahip çikalım.

Vatan, bayrak, millet kutsiyetimiz,
Ona layık olmak tek niyetimiz,
Göğsümüzde imandır kudretimiz,
Döktüğümüz kana sahip çikalım.

Yaradan'a kul olmuşuz çok şükür,
Aşkın bahrına dalmışız çok şükür,
Sevda suyuyla dolmuşuz çok şükür,
Bu şerefe, şana sahip çikalım.

KEREMİNE KURBAN OLDUĞUM RABBİM

Keremine kurban olduğum Rabbim,
Kerem kıl hâl değil hâlimiz bizim.
Hicaptan sararıp, solduğum Rabbim,
Kerem kıl hâl değil hâlimiz bizim.

Başımızdan yağmur, boran gitmiyor,
Nefsimize irademiz yetmiyor,
Dillerimiz ismini zikretmiyor,
Kerem kıl dil değil dilimiz bizim.

Öksüzü, yetimi göremez olduk,
Fitreyi zekatı veremez olduk,
Hayr u hasenatı deremez olduk,
Kerem kıl el değil elimiz bizim.

İsyanımız boyumuzu aşıyor,
Biz beşeriz tebdilimiz şaşıyor,
Günahımız dolup dolup taşıyor,
Kerem kıl yol değil yolumuz bizim.

Kul Kâmil'im bir kararda durmuyor,
Yollarımız menziline varmıyor,
Kucak açıp insanları sarmıyor,
Kerem kıl kol değil kolumuz bizim.

HER ŞEYİ TOZPEMBE GÖRÜR GÖZLERİN

Aklın sarhoşluğu sarmış başını,
Herşeyi toz pembe görür gözlerin.
Bilemezsin hayâlini, düşünü,
Herşeyi toz pembe görür gözlerin.

Nefs-i emmarenle tanışyorsun,
Üçbuçuk aklına danışyorsun,
Bilgiçlik taslayıp konuşuyorsun,
Kalıba, kılıfa sığmaz sözlerin.

Hakk'a eğilmeyen nefesine tapar,
Nefse alet olur yolundan sapar,
İnsanoğlu kendi kendine yapar,
Kendi benliğini yakar közlerin.

Zulmedenler ettiğini bulacak,
Hak sahibi haklarını alacak,
Zannetme ki sana baki kalacak,
Ömür geçer tutmaz olur dizlerin.

Dost Kâmil'im iki kapılı handa,
Eğer Mevla'm bulunmazsa ihsanda,
Yarın mahşer günü ulu divanda,
Karadan da kara çıkar yüzlerin.

DÖNMEDİK DÖNMEYİZ DÖNMEYECEĞİZ

Haktan, adaletten, dosdoğru yoldan,
Dönmedik dönmeyiz dönmeyeceğiz.
Edebe, erkâna yakışan hâlden,
Dönmedik dönmeyiz dönmeyeceğiz.

Kul hakkının çoktan çoktur vebali,
Erdem sahibinin yoktur emsali,
İnsanlığın meşalesi misali,
Sönmedik, sönmeyiz, sönmeyeceğiz.

Ne yüzle varırız Hakk'ın katına,
Hatan vurulacak alın çatına,
Nefs-i emmarenin yağız atına,
Binmedik binmeyiz binmeyeceğiz.

Aldanma zalimin vesvesesine,
Kulak verme sakın onun sesine,
Allah, kul bilmezsin seviyesine,
İnmedik inmeyiz inmeyeceğiz.

Dost Kâmil'im düşme dünya yasına,
Sahip ol ahlâkın, huyun hasına,
Zalimin zulmünden korkakçasına,
Sinmediksinmeyiz sinmeyeceğiz.

BU YOL BÖYLE HAKK'A GİTMEZ DEDİLER

Erenler cemine vardım danıştım.
Bu yol böyle Hakk'a gitmez dediler.
Kalktı perde nefsim ile tanıştım,
Bu yol böyle Hakk'a gitmez dediler.

İp atıp boynuma kement taktılar,
Aşkın ateşine atıp yaktılar,
Dünyadaki amelime baktılar,
Oruçla namazla bitmez dediler.

Bildiğim herşeyi getirdim dile,
Saydım, sıraladım bir eda ile,
Dedim ulaştırın beni menzile,
Bunlar geçer akçe etmez dediler.

Hayat çemberini dolandım geldim,
Halis niyetlere belendim geldim,
Nice eleklerden elendim geldim,
Seni kurtarmaya yetmez dediler.

Kul Kâmil'im ayan Hakk'ın hilkatı,
Ol Resul'ün şefaati şefkati,
Hak indinde kul olanın taati,
Zerre-i misgali yitmez dediler.

ALLAH HÜRMETİNE RESUL AŞKINA

Allah hürmetine, Resul aşkına,
Bırak beni, ben derdime yanayım.
Düşmüşüm aşkına döndüm şaşkına,
Bırak beni, ben derdime yanayım.

Bilmeyenin dört mevsimi kış imiş,
Güvendiği mezarına taş imiş,
Anladım ki yalan dünya boş imiş,
Bırak beni ben derdime yanayım.

Halka yarar, Hakk'a yarar hâlim yok,
Kusurum, günahım, vebalim pekçok,
Yetimler aç iken neden karnım tok,
Bırak beni, ben derdime yanayım.

İnsanlığın adabına uymadım,
Ariflerin sözlerini duymadım,
Boşa giden günlerimi saymadım,
Bırak beni, ben derdime yanayım.

Kul Kâmil'im Hakk'a kulluğum nerde?
Hakk'ın nuru balkır iken her yerde,
Nefsimin elinden uğradım derde,
Bırak beni, ben derdime yanayım.

GELDİM GEÇTİM GİDER OLDUM DÜNYADAN

İnsanlığın adabına girmeden,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.
Onun sırrı esrarına ermeden,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

İnsan sevgisinin kutsiyetini,
İnsan olabilmek haysiyetini,
Bilemeden insanın asaletini,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

Eşref-i mahlukat olan insanı,
Gönül evi Hak durağı mekânı,
Görmeden kuldaki şerefi, şanı,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

Gönlüm bir hünkara bağlayamadım,
Özümü narında dağlayamadım,
Coşkun sular gibi çağlayamadım,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

Hakk'ın nuru ile dolan insanı,
Kaşlarında mim duası nişanı,
Bana baki sandım ben bu cihanı,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

Bunca ulemalar telkin ettiler,
Ol Resûl'ün davasını güttüler,
Bizden öncekiler gelip, gittiler,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

Dost Kâmil'im geliş, gidişim neden?
Hakkaniyetli söz söyleyemeden,
Nefsimi bertaraf eyleyemeden,
Geldim geçtim, gider oldum dünyadan.

HAK İNDİNDE YERİ YOKTUR

İnsana saygısı olmayanların,
Hak indinde yeri yoktur azizim.
Hakk'ın nuru ile dolmayanların,
Hak indinde yeri yoktur azizim.

Hakk'ın kullarına pusu kuranın,
Kötülerin saflarında duranın,
Acımadan yiğitleri vuranın,
Hak indinde yeri yoktur azizim.

Öksüzü, yetimi gözetmeyenin,
Zalime el çırpıp, söz etmeyenin,
Kalp kırınca, içi cız etmeyenin,
Hak indinde yeri yoktur azizim.

Kul hakkına riayeti yokların,
Çalıntıdan malı, mülkü çokların,
Komşusu aç iken yatan tokların,
Hak indinde yeri yoktur azizim.

Dost Kâmil'im nefs elinde kalanın,
Mazlumların ahlarını alanın,
And içerek söylese de yalanın,
Hak indinde yeri yoktur azizim.

İNSANA YAKIŞAN SEVGİ DEĞİL Mİ?

Hakk'a varan yollar sevgiden geçer,
İnsana yakışan sevgi değil mi?
Sevgi açılmayan kapılar açar,
İnsana yakışan sevgi değil mi?

Sevgisiz gönüle şeytan yerleşir,
Sevgisi olmayan bakar körleşir,
Sevgi ile çok hasımlar birleşir,
İnsana yakışan sevgi değil mi?

Bülbülün avazı, gülün kokusu,
Sevgidendir tabiatın dokusu,
Sevgi güzel ahlâklının takısı,
İnsana yakışan sevgi değil mi?

Arifler, alimler sevgi dediler,
Sevgiyi emretti cümle nebiler,
Âşıklar, sadıklar Hakk'a erdiler,
İnsana yakışan sevgi değil mi?

Dost Kâmil'im sevgi ile dolalım,
Sevginin menzili, Hakk'ı bulalım,
Maksudumuz, muradımız alalım,
İnsana yakışan sevgi değil mi?

SEVGİMİZ VAR SAYGIMIZ VAR

Hak nuru var cümle canda,
Sevgimiz var, saygımız var.
Tecelliyatı insanda,
Sevgimiz var, saygımız var.

Mevcudata, mahlukata,
Dağa, taşta, kurda, kuşa,
Sevgisiz değiliz haşa,
Sevgimiz var, saygımız var.

Hakk'ı hukuku bilene,
Dostun cemine gelene,
Gerçeğe boyun eğene,
Sevgimiz var, saygımız var.

Düşküne kucak açana,
İlmiyle ışık saçana,
Hak için serden geçene,
Sevgimiz var, saygımız var.

Hırsı, kini olmayana,
Cehalete dalmayana,
Mazlum hakkı almayana,
Sevgimiz var, saygımız var.

Zalimden hesap sorana,
Zulmüne karşı durana,
İmanı varsa Kur'an'a,
Sevgimiz var, saygımız var.

Benliğin kaldır aradan,
Okursun aktan, karadan,
Böyle emretti Yaradan,
Sevgimiz var, saygımız var.

Dost Kâmil'im dost olana,
Dostlukta karar kılana,
Sevgi, saygıyla dolana,
Sevgimiz var, saygımız var.

YARABBİ YOLUMU YOLSUZA SALMA

Beni sen halk ettin, sana ikrarım,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.
Sana kulluğumdur servetim, varım,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.

Zikrimdesin daim anarım seni,
Yoluna koymuşum başı, bedeni,
Beşerim şaşarım, şaşırma beni,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.

Elaman Yarabbi, senden elaman,
Sen himmet etmezsen hâllerim yaman,
Muradım, maksudum budur her zaman,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.

Gün be gün ettiğim daim ah u zar
Türlü yaralara, olmuşum düçar,
Bîçareyim, kaldım böyle çarnaçar,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.

Dost Kâmil'im dostlarına dost olam,
Dostun meclisinde aşkınla dolam,
Kerem eyle, özümde seni bulam,
Yarabbi yolunu yolsuza salma.

HİMMET EDİN DARADA DÜŞTÜM EL AMAN

Duyun benim avazımı erenler,
Himmet edin darada düştüm el aman.
Cümlelerin derdine derman verenler,
Himmet edin darada düştüm el aman.

Çaresiz, çarnaçar kaldım arada,
Çekmekle bitmiyor dertler sırada,
Havada, denizde hemde karada,
Himmet edin darada düştüm el aman.

Yolum vardı bir çıkmaza ulaştı,
Allah, kul bilmezler geldi bulaştı,
Çözülüyor birbirine dolaştı,
Himmet edin darada düştüm el aman.

Başımı taşlara vurasım geldi,
Kendimi çarınca geresim geldi,
Canım Azraile veresim geldi,
Himmet edin darada düştüm el aman.

Kul Kâmil'im yapamadım kulluğu,
Ellerim boş deremedim yolluğu,
Beni buldu bu dertlerin bolluğu,
Himmet edin darada düştüm el aman.

SENİ BOŞA YARATMADI YARADAN

Şöyle bir düşünsen anlayacaksın,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.
Bu dünyada baki kalmayacaksın,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Türlü nimetleri verdi donattı,
Gördüğün her şeye nurundan kattı,
Birde yeryüzüne halife etti,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Edep verdi, erkân verdi, yol verdi,
Sayısız, sınırsız öyle bol verdi,
İnsanlığa sarıl diye kol verdi,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Havai hevese koşmayın dedi,
Sakın haddinizi aşmayın dedi,
İlimden, irfandan şaşmayın dedi,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Yalanla, riyayla olmasın işin,
Haram lokmalara değmesin dişin,
Sen insanoğlusun bulunmaz eşin,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Hakk'ın kullarını üzme, incitme,
Hakk'a havale et temaşa etme,
Kalıcı bir eser koymadan gitme,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

Kul Kâmil'im Hakk'a bağla özünü,
Yaptıkların karartmasın yüzünü,
Şehadet getirip bitir sözünü,
Seni boşa yaratmadı Yaradan.

SENİ BOŞA HALK ETMEDİ YARADAN

KİMSEYİ KİMSEYE MUHTAÇ EYLEME

Yeri göğü âlemleri Yaradan,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.
Sağlığı, sıhhati kesme sıradan,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.

Verdiğin sıfattan ayırma bizi,
Ocağında sağ et, hep cümlemizi,
Suya hasret koyma, koca denizi,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.

Alma gücümüzü, kudretimizi,
Güçsüz koyup kesme kuvvetimizi,
Helaldan ver bizim kısmetimizi,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.

Zelil edip el eline düşürme,
Aklımızı alıp yoldan şaşırma,
Nefs elinde, haddimizi aşırma,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.

Kul Kâmil'im temennamız Hüda'dan,
Düşmeden gidelim dar-ı fenadan,
Evlattan, atadan hatta anadan,
Kimseyi, kimseye muhtaç eyleme.

KESME ÜMİDİNİ YÜCE MEVLA'DAN

Seni Yaradan'ı unutma sakın,
Her zaman yanında, senden de yakın,
Rahmeti bol, bulunmasın merakın,
Kesme ümidini yüce Mevla'dan.

Yollar gidip bir çıkmaza varsa da,
Etrafını türlü sitem sarsa da,
Çaresizlik kollarını kırsa da,
Kesme ümidini yüce Mevla'dan.

İnsanlığın adabını gör gözet,
Gelip geçenlerden çıkart bir özet,
Hak'tan, hakikatten çıkmayan söz et,
Kesme ümidini yüce Mevla'dan.

Sakın insanları seçip ayırma,
Adaletten sapıp nefsin kayırma,
Dikkat et gönlünden Mevla'yı ırma,
Kesme ümidini yüce Mevla'dan.

Dost Kâmil'im neden geldin cihana?
Sevgisiz, saygısız kalma insana,
Bu ömrü boşuna vermedi sana,
Kesme ümidini yüce Mevla'dan.

ALLAH'TAN KORKMAYAN KULDAN UTANMAZ

Ne desen, neylesen faydası yoktur,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.
Oyunu, hilesi, dümeni çoktur,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.

Haramı, helali, tasa etmiyor,
İnsanlardan çaldıkları yetmiyor,
Entrikası tükenmiyor, bitmiyor,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.

Kul hakkına saygısı yok, anlamaz,
Yüz kere, bin kere söyle dinlemez,
İşi, gücü yalan doğru söylemez,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.

Sanki bu dünyaya baki kalacak,
Gücü yetse, canını da alacak,
Gözün baka baka malın çalacak,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.

Kul Kâmil'im kulluğumdan utandım,
Bu tür kişilerden bıktım, usandım,
Belki birgün insan olurlar sandım,
Allah'tan korkmayan, kuldan utanmaz.

ALLAH'A HAVALE ETMEK NE GÜZEL

Arsız, nirsuzu, imansızları,
Allah'a havale etmek ne güzel.
Küfre batmış olan bu kansızları,
Allah'a havale etmek ne güzel.

Asl'olan gerçeğin, izinden gitmek,
Gerçekler bezmine, eyvallah etmek,
Yakışmaz insana boş dava gütmek,
Resul'ün yolunu gütmek ne güzel.

Bu can bahşolundu, bize Mevla'dan,
Yarattı insanı hem de âlâdan,
Sözümüz var bizim Kal u bela'dan,
Elest'ten sözünü tutmak ne güzel.

Hakk'ı bilmeyeni insandan sayma.
Cahil, cüvelanın, sözünü duyma.
Şeytana uymuşa, sakın ha uyma.
Belayı başından satmak ne güzel.

Düşkünün ahını almak yerine,
Zalim diye namın salmak yerine,
Benlik davulunu çalmak yerine,
Nefs-i emmareyi atmak ne güzel.

Eğilmiş insanlar, paraya, pula,
Selamı çok görür olmuş yoksula,
Hakk'ın velileri, delildir kula,
Özüne, özünü katmak ne güzel.

Kul Kâmil'im geldim, geçtim giderim,
İnsan olamadım, budur kederim,
Beni Yaradan'a dua ederim,
Yolu Hak yoluna çatmak ne güzel.

SİĞINDIM LÜTFUNA MEDET YARABBİ

Durdum divanına açtım elimi,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.
Akıtırım gözlerimden selimi,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.

Ayrı koyma beni gönüldaşımdan,
Aklımı, fikrimi alma başımdan,
İmanımı eksik etme döşümden,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.

Cehalet elinden tebdilim şaştım,
Nefsi emarenin eline düştüm,
Benlik ateşinin narında piştim,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.

Bilemedim ehvalimi, hâlimi,
Dost edindim ben kendime zalimi,
Zikrinden ayırma n'olur dilimi,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.

Dost Kâmil'im dermanımı ararım,
Benden bana oldu, benim zararım,
Asla bozulmadı kavlim, kararım,
Sığındım lütfuna medet Yarabbi.

HAK MIDIR HAKK'I BOŞLAMAK?

Şu üç günlük dünya için,
Hak mıdır Hakk'ı boşlamak?
Boş bir hayâl, hülya için,
Hak mıdır Hakk'ı boşlamak?

Nefsin ile barışarak,
Kötülükte yarışarak,
Koğ, gıybete karışarak,
Yakışmaz kulu taşlamak.

Herkes ektiğini biçer,
Zaman çabuk gelir, geçer,
Arifler gerçeği seçer,
Evladır doğru başlamak.

Yaradan'a tapmaya bak,
Âli himmet kapmaya bak,
Sen gönüller yapmaya bak,
Marifet gönül hoşlamak.

Dost Kâmil'im aksın yaşım,
Feda olsun dostu başım,
Ortada kalmasın nâşım,
Dostlardan olsun işlemek.

ŞAŞTIM YARABBİ

Kalma günahıma, sen himmet eyle,
Kul beşerdir şaşar, şaştım Yarabbi.
Af edersin kulu, bir bahaneyle,
Kul beşerdir şaşar, şaştım Yarabbi.

Aşkına müptela olayım derken,
Nur-u sevdan ile dolayım derken,
Özümde, özünü bulayım derken,
Galiba haddimi aştım Yarabbi.

Her olur olmaza gönül bağladım,
Boşa telaşlandım, boşa ağladım,
Yenildim nefsime uydum, çağladım,
Sığmadım bendimi taştım Yarabbi.

Benim bana bile geçmedi sözüm,
Gerçeği görmedim kör imiş gözüm,
Dünya sevdasıyla karardı yüzüm,
Bir heves peşinden koştum Yarabbi.

Dost Kâmil'im boşa sarardım, soldum,
Yitirdim aklımı divane oldum,
Muradım, maksudum gönülde buldum,
Sevdanla kaynayıp coştum Yarabbi.

VER BIZE

Ramazan'a kavuşturan Rabbimiz,
Ramazan'ın idrakini ver bize.
Affı mağfiret et eyle tertemiz,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

Öksüze, yetime kucak açalım,
Yaratılmışlara sevgi saçalım,
Günahtan, isyandan uzak kaçalım,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

Nefs-i emareye bizi düşürme,
Ne olur dosdoğru yoldan şaşırma?
Hataya düşürme, haddi aşırma,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

Hulus-i kalp ile seni analım,
Senin aşk-ı ilahinle yanalım,
Sun bade-yi aşkı içip kanalım,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

Kısmet eyle huzuruna varalım,
El bağlayıp divanına duralım,
Merhemle yaramızı saralım,
Ramazanın idrakini ver bize.

Aç kalp gözümüzü seni görelim,
İhsan eyle keremine erelim,
Bu canı yoluna feda verelim,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

Kul Kamil'im maksudumuz bulalım,
İnsanlığın hizmetinde olalım,
İkrar kıldık bu ikrarda kalalım,
Ramazan'ın idrakini ver bize.

YARADAN'INI BİLMİYEN

Kula kul olmak ne diye, ömrün gider boşuna?
Yaradan'ını bilmeyen, kula hizmet eder mi?
Tahmin bile etmediğin işler açar başına,
Yaradan'ını bilmeyen, kula hizmet eder mi?

Dibi delik kaba suyu, koyup dursan dolamaz,
Allah korkusu yoklar da kul utancı olamaz,
Hak Hak dese dursa asla, Hak rızasın bulamaz,
Nefsine köle olanlar doğru yolu güder mi?

Özü çürük olanların, sözlerine inanma,
Dost meclisi görmeyenin, sahte hâline kanma,
Sakın aldanıp kanıp da ateş-i nara yanma,
Bir erkâna uymayan yol, menzile dek gider mi?

Şirk olarak yetmez mi ki, Hak yolundan saptığı?
Nefs-i emaredir onun, boyun büküp taptığı,
Gerçeklere boyun eğmez, kusur, isyan yaptığı,
Kulun iradesi ile yaptıkları kader mi?

Dost Kâmil'im özüm Hakk'a, bağlamaktır muradım,
Ben Ol dostun varlığını, dost gönlünde aradım,
Ne bir insan olabildim ne bir işe yaradım,
Mevlam beni bu hâl ile affeder de yeder mi?

HAKİR GÖRME KULU

Takdirde böyledir belki, kim bilir?
Vermemişse Mevla, elden ne gelir?
Senin kadar, güçlü olmayabilir,
Hakir görme kulu, Yaradan'ı var.

İlim irfan öğren, böyle kör kalma,
Eyvah para etmez, isyana dalma,
Sakın ha insanı, hafife alma,
İnsanlığın şerefi var şanı var.

Menzile varmayan, yollara gitme,
Kötülere uyup, itibar etme,
Tabiata saygı göstert, incitme,
Yaratılmış her nesnenin canı var.

Tecelliyle Adem erdi kıdeme,
Meleklerde, secde etti Adem'e,
Hayat verdi, on sekiz bin aleme,
Her birinin ayrı ayrı yanı var.

Dost Kâmil'in, dosta fedadır canı
İyi öğren, iyi tanı insanı
İnsanın kalbidir, Hakk'ın mekanı
Damarında vahidiyet kanı var.

YAPAMAM

İmanın aslıdır, dinin gereği,
İnsanlara yanlış yapmam, yapamam.
Budur bu olmalı, erin ereği,
İnsanlara yanlış yapmam, yapamam.

Çektiklerin gitmemeli ağrına,
Gerçekler sabretti, çekti bağrına,
Şu üç günlük fani dünya uğruna,
Ben paraya pula tapmam, tapamam.

Yandığım Hak narı sönmem, sönmedim,
İnsanlık bezminden yılıp sinmedim,
İman ettim, ikrar verdim dönmedim,
Güttüğüm yolumdan sapmam, sapamam.

Benlik davulunu çalmak istemem,
Deryasına girip dalmak istemem,
Soysuzun yerini almak istemem,
Kötünün huyunu kapmam, kapamam.

Kul Kâmil'im, kulluk herşeyden evla,
Mevla'm, insanlığı emretti kula,
Akıl, fikir verdi Yaradan Mevla,
Gönül verdiğimden kopmam, kopamam.

KÂMİL İLE MUHABBET

İnsan sevmek kâmillerin düsturu sevincidir,
Kâmil ile muhabbete doyulur mu be gönül?
Doyamazsın kâmil sözü lâî-i mercan, incidir,
Kâmil ile muhabbete doyulur mu be gönül?

Hakk'ın yolu kıldan ince, kılıçtan keskincedir,
Hak var iken batıl yola, gitmek marifet midir?
Cahillerin her bir sözü, her dem bir can incidir,
Cahil ile geçen ömür, sayılır mı be gönül?

Gıdalandı Hak dostları, muhabbetin balından,
Uzanıp tuttular onlar, hakikatın dalından,
Ahtı sadık olan canlar, dönmediler yolundan,
Dosta verilen ikrardan, cayılır mı be gönül?

Hak keliması olur gerçek, erenlerin dilinde,
Dost ceminde kemâl görmüş, kemer bezi belinde,
Şahlar Şah'ı destur vermiş, beradı var elinde,
Kemâlsizler gafletinden, ayılır mı be gönül?

Kul Kâmil'im gerçek aşkın hırkasını giyene,
Kısmet olup bezm-i cemde, pir lokması yiyene,
Aşka gelip feryat ile Hak bendedir diyene,
Kast eyleyip acımadan, kıyılır mı be gönül?

ÇOCUK MİSALİ

Öksüz yetim kalmış çocuk misali,
Böyle boynumuzu, büker gideriz,
Gözümüzde, sevgilinin hayâli,
Böyle boynumuzu büker gideriz.

Alıştık acıya, gama, kedere,
Gönül razı değil, böyle gidere,
Güvendik, kapıldık, kandık boş yere,
Çeşmimizden yaşlar döker gideriz.

Dilimizden düşmez, Ol şükrü Lillah,
Yaradan'a kuluz, elhamdülillah,
Şikayetimiz yok, estağfirullah,
Tükenmez dertleri çeker gideriz.

Sevgimiz, saygımız girmez hesaba,
Uykuyu, düneği, verdik mehtaba,
Nasıl girmiş isek, biz bu girdaba,
Girdiğimiz gibi çıkar gideriz.

Dost Kâmil'im, Hakk'a bağlı özümüz,
Hak'tan gayrısını, görmez gözümüz,
Elestü bezminde, verdik sözümüz,
Benlik sarayını yıkar gideriz.

NE DİYE ZULMEDER İNSAN İNSANA?

Allah insanları övmüş yaratmış,
Ne diye zulmeder insan insana?
Yaradan insana nurundan katmış,
Ne diye zulmeder insan insana?

Çok sırlar gizlidir, Hak hikmetinde,
Mevcudat, mahlûkat, kul hizmetinde,
İnsana zulüm yok, imanda, dinde,
Ne diye zulmeder insan insana?

Hakk'ın tecellisi mevcut insanda,
Mevlâ münezzehtir, gayrı mekânda,
Saygı öğretilir, yolda, erkânda,
Ne diye zulmeder insan insana?

Evliya, enbiya, kula sarıldı,
Kul gönlünden hidayete varıldı,
Hak nezdinde, kul çamuru karıldı,
Ne diye zulmeder insan insana?

Eşref-i mahlûkat kıldı ol sultan,
Yeryüzünün halifesiye insan,
İnsana kutsiyet vermişken Kur'an,
Ne diye zulmeder insan insana?

Ayetler, hadisler hitap kılmaz mı?
İnsanoğlu aklın başa almaz mı?
Kul hakkının önemini bilmez mi?
Ne diye zulmeder insan insana?

Bu dünyaya düşmanlığa gelmedim,
İnsanların aleyhinde yelmedim,
Dost Kâmil'im anlamadım, bilmedim,
Ne diye zulmeder insan insana?

İNSANDA MEVLA'NIN NURUNU GÖRÜR

Kemâl sahipleri, arif kişileri,
İnsanda Mevla'nın nurunu görür.
Kalp gözü açıktır, gerçek veliler,
İnsanda Mevla'nın, nurunu görür.

Hak'tan ayrı yöne giderse yollar,
İstikamet ise paralar, pullar,
Allah'ın zulmüne uğrayan kullar,
Dünyada cehennem narını görür.

Birden bire gelir, ömrün son demi,
Keser ise Mevla'm, lutfü, keremi,
Şaşırır gündüz mü, yoksa gece mi?
Pişmanlık ahını zarını görür.

Kişi doğru giden yoldan şaşarsa,
Özünü yitirip haddin aşarsa,
Nefsinin peşine düşer koşarsa,
Ağustosta gönül karını görür.

Dost Kâmil'im bitmez gözlerinde yaş,
İnsan olmak kolay değil arkadaşı,
Olmak isteyenler insana sırdaş,
İnsan olmanın da zorunu görür.

BIKTIM ERENLER

Nefsin yularını, çekip durmaktan,
Vallahi billahi, bıktım erenler.
Pişmanlıkla dizlerime vurmaktan,
Vallah billahi, bıktım erenler.

Yıllar yılı hırsı, şevki eksilmez,
Bir korkudur, bitmek,tükenmek bilmez,
Çekerim çekerim, hizaya gelmez,
İnsan kılığından çıktım erenler.

Yorulduğum, usandım, tükendim bittim,
Dünyayı elimin, tersiyle yittim,
Benlik sarayını, tarumar ettim,
Bütün tabuların, yıktım erenler.

Bıraktım hesabı, üç ile beşi,
Meğerse boş imiş, şu dünya leşi,
Mertlik meydanına, kurdum ateşi,
Arzuyu, hevesi, yaktım erenler.

Dost Kâmil'im, niyetim idi bunlar,
Bunları yapacak kudretim mi var?
Fırsat verin n' olur, olun bana yâr?
Umut deryasına aktım erenler.

İNSAN DENİR Mİ?

Hakk'ı, adaleti bir yana koyup
Nefsine uyana insan denir mi?
Oyunla, hileyle, mazlumu soyup
Nefsine uyana insan denir mi?

Cümle yaratılmış, Hakk'a giderken,
Âlimler, arifler telkin ederken,
Yaradan, nefesine uzak dur derken,
Nefsini duyana, insan denir mi?

İnsafsızca, kulun ahını alıp,
Fütursuzca, zevki, sefaya dalıp,
Öksüzün, yetimin hakkını çalıp,
Haramla doyana, insan denir mi?

Eşref-i mahlukat, insanoğludur,
Kur'an-ı Kerim'de, insan okunur,
Hakk'ın yarattığı, nurun âlâ nur,
İnsana kıyana, insan denir mi?

Kul Kâmil'im, özümün yarasında,
Hak nuru olur mu, yüz karasında?
İnsan kisvesinde, halk arasında,
Yılana, çiyana, insan denir mi?

YARADAN'IN EMRİ SEVMEK SEVİLMEK

Sevmeyi emretti, cümle âleme,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.
Şehvetini sevgi diye belleme,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.

Güzel bakın diye, iki göz verdi,
Sevgiye dayalı gerçek öz verdi,
Sevenim bendendir diye söz verdi,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.

Tek yol budur, bundan başka, yol sorma,
Sevgiden, saygıdan aralı durma,
Sevgi bilmeyenin, yanına varma,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.

Sevgi her kapının, anahtarıdır,
Gönüllerin, sermayesi kârıdır,
Sevgi bulunduran, gönül arıdır,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.

Dost Kâmil'im, sevgidir rehberimiz,
Sevgili yoluna, verdik serimiz,
Sevgi ile Hakk'a açtık elimiz,
Yaradan'ın emri sevmek, sevilmek.

HAZRETİ ADEM'LE HAVVA'DAN GELDİK

Hazreti Adem'le Havva'dan geldik,
Senin benden, benim senden farkım ne?
Atamız, anamız onlardır bildik,
Senin benden, benim senden farkım ne?

Eğer değil ise aklın başında,
Marifet, ne sende nede yaşında,
İnancınla, imanının dışında,
Senin benden, benim senden farkım ne?

Benliğine uyup mağrurluk etme,
Hakikat dururken batıla gitme,
Şeytan gibi isyan yolunu gütme,
Senin benden, benim senden farkım ne?

Sevgi, saygı emrolundu insana,
Hakk'ın tecellisi, girdi bu cana,
Nedendir ayrıkısı, bakarsın bana?
Senin benden, benim senden farkım ne?

Dost Kâmil'im, olmalıyız yan yana,
Menzile erenler, erdi can cana,
Bir daha mı geleceksin cihana?
Senin benden, benim senden farkım ne?

SEVİP SEVİLELİM YARADAN İÇİN

Gönül değil midir, Hakk'ın durağı,
Gönülde yanıyor, aşkın çerağı,
Sevgi ile uzar, dalı, budağı,
Sevip sevilelim, Yaradan için.

Sevgi her kapının, anahtarındır,
Sevgi sermayedir, gönül kârıdır,
Sevgi kulun, servetidir, varıdır,
Sevip sevilelim, Yaradan için.

Sevgisiz menzile, varılır sanma,
Sevgisiz olana, inanıp kanma,
Sevgisiz kalıpta, ateşe yanma,
Sevip sevilelim, Yaradan için.

Bir gönülde, sevgi nuru olmalı,
Gönül sevgi, ile taşıp dolmalı,
Kişinin rehberi, sevgi olmalı
Sevip sevilelim, Yaradan için.

Dost Kâmil'im, gerçek aşkımız vardır,
Sevgiliye gönül köşkümüz vardır,
Bizim sevgiliyle meşkimiz vardır,
Sevip sevilelim, Yaradan için.

ERENLER BEZMİNİN CEMİNE VARDIM

Erenler bezminin cemine vardım,
Bakıp körlüğüme yerdiler beni.
El bağlayıp ulu divana durdum,
Bakıp körlüğüme yerdiler beni.

Sorgucular, başucuma durdular,
Akılsız başıma topuz vurdular,
Elest-ü bezminde, haber sordular,
İnsanlık darına gerdiler beni.

Bunda ne amaç var ne gezer erek,
Sorguya, suale, dile ne gerek,
Cümle âlem, gelip geçsin diyerek,
Ayaklar altına serdiler beni,

Meyl-i muhabbetim, çokmuş dünyaya,
Layık görmediler, beni likaya
Eskici diyerek, geçen tellala,
Al götür diyerek verdiler beni.

Kul Kâmil'e insaf etti erenler,
Himmet edip kula destur verenler,
Biçare hâlime bakıp görenler,
Güller arasında derdiler beni.

MEVLAM EŞİT HALK EYLEDİ ÂLEMİ

Mevlâ eşit halk eyledi aleml,
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.
Kötülük yazmadı, Levh-i Kaleml.
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.

Kulun kuldun, üstünlüğü takvası,
Makbul ise ibadeti, duası,
Kur'an-ı Kerim'de mevcut manası,
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.

Malın, mülkün kalır, seninle gitmez,
Kulluk, abdest ile namazla bitmez,
Ağaymış, paşaymış, beymiş fark etmez,
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.

Nefs-i emareye, uyma yeter ki,
Dediyi koduyu duyma yeter ki,
Kalbine fesatlık koyma yeter ki,
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.

Dost Kâmil'im, Hak'tan ayırma özün,
Hak'tan, adaletten çıkmasın sözün,
Hak'tan gayrısını görmesin gözün,
Kimsenin kimseden, farkı yok dedi.

HAKK'A VASIL OLMAK İSTERSEN EĞER

Hakk'a vasıl olmak istersen eğer,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.
Yaradan indinde en kutsal değer,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.

Yalanı söyleme, haramı yeme,
Nefsine uyup da, ben de ben deme,
Sevgi, saygı göster cümle âleme,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.

Hakk'ın nuru mevcut değil mi canda?
Bakıp görmelisin, kevn ü mekânda,
Tecelliyatı var Hakk'ın insanda,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.

Hakk'a varan cümle yollar insandan,
Mânâ aldı isen eğer Kur'an'dan,
Nasipleneceksen dinden, imandan,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.

Dünya hırsı sana takmasın çengel,
Benliğin önünde en büyük engel,
Kul Kâmil'im nefse köle olma gel,
Hakk'ın kullarına tevazu eyle.

DÖNER Mİ SANDIN?

Elestü bezmi'nden ikrarım vardır,
Beni ikrarından döner mi sandın?
Ahtından dönmesi, ah ile nardır,
Beni ikrarından döner mi sandın?

Özünü bağlayıp sadık kalınca,
Naz ehlinin himmetini alınca,
Aşkın bahrı, ummanına dalınca,
Aşka yananları söner mi sandın?

Aşkın feyzi ile taşıp dolanı,
Hakikat yolunda arif olanı,
Gönül sarayında Hakk'ı bulanı,
Nefsinin atına biner mi sandın?

Dünya hevesiyle hemhâl kalanlar,
Zevki ile sefasına dalanlar,
Gösterişin ibadetten sananlar,
Nefs atına binen iner mi sandın?

Kul Kâmil'im, sevdalara dalarsın,
Helal, haram demez yutar yalarsın,
Oruç tutar, namazını kıalarsın,
Orucu, namazı hüner mi sandın?

HAK DOSTU OLMAYI DİLERSEN EĞER

Hak dostu olmayı dilersem eğer,
Nefsin filizini biçmek gerekir.
Hakk'a vuslat nefsi yenmekmiş meğer,
Nefsin filizini biçmek gerekir.

Dinleyesin ariflerin dilinden,
Koklayıver goncasından, gülünden,
Varıp bir mürşidi kâmil elinden,
Aşkın badesini içmek gerekir.

Sırrı esrarında gör neler saklı,
Öğrenmekte olur isen meraklı,
Mevlâ'mın verdiği sınırsız aklı,
Kullanıp gerçeği seçmek gerekir.

Aşk-ı ilâhiye gönül verip de,
Sıtkı sadakatle ceme girip de,
Şu alemi kalp gözüyle görüp de,
Zahirden batına geçmek gerekir.

Kul Kâmil'im geçti ömrüm boşuna,
Mevlâ'm uğratmasın gönül kışına,
Neler gelir irfansızın başına?
İrfanı yoklardan kaçmak gerekir.

İNSAN OLAMADIM ONA YANARIM

Sureleri ayet ayet okudum,
İnsan olamadım ona yanarım.
İlmek ilmek ne hüneler dokudum?
İnsan olamadım ona yanarım.

Hakk'a layık insan, kul olamadım,
Menzile varacak yol bulamadım,
İlimden, bilimden pay alamadım,
İnsan olamadım ona yanarım.

İrfan meclisine varıp yetmedim,
Hakk'ın kullarına hizmet etmedim,
Doğru yolu takip edip gütmedim,
İnsan olamadım ona yanarım.

İslam'ın beş şartın tamam eyledim,
Gururdan, kibirden başka neyledim?
Akılsız kafama bin kez söyledim,
İnsan olamadım ona yanarım.

Kul Kâmil'im açılmadı can gözüm,
Geçirdim ömrümü yanıyor özüm,
Kimse alınmasın, kendime sözüm,
İnsan olamadım ona yanarım.

YARADAN'A KULLUK EDEMEDİK BİZ

Her şeyin aslını öğrendik, bildik,
Yanlış güncelledik aslımız sildik,
Eyvahlar boşuna hitama geldik,
Yaradan'a kulluk edemedik biz.

İnsanın ahtında durması gerek,
Ruhlar aleminde boyun eğerek,
Elest-ü Bezmi'nde "Beli" diyerek,
İkrar verdik ama güdemedik biz.

Gerçekler ortada dinin özünde,
Veliler, nebiler dedi sözünde,
Bunca sure, bunca ayet izinde,
Bir adım ileri gidemedik biz.

Bedenler olsa da toprak çamurdan,
Aliyyül âlâdan yarattı nurdan,
İnsan sıfatını verdi Yaradan,
İnsan hırkasını giyemedik biz.

Kul Kâmil'im aşkla hemhâl olup da,
Aşkın bahrı ummanına dalıp da,
Başımızı sevdasına salıp da,
Eyvallah, illallah diyemedik biz.

EY GANİ

Elest'te düşmüşüm aşka ey Gani,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.
Umurumda değil bu dünya fani,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.

Deli gönül başka sefalar sürmez,
Kulaklarım duymaz, gözlerim görmez,
Hiçbir sevda bana mutluluk vermez,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.

Neyleyim dünyanın variyetini,
Yoluna koymuşum başı, bedeni,
Hamdolsun, çok şükür sevmişim seni,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.

Sıtkı sadakatle bağlıdır özüm,
Dönmezem yolumdan vermişim sözüm,
Nurundan gayrıyı görmüyor gözüm,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.

Kul Kâmil'im aşkın ile yanarım,
Aşkın badesini içer kanarım,
Yaradanım sensin, her dem anarım,
Âlem duysun bilsin aşkınlayım ben.

RESUL EVLADINA NİYAZ

ERENLER SULTANI

Kırkların başısın hem can yoldaşı,
İhsan kıl yoluna vereyim başı,
Onsekiz bin alemlerin nakışı,
Erenler Sultanı sensin ya Ali!

Elestü'den evvel geldin Efendim,
Ol Kalu'dan irşad kıldın Efendim,
Cebrail'e rehber oldun Efendim,
Erenler Sultanı sensin ya Ali!

Binbir don içinde görünen sensin,
Uğruna dört yolda yürünen sensin,
Gaffarlık ismine bürünen sensin,
Erenler Sultanı sensin ya Ali!

Bilirim ki yücelerden yücesin,
Binbir ismin ilmi ledün hecesin,
Efendim sen kocalardan kocasın,
Erenler Sultanı sensin ya Ali!

Kul Kâmil yolunda hazır ölmeye,
Himmet kıl sultanım seni bulmaya,
Geldim yollarında Mecnun olmaya,
Erenler sultanı sensin ya Ali!

ALİ'DİR

Elestü bezminde, Kalubela'da,
Kula destur veren Şah'ım Ali'dir.
Cümleinin kaldığı darı fenada,
Azgın yaraları saran Ali'dir.

Âlem halk olmadan evel var idi,
Şah'ım Ali kandildeki nur idi,
Behişt makamında yazan sır idi,
Âdemin çamurun karan Ali'dir.

Refrefi aşk bulup Hak'la oturdu,
Cümle âlemin kısmetini yetirdi,
Adem'den bu deme aldı getirdi,
Erenler bezmini deren Ali'dir.

Hüda, "Arslanım'dır Ali." buyurdu,
Resulü Kibriya saddak duyurdu,
Bil cümle Kur'an-ı ezber okurdu,
İnsanlığa canlı Kur'an Ali'dir.

Hayber kapısını kopardı attı,
Hazreti Resul'e imdada yetti,
Daim düşkünlerin elini tuttu,
Garipler yanında duran Ali'dir.

Kâmil'im cemalin görsem bu demde,
Evel zikrolundu levh-i kalemde,
Binbir donda baş gösterdi her demde,
Hakk'al yakın Hakk'ı gören Ali'dir

CÜMLESİN ALİ'DE GÖRDÜM

Surede, ayette mevcut olanın,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Hakk'al yakın Hakk'a vasıl olanın,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Bunun çün Ali'ye geldim erenler.

Hak ve adaletten ayrı değildi,
Canlı Kur'an idi Hakk'a eğildi,
Yüzyirmidört bin peygamber geldi,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Bunun çün Ali'ye geldim erenler.

Cihan halk olmadan evvel var idi,
Şah'ım Ali kandildeki nur idi,
Resulullah ile daim bir idi,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Bunun çün Ali'ye geldim erenler.

Miraçta kükreyen arslan Ali'dir,
Müminlere rehber gerçek velidir,
Hüda'nın kullara yeten elidir,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Bunun çün Ali'ye geldim erenler.

Dört kapı da kırk makam da yürünen,
Binbir donda baş gösteren, görünen,
Kul Kâmil'im sıfatlara bürünen,
Cümlesin Ali'de gördüm erenler.
Bunun çün Ali'ye geldim erenler.

DİLERİM

Ey beni halk edip yaratan Mevla'm,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.
Kaldır şu perdeyi aradan Mevla'm,
Nuru Cemalini görmek dilerim.

Resul-u Kibriya Mustafa ile,
Şahlar Şahı Ali Murtaza ile,
Haticetül Kübra, Fatıma ile,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.

Ehlibeyt'i Ali Aba'ya varıp,
İmamı Hasan'a yüzümü sürüp,
Şah İmam Hüseyin'in darına durup,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.

Zeynel Abidin'den hidayet alıp,
Muhammet Bakir'le ummana dalıp,
Cafer-i Sadık'ın cemine gelip,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.

Musa-yı Kazım'dan tuttum elimi,
Aliyyül Rıza'yla biret yolumu,
N'olur görüp gözet arzu halimi,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.

Tagi Nagi Askeri'nin nurundan,
Muhammet Mehdi'nin Hakk'a sırrından,
Dost Kâmil'im Ehlullah'ın varından,
Nur-u Cemalini görmek dilerim.

EHLİBEYT

On sekiz bin âlem varı,
Gönüllerde Hakk'ın nuru,
Habibullah bergüzarı,
Ehlibeyt-i Ali Aba.

Kur'an azimüşşan yazdı.
Cümle âlemleri gezdi.
Çözülmez sırları çözdü,
Ehlibeyt-i Ali Aba.

Vallah nurun âlâ nurdur.
Gizli değil aşikârdır.
Yaşanan her demde vardır,
Ehlibeyt-i Ali Aba,

Hak yoluna serin koyan,
Mağrıptan maşrıpı duyan,
Lebbeyk ya Muhammet diye
Ehlibeyt'i Ali Aba.

Kün emrinde hazır olan,
Ol demin çamurun karan,
Cebrail'e yol gösteren,
Ehlibeyt'i Ali Aba.

Kul Kâmil'im daim birdir,
Hem evveldir hem ahirdir.
Yanan kandildeki nurdur,
Ehlibeyt'i Ali Aba.

NESL-İ ALİ`YİM

Elestü bezm`inden Kâlûbelâ`dan,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.
Ayet ile emrolundu Hûda`dan,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.

Levlâke levlak buyurdu Yaradan,
Lemma halaktül eflak ol mânâdan,
Onsekizbin alem halk oldu ondan,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.

Haticetül kübra Fatmatüzzehra,
Kur`an`da zikreder ayet Hel Eta,
Habibullah demedi mi Lâ Feta,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.

Yüce Şah`ın meclisine varırım,
El bağlayıp divanına dururum,
Onların yoluna serim veririm,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.

Gürûh-u Naci`ye verdim ikrarım,
Oniki İmam`da kıldım kararım,
Kâmil`im adadım fedâdır canım,
Âşık-ı Muhammet, nesl-i Ali`yim.

GÖRMEDİNİZ Mİ?

Adem'in çamuru karılır iken,
Âlemlere rahmet verilir iken,
Elest'te secdeye durulur iken,
Turnalar Ali'mi görmediniz mi?

Musa'da, İsa'da, İshak'ta, Şit'te
Eyyub'un sabrında Davut'ta, Lut'ta
Cenk ederken Bedir, Hendek, Uhut'ta
Turnalar Ali'mi görmediniz mi?

Sitret'ül müntaha yüce Divan'da
Refref-i aşk olan cananda, canda
Resul'u Ekrem'de, Hatm-i Kur'an'da
Turnalar Ali'mi görmediniz mi?

Zülfikarla kafirleri kırarken,
Düşkünlerin yarasını sararken,
Kerbela'da Hüseyini'ni ararken,
Turnalar Ali'mi görmediniz mi?

Dost Kâmil'im güneş olup doğarken,
Yağmur olup yeryüzüne yağarken,
Kırklar ile semalara ağarken,
Turnalar Ali'mi görmediniz mi?

SANA GELDİM

Kerem eyle Şah-ı Merdan,
Tut elimden Şir-i Yazdan,
Senden ola derde derman,
Şah-ı Merdan sana geldim

Sana varır yollarımız,
Seni söyler dillerimiz,
Sana açar güllerimiz,
Şah-ı Merdan sana geldim.

Seni bize verdi Süphan,
İsmi zikretti Kur'an,
Sensin âlemlere Rahman,
Şah-ı Merdan sana geldim.

Sen oldun Resul'e kardeş,
Hem cümle Nebi'ye sırdaş,
Koymuşum yoluna can,baş,
Şah-ı Merdan sana geldim.

Resulullah deden idi,
Kafirler seni de yedi,
Zalim Cude zehirledi,
Şah'ım Hasan sana geldim.

GÖTÜRÜN BENİ

Duman durmuş Kerbela'nın çölüne,
Kast etmişler Şah'ım Ali oğluna,
Kanım, katlim feda olsun yoluna,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni.

Gökyüzü bulandı karanlık çöktü,
Cümle ins, cin, melek gözyaşı döktü,
Şah'ım sonkez dönüp ehline baktı,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni.

Dedesi Muhammet ya Rabbim dedi,
Cebrail'e Mevla var yetiş dedi,
Şahım takdirdir bu karışma dedi,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni.

Şah'ım Ali yanar ah yazım deyi,
Fatmannem ağlıyor ah kuzum deyi,
Şah Hasan kardeşim ah gözüm deyi,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni.

Al kana boyandı Kerbela çölü,
Bir yanda Muhammet, bir yanda Ali,
Feryatta Fatmannem semada eli,
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni.

Kâmil'im yürekte dinmez acımız,
Develerde üryan yirmi dört bacımız
Gönül durağımız hem sertacımız
Şah'ım Hüseyin'e götürün beni

GÖRDÜM

Dört kapıda, kırk makamda
Hemi bende, hemi sende
Mevcudatta cümle canda
Ben Şah-ı Merdan'ı gördüm

Şah'ın vasfı gelmez dile
Vakıf oldur cümle hale
Muhammet Mustafa ile
Ben Şir-i Yezdan'ı gördüm

Ervahı ezel divanda
Her türlü dinde, imanda
Kederde ,elemde, gamda
Ben Şah-ı Merdan'ı gördüm

Derman ol'dur cümle derde
Medet diyen kalmaz darda
Velilerde, nebilerde
Ben Şir-i Yezdan'ı gördüm

Arıda, petekte, balda
Menekşe, reyhanda, gülde
Konuşulan cümle dilde
Ben Şah-ı Merdan'ı gördüm

Dost Kâmil'im esen yelde
Türlü meyve veren dalda
Hakk'a varan cümle yolda
Ben Şir-i Yazdan'ı gördüm

Ali Murtaza'nın varı,
Fatma annemin gözü nuru,
Sensin şehitler serdarı,
Şah Hüseyin sana geldim.

Zeynel Abidin Sultan'ım,
Bakir'le Cafer imanım,
Musa'i Kazım'dır Şah'ım,
İmam Rıza sana geldim.

İmam Tagi İmam Nagi,
Olayım onlara saki,
İmam Asker nesl-i paki,
Medet Mehdi sana geldim.

Gavsü Geylani'dir pirim,
Hak Halili'dir mürşidim,
Bacı Sultan'dır rehberim,
Merd-i Meydan sana geldim.

Kul Kâmil'im bu meydanda,
Seni gördüm cümle canda,
Baş gösterdin bin bir donda,
Murtaza'sın sana geldim.

PİR YOLU

Pir yoluna gideriz biz,
Boynumuzu bükübüke.
Dosta tavaf ederiz biz,
Boynumuzu bükübüke.

Kırklar lokmasını yeriz,
Ali Resul'e gideriz,
Hu deyi feryat ederiz,
Göz yaşımız döködöke.

Pir'in darına dururuz,
Ser'i yoluna veririz,
Cemalullah'ı görürüz,
Tevhidini çekeçeke.

Umut ile bakıyoruz,
Yaşımızı döküyoruz,
Tevhidini çekiyoruz,
Bağrımızı söke, söke.

Kâmil'im Hakk'a yeteriz,
Yanıp narına tüteriz,
Kün der olur,kün biteriz,
Hak tohumun eke eke.

YÜRÜ BRE

Yürü bre yalan dünya yoluna,
Vallah billah peşin sıra gelemem.
Şu devranın ipi geçmiş eline,
Ölürüm de sana köle olamam.

Murtaza'nın narasından pustular,
İkrar bozup haksızlığa sustular,
Şah Hüseyin'i Kerbela'da kestiler,
Ehlibeyt yastayken asla gülemem.

Benim neme şu alemin sefası,
Bize vergi gamı,derdi,cefası,
Top edildi Yüce Şah'ın kafası,
Seller gibi akar yaşım silemem.

Başlarına taç yapanlar parayı,
Saramazlar gönüldeki yarayı,
Kâmil'im neyleyim köşkü,sarayı,
Bu yalan dünyadan murat alamam.

HAK ERENLERİ

Dert kölesi oldum elsiz ayaksız,
Bir kuru gövdeyim kolsuz kanatsız,
Anasız babasız öksüzüm öksüz,
Bana himmet edin hak erenleri.

Sana sundum elim Hakk'ın serveri,
Aşkına düşmüşüm Elest'ten beri,
Çevirdi dört yanım nefsin çember,
Bana himmet edin hak erenleri.

Geçti gençliğimin en güzel çağı,
Viraneye döndü gönlüm otağı,
Kusurum günahım çokların çoğu,
Bana himmet edin hak erenleri.

Pire varıp dervişliğe girmedim,
Divanında kemalete ermedim,
Gerçeklerin manasına varmadım,
Bana himmet edin hak erenleri.

Medreseye vardım ayet bilmedim,
Elif'i öğrenip be'ye gelmedim,
Sızlar yaralarım merhem bulmadım,
Bana himmet edin hak erenleri.

Onsekiz bin âlemdeki ulular,
Yetmişbin evliya cümle veliler,
Yetişsin canıma beşler yediler,
Bana himmet edin hak erenleri.

Dost Kâmil'im gitmez gönül tasası,
Neden cehaletin oldum maşası,
Bir eyvallah imiş yolun kısası,
Bana himmet edin hak erenleri.

REYHANIMIZ VAR

Be hey sofu bizi boşa taşlama,
Bir çeyrek aklınla yine başlama,
Eğer aklın varsa bizi boşlama,
Gül, sümbül, menekşe, reyhanımız var.

Özümüzle birdir bizim sözümüz,
Nur-u Cemalullah görür gözümüz,
Dostlar meclisinde çalar sazımız,
Âşıklar söyleşir meydanımız var.

Dost Kâmil'im ikrarımız veririz,
Üçler, Beşler, Yediler'e varırız,
Oniki İmam'a secde dururuz,
Şah-ı Merdan gibi Sultan'ımız var.

HAZRETİ ALİ

Hazreti Ali'yi sorayım dersen,
Hel Eta suresi ayan değil mi?
Sırrı esrarına ereyim dersen,
Resulullah sözü beyan değil mi?

Ervah-ı ezelde kandilde nurda,
İncil'de, Tevrat'ta, Kur'an, Zebur'da,
Adem'in çamuru karılan yerde,
Toprağına suyu koyan değil mi?

Cümle enbiyanın sırrına eren,
Mirac makamında şir olup duran,
Kur'an-ı Kerim'in manasın veren,
Bütün ayetleri sayan değil mi?

Dost Kâmil'im der ki düşürme dilden,
Edrikni sesini duydu Resul'den,
Lebbeyk ya Muhammet dedi usulden,
Uzak diyarlardan duyan değil mi?

İMAM HÜSEYİN

Gönül bir çıkmaza vardı dayandı,
Yetiş gel canıma Şah'ım Hüseyin.
Mervanlar elinden ciğerim yandı,
Yetiş gel canıma İmam Hüseyin.

Üredikçe Yezit soyu üredi,
Hakk'tan ayrı nice dinler türedi,
Masumlar dilerler senden mürvedî,
Yetiş gel canıma İmam Hüseyin.

Sen Resulullah'a arzet hâlimiz,
İmansızlar yine kesti yolumuz,
Neden yetişmiyor Haydar Ali'miz,
Yetiş gel canıma İmam Hüseyin.

Kerbela'nın matemi var özümde,
İkrar verdim özümde bir sözümde,
Dünyayı verseler yoktur gözümde,
Yetiş gel canıma İmam Hüseyin.

Dost Kâmil'im serim fedâ yoluna,
Mevla'm zulmeder mi mazlum kuluna,
N'olur Zülfikar'ı alıp eline,
Yetiş gel canıma İmam Hüseyin.

HABER VER

Nur-u Süphan, Şir-i Yezdan, Kerremallahu Veche,
Mevcudatta mucizata, Firdevs'i, bağı, bahçe,
Yetmiş iki dil söyledi, okundu cümle lehçe,
Âteş-i aşktan, Aliyyel Murtaza'dan haber ver.

Yüz yirmi dört bin peygamber ile sır olup geldi,
İsa, Musa, Davut anı zikretti vasfın bildi,
Sidret-ül Münteha da ol Muhammed an'ı buldu,
Kur-an da nazil oldu hem Hel Eta'dan haber ver.

Ol idi Habib'e yoldaş, ol idi hem sadık yar,
Lâfeta illa Ali, La seyfe illa Zülfikar,
Her gazayı, her belayı def eden Perverdigâr,
Söyledi Resûl-u Zişan, La Feta'dan haber ver.

İsm-i Şerifini söyler hiç durmadan dilimiz,
İman ettik, ikhlar verdik ana varır yolumuz,
Sen bilirsin Himmet eyle, sana malum hâlimiz,
Bu aşkla yanmak isteriz Mübtela'dan haber ver.

Ağlar, yanar Fatma annem halk olalı yastadır,
Haber bekler kuzusundan kulakları sestedir,
Zehirlendi gözü nuru dermansız bir hastadır,
Ali Gülü Şah Hasan-ı Mücteba'dan haber ver.

Ciğerpareler'i bunlar Muhammet Mustafa'nın,
Onlar neslipaki idi Aliyyel Murtaza'nın,
Elinde kanlı mintanı Hayrünnisa Ana'nın,
Şah Hüsey'ne mezar olan Kerbela'dan haber ver.

Dost Kâmil'im yandı özüm, derde derman aradım,
Bulmayınca hiç biter mi ah-ı figan, feryadım,
Şu cihanda ne ola ki benim başka muradım,
Ehli beyt-i Âli Aba Mustafa'dan haber ver.

KARBELA'NIN ÇÖLLERİNDE

Ağlar gözüm, yanar özüm,
Karbela'nın çöllerinde.
Kan ağlıyor iki gözüm,
Karbela'nın çöllerinde.

Zalimlere geçmez sözüm,
Tükenmez yürekte sızım,
Yanar bağrım, ağlar gözüm,
Karbela'nın çöllerinde.

Bu melunlar kimin kulu,
Çevrildi Şah'ımın yolu,
Kesildi Kasım'ın kolu,
Karbela'nın çöllerinde.

Şehriban Ana'mın yaşı,
Görmüştü felaket düşü,
Kesildi canların başı,
Karbela'nın çöllerinde.

Hür şehit çıktı meydana,
Dayanmadı kimse ona,
Şehadet eriştı cana,
Karbela'nın çöllerinde.

Alasker'im su itiyor,
Alekbere şehit gidiyor,
Gör Yezit neler ediyor,
Kerbela'nın çöllerinde.

Kasım'ın tutuldu toyu,
Yastadır Ehlibeyt Soyu,
Kâfirler vermedi suyu,
Kerbela'nın çöllerinde.

Sitti Zeynep bir ah çekti,
Gözünden kanlı yaş döktü,
Ehlibeyt'in kanı aktı,
Kerbela'nın çöllerinde.

Gülsüm ağlar zarı zarı,
Sakine'nin şehit yârî,
Cümlesi verdiler seri,
Kerbela'nın çöllerinde

Zülcenah kükredi coştı,
Şah Hüseyin yere düştü,
Yürekler yandı tutuştu,
Kerbela'nın çöllerinde.

Gör şu feleğin işini,
Kestiler Şah'ın başını,
Bacılar döver döşünü,
Kerbela'nın çöllerinde.

Zeynel'imi sakladılar,
Çadır çadır yokladılar,
Hiç Allah'tan korkmadılar,
Kerbela'nın çöllerinde.

İbni Ziyat'tan acımız,
Yetmez Yezid'e gücümüz,
Esir yirmidört bacımız,
Kerbela'nın çöllerinde,

Yaradan'a şikâyetim,
Yetmişiki can şehidim,
Dost Kâmil'im kaldım yetim,
Kerbela'nın çöllerinde.

MATEMİMİZ VAR

Ağlar gözlerimiz yanar özümüz,
Kerbela çölünde matemimiz var.
Hiç biter mi gönülde ki sızımız?
Kerbela çölünde matemimiz var.

Yezit bir söz verdi İbni Ziyad'a,
Kasteyledi Şah'ın canına o da,
Görülmemiş böyle vahşet dünyada,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Kufe halkı gel gel diye çağırdı,
Gökyüzünde melekler de bağırdı,
İbni Ziyad yollarını çevirdi,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Şah'ım yârânını aldı yürüdü,
Yetmiş bine yakın kişi var idi,
Gökyüzünü kara duman bürüdü,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Çevirdiler Kerbela'da Şah'ımı,
Semalara yükselttiler ahımı,
İns ü cin duydular ah eyvahımı,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Yetmiş iki kişi kaldı yerinde,
Sormayın yaremi gayet derinde,
Bu mu yazıyormuş Şah kaderinde,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Melun Yezit ağı kattı fırate,
Masumlar su deyi düştü firkata,
Nice oklar battı Zülcenah ata,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Kasım suya gitti kurdular pusu,
Kestiler kolların çıkmadı sesi,
Bitip tükenmedi Mervan hilesi,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Destur aldı cenge çıktı Hür Şehit,
Analar görmemiş böyle bir yiğit,
AliresuL için okudu beyit,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Alasker'i susuz şehit ettiler,
Dinlerini yezit için sattılar,
Ehlibeyt'i acılara kattılar,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Fatuma'yı Alekber'e verdiler,
Kanı revan kınasını sürdüler,
Bir saati bile fazla gördüler,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Ümmü Gülsüm'üm de döver dizini,
Melun dinlemiyor Şah'ın sözünü,
Kan bürüdü sanki göğün yüzünü,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Şah Hüseyin'i düşürdüler atından,
Cebrail yetiştii Allah katından,
Şimir ne anlar ki Mucizatından,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Şama getirdiler Şah'ın başını,
Sitti Zeynep Ana'm döver döşünü,
Bilemedik şu feleğin işini,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Yirmidört Bacı'yı esir aldılar,
Utanmadan birde namaz kıldılar,
Yetmiş iki şehit orda kaldılar,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Peygamber'e söz verip de caydılar,
Bir de bunu Müslümanlık saydılar,
Acımadan Ehlibeyt'e kıydılar,
Kerbela çölünde matemimiz var.

Muhammed Ali'nin gözü nurunu,
Fatmannem'in ciğer pare varını,
Kul Kâmil'im verse idin serini,
Kerbela çölünde matemimiz var.

ALİ MURTAZA'NIN YOLU DEDİLER

Erenler cemine özümü kattım,
Lebleri bal, şeker tadını tattım,
Şah Hasan, Hüseyin'e bir niyaz ettim,
Ali Murtaza'nın gülü dediler.

Şahların şahına gönlümü verdim,
Dar kurulmuş varıp darına durdum,
Derde derman hikmet elini gördüm,
Ali Murtaza'nın eli dediler.

Âlemlere parlar Cemal-i Nur'u,
Âşıklar ederler ah ile zarı,
Cümleler verirler yolunda seri,
Ali Murtaza'nın yolu dediler.

Kâmil'im geçirdim, ettim eyvahı,
Bakanlar görürler Cemalullah'ı,
Okunur dinledim Kelamullah'ı,
Ail Murtaza'nın dili dediler.

DÖNER MİYİM?

İkrar verdim bel bağladım,
Ben yolumdan döner miyim?
Bu yolda coştum çağladım,
Ben yolumdan döner miyim?

Güruh-u Naci'den soyum,
Kırklar engüründen suyum,
Elest'ten ayrılmış payım,
Ben yolumdan döner miyim?

Caferi'yim Haydari'yim,
Ehlibeyt'in kölesiyim,
Yollarında ölesiyim,
Ben yolumdan döner miyim?

Davamız Hak davasıdır,
Her dertlerin devasıdır,
Bu yol yolların hasıdır,
Ben yolumdan döner miyim?

Dost Kâmil'im yolum Hak'tır,
Zerrece gümanım yoktur,
Sonunda vuslat mutlaktır,
Ben yolumdan döner miyim?

NASIL DAYANAYIM İMAM HÜSEYİN?

Fatma annem arş âlâda dönüyor,
Yetmiş iki yârân birden kanıyor,
Evliyalar, enbiyalar yanıyor,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Bu kâfirler din imandan çıktılar,
Kanlarını Kerbela'ya döktüler,
Hanedan'ı can evinden yaktılar,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Sen Resulullah'ın gözü nurusun,
Şah-ı velayet'in gönül varısın,
Seni sevenlerin ahu zarısın,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Allah affetmesin bu zalimleri,
Melun Yezit susuz koydu canları,
Masum Ehlibeyt'in aktı kanları,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Susuzluk bitirdi yaktı, dağladı,
Çaresizlik kolumuzu bağladı,
Kerbelada dağlar, taşlar ağladı,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Dini yalanlayıp gurur duydular,
İnsafsızca bacıları soydular,
Birer birer develere koydular,
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

Kâmil'im yoluna vereyim seri,
Şehitler serdarı gönüller yâri,
Vahşetin İslam'da var mıdır yeri?
Nasıl dayanayım İmam Hüseyin?

ÖZÜMDE

Bilir misin ki ey gönül, neden hiç gülmedim ben?
Âlem muradın alırken hiç murat almadım ben,
Sele döndü gözyaşlarım neden hiç silmedim ben,
Bendesiyim Şah Hüseyin'in yası vardır özümde.

Çeşm-i nuru Mustafa'nın, Murtaza'nın, Fatma'nın,
Hesabı var sorulacak Kerbela'daki kanın,
Narkı var mı, bu sevdanın karşısında cihanın,
Bendesiyim Şah Hüseyin'in yası vardır özümde.

Hamdolsun Halık-ı Hüda sevdaya saldı şükür,
Nefs-i emmarenin, hırsın elinden aldı şükür,
Ehlibeyt-i Ali-aba bendesi kıldı şükür,
Bendesiyim Şah Hüseyin'in yası vardır özümde.

Sevenlere turab olmak niyazımda, nazımda,
Hakk'a malum her bir hâlim, hilaf yoktur sözümde,
Şu cihan senin deseler değeri yok gözümde,
Bendesiyim Şah Hüseyin'in yası vardır özümde.

Kul Kâmil'im Ali nesli, kan ağladı ağlarım,
Habibullah'ın emridir, ona gönül bağlarım,
Misli cehennem narına koydum özüm dağlarım,
Bendesiyim Şah Hüseyin'in yası vardır özümde.

HİMMET EYLEYİN

Sevgini, saygını koymuşum cana,
Şems ile erdiğin ulu divana,
Ey yüce dost, dostlar dostu Mevlana,
Celaledin Rumi himmet eyleyin.

Sahip ol eline, beline diyen,
Ağzının içinde diline diyen,
Karanlıktan gitme yoluna diyen,
Hünkar Hacı Bektaş himmet eyleyin.

Dağlar ile taşlar ile çağırdın,
Kurtlar ile kuşlar ile bağırdın,
Hu diyerek gönülleri yoğurdun,
Derviş Yunus Emre'm himmet eyleyin.

Hatayi, Nesimi, Fuzuli Baba,
Kul Himmet, Virani, Yetimi Baba,
Eşrefoğlu Rumi, Harabi Baba,
Pir Sultan Abdal'ım himmet eyleyin.

Hü dai, Daimi, Âşık Mahzuni'm,
Veysel Baba, Âşık Yoksul Divanı'm,
Dadaloğlu, Hüseyin Çırakman'ım,
Kaygusuz Abdal'ım himmet eyleyin.

Âşıkların, sadıkların, dilleri,
Gönül bahçesinin, gonca gülleri,
Dost ceminin, şakıyan bülbülleri,
Kul Ahmet, Köroğlu himmet eyleyin.

Dost Kâmil'im, ceminize geleyim,
Himmet edin, sırrınızı bileyim,
Şah'a varan yolunuzda köleyim,
Hakk'a aşık canlar himmet eyleyin.

